GRAMATICA LIMBII ROMÂNE

EXERCIȚII – ANTRENAMENT ȘI PERFORMANȚĂ

CLASELE **V–VI**

Adina Dragomirescu (coord.)
Irina-Roxana Georgescu • Delia-Monica Georgescu
Raluca-Diana Răducanu • Ileana Gae • Alina Dinu
Maria-Ramona Nedea • Adina Ionescu

CORINT EDUCAȚIONAL

GRAMATICA LIMBII ROMÂNE

EXERCIȚII – ANTRENAMENT ȘI PERFORMANȚĂ

CLASELE V–VI

Scanned with OKEN Scanner

GRAMATICA LIMBII ROMÂNE

EXERCIȚII – ANTRENAMENT ȘI PERFORMANȚĂ

CLASELE V–VI

BIBLIOTECA JUDETEANA
„GH.ASACHI"
IASI

1072880

Adina Dragomirescu (coord.)
Irina-Roxana Georgescu • Delia-Monica Georgescu
Raluca-Diana Răducanu • Ileana Gae • Alina Dinu
Maria-Ramona Nedea • Adina Ionescu

CORINT EDUCAȚIONAL

Scanned with OKEN Scanner

Imprint coordonat de
CORINA TOADER

Date despre autori:

Adina Dragomirescu – doctor în filologie, cercetător la Institutul de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti" și conferențiar la Facultatea de Litere a Universității din București. Domenii de cercetare: morfosintaxa limbii române, sintaxă diacronică, sintaxă romanică, tipologie lingvistică, contact lingvistic. Domenii de predare: fonetica și fonologia, morfologia și sintaxa limbii române, sintaxa romanică, tipologia lingvistică.

Irina-Roxana Georgescu – doctor în filologie, profesor gradul didactic I, Colegiul Național „Sfântul Sava" din București; începând din 2018, ține seminarul de literatură interbelică și postbelică la Facultatea de Litere a Universității din București.

Delia-Monica Georgescu – doctor în filologie, profesor gradul didactic I, Colegiul Național de Informatică „Tudor Vianu" din București, autoare a unor auxiliare pentru gimnaziu și a numeroase articole de specialitate publicate în țară și în străinătate.

Raluca-Diana Răducanu – profesor gradul didactic I, Liceul Teoretic „Jean Monnet" din București, master în Limba română contemporană, autoare de studii, articole și resurse educaționale deschise pe platforme e-learning.

Ileana Gae – profesor gradul didactic definitiv, Școala Gimnazială Nr. 55 din București, autoare a unor articole de specialitate, coautoare de auxiliare școlare.

Alina Dinu – doctor în filologie, profesor gradul didactic I, Colegiul Național „Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Buzău, autoare a numeroase articole de specialitate.

Maria-Ramona Nedea – doctor în filologie, profesor gradul didactic I, Colegiul Național de Informatică „Tudor Vianu" din București, coautoare de auxiliare școlare pentru gimnaziu și pentru liceu.

Adina Ionescu – profesor gradul didactic I, Liceul Tehnic Buzău, master în Management educațional și dezvoltare curriculară.

Redactare: **Geanina Popescu**
Tehnoredactare: **Cristina Gvinda**
Design copertă: **Dan Mihalache**
Surse foto: **Shutterstock**

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin CORINT EDUCAȚIONAL,
un imprint al CORINT BOOKS, str. Mihai Eminescu nr. 54 A, București.
www.edituracorint.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Gramatica limbii române : exerciţii - antrenament şi performanţă :
clasele V-VI / Adina Dragomirescu (coord.), Irina-Roxana Georgescu,
Delia-Monica Georgescu, ... - București : Corint Educaţional, 2022

ISBN 978-606-088-104-9

I. Dragomirescu, Adina
II. Georgescu, Irina-Roxana
III. Georgescu, Delia-Monica

811.135.1

Scanned with OKEN Scanner

CUVÂNT-ÎNAINTE

Ca profesori de limba română, am înțeles că, pentru elevi, dar și pentru cadrele didactice și pentru părinți, dincolo de accesul la o cunoaștere sintetică și organizată a teoriei (ceea ce am încercat să realizăm în volumul *Gramatica limbii române pentru elevi și profesori. Sinteze și exerciții*), se află utilizarea, în mod conștient, în viața de zi cu zi, a fenomenelor lingvistice. Astfel, ne-am găsit în situația de a adăuga exerciții care se adresează tuturor categoriilor de elevi și de profesori. Culegerea de exerciții a apărut, deci, din **nevoia** de a valorifica teoria, dar și din **dorința** de a sprijini efortul profesorilor și al elevilor, deopotrivă, pe trei direcții principale: **antrenament constant** pentru evaluările curente, **reușită școlară** măsurată prin Evaluarea Națională de la finalul clasei a VIII-a și **performanță** în cadrul concursurilor și al olimpiadelor specifice disciplinei.

Lucrarea, destinată elevilor din clasele a V-a și a VI-a, își propune să construiască o bază temeinică a unor conținuturi fundamentale. În conformitate cu programa școlară pentru aceste clase, primele 15 capitole grupează seturi de exerciții individuale sau care pornesc de la scurte fragmente de texte din literatura română și din cea universală, fixând concepte de vocabular și de semantică, fonetică, morfologie, sintaxă și stilistică. De asemenea, volumul cuprinde câte două teste predictive și sumative pentru fiecare clasă, a V-a, respectiv a VI-a.

Exercițiile sunt concepute pe diferite grade de dificultate, fiind foarte diversificate ca modalitate de abordare a problemelor teoretice, de la cerințe de tip grilă sau asociere la analize gramaticale și jocuri și până la corectarea unor greșeli de exprimare sau redactarea unor compuneri (narative, descriptive, de tip jurnal sau scrisoare, pornind de la imagini/tablouri/fotografii etc.), cu respectarea unor condiții privind anumite aspecte ale utilizării limbii române. În încercarea de a contribui și la dezvoltarea gustului pentru lectură și a abilității de lucru cu operele literare, exercițiile pornesc de la texte-suport mai ample, atât literare, cât și nonliterare, aparținând unor autori români și străini îndrăgiți de elevi.

Cu încrederea că fiecare elev sau profesor va găsi exercițiul potrivit care să sedimenteze învățarea și să structureze cunoștințele, vă dorim spor la lucru, la antrenament și la performanță!

Autoarele

Scanned with OKEN Scanner

ABREVIERI

Ac.	acuzativ
adj.	adjectiv
AT	atributivă
C	consoană
CD	complement direct
D	dativ
DEX	Dicționar explicativ
DOOM	Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic
G	genitiv
GLR – Sinteze și exerciții	*Gramatica limbii române pentru elevi și profesori. Sinteze și exerciții*
hot.	hotărât
N	nominativ
nehot.	nehotărât
pers.	persoană
pl.	plural
S	semivocală
SB	subiect
sg.	singular
V	vocativ/vocală
vol.	volumul

Scanned with OKEN Scanner

VOCABULAR

1

Elemente de vocabular

Scanned with OKEN Scanner

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- **Cuvântul și contextul; forma și sensul cuvintelor**
- **Categorii semantice: sinonime, antonime**
- **Cuvântul: formă și sens (sensul de bază și sensul secundar, sensul propriu, sensul figurat)**
- **Rolul contextului în crearea sensului**
- **Omonime. Cuvinte polisemantice**

1. Alege seria sinonimică ce conține un intrus:

a. *a înțelege, a conștientiza, a pricepe, a clarifica;*

b. *vârf, culme, apogeu, extremitate;*

c. *iute, rapid, agil, repezit, ușor.*

2. a. Alege, prin încercuire, forma corectă. (Este necesară consultarea DOOM[3] pentru verificare).

b. Construiește câte un enunț cu fiecare formă pe care ai apreciat-o ca fiind corectă.

a impune	*președinție*	*binecuvânta*	*binevoi*	*bună purtare*	*rea-voință*
a inpune	*președenție*	*bine cuvânta*	*bine-voi*	*bunăpurtare*	*reavoință*
a se desbrăca	*bine crescut*	*bunăstare*	*bunăcuviință*	*îndeajuns*	*suspus*
a se dezbrăca	*bine-crescut*	*bună stare*	*bună cuviință*	*în de-ajuns*	*sus-pus*

3. Taie forma utilizată incorect în enunțurile date. Scrie alături un enunț corect, folosind forma pe care ai tăiat-o.

*În **altfel/alt fel** de situație nu ar fi reacționat așa.*	
*Nu știa **de cât/decât** are nevoie pentru a cumpăra jucăria.*	
*A pus **deoparte/de o parte** banii pentru cadou.*	
*S-a trezit **devreme/de vreme** toată vacanța.*	
*A învățat poezia pe **dinafară/din afară**.*	
*Vorbește **întruna/într-una**.*	
*Nu vrea **nicidecum/nici de cum** să mă ajute.*	
*Nu l-am întâlnit **niciodată/nici o dată**.*	
***Numai/nu mai** el are dreptate.*	
***O dată/odată** ce ai venit, nu mai poți pleca.*	

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

4. Citește cu atenție textul următor, apoi răspunde la cerințele date:

După o lună de zile înțelesesem rostul învățăturii și cunoșteam bine pe domnul Vucea. Mulți ani l-am visat. Chiar acum îl văz înaintea ochilor.

Scund, grăsuliu, cu părul mărunt și încărunțit, cu barba ascuțită, potrivită din foarfecă, mai mult albă, și albă ca zăpada în vârful ei netezit; niște ochi verzui, mici și repezi; o față gălbuie, curată și fără pic de sânge. Iarna se cocoloșea într-o bundă cu blană lățoasă, vara însă îți rămâneau ochii la el de frumos ce era îmbrăcat: haină albăstrie, pantaloni negri, jiletcă de dril năutiu, călcată și lustruită, un lanț de aur, gros ca pe deget.

Și ce curat! Își stergea ghetele cu batista, dădea necontenit bobârnace gunoaielor de pe haine și, după bobârnac, sufla de trei ori scurt și repede [...].

Dar, când mergea, Domnul Vucea nu era la fel ca ceilalți oameni. Ne uitam la el de departe. Pășea iute, mărunt, ușor, ca un șoarece [...]; dacă era noroi, călca din piatră în piatră, tot în crestetul pietrelor, scuturând picioarele ca o pisică.

(Barbu Ștefănescu Delavrancea, *Domnul Vucea*)

a. Asociază perechile de cuvinte extrase din text cu afirmația care li se potrivește.

Atenție!

Omografele sunt cuvinte care se scriu la fel. Omofonele sunt cuvinte care se aud/se pronunță la fel. Omonimele sunt omografe și omofone.

a.	*rost* și *sens* sunt:	1.	OMOFONE
b.	*era* din enunțurile: *Era îmbrăcat.* și *Oamenii din era preistorică erau vânători.* sunt:	2.	SINONIME
c.	*lună* (astru) și *lună* (perioadă din an) sunt:	3.	ANTONIME
d.	*lanț* (uman) și *lanț* (de aur) sunt:	4.	OMONIME
e.	*vara* și *iarna* sunt:	5.	CUVÂNT POLISEMANTIC
f.	*ce-ai* și *ceai* sunt:	6.	OMOGRAFE

b. Stabilește valoarea de adevăr pentru fiecare dintre următoarele afirmații referitoare la diferite cuvinte din text.

	Adevărat	Fals
În structurile *față curată* și *ce curat!* se regăsesc două cuvinte omonime.		
Cuvântul *haină* din text are un omonim, care se scrie, dar nu se pronunță la fel.		
În enunțul: *Vânătorul ochi prada.* se regăsește un omograf al cuvântului *ochi* din text.		
Cuvintele *decât* și *de cât* sunt omofone, dar nu și omografe.		
Verbul *văz* din text și substantivul *văz* sunt omonime lexico-gramaticale.		

c. Indică un sinonim contextual pentru fiecare dintre cuvintele subliniate în text.

d. Arată pentru cuvintele *zile, repezi, încărunțit, față, creștet, picioare*, cu ce tip de sens sunt utilizate în enunțurile următoare:

	Sens propriu de bază	Sens propriu secundar	Sens figurat
După o lună de <u>zile</u>, înțelesesem rostul învățăturii.			
Strânge bani albi pentru <u>zile</u> negre!			
Avea niște ochi verzui, mici și <u>repezi</u>.			
Apele <u>repezi</u> ale râului formau vârtejuri periculoase.			
Era scund, grăsuliu, cu părul mărunt și <u>încărunțit</u>.			
Doar câțiva brazi se înălțau pe fruntea <u>încărunțită</u> a muntelui.			
Avea <u>o față</u> gălbuie, curată și fără pic de sânge.			
Mama a întins <u>o față</u> de masă albă ca laptele.			
Călca din piatră în piatră, tot în <u>creștetul</u> pietrelor.			
Bunicul și-a sărutat nepotul în <u>creștetul</u> capului.			
Călca [...] scuturând <u>picioarele</u> ca o pisică.			
<u>Picioarele</u> paharelor păreau un șir de coloane din sticlă.			

e. Construiește câte un enunț în care fiecare dintre cuvintele extrase din text: *curat, negru, lustruit, aur, a păși, piatră*, să fie folosit cu sens figurat.

5. a. Alege pentru cuvintele *mărunt* și *iute* din enunțurile de mai jos, sinonimele potrivite din următoarea listă: *mic/des, redus ca dimensiune/rapid, scund/agil, usturat/mic, nevârstnic/ager, de dimensiune mică/vioi, limitat/deschis, nesemnificativ/superior.*

Era un omuleț mărunt, dar iute.	
Avea un scris mărunt și iute.	
Deși era mărunt de vârstă, era iute la minte.	
În ciuda pasului mărunt, felul lui iute ne făcea să nu băgăm de seamă întârzierea.	
Ardeiul iute și tăiat mărunt dădea o savoare neobișnuită mâncării.	
Ploaia măruntă și iute ne-a pus pe fugă.	
Avea un post mic, ținând cont de mintea lui iute.	
Avea un mod mic de a vedea lucrurile, deși vremurile cereau o gândire iute.	

Scanned with OKEN Scanner

b. Alege pentru cuvintele *a trece* și *bun* din enunțurile de mai jos, sinonimele potrivite din următoarea listă: *a cernut/gustos, s-a scurs/potrivit, a promovat/eminent, a traversat/stabilit, a notat/corect, a împrumutat/loial, s-a dus/cuminte, s-a ofilit/pregătit, s-a vindecat/de calitate.*

Mama a trecut făina prin sită și a copt un cozonac bun.	
Copilul a trecut strada prin locul bun.	
Rana mi-a trecut pentru că am folosit un unguent bun.	
A trecut examenul pentru că este un elev bun.	
Floarea s-a trecut, planta este acum bună de cules.	
A trecut timpul bun pentru învățat.	
Au trecut cartea de la unul la altul pentru că sunt prieteni buni.	
A trecut în test răspunsul bun.	
A trecut să-și vadă bunicii, pentru că este un nepot bun.	

6. Textul următor este compus de un elev la cursul de scriere creativă. Citește-l și înlocuiește cuvintele subliniate cu sinonimele lor potrivite în context.

Scufița-Roșie

— Of, ce zi <u>plictisitoare</u>! <u>Nu se arată</u> nicio masă bună! Să dau <u>o tură</u> prin <u>pădure</u>, poate găsesc ceva de mâncare. Ah, dar aceea este Scufița-Roșie! Sigur, ea este: mică, cu <u>bonetă</u> roșie, <u>veselă</u>. E chiar Scufița-Roșie. <u>Culege</u> un buchet de flori. Unde s-o fi ducând cu ele?

— Bună, Scufiță, ce vânt te-aduce prin pădurea asta?

— Hmm! Mi-<u>a spus</u> că merge spre casa bunicii ei, ca să îi ducă medicamente. Se simțea rău și avea nevoie de ajutor.

— Aha, <u>mă voi duce</u> la bătrână înaintea ei și o voi mânca. Dacă o să am și fetița la desert, mai vedem... Cred că bunica o să fie cam ațoasă, dar nu fac mofturi. Am o foame de lup!

Așa, acum că am mâncat-o, pot <u>să mă odihnesc</u> puțin. <u>O să mă îmbrac cu</u> cămașa de noapte a bătrânei.

Dar ce se aude? A și ajuns Scufița-Roșie? Fetița asta este cam <u>sâcâitoare</u>. Ce m-<u>o fi întrebând</u> atâta? Am gura mare ca să o mănânc.

Fetița chiar că a fost delicioasă. Voi trage un pui de somn pe cinste. O scufiță, două scufițe, trei scufițe...

Notă!

Eu, lupul cel <u>fioros</u> care a scris povestea asta, vă asigur că nicio bunicuță nu a fost mâncată. Ce să mai zic de fetiță! Era doar o <u>glumă</u> lupească!

Scanned with OKEN Scanner

7. a. Scrie câte un sinonim potrivit pentru fiecare dintre următoarele cuvinte.
b. Precizează ce parte de vorbire este fiecare cuvânt pe care l-ai adăugat.

- *a se gândi*
- *belșug*
- *ciudat*
- *dânsul*
- *cel dintâi*
- *înspre*
- *generos*
- *amurg*
- *a folosi*
- *delicat*
- *suficient*
- *delicios*

8. Alege din caseta de mai jos câte un sinonim și un antonim potrivite pentru fiecare dintre următorii termeni: *pedeapsă, gălăgie, optimist, darnic, sfios.*

larmă, încrezător, generos, timid, recompensă, liniște, pesimist, zgârcit, îndrăzneț, sancțiune, părere, mare.

9. Unește prin săgeți cuvintele din coloana A cu antonimele lor, din coloana B:

A.	B.
a se distra	*las*
simpatic	*a se plictisi*
civilizat	*leneș*
a se înfuria	*a descurca*
citeț	*altruist*
curajos	*minciună*
egoist	*sălbatic*
harnic	*a se calma*
a încurca	*antipatic*
adevăr	*ilizibil*

10. Asociază fiecare apariție a cuvintelor: *umăr, dinte* și *sămânță* cu tipul de sens utilizat.

	Sens propriu de bază	Sens propriu secundar	Sens figurat
Pieptenului i s-a rupt un <u>dinte</u>.			
<u>Dinții</u> vântului sfâșiau podoaba copacilor.			
Se spală zilnic pe <u>dinți</u>.			
<u>Dinții</u> mecanismului se învârteau lent.			
Am plantat <u>semințe</u> de mărar.			
Prințul era de <u>sămânță</u> nobilă.			
Ioana are <u>umerii</u> obrajilor roșii de rușine.			
Sportivul are <u>umeri</u> puternici.			
<u>Umerii</u> stâncilor se înălțau spre cer.			
A reușit, urcând pe <u>umerii</u> colegilor.			

Scanned with OKEN Scanner

11. **Extrage un cuvânt folosit cu sens propriu de bază și unul folosit cu sens figurat din secvența:**

...Gura-i era cam mare, obrajii, prea roșii. Nu era deloc frumușică și delicată, duduia Lizuca. Numai ochii căprii, umbriți de gene negre, aveau în ei câte-o mică floare de lumină.

(Mihail Sadoveanu, *Dumbrava minunată*)

Cuvânt cu sens propriu	
Cuvânt cu sens figurat	

12. **Alege din următoarele articole de dicționar sensurile care corespund relației de omonimie și pe cele care ilustrează polisemia:**

49 de definiții

din care explicative (26) morfologice (3) relaționale (10) etimologice (2) specializate (7) enciclopedice (1)

Dicționare explicative

Explică cele mai întâlnite sensuri ale cuvintelor.

ÁRIE[1], *arii*, s. f. **1.** Loc special amenajat unde se treieră cerealele; arman. **2.** Suprafață de teren sau platformă pe care se așază cărămizile la uscat, se montează unele elemente de construcții, se prepară betonul etc. – Lat. **area.**

sursa: DEX '09 (2009) adăugată de LauraGellner acțiuni +1 definiție identică

ÁRIE[2], *arii*, s. f. **1.** (Mat.) Măsură a unei suprafețe (exprimată în valori numerice). *Aria cercului.* **2.** (Suprafață, teritoriu considerat ca) zonă de răspândire a unui fenomen, a unui fapt de limbă, a unui grup de plante sau de animale etc. ♦ Fig. Întindere, suprafață. – Din lat. **area** (cu sensuri după fr. *aire*).

Clic pentru a naviga la acest cuvânt

sursa: DEX '09 (2009) adăugată de LauraGellner acțiuni

ÁRIE[3], *arii*, s. f. Compoziție muzicală vocală (cu acompaniament de orchestră, de pian etc.) care face parte dintr-o operă, operetă etc. ♦ Compoziție muzicală instrumentală asemănătoare cu aceea definită mai sus. – Din it. **aria.**

sursa: DEX '09 (2009) adăugată de gall acțiuni +1 definiție identică

	Polisemie	Omonimie
A transportat grâul la arie./A calculat aria triunghiului.		
Aria pătratului este ușor de calculat./Aria de răspândire a bolii este foarte mare.		
Anchetatorii căutau probe pe o anumită arie./Ne-a încântat cu o arie de Mozart.		

Scanned with OKEN Scanner

13. Pornind de la următoarele seturi de imagini, construiește câte un enunț pentru fiecare imagine, astfel încât același cuvânt să fie utilizat cu sens propriu de bază, sens propriu secundar și sens figurat:

A.

Sens propriu de bază	Sens propriu secundar	Sens figurat
	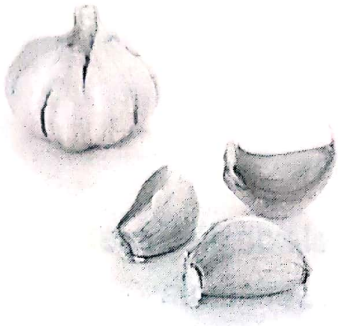	

B.

Sens propriu de bază	Sens propriu secundar	Sens figurat
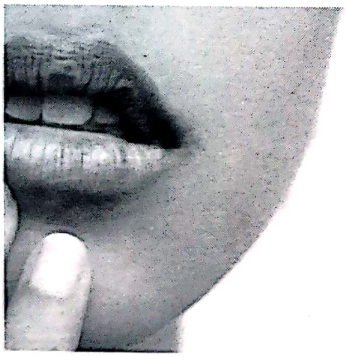	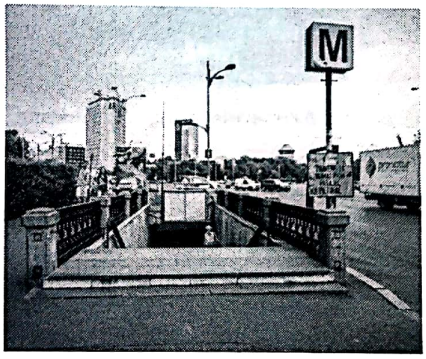	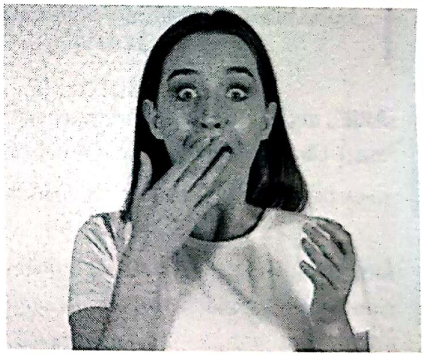 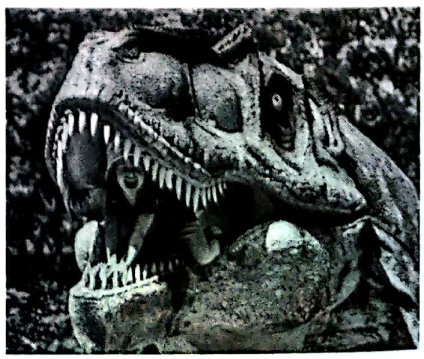

Scanned with OKEN Scanner

14. Scrie în casetă câte un sinonim potrivit pentru fiecare cuvânt sau expresie subliniat(ă) din următorul text:

*Nimeni **nu băgase de seamă** când **se strecurase**, profitând de neatenția celorlalți.*		
*Avea mișcări **delicate** și, de aceea, uneori părea **fără vlagă.***		
*Nepăsarea copilei, **necazul** mamei, îi afecta pe toți cei care **aveau habar** de ce se întâmpla.*		
*Era o **făptură** mărunțică, dar **agilă** și atentă la orice.*		
*Fără **să stea în cumpănă** și fără să-i pese de **nobila** adunare, luase atitudine.*		

15. **Provocare! Scrie pe spațiile punctate sinonimul potrivit al cuvântului subliniat din fiecare enunț. Poți alege numai sinonime care încep cu litera *A*.**

..... *Fragii copți își împrăștie mireasma în toată grădina.*
..... *Stăteam pe iarba cosită și priveam stelele.*
..... *Fiecare copac este un organism viu.*
..... *Copiii sunt ocrotiți de părinți.*
..... *Dincolo de marginea drumului se afla un loc prăpăstios.*
..... *Astăzi s-a montat un lift nou în peștera aceasta.*
..... *La prânz, soarele este arzător.*
..... *Se simte o boare plăcută dinspre mare.*
..... *Speologii au descoperit o vietate necunoscută până acum.*
..... *Animalele trebuie îngrijite cu dragoste.*

16. **Subliniază formele corecte ale următoarelor cuvinte:**

- *erbivor/ierbivor;*
- *halva/alva;*
- *genoflexiune/genuflexiune;*
- *alviță/halviță;*
- *calamar/calmar;*
- *bancnotă/bacnotă;*
- *bacalaureat/bacaloreat;*
- *servici/serviciu;*
- *sanda/sandală;*
- *biscuit/biscuite;*
- *căptușeală/căptușală;*
- *greșeală/greșală;*
- *maiou/maieu;*
- *capot/capod;*
- *gref/grep (fruct);*
- *bistrou/bistro.*

17. **Imaginează-ți că îți petreci vacanța de iarnă într-un loc inedit. Scrie o pagină de jurnal în care să vorbești despre lucrurile minunate pe care le-ai descoperit acolo.**

Vei avea în vedere:

– să folosești câte trei cuvinte din următoarele câmpuri lexico-gramaticale: al emoțiilor, al copilăriei, al artelor;

Scanned with OKEN Scanner

– să folosești două serii sinonimice formate din minimum trei cuvinte;
– să folosești minimum cinci cuvinte cu sens figurat.
Vei sublinia aceste elemente, utilizând culori diferite.

18. **Faci o minicercetare despre cuvinte românești care sunt din ce în ce mai puțin folosite în prezent. Ți-ai notat următorii termeni: *a se pârgui, făgăduință, a zori, a tămădui, a îngădui, a se astâmpăra, a năzui, zestre.***

a. Scrie enunțuri în care să integrezi aceste cuvinte.
b. Precizează sinonimele lor din limba română actuală.
c. Întreabă-ți părinții și bunicii despre astfel de cuvinte și continuă lista cu încă cinci termeni.

19. **Joacă BINGO împreună cu colegii tăi! Câștigă cine completează primul o coloană/o linie.**

două sinonime pentru cuvântul *odihnit*	două sensuri diferite pentru termenul *cod*	antonimul cuvântului *bont*	sinonimul structurii *a face cu ou și cu oțet*
antonimul termenului *a albi*	două sinonime pentru cuvântul *pădure*	sensul structurii *a fi numai ochi și urechi*	două forme diferite de plural pentru termenul *moț*
două sensuri diferite pentru termenul *a păli*	sinonimul cuvântului *glie*	expresia sinonimă pentru *când o zbura porcul*	un cuvânt care poate fi două părți de vorbire diferite în contexte diferite
un sens secundar pentru termenul *brat*	antonimul cuvântului *înseninat*	trei termeni din câmpul lexical al *școlii*	antonimul termenului *înzăpezit*

20. **Alcătuiește enunțuri prin care să evidențiezi omonimia următoarelor cuvinte: *sol, ton, port, război, acru, golf.***

21. **Alege paronimul potrivit pentru enunțurile următoare:**
Pentru a mă înveseli, mi-a făcut un ***complement/compliment*** *simpatic.*
Pentru că nu mai întâlnise niciodată cuvântul și nu era sigur de pronunție, l-a citit ***literal/literar.***
Avea un aer ***familial/familiar****, deși nu era posibil să se mai fi întâlnit vreodată.*
Reflexia/reflecția *luminii în părul său îi dădea un aer tineresc.*

22. **Folosind articolul de dicționar pentru sensurile verbului *a încinge*, selectează sensul potrivit pentru fiecare dintre enunțurile următoare:**

Scanned with OKEN Scanner

ÎNCÍNGE[1], *íncíng*, vb. III. **1.** Refl. (Despre foc) A arde cu flacără mare, a se aprinde bine. ◊ Tranz. fact. *El încinge focul.* **2.** Refl. și tranz. A (se) înfierbânta, a (se) încălzi tare. ♦ Tranz. Fig. (Despre un sentiment, o pasiune) A cuprinde, a copleși pe cineva; a consuma, a mistui. ♦ Refl. Fig. A se manifesta puternic; a se aprinde, a se înflăcăra. ♦ Refl. și tranz. Fig. (Despre o luptă, o confruntare, o discuție etc.) A (se) înteți. **3.** Refl. (Despre fân, cereale, făină etc.) A începe să se altereze prin fermentare; a se strica; a se aprinde. [Perf. s. *încinsei*, part. *încins*] – Lat. **incendere.**

sursa: DEX '09 (2009) adăugată de blaurb. acțiuni ▲ ⇄ +1 definiție identică

ÎNCÍNGE[2], *íncíng*, vb. III. **1.** Tranz. și refl. A (se) înfășură peste mijloc cu cingătoare, un brâu etc. **2.** Tranz. și refl. A(-și) prinde o armă la brâu (cu o curea). **3.** Tranz. Fig. A înconjura (din tc Clic pentru a naviga la acest cuvânt ura. [Perf. s. *încinsei*, part. *încins*] – Lat. **incingere.**

sursa: DEX '09 (2009) adăugată de blaurb. acțiuni ▲

încínge[2] [At: CORESI, PS. 257 / Pzi: *încíng* / Ps: *~nsei*, (înv) *~nșu* / Par: *încíns* / E: ml ***incingere**] **1-2** *vtr* A (se) înfășură peste mijloc sau în altă parte a corpului cu o cingătoare, un brâu etc. **3-4** *vtr* A(-și) prinde o armă de mijlocul corpului cu o curea. **5** *vt* (Fig) A înconjura din toate părțile Si: *a împresura, a încercui.* **6** *vt* (Fig) A bate pe cineva. **7** *vt* (Înv) A învesti cu o demnitate, cu o putere.

sursa: MDA2 (2010) adăugată de blaurb. acțiuni ▲

Erau amândoi ambițioși, așa că între ei ***se încingea*** *adesea competiția.*

Purta o haină dreaptă și lungă, pe care o ***încingea*** *adesea cu un brâu lat, de piele cafenie.*

Plăcinta putea fi pusă la cuptorul pe care mama îl ***încinsese*** *dinainte.*

Nu era o făptură prea răbdătoare și ***se încingea*** *imediat când era contrazis.*

23. Stabilește câte un sinonim pentru sensul verbului *a fi*, din enunțurile următoare:

a. *Cartea este pe masa din sufragerie.*
b. *Dacă este să hotărâm acum, eu voi vota pentru protejarea mediului înconjurător.*
c. *Tricoul acesta este douăzeci de lei.*
d. *Ce este de mă suni la această oră?*
e. *Nu știu cât este ceasul.*
f. *Eu sunt din Timișoara.*
g. *Petrecerea a fost ieri.*
h. *Azi sunt doi ani de la nunta voastră.*

24. Conține doar perechi de antonime seria:

a. *adevărat/fals, acord/dezacord, inclus/exclus;*
b. *a vorbi/a tăcea, a plânge/a suspina, deștept/inteligent;*
c. *familial/familiar, noroc/șansă, forțat/întâmplător;*
d. *corect/incorect, a monta/a demonta, exemplar/exemplu.*

25. Nu conține cuvinte care au omonime seria:

a. *orar, a adapta, cuminte, obraznic;*
b. *binevoitor, liliac, ton, limbă;*

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „GH.ASACHI" IAȘI
1072880

Scanned with OKEN Scanner

c. *compus, elan, breton, volum;*
d. *rapiță, broască, leu, lupă.*

26. **Încercuiește litera seriei care conține sinonimele următoarelor structuri: *a lua peste picior, a duce cu vorba, a face din țânțar armăsar, a o lua la sănătoasa:***
a. *a ironiza, a amâna, a exagera, a fugi;*
b. *a certa, a adresa, a mușca, a se însănătoși;*
c. *a fugi, a complimenta, a surprinde, a se vindeca;*
d. *a împiedica, a tărăgăna, a călări, a dobândi.*

27. **Unește unitățile frazeologice din coloana A cu sinonimele acestora, din coloana B:**

A.	B.
1. *a pune umărul*	a. *a o lua la sănătoasa*
2. *a-l duce gândul*	b. *a vedea lumina zilei*
3. *a lua în râs*	c. *a pune mâinile pe piept*
4. *a veni pe lume*	d. *cât ai bate din palme*
5. *a fi numai ochi și urechi*	e. *a-și bate joc*
6. *cât ai zice pește*	f. *cu noaptea-n cap*
7. *a înceta din viața*	g. *a da o mână de ajutor*
8. *a i se rupe inima*	h. *a-l tăia capul*
9. *a spăla putina*	i. *a fi cu ochii-n patru*
10. *odată cu zorile*	j. *a-i părea rău*

28. **Înlocuiește, în fragmentul următor, extras din volumul lui Charles Dickens *Aventurile lui Huckleberry Finn*, toate unitățile frazeologice pe care le găsești, cu sinonime lexicale. Ce observi în vorbirea personajelor?**

— Trebuie neapărat să le facem felul?

— Păi cum altfel? Așa e cel mai bine! Nu toți aceia care se pricep la treaba asta sunt de acord, dar cei mai mulți spun că cel mai bine e să le faci tuturor de petrecanie, mai puțin altora pe care să-i ducem la peșteră și să-i ținem prizonieri până-i răscumpește careva.

— Asta ce mai înseamnă?

— Habar n-am. Dar așa se face, scrie în cărți. Și e de la sine înțeles că și noi trebuie să facem aidoma.

— Dar cum naiba să facem una ca asta, când n-avem nici cea mai mică idee despre ce vrea să însemne?

— Pe toți dracii, nu înțelegeți că e musai? Nu v-am zis că așa am citit în cărți că se face? Nu care cumva vă trece prin cap să faceți altfel decât scrie la carte, doar ca să se aleagă un talmeș-balmeș din tot!

Scanned with OKEN Scanner

II

Fonetică, ortografie și ortoepie

Scanned with OKEN Scanner

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- Alfabetul limbii române. Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic
- Dicționarul. Articolul de dicționar
- Tipuri de sunete – Vocală. Consoană. Semivocală
- Corespondența sunet-literă
- Silaba. Despărțirea în silabe (principiul fonetic)
- Accentul (aplicativ)
- Structura fonologică a cuvintelor: diftong, triftong, hiat

1. Formează cât mai multe cuvinte plurisilabice cu literele următoare:

2. Sunt ordonate alfabetic corect toate cuvintele din seria:

a. *cratimă, cristal, cronică, crater, cruzime;*

b. *cristal, cristalin, cristic, crestat, creastă;*

c. *creastă, creatură, creație, credibil, creator;*

d. *cratimă, creastă, creator, creatură, creație.*

Scanned with OKEN Scanner

3. Indică ce tip de sunet reprezintă litera „i" în fiecare dintre următoarele cuvinte:

	Vocală	Semivocală	i șoptit	Nu se aude
zile				
mulți				
chiar				
ochilor				
înaintea				
ei				
verzui				
ochi				
répezi (adj.)				
îți				
reci				
negri				
unchi				
crai				

4. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:

A. Litera *e* redă o vocală în cuvântul:

a. *viorea;* b. *ceară;* c. *elefant.*

B. Litera *e* redă o semivocală în cuvântul:

a. *creat;* b. *gingie;* c. *leoarcă.*

C. Litera *e* nu are valoare fonetică (este literă ajutătoare) în cuvântul:

a. *ginere;* b. *geană;* c. *general.*

D. Literei *e* îi corespunde grupul de sunete *ie*:

a. *erau;* b. *elan;* c. *elegant.*

E. Litera *e* redă o vocală și o semivocală (în apariții diferite) în cuvântul:

a. *proteine;* b. *modelarea;* c. *reînnoire.*

5. Grupează cuvintele următoare în două categorii, respectând indicațiile date: *girafă, rege, geamantan, ghiocel, ceaslov, dugheană, chioară, cerere, ghete, inginer, chenar, chin, gingaș, chefir, cheag, ciudă.*

Cuvinte în care literele *e* și *i* din grupurile *ce/ci/ge/gi/che/chi/ghe/ghi* AU VALOARE FONETICĂ	Cuvinte în care literele *e* și *i* din grupurile *ce/ci/ge/gi/che/chi/ghe/ghi* NU AU VALOARE FONETICĂ

Scanned with OKEN Scanner

6. **Indică numărul de litere și de sunete din cuvintele de mai jos:** *ceară, cenușă, treceau, genune, chiar, prichindel, gheară, unghie, unchi, cercei, eu, excursie, auxiliar.*

7. **Seria de cuvinte în care numărul de litere este același cu numărul de sunete este:**

a. *ghem, circ, ceată, ciur;*

b. *geografie, geologie, dificil, geme;*

c. *ceaun, minge, atrage, exact.*

8. **Seria de cuvinte în care numărul de litere este mai mare decât numărul de sunete este:**

a. *exemplu, extraterestru, examen, micsandră;*

b. *ceapă, cianură, trage, ghiaur;*

c. *geantă, pălăvrăgeală, ceas, gheară.*

9. **a. Creează verbul potrivit de la fiecare dintre următoarele substantive, după modelul dat:** *năMol, nobil, negură, noroi, nor, nou, nod.*

Model: *noapte – a se înnopta.*

b. Alcătuiește propoziții în care să folosești verbele de la punctul a.

10. **a. Ordonează silabele următoare, pentru a descoperi nume de profesii/ocupații la feminin. Caută în dicționar detalii despre meseriile pe care nu le cunoști.**

- *a - fi - nă - ge - zi - o - ci;*
- *gă - to - loa - ron - ge;*
- *zoa - re - gi - re.*
- *ri - ne - ță - chel;*
- *nă - ci - a - ni - teh;*

b. Precizează câte sunete redau grupurile *ce/ci/ge/gi/che/chi/ghe/ghi* în fiecare termen de la punctul a.

11. **a. Faci o călătorie în jurul lumii. Ca să te documentezi, notează forma corectă de singular a numelor de locuitori corespunzătoare următoarelor destinații:**

Georgia, Chișinău, Chile, Argentina, China, Germania, Cipru.

b. Scrie numărul de litere și numărul de sunete pentru fiecare nume de locuitor pe care l-ai notat.

12. **Subliniază formele corecte ale următoarelor cuvinte (care conțin grupurile *ce/ci/ge/gi/che/chi/ghe/ghi*):**

- *chiuvetă/ghiuvetă;*
- *chimono/chimonou;*
- *giuvaier/giuvaer;*
- *ghips/gips;*
- *genuflexiune/genoflexiune;*
- *gheabă/ghebă (ciupercă);*
- *cercevea/gergevea;*
- *geamandură/giamandură;*
- *a tace/a tăcea;*
- *argeșan/argeșean.*

Atenție! Pentru verificare, folosește DOOM³.

Scanned with OKEN Scanner

13. a. Precizează numărul de litere și numărul de sunete pentru fiecare dintre cuvintele: *barcagiu, burghiu, camionagiu, hangiu, macaragiu, chiulangiu, scandalagiu, palavragiu.*

b. Ce valoare fonetică are litera *i* din grupurile *gi/ghi* ale acestor cuvinte?

c. Termenul *giulgiu* se poate încadra în lista cuvintelor de la punctul a?

14. Încercuiește literele corespunzătoare seriilor în care toate cuvintele sunt corect accentuate:

a. *ianuarie; șervet; unic; trafic;*

b. *duminică; regizor; sever; regină;*

c. *calcar; picnic; profesor; bolnav;*

d. *butelie; vedere; prevedere; radio;*

e. *sever; caracter; aidoma; simbol.*

15. Găsește minimum cinci cuvinte în care accentul are rol în diferențierea părților de vorbire.

16. Cuvintele următoare desemnează personajele unei cărți cunoscute, citite de un băiat în podul școlii. Acestea s-au amestecat în lupta dintre forțele binelui și cele ale întunericului. Scrie titlul cărții pe spațiul punctat și ordonează personajele, respectând indicațiile din tabel.

spiriduș, piticuț, liliac, balaur, gnom, sfinx, uriaș, pricolici, iezme, stafii, vampiri, strigoi, lup, vârcolaci, bivoli, monștri, cavaleri, molii, djin.

.....

Cuvinte monosilabice	Cuvinte bisilabice	Cuvinte trisilabice

17. Bifează căsuțele din dreptul seriilor care conțin cuvinte despărțite corect în silabe:

a. *du-et; bă-iat; ro-i-ul;* ☐

b. *tea-mă; a-scet; fin-lan-dez;* ☐

c. *om-le-tă; dez-ro-bi; co-dru;* ☐

d. *as-tăzi; în-ger; ar-ctic;* ☐

e. *ti-tlu; mig-da-lă; sculp-ta;* ☐

f. *îm-păd-u-ri, su-bi-ect, co-a-for, ma-u-so-leu;* ☐

g. *vârs-tnic, int-act, în-frun-zire, i-ne-ga-la-bil;* ☐

h. *des-ză-pe-zi, ia-nu-a-ri-e, ge-o-gra-fi-e, o-biect.* ☐

Scanned with OKEN Scanner

18. **Găsește intrusul în fiecare din seriile de mai jos:**

a. *a-pă, ma-re, vi-a-ță, fe-ri-ci-re, e-tern;*

b. *ad-re-na-li-nă, a-tlet, în-ca-dra, a-tlas, ar-tist;*

c. *func-ți-e, pun-ctu-al, vâr-stă, as-trin-gent, send-viș;*

d. *fii-că, al-cool, ci-vi-li-za-ți-e, co-o-pe-ra, pi-o-ni-er;*

e. *om-o-nim, sub-li-ni-a, fi-in-ță, a-nu-al, tro-tu-ar.*

19. **Indică diftongii, triftongii și vocalele în hiat din textul de mai jos, respectând indicațiile din tabel:**

Eram copil. Mi-aduc aminte, culegeam/odată trandafiri sălbatici./Aveau atâția ghimpi,/dar n-am voit să-i rup/credeam că-s muguri – /și-au să înflorească.

(Lucian Blaga, *Ghimpi*)

Diftongi	Triftongi	Vocale în hiat

20. **Completează spațiile libere, astfel încât să obții cuvinte bisilabice care să înceapă cu diftongul *oa* și cuvinte plurisilabice în care a doua silabă să conțină triftongul *oai*.**

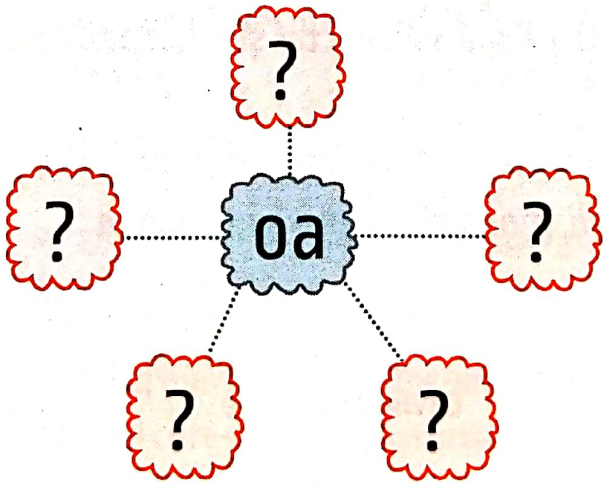

? + oai + ?

? + oai + ?

? + oai + ?

? + oai + ?

? + oai + ?

Scanned with OKEN Scanner

21. **Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde la cerințele date:**

În gospodăria mamei Catrina, de la poalele muntelui Clăbucetul Baiului, din Bușteni, fiecare copil avea rostul lui. Ion păzea caii, Dumitru păzea vacile, Vasile păzea oile, câinii păzeau găinile de vulpi și de ulii, mama Catrina păzea casa și îngrijea de toate alea; numai băiatul cel mai mic, Prichiduță, nu păzea nimic. Și mult îi era necaz lui Prichiduță că nu i se încredințase și lui să păzească ceva. Sta pe gânduri toată ziulica ori arunca cu pietricele într-un braț al apei Valea Cerbului ce se furișa pe sub coasta livezii și număra rotocoalele ce se iveau la fața apei ori da cu praștia în păsărele. Dar de păzit ceva, nici vorbă! Până într-o zi i s-a urât lui Prichiduță, de și-a luat lumea în cap; și-a strâns lucrușoarele: praștia și un cuțitaș, a tăiat o nuielușă dintr-un alun și a pornit pe cărăruia de pe muchia dealului, doar o găsi ceva de păzit. Când să treacă la colțul gardului de mărăcini ce înconjura livada mamei Catrina, vede, suindu-se pe gard, târșa-târșa, un melc, melc codobelc. Îi era grea, se vede, ghioacea-i vineție, că se târa ca un moșneag nezorit și lăsa în urmă-i o dâră argintie, strălucind la soare.

(Nestor Urechia, *Zânele din Valea Cerbului*)

a. Indică felul sunetelor din cuvintele: *mamei, Baiului, praștia, nuielușă, ceva.*
b. Indică numărul de litere și de sunete din cuvintele: *pietricele, cel, muchia, ghioacea.*
c. Identifică valoarea fonetică a literei *e* în următoarele cuvinte: *fiecare, păzea, pietricele, era, argintie.*
d. Extrage trei cuvinte care conțin diftong ascendent, din ultimul enunț al textului.
e. Numește grupul de sunete existent în fiecare din cuvintele/structurile date: *gospodăria, oile, și-a, iveau, urmă-i, ca un.*

22. **Rescrie textul de mai jos, corectând greșelile:**

Excelența sa i-a dat dreptate la antrenorul oaspeților care a recunoscut că nu agreează această manieră de arbitraj. La conferința de presă el a reluat din nou ideia. Aceasta nu înseamnă că putem fi de acord cu acei suporteri care i-au făcut pe arbitrii excroci, delicvenți, etc. și care erau gata ai linșa dacă nu interveneau organele de ordine.

23. **Citește următorul text și rezolvă cerințele:**

Imperiul chinez

Cu mult înainte de sosirea călătorilor europeni, printre care s-a numărat și Marco Polo, chinezii exploraseră deja mare parte din Asia. Expansiunea Imperiului Chinez a început în timpul dinastiei Han (206 î.H.–220 d.H.). În anul 138 î.H., împăratul Wudi I-a trimis pe Zhang Qian, ofițer în garda imperială, în Asia Centrală.

Scanned with OKEN Scanner

Scopul misiunii acestuia era să găsească aliați împotriva hunilor, un popor de nomazi care atacau nordul Chinei. Însă Zhang a fost prins de huni și a rămas prizonier timp de zece ani. În acest timp, totuși, i s-a permis să călătorească. După doisprezece ani, când s-a întors în China, a adus cu el informații de valoare despre negoțul cu Apusul. (...) Mătasea și mirodeniile aduse de chinezi erau schimbate pe aur, argint, bumbac și alte mărfuri din Occident. Mătasea și mirodeniile erau apoi vândute în orașe îndepărtate, de exemplu la Roma. (...)

Imperiul chinez a prosperat sub domnia dinastiilor Tang și Song. Însă se afla mereu sub amenințarea dușmanilor din Nord. Mongolii, un popor de războinici nomazi, au invadat China de Nord în 1211. Erau conduși de Ginghis-Han. În 1279, nepotul său, Kubulai-Han, a cucerit întreaga Chină.

(*Marile călătorii ale exploratorilor*, traducere de Lia Decei)

a. Transcrie, din fragmentul subliniat, două cuvinte în care unul dintre grupurile *ce/ci/ge/gi/che/chi/ghe/ghi* redă două sunete.
b. Dă exemple de câte două cuvinte în care fiecare grup de litere de mai sus să redea un singur sunet.
c. Identifică în text două cuvinte în care o literă redă două sunete.
d. Precizează numărul de litere și numărul de sunete pe care le conțin cuvintele: *China, comercial, expansiunea, argint, doisprezece.*
e. Transcrie, din al doilea paragraf, un cuvânt care conține *i* scurt/„șoptit".
f. Identifică în text un cuvânt care se scrie cu consoană dublă. Dă exemple de alte trei cuvinte care conțin consoană dublă.
g. Transcrie din text un cuvânt care conține două vocale alăturate. Dă alte trei exemple de astfel de cuvinte.
h. Transcrie, din primele două enunțuri, câte un substantiv, o prepoziție și un adjectiv care conțin câte două silabe.
i. Explică scrierea cu doi *i* a cuvintelor: *chinezii, dinastiilor.*
j. Identifică, în text, trei cuvinte în care sunetul [k] este redat prin trei litere diferite.
k. Construiește enunțuri în care să folosești cuvinte ce conțin consoana [v] redată prin două litere diferite.
l. Identifică, în text, câte două cuvinte în care grupurile de litere: *ia, au* și *ai* să redea grupuri de sunete diferite. Numește aceste grupuri de sunete.
m. Menționează valoarea fonetică a fiecărei aparții a literei *i* în enunțul: *După doisprezece ani, când s-a întors în China, a adus cu el informații de valoare despre negoțul cu Apusul.*

Scanned with OKEN Scanner

VERBUL

II

Verbul

Scanned with OKEN Scanner

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- **Verbul (flexiunea verbului în raport cu numărul, persoana, modul și timpul)**
- **Moduri verbale: indicativul, imperativul, conjunctivul și condiționalul-optativ**
- **Timpurile modurilor verbale. Timpuri simple și compuse. Structura timpurilor compuse: verbe auxiliare (*a fi, a avea, a vrea*)**
- **Forme verbale nepersonale. Utilizări sintactice ale formelor verbale nepersonale: infinitivul, participiul**
- **Posibilități combinatorii ale verbului. Prepoziția**

1. Selectează verbele din următoarea listă de cuvinte, asociindu-le cu ceea ce exprimă: *citește, a fulgerat, iarnă, a se bucura, învățătură, corect, voi preciza, bunăvoință, sufereai, atmosferă, participând, să alergăm, ați fi ales, plecare, burnițează, umilință.*

Acțiune	Stare	Fenomen al naturii

2. Pentru verbele identificate la exercițiul 1, precizează: persoana, numărul și timpul. Este posibil acest lucru pentru toate exemplele?

3. Citește cu atenție enunțurile de mai jos care fac referire la acțiunea și la personajele din textul *Vizită* de I.L. Caragiale:

a. *Ionel se comportă necivilizat, făcând mult zgomot care îl deranjează pe musafir.*
b. *Mama nu îl certa și avea tendința de a lăuda comportamentul copilului.*
c. *Musafirul va încerca să-i explice greșeala făcută.*
d. *Din această întâmplare, am înțeles că trebuie să am un comportament politicos.*
e. *Ionel este un copil needucat și care profită de indulgența mamei.*

i. Identifică verbele din enunțurile de mai sus, menționând care dintre acestea au funcție sintactică de predicat.
ii. Rescrie enunțurile, schimbând numărul verbelor cu funcție de predicat pe care le-ai identificat și făcând toate modificările pe care le consideri necesare.

Scanned with OKEN Scanner

iii. Rescrie enunțurile, trecând verbele de la persoana a III-a la persoana I și pe cele de la persoana I la persoana a III-a.

4. Selectează verbele din următoarele enunțuri și grupează-le în funcție de modul în care este exprimată acțiunea:

Mama voia să-l educe singură pe Ionel. Ar fi putut să meargă la petreceri, dar nu a făcut acest lucru, deoarece s-a gândit că îl ajută mai mult dacă stă acasă.

— Ionel, oprește-te! Vei trânti mașina de cafea! Aș dori să ai puțină grijă! Ți-am spus de mai multe ori că aștept să devii un adult responsabil.

Acțiune sigură, certitudine	Acțiune posibilă, probabilă	Acțiune dorită/ condiționată	Poruncă, îndemn

5. a. Construiește enunțuri afirmative cu următoarele verbe, exprimând, pe rând: o dorință, o certitudine, o posibilitate, un îndemn: *a aștepta, a lua, a scrie, a înțelege, a crea, a aranja, a iubi, a coborî.*

b. Rescrie enunțurile construite la punctul a, trecând verbele menționate la forma negativă.

6. Imaginează-ți că ai fost teleportat pe o altă planetă. Într-un dialog de 10–12 replici cu un localnic, încearcă să-ți stabilești câteva repere despre o modalitate de a reveni acasă. Folosește cel puțin câte o formă verbală care să exprime: o rugăminte, o posibilitate, certitudinea, un îndemn, o condiție.

7. Completează enunțurile cu formele verbale din paranteze:

a. *Mara* (*a citi*, indicativ, prezent) *în fiecare zi benzi desenate.*

b. *În bibliografia primită la ora de limba și literatura română* (*a fi*, indicativ, prezent) *cărți foarte interesante.*

c. *Prietenul meu* (*a cumpăra*, indicativ, perfect compus) *un tricou de la magazinul nostru preferat.*

d. *Eu* (*a merge*, indicativ, perfect simplu) *la bibliotecă înainte de a ajunge în clasă.*

e. *Tu* (*a vedea*, indicativ, perfect simplu) *ceea ce* (*a se petrece*, indicativ, perfect compus) *în bibliotecă.*

f. *Rândunica* (*a duce*, indicativ, prezent) *puilor ei ce* (*a culege*, indicativ, perfect compus) *de pe mirișe.*

g. *Norii* (*a trece*, indicativ, imperfect) *grăbiți pe întinderea albastră a cerului.*

h. *Ieri, eu* (*a purta*, indicativ, imperfect) *un tricou cu imprimeu.*

i. *Tu* (*a prinde*, indicativ, mai-mult-ca-perfect) *iepurele înainte ca noi să ajungem în poiană.*

Scanned with OKEN Scanner

j. *Noi* (*a pleca*, indicativ, mai-mult-ca-perfect) *în excursie cu două zile înaintea voastră.*

8. Construiește câte un enunț în care fiecare dintre următoarele verbe să aibă forma menționată între paranteze:

- *a alerga* (indicativ, imperfect, persoana a II-a, singular);
- *a veni* (indicativ, mai-mult-ca-perfect, persoana I, plural);
- *a ține* (indicativ, perfect compus, persoana a III-a plural);
- *a face* (imperativ, prezent, persoana a II-a singular, formă negativă);
- *a putea* (indicativ, imperfect, persoana a II-a, plural);
- *a porni* (indicativ, mai-mult-ca-perfect, persoana I, singular);
- *a alege* (indicativ, perfect compus, persoana a III-a singular);
- *a zice* (imperativ, prezent, persoana a II-a plural).

9. Construiește enunțuri cu formele corecte dintre următoarele variante: *cred/crez, lingușa/lingușea, va apare/va apărea, faceți!/face-ți!, tăceți!/tăceți!, prăjesc/prăjăsc, voiam/vroiam, vor tace/vor tăcea, dați!/da-ți!.*

10. Subliniază forma verbală corectă:

a. *Eu citi/citii cartea împrumutată de la bibliotecă.*
b. *El lipii/lipi timbrele pe toate plicurile de pe masă.*
c. *Mara veniseră/venise la parcul de distracții, ca să îl întâlnească pe Matei.*
d. *Colegul meu voia/vroia să participe la acțiuni de voluntariat.*
e. *Prietena mea hotărâ/hotărî să se înscrie la dans sportiv.*
f. *Tu scrisei/scriseși compunerea mai repede decât mine.*
g. *Noi vom fii/fi mâine în locul stabilit.*
h. *Mi-ar plăcea/place să petrecem mai mult timp împreună.*
i. *Muncitorii trebuiesc/trebuie să respecte regulile de pe șantier.*
j. *Copilul v-a/va dori să iasă în parc.*

11. Corectează greșelile din propozițiile de mai jos:

a. *Șterge-ți tabla și apoi notați data.*
b. *Nu da-ți mai mult pe bilete de cât e cazul.*
c. *Îmbracăte cu o haină groasă.*
d. *Vroiam să plec.*
e. *Știi sau nu ști?*

12. Încercuiește forma corectă a verbului *a fi*, din enunțurile următoare. Precizează modul la care se află sau pe care îl formează.

a. *Fii/Fi cuminte!*

Scanned with OKEN Scanner

b. *Nu fi/fii trist!*
c. *Aș fi/fii stat mai mult cu voi.*
d. *Să fi/fii sincer cu oricine!*
e. *Să nu fii/fi obraznic!*
f. *Nu era rău să fii/fi venit și tu cu noi.*
g. *Voi fi/fii alături de tine.*

13. Rescrie fragmentul următor, trecând la perfect simplu toate verbele aflate la perfect compus:

Hoțul cel mărunt i-a vârât lui Buratino cuțitul între dinți pentru a-l sili să deschidă gura și poate că ar fi izbutit, dacă băiețașul nu l-ar fi mușcat de mână. S-a văzut însă că nu era o mână, ci o labă de pisică. Hoțul a urlat cât l-a ținut gura. Apoi Buratino s-a aplecat la pământ și s-a strecurat iute ca un viezure în tufele de mure, pierzând în grabă câteva bucăți din haina și din pantalonii săi. După ce a trecut prin tufe, băiețașul a început să fugă. La marginea pădurii hoții l-au ajuns iar din urmă, dar Buratino a sărit, s-a prins de-o creangă și s-a cățărat într-un copac. Hoții se mișcau mai încet, pentru că erau incomodați de sacii trași pe cap. Buratino a ajuns până-n vârful copacului, hoții după el! Buratino a sărit în copacul vecin, hoții după el! În timp ce hoții se chinuiau să pună mâna pe el, Buratino a sărit din pom și a început să fugă cât îl țineau picioarele.

(Al. Tolstoi, *Aventurile lui Buratino sau Cheița de aur*)

14. Completează enunțurile cu forma corectă a verbelor din paranteză:

a. *Merge la aceste cursuri pentru că îi place*.....(*a picta*, modul conjunctiv, timpul prezent).
b. *Nu ar fi fost rău* ..... (*a cere*, modul conjunctiv, timpul perfect) *un sfat, dacă știai că nu cunoști drumul.*
c. ..... (*a sărbători*, modul condițional-optativ, timpul prezent) *împreună, dacă toți ai voștri ar fi acasă, aproape de familie.*
d ..... (*a întreba*, modul condițional-optativ, timpul perfect) *pe oricine îmi ieșea în drum, dar ulițele erau parcă pustii.*
e. *Dacă faci o faptă bună,* ..... (*a simți*, modul indicativ, timpul viitor standard) *că bucuria celuilalt va fi și bucuria ta.*
f. *Când va pleca musafirul, Ionel*..... (*a turna*, modul indicativ, timpul viitor anterior) *dulceața în șoșonii lui.*

15. Trece verbele la modul imperativ, din enunțurile de mai jos, la forma negativă:

a. *Fii atent la ceea ce se discută în clasă!*
b. *Du sticla cu apă colegului tău!*
c. *Ia cartea de sub bancă!*

Scanned with OKEN Scanner

d. *Citește enunțul cu voce tare!*
e. *Fă curat în cameră!*
f. *Scrie cu majuscule numele tău!*
g. *Zi cum ai construit proiectul!*

16. **Precizează modul și timpul următoarelor verbe:** *nu vrusesem, vino, crezui, sperasem, veneam, ați citit, veți merge, aveam, sperăm.*

17. **Grupează verbele la forme personale din următoarele enunțuri, în funcție de timpul la care sunt utilizate:**

Căutam o carte potrivită pentru vacanța de vară.
Ea va alerga mai repede dacă se va antrena.
Când voi ieși în parc, mă voi întâlni cu colegii mei.
În copilărie, în fiecare an mergeam la bunici pentru a-i vedea.
Știi ce-mi doream cel mai mult?
Te vei întoarce când vei fi cunoscut succesul!
Ea credea că suntem prieteni.

Verbe la imperfect	
Verbe la viitor	

18. **a. Identifică verbele la moduri și timpuri compuse. Subliniază verbele auxiliare din alcătuirea acestora:**

a. *Dacă nu veți termina la timp, trebuie să știți că există câteva rute mai scurte, care se pot parcurge doar cu trenul.*
b. *Dacă va ignora în continuare toate sfaturile, își va pierde biletul de călătorie, iar controlorul nu va ierta această neglijență a pasagerului.*
c. *Să fi ascultat sfaturile călătorului, nu ai fi pierdut biletul!*
d. *Dacă nu ar avea glezna fracturată, ar alerga din nou, în fiecare dimineață, în jurul parcului cu castani înfloriți.*
e. *Ar fi terminat cartea la timp, dacă s-ar fi apucat mai devreme de citit.*

b. Extrage și numește formele verbale nepersonale care, împreună cu verbele auxiliare, formează modurile și timpurile compuse de la punctul a.

19. **Indică valorile verbului *a fi* din exemplele următoare, folosind căsuțele alăturate. Scrie P, dacă verbul este predicativ, C, dacă este copulativ și A, dacă este auxiliar:**

☐ *David a fost competitor în cele mai dificile concursuri de înot.*
☐ *Acum, el este un campion.*
☐ *Rezultatele lui sunt impresionante.*

Scanned with OKEN Scanner

- ☐ *Reușește să fie întotdeauna pe primul loc.*
- ☐ *Nu ar câștiga întrecerile sportive dacă nu ar fi un tânăr ambițios.*
- ☐ *Să fi practicat superficial acest sport, nu ar fi reușit aceste performanțe.*
- ☐ *Avem convingerea că va fi mereu pe podium.*
- ☐ *Dacă nu aș fi rămas acasă, aș fi pierdut competiția difuzată.*

20. Realizează schema fiecărui grup verbal din următoarele enunțuri (conform modelului), menționând posibilitățile combinatorii ale fiecărui verb centru de grup:

a. *Ioana a citit o povestire palpitantă.*
b. *Toți elevii clasei l-au cunoscut pe noul nostru coleg.*
c. *Prietenii mei și-au dorit mult a merge sâmbătă la munte.*
d. *A aștepta cu multă nerăbdare vacanța este o atitudine specifică elevilor.*
e. *Ghiozdanele sunt încăpătoare și colorate.*

Model pentru a: Verbul *a citit* este centru de grup pentru subiectul *Ioana* (relație de interdependență) și pentru complementul direct *o poveste* (relație de subordonare).

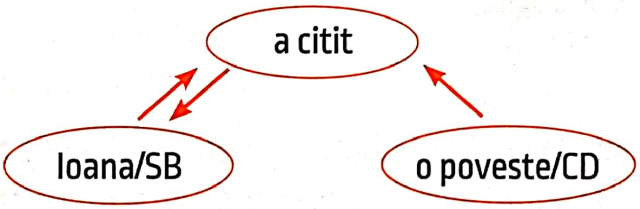

21. Stabilește valoarea de adevăr a fiecăreia dintre următoarele afirmații:

a. În textul: *Dorința de a citi este mare și, de aceea, i-am propus doamnei profesoare să discutăm mai mult în clasă.*, există două predicate verbale și unul nominal.
b. În textul: *Prietena ta își amintește cu drag de acea vacanță.*, verbul *(își) amintește* este centru de grup pentru *prietena* (subiect), *de vacanță, acea* (complemente), *cu drag* (circumstanțial).
c. În textul: *Am analizat cu atenție posibilitatea de a studia la liceu în străinătate, dar voi putea lua o decizie abia anul viitor.*, sunt verbe aflate la forme verbale nepersonale și nepredicative *am analizat, a studia, lua*.
d. În textul: *Orice răspuns ne-ar fi dat, erau convinse că noi le vom crede.*, există un verb copulativ și două verbe auxiliare.
e. În textul: *Plăcerea bunicului nostru era lectura ziarelor.*, verbul *era* este centru de grup pentru subiectul *bunicului* și numele predicativ *lectura*.
f. În textul: *Dorința de a-l cunoaște pe prietenul tău a fost foarte mare.*, verbul *a fost* este centru de grup pentru subiectul *dorința*, complementul *de a cunoaște*, numele predicativ *foarte mare*.

Scanned with OKEN Scanner

22. **Selectează verbele dintre cuvintele subliniate în textele de mai jos și completează tabelul pentru fiecare dintre acestea:**

Măiculiță!

Și eu, care am crezut că familia mea e numeroasă!

Mikayla are peste două sute de frați, surori, mătuși, unchi, veri primari și de gradul al doilea.

Scoate un șuierat ascuțit, nu la fel de frumos precum cântecul de adineauri, însă eficient, căci lumea devine brusc atentă.

— Oameni buni! strigă ea. Acesta este Isaia. E oarecum orfan și oarecum rătăcit. Are cercel și blană albastră. Obișnuiți-vă cu asta.

— Bine ai venit, Isaia, îmi urează un șoarece bătrân, care bănuiesc că este bunicul celor adunați în vizuina aglomerată. Mie mi se spune Iacob cel Înțelept. Te superi dacă te întreb ceva?

(James Patterson, Chris Grabenstein, *Pe cuvânt de șoricel*, traducere de Alina Popescu)

Verbul	Valoarea morfologică	Modul	Timpul	Persoana

23. **Identifică verbele din textele de mai jos, precizând modul și timpul acestora:**

a. *În jurul șirurilor de munți neîmblânziți plutea un strat de ceață pură. Înconjurat de acei munți, satul Ciuperca se cuibărea la poalele unuia dintre ei. În jur de douăsprezece căsuțe stăteau ascunse în tăcere și mister în creierul acelor munți îndepărtați, în care civilizația nu prea ajunsese.*

(Zhang Ling'er, *Un tort pentru bunica*, traducere de Gabriel Stoian)

b. *Reușesc să folosesc aplicația Robo Control de pe telefonul meu ca să-i opresc pe roboți să se mai ciocnească între ei și de pereți, ca niște mașinuțe incontrolabile.*

— În felul ăsta ar trebui să funcționeze până dimineață, îi spun eu lui Trip.

(James Patterson, Chris Grabenstein, *Roboții din familia mea. Revoluția roboților*, traducere de Sorin Petrescu)

c. *Păi asta e bufnița! Oricât ai căuta-o ziua, n-ai s-o găsești.*

(Eugen Jianu, *Bufnița*)

d. *Dacă Noe nu l-ar fi blestemat pe corb să-și clocească ouăle din luna lui Decemvrie și până în luna lui Faur și să-i iasă puii din găoci numai atunci când se vor crăpa ouăle de ger și ar fi rămas să clocească vara ca și alte păsări, atunci ar fi așa de mulți corbi, că oamenii n-ar fi în stare să se apere de ei.*

(*Legenda corbului*, după Simion Florea Marian, în vol. *Ornitologia populară românească*)

Scanned with OKEN Scanner

24. **Subliniază și numește formele verbale nepersonale din enunțurile următoare:**

a. *Este obligatoriu a-ți respecta promisiunea.*

b. *Putem dezbate acest subiect în ședința de mai târziu.*

c. *Încearcă a răspunde cât mai bine la toate întrebările profesorului.*

d. *Îi rugăm pe cetățeni a arunca gunoaiele în locuri special amenajate!*

25. **Răspunsurile corecte de la următoarele exerciții formează codul pentru un mesaj secret! Găsește toate răspunsurile ca să afli acest mesaj!**

A. Sunt corect scrise toate verbele din seria:

a. *nu du!, nu spui! nu face!, nu lasă!;*

b. *nu duce!, nu spune!, nu fă!, nu lăsa!;*

c. *nu du!, nu spui!, nu fă!, nu lasă!;*

d. *nu duce!, nu spune!, nu face!, nu lăsa!.*

B. Sunt corect scrise toate verbele din seria:

a. *eu venii, eu fugii, eu auzii, eu oprii;*

b. *eu veni, eu fugi, eu auzii, eu opri;*

c. *eu veni, eu fugi, eu auzi, eu opri;*

d. *eu venii, eu fugi, eu auzii, eu oprii.*

C. Sunt corect scrise toate verbele din seria:

a. *să-i spui!; să fii știut;*

b. *să fii atent!; ar fi înțeles;*

c. *să fi liniștit!; a-ș fii venit;*

d. *să-i fii înțeles!; să fii mers.*

D. Nu există nicio greșeală în enunțul:

a. *În propriii ochi ai avut dreptate.*

b. *Îți v-om face dreptate.*

c. *Să nu fi ezitant, pentru că ai dreptate!*

d. *Ne maiștiind ce să facă, mi-a dat dreptate.*

E. Verbul „a fi" este utilizat cu valoare predicativă în enunțul:

a. *El este iscusit în a vorbi.*

b. *Bunicul este muncitor.*

c. *Bunica este acasă și ne duce dorul.*

d. *Căutarea va fi terminată în curând.*

F. Toate verbele sunt la timpul viitor în seria:

a. *a avea, aș avea, am, voi avea;*

b. *voi căuta, vei pierde, veți scrie, o să știm;*

c. *am merge, veți discuta, avem, de speriat;*

d. *aveți, adunăm, copsei, om găsi.*

Scanned with OKEN Scanner

Felicitări! Ai ajuns la final!

Mesajul secret îl vei afla completând următorul enunț cu literele corespunzătoare răspunsurilor corecte:

_acă _i curaj și ră_dare, vei afl_ mereu drumul _el _un!

26. Redactează un text narativ de minimum 150 de cuvinte, în care să povestești o întâmplare, reală sau imaginară, petrecută într-un muzeu. Vei insera o secvență narativă și una dialogată.

a. Precizează ce timp verbal ai folosit predominant în expoziționare și de ce.
b. Folosește, în desfășurarea acțiunii, succesiunea: verb la perfect compus, verb la mai-mult-ca-perfect, verb la perfect compus; explică efectul artistic obținut.
c. Ce timp verbal ai folosit în replicile de dialog?

Scanned with OKEN Scanner

IV

Substantivul

Scanned with OKEN Scanner

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- **Substantivul: genul, numărul. Tipuri de substantive: comun, propriu. Categoria determinării: articolul (hotărât, nehotărât). Posibilități combinatorii ale substantivului (substantiv + tribut). Prepoziția**
- **Substantive colective. Substantive defective. Cazul. Articolul genitival. Punctuația vocativului. Corelarea funcției sintactice cu cazul morfologic**

1. Indică genul următoarelor substantive: *parc, chibrit, șosetă, alun, creație, pauză, fotbal, februarie, marți, foame, oboseală, unt, aplauze.*

2. Indică forma de plural a următoarelor substantive: *perete, carte, masă, dulap, atlas, avion, păsune, pește, copac, arici, om, campion, pahar, trofeu, obraz, scară, scorbură, lampion, magazin, orhidee, moschee, tunel, hotel, canal, primejdie.*

3. Găsește intrusul în fiecare din seriile de mai jos:

a. *pădure, floare, fată, corp, lună;*
b. *primăvară, fereastră, munte, peșteră;*
c. *lăcustă, greier, veveriță, pisică;*
d. *om, rinocer, girafă, pisoi;*
e. *copac, vârf, marinar, pilot;*
f. *elice, elicopter, parfum, recipient.*

4. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde la cerințele date:

Ieri-seară, cu mama și cu sora mea Silvia, am plecat să ducem rufărie femeii sărace recomandate de ziar: eu duceam pachetul, Silvia avea ziarul, cu inițialele numelui și adresa. Am urcat până sub acoperișul unei clădiri înalte, pe un coridor lung, unde erau multe uși. Mama a bătut la ultima dintre ele: ne deschise o femeie încă tânără, blondă și slabă, pe care mi s-a părut imediat că o mai văzusem alte dăți, cu același batic albastru pe cap.

(Edmondo De Amicis, *Cuore*, traducere de Geta Popescu)

a. Subliniază substantivele comune din textul dat.
b. Indică genul substantivelor din al doilea enunț al textului.
c. Rescrie secvența: *după secvența eu duceam <u>pachetul</u>, Silvia avea <u>ziarul</u>, cu inițialele <u>numelui</u> și <u>adresa</u>.*, trecând la numărul plural substantivele comune subliniate.
d. Extrage, pe două coloane, substantivele articulate hotărât și pe cele articulate nehotărât din textul dat.

Scanned with OKEN Scanner

5. **Alege seria în care toate substantivele au forma corectă:** (a se verifica folosind DOOM[3])

i.

a. *sanda, schimnic, salar, surorii;*

b. *sanda, salariu, schivnic, surorii;*

c. *sandală, schivnic, salar, sorei.*

ii.

a. *biscuite, blendăr, badigard, brocoli;*

b. *biscuite, blender, bodyguard, brocoli;*

c. *biscuit, blender, bodyguard, broccoli.*

iii.

a. *chiuvetă, ciocolăți, chimono, coafoare, controlăr;*

b. *chiuvetă, ciocolate, chimonou, coaforuri, controler;*

c. *ghiuvetă, ciocolate, chimono, coaforuri, controler.*

6. **Găsește intrusul în seriile:**

- *ciocolate, celofan, claun, caramelă, cazinou;*
- *cearșafuri, chibrite, confort, deszăpezire, delincvent;*
- *crătiți, autovehicul, biscuit, maiou, mostră;*
- *serviciu, crenvurști, blumarin, simptom, genuflexiune;*
- *foarfeci, asterisc, plastelină, patinoar, inopinat;*
- *panglică, pancartă, mingie, sendviș, start;*
- *excroc, păianjeni, căpșuni, coperți, monede.*

7. **Indică, pentru fiecare dintre următoarele substantive, răspunsul corect:**

	Articulat hotărât	Articulat nehotărât	Nearticulat
copii			
codrii			
niște păsări			
uliii			
poveste			
o privighetoare			
manageri			
bucuria			
familiile			
miniștri			

Scanned with OKEN Scanner

8. **Articulează, cu articol hotărât, la forma de plural, următoarele substantive:** *barcagiu, fluviu, leu, teatru, mulțime, ciorchine, mușuroi, item, gadget, star, party, smartphone, show, cireadă, lampă.*

9. **Scrie forma substantivelor determinate hotărât și nehotărât, singular și plural, conform cerinței din tabel. Poți consulta DOOM³.**

Întrebare	Substantiv	Determinat nehot. sg.	Determinat nehot. pl.	Determinat hot. sg.	Determinat hot. pl.
cine?	*astru*				
cui?	*camionagiu*				
al cui?	*mătușă*				
cui?	*poiană*				
pe cine?	*arbitru*				
cui?	*rățușcă*				
ale cui?	*floare*				
cui?	*foarfecă*				
ce?	*gălușcă*				

10. **Scrie regula după care sunt construite cele două enunțuri și continuă cu minimum cinci enunțuri, urmând aceeași regulă:**

Creangă este autorul textului Povestea lui Harap-Alb. *Creanga copacului este încărcată de flori.*

11. **Scrie regula după care este construit fiecare șir și continuă-l cu trei substantive, urmând aceeași regulă:**

a. *ochi, unchi, educatoare,* .....

b. *floarea-soarelui, câine-lup, viță-de-vie,* .....

c. *miere, aur, cimbru (plantă)* .....

d. *Olanda, Spania, România,* .....

e. *stol, cârd, hoardă,* .....

12. **Indică funcția sintactică a substantivelor evidențiate prin bold, în enunțurile:**

	Subiect simplu	Subiect multiplu	Atribut exprimat prin substantiv	Altă funcție sintactică
Citise toate ***cărțile*** *din bibliotecă.*				

Scanned with OKEN Scanner

*Palatul de cleștar al prin-***țesei** *rămăsese pustiu.*				
În zarea îndepărtată, ***plutea un nor*** *de zăpadă.*				
Frunzele împrăștiate de ***vânt****, zburau prin aer.*				
În camera *băiatului, era dezordine.*				
Nu primise încă ***răspun-sul*** *potrivit.*				
Paginile ***din revistă*** *aveau imagini viu colo-rate.*				
Bunica, mama și mătușa *aveau grijă de grădină.*				
Se așeza ***neaua*** *peste câmpii.*				
În joacă, stricase calul ***de lemn*** *al fratelui său.*				

13. Alege răspunsul corect:

i. În enunțul: *Cireșii, merii și prunii îmbrăcaseră haină de sărbătoare în dimineața însorită a zilei de primăvară.* există:

a. un subiect multiplu, un atribut exprimat prin adjectiv, trei atribute exprimate prin substantiv;

b. un subiect multiplu, două atribute exprimate prin adjectiv, două atribute exprimate prin substantiv;

c. un subiect simplu, un subiect multiplu, un atribut exprimat prin adjectiv, un atribut exprimat prin substantiv.

ii. În enunțul: *Pe țărmul cu pietre cenușii, își făcuseră un cuib din ramuri uscate, niște păsări gălăgioase, cu cioc lung și cu pene albe.* există:

a. un subiect simplu, cinci atribute exprimate prin adjectiv și patru atribute exprimate prin substantiv;

b. un subiect multiplu, patru atribute exprimate prin adjectiv și trei atribute exprimate prin substantiv;

c. un subiect simplu, patru atribute exprimate prin adjectiv și patru atribute exprimate prin substantiv.

Scanned with OKEN Scanner

iii. În enunțul: *Întregul grup a învățat poezia nouă, cu versuri melodioase, a poetului preferat.* există:

a. un subiect neexprimat, patru atribute exprimate prin adjectiv și două atribute exprimate prin substantiv;

b. un subiect multiplu, patru atribute exprimate prin adjectiv, trei atribute exprimate prin substantiv;

c. un subiect simplu, patru atribute exprimate prin adjectiv, două atribute exprimate prin substantiv.

14. Precizează, pentru fiecare substantiv din enunțurile următoare, categoria determinării (articulat hotărât/nehotărât/nearticulat), cazul și funcția sintactică:

a. *Din vârful muntelui se auzea glasul straniu al tulnicului fetelor din sat.*

b. *Elevilor le-a plăcut piesa de teatru pe care au văzut-o săptămâna trecută, la cinematograf.*

c. *Nu mi-am dat seama de adevăr până nu am ascultat cu atenție explicația mamei.*

d. *— Anca, unde s-o fi ascuns pisica bunicii care stătea mereu lângă soba caldă din cameră?*

e. *Duminica aceea fusese o zi neobișnuit de călduroasă pentru luna mai.*

f. *Manualele digitale ale elevilor sunt o sursă importantă de informare.*

15. Observă ilustrația alăturată, care prezintă alcătuirea generală a organismului uman, citește informațiile, apoi răspunde la cerințele formulate:

i. **Selectează:**

a. un substantiv defectiv de plural;

b. un substantiv cu formă identică pentru singular și plural;

c. un substantiv cu trei forme de plural, cu sensuri diferite;

d. două grupuri nominale;

e. un substantiv al cărui omograf este un verb la timpul perfect simplu.

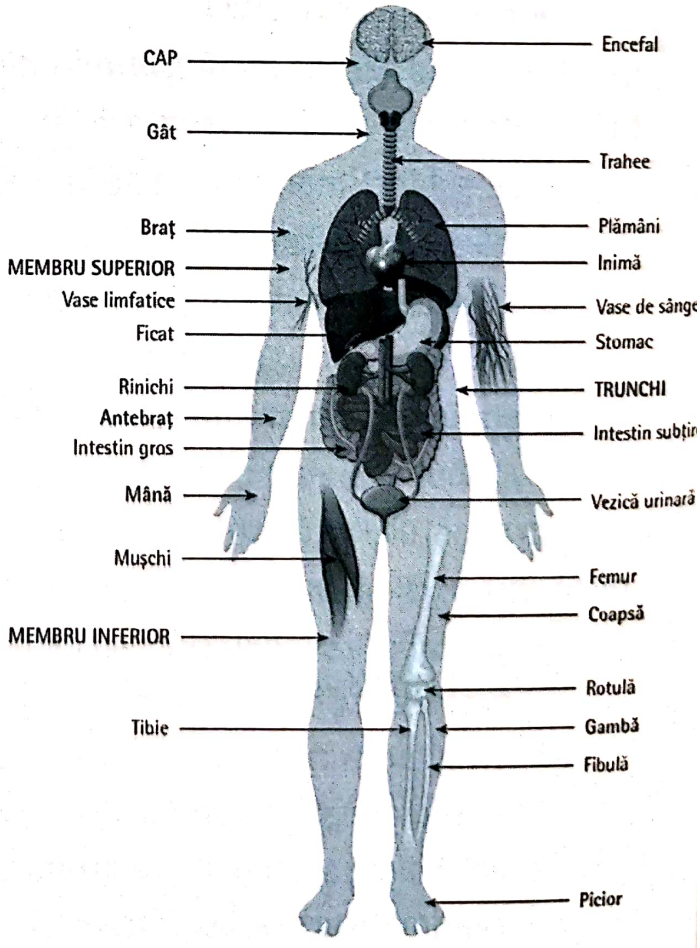

(Silvia Olteanu, Ștefania Giersch, Camelia Manea, Florina Miricel, Iuliana Tanur, *Biologie. Atlas școlar. Funcțiile de nutriție în lumea vie*)

Scanned with OKEN Scanner

ii. **Construiește:**

a. câte două enunțuri în care substantivele *membru* și *trunchi* să fie folosite la numărul plural, cu două sensuri diferite;

b. câte un enunț cu sensul secundar al substantivelor: *picior, braț, gât;*

c. câte două enunțuri în care să dovedești polisemia substantivelor: *vase, mână.*

iii. **Găsește:**

a. câte o expresie care să conțină următoarele substantive: *inimă, picior, mână, cap*:

b. forma de plural, nearticulată, a substantivelor: *tibie, stomac, trahee.*

iv. **Completează enunțurile cu forma de genitiv a substantivelor:**

a. *Emoțiile accelerează bătăile...* (*inimă*, articulat hotărât).

b. *Am simțit atingerea ...* (*mână*, articulat hotărât) *sale pe umărul meu.*

c. *Funcția ...* (*trahee*, articulat hotărât) *este de a transporta aerul către plămâni.*

d. *În urma controlului, a descoperit o infecție a ...* (*vezică*, articulat hotărât) *urinare.*

16. Aceasta este o imagine cu participanții la un proiect extrașcolar. Imaginează-ți în ce ar putea consta acest proiect și prezintă în 10–12 enunțuri:

– două obiective ale proiectului;
– locul de desfășurare;
– cine sunt participanții;
– două activități propuse de organizatori.

Vei folosi și vei extrage ulterior câte un substantiv în cazurile: nominativ, genitiv și dativ și două substantive, cu funcții sintactice diferite, în acuzativ; menționează funcția sintactică a fiecăruia dintre substantive.

Scanned with OKEN Scanner

17. **Completează punctele de suspensie cu forma corectă a articolului genitival:**

a. *Mingea din piele cărămizie ..... băiatului de la etajul patru era nelipsită din jocurile noastre.*

b. *Lucrurile erau clare din punctul de vedere ..... colegilor.*

c. *Ferestrele deschise, pline de flori ..... caselor în stil nemțesc îi dădeau un sentiment de bucurie.*

d. *Copiii se dezvoltă profitând de oportunitățile pe care le descoperă prin intermediul cărților citite, ... oamenilor pe care îi descoperă, dar și prin călătoriile și experiențele pe care le parcurg.*

e. *Păstra în curtea bunicilor un borcan destul de mare cu pietre albe și netede, amintire ..... vacanței petrecute departe, la mări de culoarea cerului de vară.*

f. *Cea mai mare bucurie a lui era să se joace cu puiuții de ciobănesc carpatin ..... vecinilor.*

18. **i. Adaugă, din lista de mai jos, pe linia punctată, câte un substantiv cu funcție de atribut, precizând cazul în care se află:**

apei, de cleștar, pentru realizarea, câmpului, de carte, de primăvară, la festivitate, poetului, cu denivelări, de pe cer, de catifea

a. *Luna ..... strălucea deasupra mării ....., poleind întinderea ..... cu lumina sa .....*

b. *Mergea cu picioarele goale prin iarba ....., simțind pământul ..... care îi mângâia tălpile și bucurându-se de ziua ..... care începuse atât de bine.*

c. *Fata fusese invitată la o lansare ..... și analiza cu atenție participanții ..... care sosiseră cu câteva minute mai devreme și răsfoiau cartea ..... cu interes și admirație ..... acesteia.*

ii. Subliniază regentul fiecărui atribut adăugat la punctul i și menționează partea de vorbire prin care se exprimă.

19. **Corectează enunțurile următoare, motivând fiecare modificare făcută:**

Întotdeauna am ținut cont de părerea lui Emilia, atunci este vorba să aleg membri unei echipe pentru un proiect de vacanță. Nu este întotdeauna simplu. Unii copiii sunt mândrii și nu cer ajutorul niciodată. Sunt alții fragili cum este coaja ouălelor, deci au nevoie să fie protejați și nu acceptă că ar putea greși. Mi-e îmi plac copii deschiși, gata să împărtășească, să testeze, chiar să greșească, niște adevărați camarazi, care se bucură să facă planuri alături de tine chiar la lumina lampei în cort.

Scanned with OKEN Scanner

20. **Magicianul cuvintelor a lăsat deschis sacul de expresii și ele s-au răspândit în lume. Acum îți cere ajutorul pentru că nu mai știe ce înseamnă. Ajută-l să găsească câte un sinonim pentru următoarele structuri:**

băgare de seamă =
bătaie de cap =
dare de mână =
învățare de minte =
părere de rău =
tragere de inimă =
trecere în revistă =

21. **Rândurile următoare aparțin poetului Inspirescu, foarte supărat că pe foaia lui au curs niște picături de ploaie care au șters unele substantive. Ajută-l să refacă poezia, completând cu substantivele potrivite:**

Puișorul de găină are treabă în .....
Bate-ncet din aripioare și se ține pe .....
Deodată, o pisică, înspre el ..... ridică,
Puișoru-nspăimântat după ..... a strigat.

22. **Citește cu atenție textul următor pentru a răspunde la cerințe:**

*Din nou se schimbă **decorul**. Mă aflu într-un ținut al pășunilor și florilor strălucitoare, dar la orizont se profilează păduricі și pâlcuri de <u>arbuști</u>. Frunzișul este divers, are culori vii, iar contururile sale sunt blânde și grațioase. Mergând mai departe, îmi răsar în cale noi **peisaje**: priveliști pitorești de rezervație naturală. Turme de bizoni, cârduri de antilope și cirezi de cai sălbatici animă <u>luminișurile</u> îndepărtate. Curcanii străbat crângurile, iar fazanii părăsesc fâlfâind zgomotos cărarea.*

(Mayne Reid, *Vânătorii de scalpuri*, traducere de Sorin Șerb)

a. Identifică în text trei substantive colective.
b. Rescrie ultimul enunț, trecând toate substantivele articulate hotărât la determinare cu articol nehotărât.
c. Menționează funcția sintactică pentru substantivele scrise îngroșat.
d. Construiește câte un enunț în care substantivele evidențiate prin **bold** în text să aibă o altă funcție sintactică, pe care o vei numi, stabilind și noul element regent al fiecăruia.
e. Menționează termenul regent, cazul și funcția sintactică pentru substantivele subliniate în text.

23. **Textul următor este scris de un copil la cursul de scriere creativă cu tema *Povestea unui obiect vechi*. Citește-l și rezolvă cerințele:**

Scanned with OKEN Scanner

Când toată viața încape într-un cufăr

Dobra Stelian trăia acum singură în satul de munte în care locuiseră și părinții, și bunicii ei. Buna, nemaiavându-l pe taica Tinel lângă ea, se retrăsese în casă, unde își petrecea timpul cu tot felul de preocupări: țesea covoare la războiul așezat în camera din spate, torcea fire subțiri de lână pufoasă, cosea muște pe etamină care erau apoi modele pe ștergarele ei.

Singura amintire pe care o mai avea despre soțul ei era lada de zestre. Se uita la ea visătoare și-l vedea pe Tinel tânăr, cum îi ia mâna și o conduce către o viață plină, oferindu-i încredere și respect. Își amintea ziua în care au făcut nunta la care tatăl ei nu a putut veni, fiind prins în război. Câte amintiri, câte visuri! Pe toate le adunase peste ani și le ascunsese în acea ladă pe care o păstra cu sfințenie. Doar eu am fost nepoata care a putut vedea ce se afla înăuntru, pentru că eram cea mai mare. Îmi aduc aminte de acea zi, ca și cum a fost ieri – eram fascinată, deși nu avea lucruri extraordinare: ștergarul de la nuntă, foi galbene cu scrisori din război, fotografii cu lumină slabă și oameni stingheriți pentru că li se făcea o poză. Păstra acolo costumul popular cu care se cununase, batistuțe, un căluț de lemn cu vopseaua scorojită de vreme și câte altele....

a. Selectează din text câte un substantiv cu următoarele funcții sintactice, indicând cazul acestora și elementul regent al fiecăruia: subiect multiplu, complement prepozițional, circumstanțial de loc, circumstanțial de mod, nume predicativ.

b. Precizează cazul și funcția sintactică pentru substantivele subliniate din fragmentul: *Țesea <u>covoare</u> la războiul așezat în camera din spate, torcea <u>fire</u> subțiri de lână pufoasă, cosea <u>muște</u> pe etamină care deveneau apoi modele pe ștergarele ei.*

c. Transcrie din text trei substantive precedate de prepoziții diferite, care au funcție sintactică de atribut substantival prepozițional.

d. Rescrie enunțul *Îmi aduc aminte de acea zi, ca și cum a fost ieri.*, astfel încât substantivul cu rol de complement prepozițional să devină complement direct.

e. Precizează funcția sintactică a substantivului subliniat din secvența: *pentru că li se făcea <u>o poză</u>* și reformulează enunțul, astfel încât substantivul să fie complement direct.

f. Identifică două substantive cu funcție sintactică de nume predicativ și precizează cazul acestora.

24. Următoarele exemple sunt definiții creative ale unor termeni necunoscuți, date de un copil. Citește-le și rezolvă cerințele:

Atenție! ***În acest text, unele cuvinte sunt inventate.***

luciolă

– folie de staniol potrivită pentru împachetat visurile când pleci într-o călătorie reală sau imaginară;

Scanned with OKEN Scanner

– ață subțire, aurie, desprinsă din firul Ariadnei, cu care bunicile își călăuzesc nepoții dincolo de timp;

bihebdomadar

– o specie de fericire întâlnită doar la zâne, care se manifestă prin iubire necondiționată, daruri făcute din praf de zână și admirație față de florile îmbobocite;

– animal cu 500 008 picioare, asemănător cu un dragon, cu capul mare, mereu în nori;

naupatie

– boala râsului, se manifestă mai ales la copiii până la 15 ani și la adulții care nu sunt bolnavi de omarită;

– pasiune dezlănțuită pentru numere, manifestată prin numărarea atentă a îmbrățișărilor pe care o ființă umană le dă celorlalți (oameni, animale, insecte, jucării de pluș etc.) într-o zi.

A. Caută în dicționar adevăratele definiții ale cuvintelor date, precum și pe cea a expresiei – firul Ariadnei.

B. Selectează din definiții:

a. câte un substantiv care să denumească: un obiect, o stare sufletească, un grad de rudenie, un animal imaginar;
b. un substantiv nearticulat, un substantiv articulat nehotărât și un substantiv articulat hotărât;
c. trei prepoziții diferite;
d. un substantiv care poate avea două forme diferite de plural, fiecare cu alt sens; precizează-le;
e. un substantiv determinat de două adjective;
f. câte un substantiv cu funcție sintactică de: subiect, complement direct, atribut prepozițional, complement prepozițional, circumstanțial de loc;
g. câte un substantiv în cazul: nominativ, acuzativ, genitiv, altele decât cele identificate la punctul f.

C. Alege cuvântul a cărui definiție ți-a plăcut cel mai mult și redactează o scurtă narațiune, de 70–100 de cuvinte, despre obiectul sau ființa respectivă; în compunere, vei folosi câte două substantive la fiecare dintre cele cinci cazuri învățate și vei menționa, la final, funcția sintactică a fiecăruia.

25. În continuare sunt enumerate câteva citate aparținându-i scriitorului american Mark Twain. Citește-le cu atenție pentru a răspunde la cerințe:

a. *Sunt două tipuri de oameni: cei care realizează lucruri și cei care susțin că realizează lucruri.*
b. *Răsplata oricărui lucru bine făcut este întotdeauna o sarcină în plus.*
c. *Dacă spui adevărul nu mai este necesar să-ți aduci aminte ce ai afirmat.*

Scanned with OKEN Scanner

d. *E inutil să pretinzi că lumea îți datorează o viață îmbelșugată. Lumea nu-ți datorează nimic. Ea există dinaintea ta, așadar se bucură de privilegiul primului venit.*

e. *Ferește-te de oamenii care te descurajează!*

f. *Stai departe de oamenii care îți micșorează ambiția. Oamenii mici întotdeauna fac asta. Cei cu adevărat mari te fac să simți că și tu poți deveni mare.*

1. Descoperă substantivul care poate avea și o altă formă de plural și alcătuiește un enunț cu această formă.

2. Notează cu A (adevărat) sau F (fals) următoarele afirmații:

i. sunt nearticulate toate substantivele din seria: *tipuri, oamenii, lucruri*;

ii. sunt în același caz toate substantivele din seria: *adevărul, o viață, privilegiul*;

iii. au aceeași funcție sintactică toate substantivele din seria: *răsplata, lumea, ambiția*;

iv. prepoziția *de* însoțește substantive având aceeași funcție sintactică: (de) *oameni*, (de) *privilegiul*, (de) *oamenii*;

v. sinonimele substantivelor *răsplată, sarcină, privilegiu* sunt *recompensă, misiune, prilej*.

26. Citește cu atenție textul următor pentru a răspunde la cerințe:

Vreme de aproape o jumătate de ceas m-am perindat prin meandrele acelui labirint ce mirosea a hârtie veche, a praf și a magie. Mi-am lăsat mâna să străbată bulevardele unor cotoare expuse, ispitindu-mă să aleg. Am întrezărit, printre titlurile roase de vreme, cuvinte în limbi pe care le recunoșteam și zeci de altele pe care eram incapabil să le cataloghez. Am străbătut culoare și galerii în spirală populate cu sute, mii de tomuri ce păreau să știe mai multe în privința mea decât eu despre ele. În scurt timp, m-a năpădit ideea că în spatele copertelor fiecăreia din acele cărți se deschidea un univers infinit ce trebuia explorat și că, dincolo de acele ziduri, lumea lăsa viața să treacă în după-amiezi de fotbal și în seriale de radio, mulțumindu-se cu perspectiva propriului buric și cam atât. Poate că a fost acest gând, poate că hazardul sau ruda sa ilustră, destinul, însă chiar în clipa aceea am știut că alesesem cartea pe care aveam s-o adopt. Ori poate că ar trebui să spun cartea care avea să mă adopte pe mine. Se deslușea timid la capătul unui raft, legată în piele de culoarea vinului și susurându-și titlul în litere aurite ce ardeau în lumina distilată de cupola din înalt. Am înaintat până la ea și am dezmierdat literele cu buricul degetelor, citind în tăcere.

(Carlos Ruiz Zafon, *Umbra vântului*, traducere de Dragoș Cojocaru)

Scanned with OKEN Scanner

a. Completează tabelul următor cu prepozițiile simple și compuse identificate în secvența evidențiată prin subliniere:

Prepoziții simple	Prepoziții compuse

b. Folosind prepozițiile identificate în secvența: *Vreme de aproape o jumătate de ceas m-am perindat prin meandrele acelui labirint...*, alcătuiește enunțuri în care prepoziția să ajute la obținerea următoarelor funcții sintactice:

- atribut substantival;
- nume predicativ;
- complement prepozițional.

c. Asociază structura alcătuită din prepoziție și substantiv/pronume, din coloana din stânga, cu funcția sintactică regăsită în coloana din dreapta:

că <u>în spatele</u> copertelor fiecăreia din acele cărți se deschidea un univers infinit	complement prepozițional
am dezmierdat literele <u>cu buricul</u> degetelor, citind în tăcere	circumstanțial de loc
m-am perindat prin meandrele acelui labirint ce mirosea a hârtie veche, <u>a praf</u> și a magie.	nume predicativ
<u>în clipa</u> aceea am știut că alesesem cartea pe care aveam s-o adopt	circumstanțial de mod
	circumstanțial de timp

d. Completează enunțurile cu structuri alcătuite din prepoziție + substantiv/pronume, pentru a obține funcția sintactică menționată între paranteze:

Am dezmierdat literele ..... (circumstanțial de mod)

Poate că a fost acest gând ..... (atribut substantival)

Am întrezărit ....., printre titlurile roase de vreme, cuvinte. (circumstanțial de timp)

27. Completează spațiile punctate cu prepoziții simple sau compuse, astfel încât enunțul să aibă sens și precizează apoi funcțiile sintactice ale cuvintelor precedate de acestea:

Mama și tata merg ..... teatru. Cartea ..... prietena mea este foarte interesantă. Florile ..... ghiveci au un miros îmbietor. Curtea este plină ..... copii gălăgioși. ..... mine s-a așezat cea mai bună prietenă a mea. Am pus cartea ..... dulapului. Hai ..... masă! A câștigat multe premii ..... perseverenței. Apa este rece .... gheața. .....bucătărie venea un miros îmbietor de cozonac. ..... drumul .....

Scanned with OKEN Scanner

școală întâlnesc multe clădiri istorice. Scriu ..... stiloul primit cadou ..... ziua mea. A ajuns acasă ..... mamei.

28. Identifică, în textele următoare, substantivele care sunt centru de grup și realizează schema acestor grupuri după următorul model:

Model: *Ana a cerut o înghețată mare cu ciocolată.*

a. *Albumul cel nou primit de Ionela era cu fotografii de la aniversarea ei.*

b. *Caii sălbatici din Pădurea Letea alergau pe colinele fierbinți de nisip.*

c. *Copiii și-au arătat întreaga bucurie de a participa la spectacolul trupei lor de actori preferate.*

d. *Micuța Dorothy locuia într-o zonă de câmpie din Kansas, chiar în inima unei întinderi aride.*

(Lyman Frank Baum, *Vrăjitorul din Oz*,
traducere și adaptare de Daniela Dumitrescu)

e. *Apoi lăudă și el stofa și își arătă admirația pentru alegerea culorilor și mai ales a desenului.*

— E de o frumusețe neînchipuită, spuse el împăratului, și tot orașul nu mai vorbea decât de stofa cea minunată.

[...] Toată noaptea din ajunul marii parăzi ei vegheară și lucrară la lumina a șaisprezece lumânări. Lumea toată văzu ce osteneală își dădeau să gătească hainele cele noi ale împăratului.

(Hans Christian Andresen, *Hainele cele noi ale împăratului*,
traducere de Ruxandra Vlahuță)

29. Alege trei texte literare pe care le îndrăgești și propune pentru fiecare un alt titlu, sub forma unui grup nominal.

Model: *Amintiri din copilărie* → *Povestea amuzantă a lui Nică* (*Povestea* = centru de grup; *amuzantă, a lui Nică* = subordonați)

Scanned with OKEN Scanner

ONIMELE

V

Pronumele

Scanned with OKEN Scanner

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- **Pronumele. Tipuri de pronume: pronumele personal, de politețe (flexiunea pronumelui personal în raport cu persoana, numărul, genul)**
- **Pronumele reflexiv (diferența între pronumele reflexiv și pronumele personal)**
- **Posibilități combinatorii ale pronumelui**
- **Anticiparea și reluarea prin clitice pronominale în cazul unor complemente**
- **Aspecte ortografice**

1. Subliniază pronumele personale din textele de mai jos, apoi transcrie formele în spațiul liber potrivit:

Eu sunt de acord ca tu să coordonezi echipa.
Noi vom călători cu avionul împreună cu ei.
Ea a votat propunerea, dar el s-a opus.
Voi ați reușit să vorbiți cu ele despre costume?

Singular	Plural
persoana I:	persoana I: .....
persoana a II-a:	persoana a II-a: .....
persoana a III-a:	persoana III-a: .....

2. Alcătuiește câte un enunț cu fiecare cuvânt/structură din lista de mai jos:

- *mai/m-ai;*
- *ale/a le;*
- *neam/ne-am;*
- *ai/a-i;*
- *ași/a-și.*

3. Corectează greșelile din enunțurile de mai jos:

- *Iar plăcea și lui să coboare i-ar cu schiurile împreună cu noi.*
- *Costumul ție puțin mare, dar ție nu ție incomod.*
- *M-au sunat și miau recomandat să-mi reînoiesc permisul de cititor.*
- *Mie teamă că nu iau ascultat pe oamenii care leau dat sfaturi.*

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

- *— Scrieți temele înainte să ieși din casă, măi băiete!*
- *Dacă țiaș putea citii gândurile, ași știi cum săț-i răspund.*
- *Lucrați în echipă! Nu vă da-ți la oparte dela a cere ajutorul colegilor!*
- *Alunga-iar nori de pe cer și vântul turbat!*
- *Vede-a-laș mare odată!*
- *Ții greu să spui adevărul s-au nul ști?*

4. **Bifează căsuțele corespunzătoare enunțurilor în care cuvântul evidențiat prin bold este pronume:**

- *De câteva zile așteaptă un telefon de la* ***mine.*** ☐
- *Riscurile muncitorilor din* ***mine*** *sunt mari.* ☐
- *Această* ***mie*** *de studenți protestează pentru majorarea burselor.* ☐
- ***Mie*** *îmi place mai mult să desenez decât să compun poezii.* ☐
- *La etajul* ***nouă*** *locuiește o bătrânică.* ☐
- ***Nouă*** *ne poți spune orice.* ☐
- *S-au descoperit urme de viață* ***pe o nouă*** *planetă.* ☐
- *Pe* ***noi*** *ne-au salutat militărește.* ☐
- *La ora de biologie am descoperit informații* ***noi*** *despre nevertebrate.* ☐

5. **Precizează ce valoare morfologică au celelalte cuvinte subliniate la exercițiul anterior.**

6. **a. Construiește enunțuri în care să folosești verbele de mai jos la timpul perfect compus, respectând persoana și numărul din paranteză:**

- *a se trezi* (persoana I, singular);
- *a se întrista* (persoana a III-a, plural);
- *a se pregăti* (persoana a II-a, singular);
- *a se gândi* (persoana I, plural);
- *a-și imagina* (persoana a III-a, singular);
- *a-și propune* (persoana a II-a, plural).

b. Rescrie ultimele două enunțuri, de la punctul a, trecând verbele menționate la modul indicativ, timpul prezent. Păstrează persoana și numărul precizate între paranteze.

7. **a. Completează spațiile libere cu formele pronominale accentuate care lipsesc:**

- ..... *m-a impresionat povestea lui.*
- ..... *îi plac fructele?*
- ..... *ne sunt alături părinții.*
- ..... *vă strigă cineva.*
- ..... *te apreciază profesorii.*
- .....*îi întreb cum s-au descurcat.*
- ..... *le suntem recunoscători.*
- ..... *nu-ți spune minciuni.*

b. Subliniază formele clitice de la exercițiul anterior și precizează cazul acestora.

8. a. Completează spațiile libere cu formele neaccentuate corecte:

Mie ..... a simțit lipsa.
Pe tine ..... -am recunoscut în fotografie.
Pe noi ..... așteaptă la gară.
Vouă ..... este dor de bunici?
Pe ele ..... am întâlnit la teatru.
Lui nu ..... scapă nimic din vedere.
Pe ea ..... caută cineva la telefon.
Ție ..... am pregătit o surpriză.

b. Subliniază formele nonclitice de la exercițiul anterior și precizează funcția sintactică a acestora.

9. Asociază enunțurile din stânga cu cazul corespunzător pronumelui folosit, din coloana din dreapta:

- *A făcut curățenie numai în camera ei.* — N;
- *Tocmai ei i s-au cerut explicații.* — Ac.;
- *Avem multe bagaje, așa că ei ne vor aștepta la aeroport.* — D;
- *Am primit vești noi de la ei.* — G.

10. Asociază pronumele din enunțurile din stânga cu informația gramaticală corespunzătoare din coloana dreaptă. Scrie pe spațiul punctat litera potrivită fiecărui enunț:

... Are încredere în prietenii lui.
... Tu din spate, nu mai vorbi!
... I-am dăruit un album foto.
... Râde de alții, dar pe sine nu se vede.
... L-am felicitat pentru rezultatul obținut.
... S-a discutat mult despre voi.
... Și-a cumpărat un ceas nou.
... Ne-au primit cu bucurie în casă.

a. pronume personal, persoana I, complement direct;
b. pronume reflexiv, persoana a III-a, complement direct;
c. formă clitică, complement indirect;
d. pronume reflexiv, caz D;
e. pronume personal, caz G;
f. formă clitică, persoana a III-a, caz Ac.;
g. pronume personal, caz V;
h. pronume personal, caz Ac., complement prepozițional;
i. pronume reflexiv, persoana I, plural.

11. Scrie câteva idei despre pasiunile tale sub forma unor enunțuri în care să folosești, în două cazuri diferite, fiecare dintre formele clitice/neaccentuate următoare: *ne, vă, îi, le.*

12. Încercuiește varianta corectă:

i. În enunțurile: *Excursia la Târgoviște a ținut o zi.; La muzeu a văzut o tiparniță din secolul al XVI-lea.; Cu permisiunea ghidului, am reușit să o fotografiez.*, **cuvântul o are, în ordine, următoarele valori:**

Scanned with OKEN Scanner

a. articol nehotărât, pronume personal, numeral cardinal;
b. pronume personal, articol nehotărât, numeral cardinal;
c. numeral cardinal, articol nehotărât; pronume personal;
d. articol nehotărât, numeral cardinal, pronume personal.

ii. Toate pronumele folosite sunt personale, în enunțurile din seria:

a. *Mi-a dezvăluit câteva secrete din cariera lui. M-am bucurat să le aflu.*
b. *Excelența Sa, Ministrul Culturii, va deschide evenimentul. Vom fi și noi prezenți.*
c. *Vă deranjează fumul de țigară? Mie nu îmi face bine să stau aici.*
d. *Cum te descurci la noul loc de muncă? Ți-ai făcut prieteni?*

13. Bifează căsuța corespunzătoare enunțurilor scrise corect:

- *Lasăl să-și dea seama singur unde a greșit!* ☐
- *Dă-mi puțin piper și o linguriță de sare!* ☐
- *Uitei pe amicii noștri!* ☐
- *Nul sfătuiesc să procedeze așa.* ☐
- *Săptămâna trecută mai rugat să-ți împrumut bicicleta.* ☐
- *Colegii mi-au făcut o surpriză.* ☐
- *Votul meu il dau Anei.* ☐

14. Citește fragmentul de mai jos. Formulează cinci idei referitoare la conținutul acestuia, care să conțină cât mai multe pronume personale, pe care le vei sublinia:

Deodată, jos, sub scară, printre crăpăturile podelei s-a zărit un cap, un nas care adulmeca și s-a ivit un animal cenușiu cu labe scurte. [...]

Fiindcă Buratino nu mirosea a mâncare, animalul a plecat iute, trăgând după sine o coadă lungă și subțire.

Cine ar fi stat liniștit și nu ar fi pus mâna pe coada lungă? Buratino a înșfăcat numaidecât coada.

Animalul cu pricina era Șușara, șobolanul cel rău. De spaimă, animalul s-a grăbit să ajungă sub scară și l-a tras după sine pe Buratino. Șobolanul a văzut numaidecât că Buratino era doar un băiețel cioplit din lemn și s-a repezit la el să-l muște de gât.

Buratino a tras o spaimă strașnică, a dat drumul cozii și a sărit pe scaun, dar șobolanul s-a luat după el. Apoi a făcut un salt și a ajuns pe marginea pervazului... șobolanul după el. Băiețelul a luat-o la goană prin cămăruță, dar șobolanul se ținea scai. În cele din urmă, Buratino a sărit pe masă, dar șobolanul l-a ajuns, l-a trântit, l-a apucat de gât și l-a tras după sine, ducându-l în crăpătura din podea.

— Tată Carlo! a strigat, înspăimântat, Buratino.

— Aici sunt! s-a auzit numaidecât un glas puternic.

Ușa s-a deschis și tata Carlo a intrat în odăiță, și-a scos unul dintre saboții cu talpă de lemn cu care era încălțat și l-a aruncat spre șobolan. Șușara i-a dat drumul lui Buratino, a scrâșnit din dinți și s-a făcut nevăzut.

(Aleksei N. Tolstoi, *Aventurile lui Buratino sau Cheița de Aur*, traducere de Roland Schenn)

Scanned with OKEN Scanner

15. **Construiește câte un enunț cu omofonele următoarelor forme pronominale: *ea, ei, ele*. Ce parte de vorbire este fiecare cuvânt folosit?**

16. **Subliniază cliticul pronominal din fiecare enunț și bifează caseta corespunzătoare cazului în care este folosit:**

Enunțul	Acuzativ	Dativ
Îi prezint profesorului referatul meu.		
Spectatorii i-au aplaudat pe actori.		
Vă plac florile?		
Părinții îi ajută pe copii să înțeleagă când cei mici greșesc.		
Le ajut pe gospodine să facă prăjituri.		
Pentru aceste rechizite ne datorați 30 de lei.		
Vă invit în sala de așteptare!		
I-am transmis tot ce ai spus.		
Medicul le prescrie pacienților tratamentul pentru viroză.		
Profesorul ne cheamă în laboratorul de chimie.		

17. a. Identifică pronumele personale și reflexive din fragmentul de mai jos și transcrie-le în lista potrivită, din dreapta.

Eu îmi spuneam în sinea mea: „Iată-mă în prima zi de școală. Mai sunt încă nouă luni. Câte teme, câte examene lunare, câtă trudă!" Chiar simțeam nevoia să o găsesc pe mama la ieșire și am alergat să-i sărut mâna. Ea îmi spuse:

— Curaj, Enrico! Vom învăța împreună.

Și m-am întors acasă bucuros. Dar nu-l mai am pe învățătorul meu, cu zâmbetul acela binevoitor și vesel, iar școala nu mi se mai pare frumoasă ca altădată.

(Edmondo De Amicis, *Cuore*, traducere de Geta Popescu)

Pronume personale:

_____

_____

_____

Pronume reflexive:

_____

_____

_____

b. Scrie cazul pronumelor identificate la punctul a.

18. **Transformă enunțurile următoare, astfel încât pronumele personale să devină reflexive. Scrie enunțurile obținute în casetele alăturate:**

Ți-am curățat pantofii.

Scanned with OKEN Scanner

Ne caută pisicuța pe aleile parcului.	
Îmi pune întrebări despre proiect.	
Îți propune o altă abordare a temei.	
Te consider un înotător excelent.	
Vă bucură sosirea bunicilor.	
Antrenorul mă pregătește pentru concurs.	

19. Înlocuiește pronumele personale, din enunțurile de mai jos, cu pronumele personale de politețe corespunzătoare:

a. *Ea a vizitat expoziția de artă de la Muzeul Județean.*
b. *Voi sunteți oaspeții de seamă din această seară.*
c. *Ei au primit distincția din partea președintelui României.*
d. *El pregătește un material pentru revista școlii.*
e. *Tu nu ai primit invitație la această petrecere.*
f. *Cărțile lor au fost foarte apreciate.*
g. *Am admirat îndelung picturile tale.*
h. *Am remarcat eleganța ei când a urcat pe scenă.*

20. Încercuiește intrusul din seriile de mai jos:

a. *Măria Ta, Înălțimea Mea, Alteța Sa;*
b. *Sfinția Sa, Înaltpreasfinția Sa, Majestatea Voastră;*
c. *Excelența Sa, Întunecimea Voastră, Alteța Voastră;*
d. *Sanctitatea Voastră, Preasfinția Voastră, maiestatea sa;*
e. *Eminența Sa, Maleficența Voastră, Măria Sa.*

21. a. Înlocuiește cu clitice pronominale substantivele prin care se exprimă complementele directe din enunțurile de mai jos.

a. *Ieri am curățat copacul.*
b. *Am cumpărat cărți de la târg.*
c. *Învăț lecția pentru mâine.*
d. *Voi citi compunerea în clasă.*

b. Rescrie enunțurile de la punctul a, astfel încât complementele să fie dublate prin clitice pronominale.

22. A. Subliniază complementele directe și indirecte, apoi subliniază cliticele pronominale care le dublează.

a. *Pe el l-am văzut plimbându-se pe faleză.*
b. *Îl recunosc pe omul în vârstă care îmi cere ajutorul.*

Scanned with OKEN Scanner

c. *Îi povestesc bunicului cum mi-am petrecut vacanța.*
d. *Cărțile recomandate de tine le-am citit vara trecută.*
e. *Ție ți-am transmis toate informațiile.*
f. *Cartea despre care îți povestesc am descoperit-o la clubul de lectură.*
g. *Plecarea în tabără îi îngrijorează puțin pe părinții mei.*

B. Precizează, pentru fiecare situație de mai sus, dacă forma clitică anticipează sau reia complementul.

23. a. Colorează petalele florilor de mai jos conform cerințelor date:

- cu verde, petalele care conțin forme accentuate ale pronumelui personal;
- cu galben, petalele care conțin forme neaccentuate ale pronumelui personal;
- cu roșu, petalele care conțin formele pronumelui reflexiv la persoana a III-a.

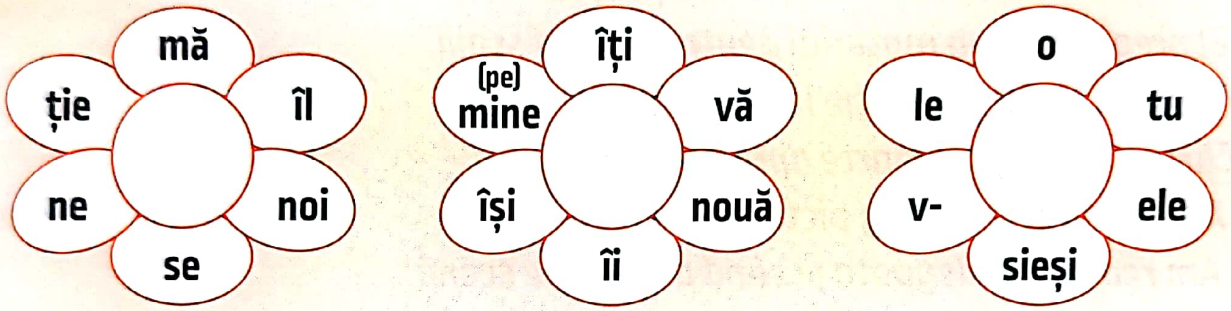

b. Transcrie, în centrul fiecărei flori, formele comune dativului și acuzativului, apoi colorează-l folosind culoarea ta preferată.

24. a. Subliniază pronumele din textul următor și numește felul acestora:

— Tușă Barberin, bărbatul dumitale este bine, m-a rugat să-ți spun că totul merge bine și să-ți dau acești bani; vrei să-i numeri?

Asta era tot. Tușa Barberin se mulțumea cu aceste vești; bărbatul ei era sănătos, muncea și își câștiga existența.

Chiar dacă Barberin se afla de atât de mult timp la Paris, asta nu însemna câtuși de puțin că era supărat pe femeia lui.

Rămăsese la Paris pentru că munca îl ținea acolo; când va îmbătrâni, va reveni să trăiască lângă femeia lui, iar cu banii adunați vor fi la adăpost de sărăcie atunci când vârsta le va fi împuținat forțele și le va fi măcinat, o dată cu trecerea timpului, sănătatea.

(Hector Malot, *Singur pe lume*, traducere de Manuela Coravu)

b. Completează tabelul următor cu forma, cazul și funcția sintactică a pronumelor personale din textul de mai sus.

Pronumele personal	Forma	Cazul	Funcția sintactică

Scanned with OKEN Scanner

25. Construiește enunțuri în care să existe:
a. pronume personal, persoana a II-a, singular, acuzativ, complement direct;
b. pronume personal, persoana I, plural, nominativ, subiect;
c. pronume reflexiv, persoana a III-a, singular, acuzativ, complement direct;
d. pronume personal de politețe, persoana a III-a, dativ, complement indirect;
e. pronume personal, persoana a II-a, plural, acuzativ, atribut pronominal;
f. pronume reflexiv, persoana I, acuzativ, fără funcție sintactică;
g. pronume personal, persoana a III-a, acuzativ, complement prepozițional;
h. pronume personal de politețe, persoana a II-a, genitiv, atribut pronominal.

26. **În cutia ta poștală au fost puse, din greșeală, scrisorile mai multor vecini de pe strada unde locuiești. Citind începutul fiecăreia, ți-ai dat seama că nu îți aparțin, așa că încearcă să identifici expeditorul și destinatarul. Pentru amuzament:**
a. identifică pronumele și locuțiunile pronominale de politețe;
b. analizează pronumele personale menționând persoana, numărul, forma (accentuată/clitică), cazul și funcția sintactică;
c. stabilește cazul pronumelor reflexive;
d. continuă una dintre scrisorile care necesită folosirea altor două pronume de politețe pe care le vei sublinia și vei menționa cazul și funcția sintactică.

i. Draga mea bunică, mi-e tare dor de matale și, de aceea, m-am gândit să-ți scriu câteva rânduri care să ne aline pe amândoi până ne vom revedea.
Al dumitale nepot,...

ii. Iubită mamă,
de mai bine de un an stau departe de dumneata, cercetând lucruri neștiute, prin școlile străinătății. Ai fi mândră de mine să afli câte am învățat, dar îți voi povesti când mă voi întoarce...

iii. Dragă Maria,
prietenă dragă, te rog să mă lași să-ți spun cât îmi lipsești și cât mă bucur că te-am cunoscut! Orele pe care le-am petrecut cu tine mi-au umplut vacanța cu clipe minunate de care îmi voi aminti mereu...

iv. Domnule Ministru, mă numesc Costache Ilarion și sunt pensionar, unul dintre pensionarii pe care deciziile dumneavoastră îi afectează în fiecare zi. De aceea vă rog să fiți mai atent cu ce hotărâri luați! Luați-le ca și cum ar fi pentru părinții dumneavoastră...

v. Stimată doamnă dirigintă, numele meu este Ioan Voicu, v-am fost elev în clasele 5–8 și lecțiile dumneavoastră de biologie, dar mai ales lecțiile de viață pe pe care ni le-ați oferit îmi sunt și acum de folos! Vă mulțumesc! Ce mai face domnul profesor de istorie? Vă mai este coleg? Și dumnealui aș vrea să-i mulțumesc și să-i urez multă sănătate! ...

Scanned with OKEN Scanner

27. **Tinere inimos! Felicitări pentru primirea în *Ordinul cunoscătorilor de gramatică*! După cum știi, acesta a fost doar începutul unei frumoase și palpitante aventuri. Astăzi ai ocazia să înfrunți noi provocări. Echipa noastră participă la *Turnirul pronumelor personale*. Ești pregătit de încercare? Poți ajuta echipa să câștige, oferind răspunsuri istețe, completând corect foaia pe care o ai în față. Să înceapă jocul!**

a. Runda I: Turnirul ortografic

Rescrie corect următoarele enunțuri:

Vlad pleca-ți azi la bazin?

A-ți citit cartea recomandată?

Va-r spune și vouă care este rezultatul corect dar sau supărat.

Adumi-l!

Î-ți vorbesc destul de rar.

b. Runda a II-a: Turnirul logicii

Completează spațiile libere cu pronumele potrivite:

[pe] mine	*mă*		*[pe] tine*		*[pe] el*		*[pe] ea*	*o*
nouă		*ni*	*vouă*		*vi*	*lor*		

c. Runda ca III-a: Turnirul cazurilor

Folosește în enunțuri formele pronominale identificate la exercițiul anterior și precizează cazul acestora.

d. Runda a IV-a: Turnirul funcțiilor sintactice

Identifică funcția sintactică a pronumelor subliniate:

Cartea <u>de la ea</u> este pe masă.

<u>Îmi</u> place jocul acesta de inteligență.

<u>L</u>-am văzut la turnir.

e. Runda a V-a: Turnirul ghicitorilor

Completează cu pronumele personale care rimează:

Nu sunt totdeauna zmeu,

Cum aud pe la vecine.

Fiecare zice .....

În acuzativ e .....

Dacă mergem și prin Tei

Când umblăm cu toți haihui

Să nu uiți te rog de .....

Și te rog să-i spui și .....

Scanned with OKEN Scanner

OBIECTIVUL

VI

Numeralul

Scanned with OKEN Scanner

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- **Numeralul. Tipuri de numeral (cardinal, ordinal)**
- **Aspecte normative**

1. Identifică numeralele care lipsesc din proverbele de mai jos:

- *Când ..... se ceartă ..... câștigă.*
- *Unde-s ..... puterea crește.*
- *Cine fuge după ..... iepuri nu prinde niciunul.*
- *Cine știe carte are ..... ochi.*
- *Are un car cu boi și ..... de nevoi.*
- *Cel din urmă va fi ..... .*

2. Continuă șirul expresiilor care conțin numerale: *a despica firul în patru, a lua la trei păzește ..... .*

3. Completează următorul formular necesar obținerii unui permis de cititor la biblioteca municipală:

- Nume, prenume: .....
- Data nașterii: .....
- Școala de proveniență: .....
- Clasa: .....
- Adresa școlii: .....
- Adresa personală: .....
- Telefon: .....
- Data completării formularului: .....

4. Marchează în calendarul alăturat următoarele evenimente, apoi scrie cu litere ziua și luna în care:

- te-ai născut;
- s-au născut părinții tăi;
- te-ai întors dintr-o vacanță/vei pleca într-o vacanță;

Scanned with OKEN Scanner

- s-a petrecut un eveniment important în familia ta;
- ți s-a îndeplinit o dorință;
- ai făcut o faptă bună;
- ai avut cea mai lungă călătorie;
- ai învățat ceva nou și surprinzător.

IANUARIE

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

FEBRUARIE

L	M	M	J	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28					

MARTIE

L	M	M	J	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

APRILIE

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

MAI

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

IUNIE

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

IULIE

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

AUGUST

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

SEPTEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

OCTOMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

NOIEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

DECEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

5. Citește următoarele enunțuri extrase din romanul *Chemarea strămoșilor* de Jack London, tradus de Diana-Maria Morgan, apoi răspunde la cerințele formulate:

- *Buck învăța repede și, sub supravegherea celor doi camarazi ai săi și a lui François, făcu progrese remarcabile.*
- *Treizeci sau patruzeci de husky se grăbiră într-acolo și-i înconjurară într-un cerc tăcut și amenințător.*
- *La primul pas pe suprafața rece picioarele lui Buck se scufundară într-o materie albă, mocirloasă, asemănătoare noroiului.*
- *Trei bărbați cu bâte îl ajutau să-i împrăștie.*
- *La două minute după ce Curly fusese înfrântă, până și ultimul dintre atacatorii săi fusese ciomăgit.*
- *Cei care îl priveau râdeau cu poftă, iar el se simțea rușinat, nici el nu știa de ce, căci era prima lui zăpadă.*
- *Într-o oră încă trei husky se adăugară echipei, care număra în total nouă câini, și, în mai puțin de un sfert de oră, erau puși în hamuri și porneau către Dyea Cañon.*

a. Subliniază numeralele din enunțurile date.

Scanned with OKEN Scanner

b. Grupează, în cele două casete de mai jos, numeralele subliniate la exercițiul anterior.

Numerale cardinale	Numerale ordinale

c. Transcrie numeralele cardinale identificate în lista potrivită.

- numerale cardinale simple: .....
- numerale cardinale compuse: .....

d. Precizează valoarea morfologică a cuvântului subliniat din secvența: *în mai puțin de un sfert de oră*. Ce marcă gramaticală te-a ajutat să identifici valoarea acestuia?

e. Înlocuiește secvența *în mai puțin de un sfert de oră* cu o structură care conține un numeral, fără ca sensul să se modifice.

f. Transcrie structura în care apare primul numeral ordinal (două-trei cuvinte). Trece această structură la plural, înlocuind numeralul ordinal cu sinonimul lui.

6. Asociază numeralele simple, din coloana din stânga, cu numeralele compuse pe care le formează, din coloana din dreapta:

doi	*șaizeci și unu*
	doisprezece
cinci	*optzeci*
	cincizeci
șase	*optsprezece*
	douăzeci și patru
opt	*șaisprezece*
	cincisprezece
	opt sute doi

7. Ceasurile de mai jos indică orele unei după-amiezi a zilei de vineri. Scrie enunțuri despre activitățile pe care le poți desfășura la orele indicate, știind că vei scrie cu litere fiecare numeral folosit.

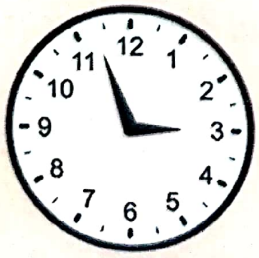

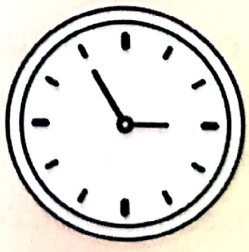

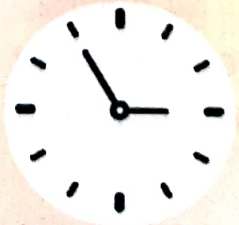

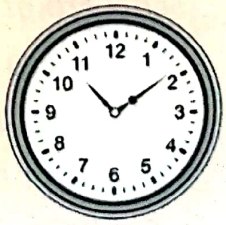

Model: *La ora **treisprezece și patruzeci și patru de minute** iau o gustare.*

Scanned with OKEN Scanner

8. **Concurs. Fă întrecere cu colegul de bancă! Combinați următoarele numerale simple, astfel încât să obțineți numerale cardinale compuse. Scrieți cu litere numeralele obținute. Câștigă cel care scrie cele mai multe numerale.**

Model: *șase, nouă, trei* — *trei sute nouăzeci și șase, trei sute șaizeci și nouă, nouă sute treizeci și șase, nouă sute șaizeci și trei, șase sute nouăzeci și trei, șase sute treizeci și nouă.*

a. *opt, nouă, cinci*

b. *doi, șapte, trei, unu*

9. **Rescrie enunțurile următoare, corectând greșelile:**

a. *Acum două zile a împlinit șaptisprezece ani.*
b. *Pe al cincelea raft se găseau doar romane polițiste.*
c. *Se vorbește despre existența celui de-al optălea continent.*
d. *Pe al douăzecelea rând a găsit o greșeală.*
e. *A răspuns la a trei miia întrebare.*
f. *Am pus unul pe bancă și doi pe masă.*
g. *Ziua copilului se sărbătorește pe unu iunie.*
h. *Într-o seară a citit 45 pagini.*
i. *Casieria este deschisă între 12–13.*
j. *A dat 2 goluri.*
k. *Băiatul a citit 100 pagini.*
l. *1 tren pleacă, 2 garează.*
m. *Regretăm că am întârziat cinci spre zece minute.*
n. *Unu a venit, 2 au plecat.*
o. *Este ora patrusprezece.*
p. *Am căutat optîsprezece plicuri de aceeași dimensiune.*
q. *Este ora doisprezece.*
r. *Am cumpărat de la piață doo ouă și un kil de roșii.*
s. *Este trecut de ora cinsprezece.*

10. **Taie cu o linie orizontală forma greșită:**

a. *Cele patruzeci și unu/patruzeci și una de jucării au fost puse în cutii.*
b. *A pictat 4/ patru copaci înfloriți.*
c. *Concertul va avea loc peste doisprezece/douăsprezece zile.*
d. *A investit doisprezece/douăsprezece milioane de lei în afacerea lui.*
e. *Brigada avea aproape douăsprezece/doisprezece mii de soldați.*
f. *Era ora doisprezece/douăsprezece și nu se trezise încă.*

Scanned with OKEN Scanner

11. Scrie, mai întâi cu cifre, apoi cu litere, numeralele cardinale care reprezintă sumele calculelor de mai jos:

- 18 230 + 73 004 = ;
- 235 799 + 156 281 = ;
- 23 564 + 143 867 = ;
- 799 463 + 2 985 630 = ;
- 3 885 157 894 + 18 269 485 321 = .

12. Precizează genul numeralelor din textul de mai jos:

Este al doilea an în care 21 de elevi ai școlii noastre și-au propus să contribuie la dezvoltarea educației digitale. Timp de două săptămâni, în laboratorul de informatică s-a desfășurat prima etapă, în care micii programatori au creat o aplicație cu numeroase activități de învățare și evaluare.

13. Citește fragmentele selectate din volumul *Din lumea celor care nu cuvântă* de Emil Gârleanu. Bifează căsuța potrivită din dreptul fiecărui enunț pentru a stabili valoarea cuvintelor *un* și *o*:

Enunțul	Numeral cardinal	Articol nehotărât	Pronume personal
*După câțiva ani porni la **un** drum mai greu.*			
*...razele soarelui cădeau ca **o** ploaie caldă din susul ferestruii înguste.*			
***Un** zid de săbii se înălță deodată împrejurul lui și-l opri.*			
*...apropierea nopții **o** mâhni.*			
*...viscolul geme la ferești ca **un** uriaș rănit.*			
*În lungul câmpiei arse, pustii, se înalță doar **un** singur pâlc de sălcii.*			
*Un ciripit străin **o** miră.*			

14. Construiește câte un enunț în care cuvântul *nouă* să aibă următoarele valori:

a. numeral cardinal; b. pronume personal; c. adjectiv.

15. Precizează cazul și funcția sintactică a numeralelor identificate în enunțurile de mai jos:

a. *Trei dintre ei s-au ambiționat să câștige cursa.*

b. *Handbaliștii sunt doi, ceilalți sunt atleți.*

c. *Îmi plac toate sortimentele de înghețată, dar îl voi încerca pe cel de-al doilea.*

Scanned with OKEN Scanner

16. Citește pagina de jurnal scrisă de un elev de clasa a V-a, supărat că a avut o zi dificilă. Rescrie acest text, corectând toate greșelile pe care le identifici.

01 iunie 2022

Deșii azi a fost unu iunie, am avut o zi de coșmar! M-am trezit la ora unșpe cu gândul la reducerea de cinzeci la sută care o anunțase magazinul meu preferat de gaming: al osutelea client priimea un joc gratis, iar al o miilea o surpriză. În mintea mea se derula cu repeziciune un scenariu de film în care ieu câștigam toate premiile și mă întorceam acasă triumfător!

Dar... nimic nu avea să se întâmple așa... Am ajuns la doișpe și cinșpe și am constatat că programul era între 8-12 că iera duminecă și aveau program scurt. Orcum, reducerea și surprizele ierau a doa zi, luni.

La întoarcere am pierdut tranvaiul treișpatru și a trebuit să merg pe jos toate cele patrusprezece stații. Am ajuns acasă frânt după două ore și 32 minute.

Nu mai mi-e mi se putea întâmpla asta..

Pe mâine, puate o zi mai bună!

17. Joacă șotronul numeralelor! Fiecărei căsuțe îi corespund un enunț și o cerință. Pentru a avansa, trebuie să citești enunțul corespunzător fiecărei căsuțe, apoi să răspunzi corect la cerința formulată pe baza acestuia.

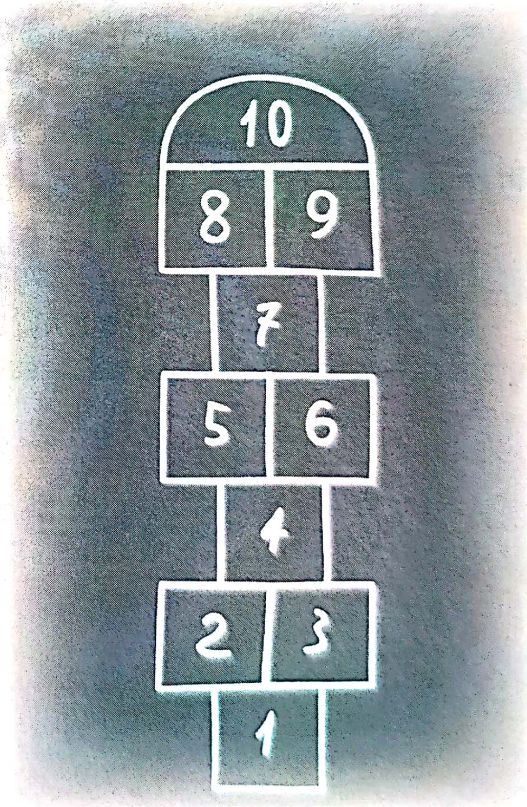

Treci de 1!

Enunț: *În anul 1976, la vârsta de 14 ani, Nadia Comăneci a devenit prima gimnastă din lume care a obținut nota zece la un concurs internațional.*

Cerință: Identifică numeralele cardinale.

Sari la 2!

Enunț: *Municipiul Iași este al doilea oraș din România în ceea ce privește populația, iar pe locul al treilea se află Cluj-Napoca, cu 309 136 de locuitori.*

Cerință: Identifică numeralele ordinale.

Mută-te la 3!

Enunț: *Anul acesta am plantat în livadă opt caișI, zece gutui, cinci peri și doisprezece meri.*

Cerință: Subliniază numeralele cardinale și notează corespondentele lor ordinale, atât pentru genul masculin, cât și pentru genul feminin.

Doboară-l pe 4!

Enunț: *În urmă cu cinci ani, la Sibiu, în a treia zi de călătorie, am vizitat două catedrale.*

Cerință: Precizează genul numeralelor.

Scanned with OKEN Scanner

Numeralul

Pornește spre 5!

Enunț: *Programul muzeului era între 9 – 16 și am așteptat cinsprezece minute ca să intrăm.*

Cerință: Rescrie corect enunțul.

Cucerește-l pe 6!

Enunț: *Se făcuse ora 14, afară erau 36 de grade, iar noi, cei 29 de copii, așteptam în autocar, pentru că al treizecilea întârzia.*

Cerință: Numește valoarea fiecărui numeral.

Avansează la 7!

Enunț: *Prima cale ferată din România a fost deschisă în anul 1854 și avea o lungime de aproximativ 63 de km.*

Cerință: Scrie cu cifre romane numeralele cardinale.

Ocupă-l pe 8!

Enunț: *Domnul Ionescu era al o sutălea <u>invitat</u>.*

Cerință: Rescrie enunțul, folosind un substantiv de genul feminin în locul celui subliniat.

Înaintează la 9!

Enunț: *I-am ajutat cu câteva informații pe cei doi călători care nu cunoșteau foarte bine orașul.*

Cerință: Construiește un enunț în care numeralul *doi* să aibă altă valoare decât în enunțul dat.

Câștigă-l pe 10!

Enunț: *Mi-a plăcut mai mult primul rol al actorului decât al doilea.*

Cerință: Construiește un enunț în care numeralul cu valoare pronominală din enunțul dat să fie folosit cu valoare adjectivală.

Scanned with OKEN Scanner

ADJECTIVUL

VII

Adjectivul

Scanned with OKEN Scanner

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- **Adjectivul. Gradele de comparație. Articolul demonstrativ. Acordul adjectivului cu substantivul**
- **Posibilități combinatorii ale adjectivului**

1. Ordonează, după modelul de mai jos, următoarele adjective, în funcție de ceea ce exprimă: *scund, fericit, roșiatic, plăpând, maroniu, furios, înalt, pufos, alb, zvelt, omenos, vesel, cinstit, ambițios, melancolic, albastru, prietenos, scurt, leneș, cocoșat, mândru, trist, robust.*

Stare sufletească	Culoare	Însușire fizică	Însușire morală

2. Ordonează, după modelul de mai jos, următoarele adjective variabile, în funcție de numărul de forme flexionare: *frumos, tenace, fin, drag, minunat, roșu, alb, verde, mic, dulce, sincer, viu, fabulos, mare, elegant, cenușiu, blând, limpede.*

Două forme flexionare	Trei forme flexionare	Patru forme flexionare

3. Realizează enunțuri cu adjectivele de mai jos, la gradele de comparație indicate între paranteze:

a. *ambițios* (comparativ de inferioritate);
b. *atent* (comparativ de egalitate);
c. *darnic* (comparativ de superioritate);
d. *curat* (superlativ absolut);
e. *conștiincios* (superlativ relativ de superioritate);
f. *amabil* (superlativ relativ de inferioritate);
g. *voios* (pozitiv).

4. Corectează enunțurile următoare:

a. *Mara este mai bună ca ceilalți la baschet.*
b. *Pisica este la fel de iubitoare ca și câinele.*

Scanned with OKEN Scanner

c. *Bluza roză pe care am primit-o este foarte frumoasă.*
d. *Copiii zglobi aleargă pe terenul de sport.*
e. *Maria, prietena mea, are ochii negrii.*
f. *Proprii amici l-au părăsit când avea mai multă nevoie de ei.*

5. **Doi prieteni au reușit să ajungă la ultimul nivel al jocului video îndrăgit. Imaginează un dialog scurt, de 8–10 replici, în care aceștia își exprimă bucuria de a fi reușit această performanță. Vei folosi cel puțin cinci adjective la grade de comparație diferite.**

6. **Indică seria care conține numai adjective ce nu pot avea grade de comparație:**
a. *superior, colegial, anterior, posterior, optim;*
b. *veșnic, mort, definitiv, nemuritor, potrivit;*
c. *acvatic, bucureștean, viu, inferior, metalic.*

7. **Eduard, Ianis, Tudor și Ștefan sunt colegi de clasă. Toți sunt înalți, inteligenți, curioși și ambițioși, dar dețin aceste trăsături în măsuri diferite. Construiește zece enunțuri în care să îi compari și să stabilești ierarhii la nivelul grupului din punctul de vedere al acestor calități.**

8. **Înlocuiește adjectivele la gradul comparativ de inferioritate cu adjective la gradul comparativ de superioritate, astfel încât sensul enunțului să nu se modifice:**
Model:
Fusta verde este <u>mai puțin lungă</u> decât fusta bej.
Fusta verde este <u>mai scurtă</u> decât fusta bej.
a. *Apa din butoi este mai puțin rece decât cea din carafă.*
b. *La test am rezolvat doar exercițiile mai puțin dificile.*
c. *Prăjitura cu brânză este mai puțin dulce decât cea cu prune.*
d. *Pădurile de foioase cresc la altitudini mai puțin înalte decât pădurile de conifere.*
e. *Spre deosebire de cactuși, ferigile se dezvoltă la temperaturi mai puțin ridicate.*

9. **Completează enunțurile de mai jos, trecând adjectivele din paranteză la gradele de comparație indicate:**
a. *Apa ..... pe care a băut-o i-a dat energie să continue drumeția.* (*rece*, grad pozitiv)
b. *Cireșii erau ..... decât vișinii.* (*înflorit*, grad comparativ de superioritate)
c. *Ghizii din excursia la Brașov au fost ..... decât cei din tabăra de anul trecut.* (*amabil*, grad comparativ de inferioritate)

Scanned with OKEN Scanner

d. *Înghețata cu căpșune mi s-a părut ..... ca profiterolul.* (*gustos*, grad comparativ de egalitate)

e. *I-a cerut un autograf ..... voleibalist român.* (*bun*, grad superlativ relativ de superioritate)

f. *Dintre toate legumele, ardeii păreau .....* (*copt*, grad superlativ relativ de inferioritate)

g. *Părinții au fost ..... să-și revadă copiii întorși din tabără.* (*bucuros*, grad superlativ absolut)

10. Subliniază adjectivele fără grad de comparație din enunțurile de mai jos:

a. *În pădurile tropicale, clima este caldă și umedă.*

b. *Ciupercile comestibile cresc în păduri, unde solurile sunt fertile.*

c. *Zimbrul brun trăiește în unele habitate montane din țara noastră.*

d. *În Cetatea Alba Carolina se desfășoară un festival unic de reconstituiri istorice.*

e. *Câțiva bolovani uriași, care s-au desprins de pe un versant, au provocat o alunecare de teren în Bucegi.*

f. *La ultima oră de biologie am observat organisme vii, cu ajutorul unui microscop mai vechi.*

g. *Pentru acest eveniment, și-a aranjat superbul păr într-o coafură perfectă.*

h. *Actorul din rolul principal a acceptat să i se ia un scurt interviu.*

11. Încercuiește litera corespunzătoare enunțului în care cuvântul subliniat este adjectiv:

a. *La proba de <u>rezistență</u>, Mihai s-a dovedit cel mai bun.*

b. *A așezat toate borcanele pe un raft <u>rezistent</u>.*

c. *Îi este <u>teamă</u> să recunoască că a greșit.*

d. *La concursuri este întotdeauna <u>temător</u>.*

e. *A <u>greșit</u> mult la test.*

f. *Răspunsul <u>greșit</u> a fost tăiat cu roșu.*

g. *S-au așezat pe iarba <u>verde</u> din parc.*

h. *Eram fascinați de <u>verdeața</u> parcului.*

i. *Venea spre noi în pas <u>alergător</u>.*

j. *<u>Un alergător</u> s-a accidentat la antrenament.*

k. *Orice <u>gospodar</u> își îngrijește cămara.*

l. *În cămara unui om <u>gospodar</u> se găsesc de toate.*

m. *<u>Albastrul</u> tablou m-a inspirat în redactarea compunerii.*

n. *<u>Albastrul</u> tabloului este precum cerul senin.*

o. *Locuiește de 50 de ani într-un <u>imobil</u> vechi.*

p. *Am așezat ghivecele pe un suport <u>imobil.</u>*

q. *Automobilul a fost inventat de un <u>german</u>.*

r. *Un turist <u>german</u> fotografiază parcul Herăstrău.*

Scanned with OKEN Scanner

12. Precizează ce părți de vorbire sunt celelalte cuvinte subliniate, de la exercițiul anterior.

13. Identifică adjectivele din enunțurile următoare și grupează-le, în funcție de felul acestora, în cele două coloane de mai jos:

Adjective propriu-zise	Adjective participiale

a. *Salvând pisicuța speriată, Mihai a dovedit că este un copil curajos.*
b. *Acest om muncitor și-a ajutat vecinii să recolteze merele depozitate ulterior în cămară.*
c. *Persoanele audiate în urma conflictului stradal au relatat fapte adevărate.*
d. *Autorul romanului, intervievat de noul nostru coleg de clasă, a răspuns la toate întrebările.*
e. *Blocul construit la periferia orașului are opt etaje.*
f. *S-au bazat pe câștigurile aproximate, ca să doneze tablete unor copiii nevoiași.*
g. *Caii îmblânziți s-au lăsat mângâiați de copiii curioși.*
h. *În grădina din spatele curții se simte doar parfumul îmbătător al bujorilor.*

14. Bifează căsuța corespunzătoare adjectivelor invariabile:

◉ *gri*	☐	◉ *violet*	☐	◉ *cărămiziu*	☐
◉ *bej*	☐	◉ *oranj*	☐	◉ *purpuriu*	☐
◉ *crem*	☐	◉ *roz*	☐	◉ *kaki*	☐
◉ *lila*	☐	◉ *vișiniu*	☐	◉ *corai*	☐
◉ *vernil*	☐	◉ *bleumarin*	☐	◉ *grena*	☐
◉ *maro*	☐	◉ *bleu*	☐	◉ *portocaliu*	☐
◉ *verde*	☐	◉ *albastru*	☐	◉ *alb*	☐

15. Notează, în căsuța corespunzătoare adjectivelor variabile de la exercițiul anterior, numărul de forme flexionare ale fiecăruia.

Scanned with OKEN Scanner

16. Unește, prin săgeți, adjectivul din coloana din stânga cu sinonimul potrivit din coloana din dreapta.

Adjectivul	Sinonimul
perseverent	*sagace*
timpuriu	*perspicace*
ager	*tenace*
energic	*propice*
crud	*vorace*
eficient	*precoce*
ager	*feroce*
prielnic	*atroce*
lacom	*eficace*
fioros	*vivace*

17. Grupează sinonimele adjectivelor de la exercițiul anterior în cele două casete de mai jos:

Adjective variabile	Adjective invariabile

18. Alcătuiește câte un enunț cu adjectivele invariabile de la exercițiul anterior. Subliniază substantivul determinat de fiecare adjectiv.

19. Încercuiește varianta corectă:

a. *Dintre tricourile de aici, cel/ce-l cu dungi îmi place cel/ce-l mai mult.*
b. *Am admirat întotdeauna cel/ce-l mai bun jucător.*
c. *Nu știu cel/ce-l supără pe Mihai atât de tare.*
d. *Cea/ce-a vrut să citească în vacanță?*
e. *Am vizitat cea/ce-a mai mare grădină zoologică din Europa.*
f. *Cei/ce-i din spatele nostru au fost cei/ce-i mai gălăgioși.*
g. *Cei/ce-i cu tine în ultima vreme?*
h. *Gândește-te la cei/ce-i spui înainte să-l suni!*
i. *I-a dat dreptate fetei cea mai cuminte/celei mai cuminți.*
j. *Premiul i-a fost acordat profesorului cel/celui mai apreciat de elevi.*
k. *Încoronarea Ecaterinei celei Mari/cea Mare are loc în anul 1762.*

Scanned with OKEN Scanner

20. **Transcrie enunțurile următoare, trecând la plural adjectivele și făcând modificările necesare:**

a. *Preotul ortodox a oficiat căsătoria lor.*
b. *De la tribună vorbea un ins perplex.*
c. *Pantoful fix avea șireturi elastice.*
d. *Copilul dependent de tehnologie devine mai târziu un adult anxios.*
e. *Domnitorul viteaz nu a acceptat să se supună oștii inamice.*
f. *Prâslea a păcălit somnul, dar fratele lui nu a rămas treaz.*

21. **Rescrie enunțurile, corectând greșelile:**

a. *El este cel mai harnic din copii.*
b. *El este mai puțin harnic ca și fratele lui.*
c. *În ce privește valoarea nutritivă, făina neagră este mai superioară decât făina albă.*
d. *Ramurile copacului cel înflorit se înălțaseră până la streașina casei.*
e. *Acelea au fost ultimile vești despre război pe care le-am aflat.*
f. *La aniversare a purtat o ie cu motive florare.*
g. *Fotbaliștii dârzi au înscris două goluri în minutele finale ale meciului.*

22. **Asociază substantivele din coloana din stânga cu adjective potrivite , cu valoare de epitet, din coloana din dreapta, apoi alcătuiește enunțuri cu grupurile nominale obținute:**

iarbă	*suav*
copaci	*nemilos*
ger	*înfrigurat*
plopi	*visător*
flori	*dârz*
izvoare	*tainic*
ape	*singuratic*

Model: *<u>Iarba dârză</u> împânzise drumul și ne îngreuna înaintarea prin pădure.*

23. **Completează textele următoare, făcând acordul adjectivelor cu substantivele determinate:**

a. ..... *(plumburiu) nori amenințau câmpia.*
b. *La aflarea rezultatelor, părinții au devenit ..... (mândru) de copiii lor.*
c. *Câțiva profesori mai ..... (aspru) mi-au pus mai multe întrebări.*
d. *A preparat salata cu maioneză și castraveți ..... (acru).*
e. *A pus într-o vază ..... (parfumat) ghiocei.*

Scanned with OKEN Scanner

f. Am dus la curățătorie rochiile ..... (vișiniu)
g. ..... (argintiu) clopoței răsunau în văzduh.
h. A cusut doi nasturi ..... (negru) la gulerul cămășii.
i. În ..... (albastru) ochi i se citea tristețea.
j. I-am oferit buchetul de flori ..... (drag) mele mame.
k. I-am mulțumit ..... (întreg) mele echipe.

24. **Citește harta de mai jos, apoi completează enunțurile date cu adjectivele din paranteză, la gradele de comparație potrivite, în funcție de temperaturile din fiecare oraș:**

a. Buzoienii se bucură de o atmosferă ..... (cald) decât sibienii.
b. La Iași și la Suceava, vremea rămâne ..... (rece) ca la Brașov.
c. La Galați, temperatura este ..... (scăzut) decât la Tulcea.
d. Bistrița are parte de o vreme..... (plăcut) decât Timișoara.
e. ..... (mare) valoare termică se va înregistra la Drobeta, dar și la Craiova temperatura va fi ..... (ridicat).

25. **Extrage adjectivele din textul de mai jos și precizează funcția lor sintactică:**

Muzica pop – Se spune că publicul ascultător al hiturilor pop tinde să fie extrovertit, onest și convențional. În timp ce iubitorii de muzică pop sunt muncitori și au o stimă de sine ridicată, cercetătorii sugerează că tind să fie mai puțin creativi și mai neliniștiți.

(Ana-Maria Rusu, *Aritmetica sunetelor*)

Scanned with OKEN Scanner

26. Precizează valoarea morfologică a cuvântului *iubitorii* din textul de mai sus. Alcătuiește un enunț în care să aibă altă valoare morfologică pe care să o precizezi în paranteză.

27. Bifează, în lista de mai jos, enunțurile în care *cel/cea/cei/cele* este articol demonstrativ sau adjectival:

- *Colegii l-au ajutat pe elevul cel nou să-și pregătească temele.* ☐
- *Toți supușii lăudau hainele cele noi ale împăratului.* ☐
- *Cea de acolo este sora mea.* ☐
- *La istorie, am învățat despre Mircea cel Bătrân.* ☐
- *I-am identificat pe toți cei de mai sus.* ☐
- *Împăratul a apreciat mai mult bucatele cele gustoase în care fiica cea mică pusese sare, în loc de miere și zahăr.* ☐
- *Aceasta era cea mai frumoasă dintre cele trei fete.* ☐
- *Dumnezeu o împodobise cu toate darurile cele bune și frumoase.* ☐

(Ion Creangă, *Fata babei și fata moșneagului*)

- *Ale noastre sunt flori la ureche pe lângă cele ce spune în cărți.* ☐

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

- *...și, sărutând mâna bunicăi, am luat-o prin Boboiești, iar cu bunicul și cu Dumitru, fratele mamei cel mai mic.* ☐

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

- *De aceste și altele ca aceste a vorbit bunicul David cu mama și cu tata, mai toată noaptea, duminica spre luni și luni spre marți; căci la noi mânea când venea din Pipirig la târg să-și cumpere cele trebuitoare.* ☐

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

- *Vă puteți închipui ce va să zică a te scălda în Bistrița, la Broșteni, de două ori pe zi, tocmai în postul cel mare.* ☐

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

- *Și mergând noi tot așa, cam pe la amiază, deodată s-a schimbat vremea cea frumoasă într-o vijelie cumplită, să răstoarne brazii la pământ, nu altăceva!* ☐

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

- *Cât îi mic, prinde muște cu ceaslovul și toată ziulica bate prundurile după scăldat, în loc să pască cei cârlani și să-mi dea ajutor la trebi, după cât îl ajută puterea.* ☐

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Scanned with OKEN Scanner

— *Ca să te miri tu, Nastasie, zise bunicul, scoțând o piele de porc sălbatic din cămară și croind câte-o pereche de opinci pentru Dumitru și pentru mine; apoi le-a îngruzit frumos și a petrecut câte-o pereche de ață neagră de păr de cal prin cele nojițe.*

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Și tot cihăia mama pe tata să mă mai dea undeva la școală, căci auzise ea spunând la biserică, în Parimei, că omul învățat înțelept va fi și pe cel neînvățat slugă-l va avea.

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Nu era vinovat bietul preot, și, după cum spunea și el, e mai rău de cei ce au gușă în cap decât de cei ce o poartă pe dinafară.

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Și unul dintr-aceștia a fost și Ciubuc mocanul, care, neavând femeie, nici copii, ce i-a venit mai târziu, de evlavia cea multă ce avea, sau din alte împrejurări, a închinat toată averea sa Mănăstirii Neamțului.

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

28. Concurs! Ia-te la întrecere cu colegul tău de bancă. Va câștiga cel care scrie primul cinci titluri de texte literare ce conțin un articol demonstrativ sau adjectival.

29. a. Identifică, în exemplele următoare, adjectivele care sunt centru de grup (regente) și stabilește subordonații fiecăruia:

De Crăciun, românii sunt încântați de venirea colindătorilor. Ei le dăruiesc mere, nuci, dar și cozonaci pregătiți cu grijă de gospodine. Colindătorii urează gazdelor sănătate și o masă plină cu merinde alese ca să sărbătorească nașterea lui Isus. Astfel, gazdele sunt datoare colindătorilor. Obiceiul colindatului se regăsește în forme asemănătoare cu tradițiile românești și la alte popoare.

b. Precizează, pentru fiecare dintre adjectivele identificate la punctul a, felul (propriu-zis, participial), cazul și funcția sintactică.

c. Rescrie textul dat, înlocuind adjectivele cu sinonime.

d. Caută informații despre obiceiul colindatului la alte popoare și prezintă două asemănări și două deosebiri față de acest obicei la români. Vei folosi cel puțin două adjective propriu-zise și două adjective participiale pe care le vei sublinia în mod diferit.

Scanned with OKEN Scanner

30. Privește pictura de mai jos și citește descrierea alăturată, apoi răspunde la cerințele formulate pe baza textului:

Thomas Gainsborough, *Mr and Mrs Andrews*

Elegant și rafinat, tabloul de mai jos îi prezintă pe domnul și doamna Andrews, proaspăt căsătoriți, pozând pe vasta lor moșie. Deși poartă haine foarte scumpe și la modă, accentul este pus de fapt pe strălucitorul mediu rural englezesc.

(Megan Cullis, *Picturi celebre. Carte cu autocolante*, traducere de Mihaela Stoian, ilustrații de Mark Beech)

A. Completează enunțurile de mai jos:

a. În primul enunț, există ..... adjective propriu-zise și ..... adjective participiale.

b. Adjectivul ..... are patru forme flexionare, iar adjectivul ..... are trei forme flexionare.

c. Două adjective fără grad de comparație sunt ..... și ..... .

d. Adjectivul la un alt grad de comparație decât pozitiv este ..... .

e. Grupul de cuvinte *la modă*, format din substantiv și prepoziție, are sensul adjectivului .....

f. Adjectivele ..... și ..... precedă substantivele determinate, preluându-le articolul.

B. Prezintă tabloul de mai sus într-un text descriptiv, de 80–100 de cuvinte, în care să folosești adjective la diverse grade de comparație. În redactarea descrierii, te poți referi la: vestimentație, poziția corpului, privire, atitudine, decor, forme, culori etc.

Scanned with OKEN Scanner

31. În imagine poți vedea un profesor care ține un discurs în fața elevilor dumnealui, în prima zi de școală. Descrie, în 70–100 de cuvinte, chipul acestuia, încercând să-ți imaginezi despre ce le vorbește copiilor. Vei folosi cel puțin cinci adjective prin care să sugerezi emoțiile pe care le trăiește.

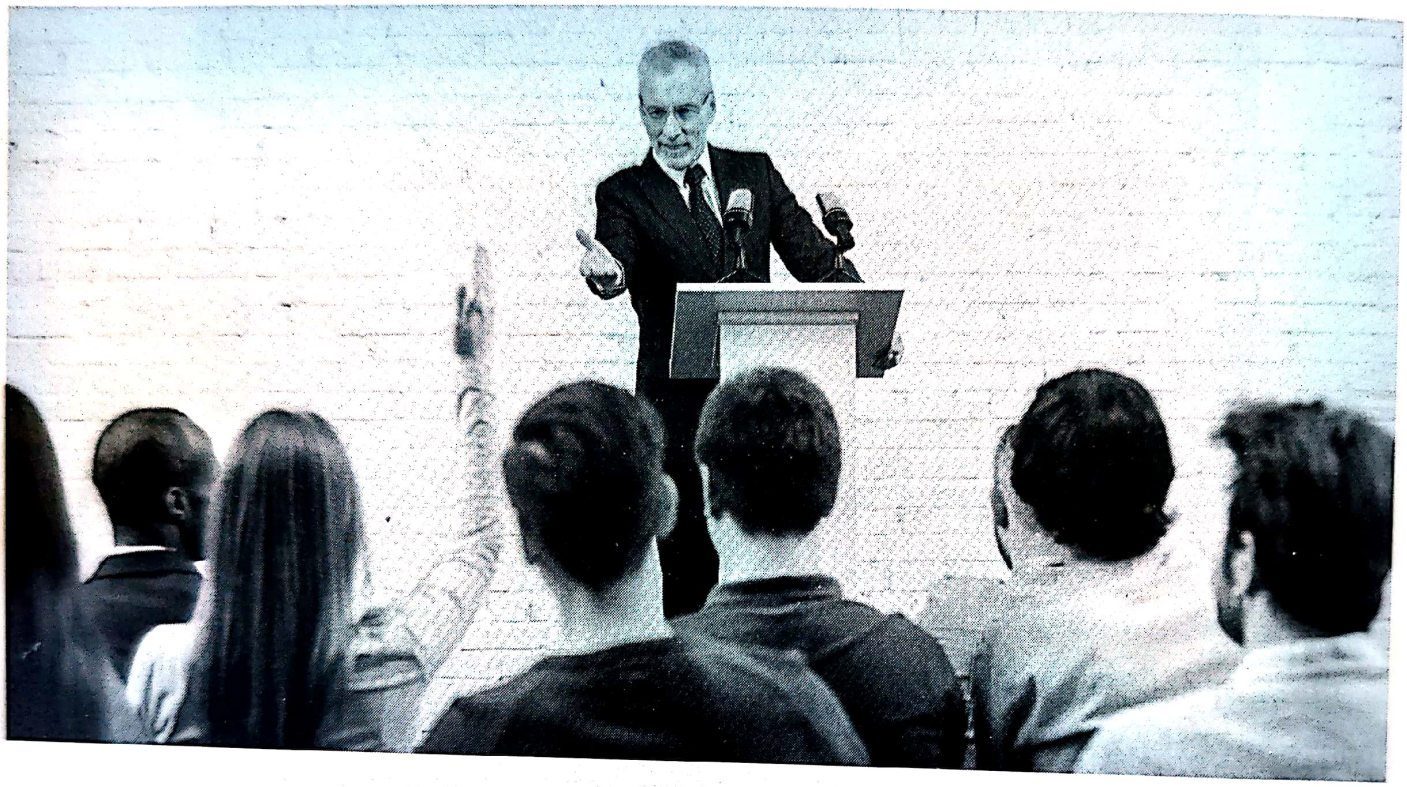

Scanned with OKEN Scanner

ADVERBUL

VIII

Adverbul

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- **Adverbul. Tipuri de adverbe (de mod, de timp, de loc)**
- **Gradele de comparație**

1. **Din jurnalul de călătorie al lui David s-au pierdut câteva informații. Pentru a completa nota de jurnal, introdu cuvintele din căsuța din dreapta în locul din care lipsesc:**

..... am parcurs cel mai dificil traseu. Am ajuns cu schiurile până în vârful muntelui. ..... ne așteptau colegii noștri care fuseseră mai rapizi decât noi. Ne-am simțit ..... împreună.

acolo
ieri
bine

2. **Ce ai descoperit cu ajutorul cuvintelor de mai sus?**

3. **Care sunt regenții cuvintelor adăugate?**

- *acolo:* .....
- *ieri:* .....
- *bine:* .....

4. **Subliniază, în textele selectate din romanul *Zânele din Valea Cerbului* de Nestor Urechia, adverbele cerute:**

Adverbele de loc:	Adverbele de timp:	Adverbele de mod:
Mai departe, mergând, iată pe potecă încă un melc și încă unul pe pajiște, unul alburiu, celălalt gălbui. *– Uite turma mea, gândi Prichiduță și-i puse jos, dar nu pe praful cărării, ci alături, pe iarbă verde.*	*... în loc de domnița Dedețica, bună ca căldura soarelui, frumoasă ca Luceafărul cel scânteietor și deșteaptă ca o veveriță năzdrăvană, avem acum o fată de împărat rea, urâtă și proastă.*	*– Așa, așa, bine vorbișI, Zâna Zânelor!* *Deodată toate se împânziră, nimic nemaidesluşindu-se.* *... capul lui Traian, închipuit de coama muntelui Coștila, se arăta mai desluşit ca în cursul zilei.*

Dar aici văzu copilul-călător că domnea o mare mâhnire peste tot orașul; Să nu mă mai cheme Prichiduță al Catrinei de la Bușteni dacă până în trei zile, trei luni, sau trei ani nu aduc îndărăt bunătatea, frumusețea și deșteptăciunea domniței Dedețica!	Se gândi ce se gândi Zâna Zânelor, apoi zise... Atunci cele trei zâne luară cele trei ghioace goale și le dădură lui Prichiduță. Să te duci îndată să-i spui împăratului că eu pot să-i vindec domnița.	Eu am dat drumul apelor ce aveam în creierul Jepilor, nici prea mult, nici prea puțin, tocmai cât trebuia ca să umble bine fierăstraiele din Bușteni. Să vedeți ce iute va trece noaptea, căci ce e mai plăcut decât să asculți o poveste.

5. **Combină elementele din lista de mai jos pentru a obține cât mai multe adverbe compuse:**

ieri	rare	de	de
dimineață	de	bine	a
mâine	vreme	una	tot
ori	alt	înțeles	în
seară	dese	grabă	fel

6. **Taie intrusul din fiecare serie:**

a. *aici, sus, aproape, rar, dincolo, dincoace;*
b. *astăzi, deasupra, înăuntru, îndată, deloc;*
c. *azi, acolo, alături, afară, în casă, prietenește.*

7. **Încercuiește, în seriile de mai jos, cuvintele care sunt doar adverbe:**

dincolo	lesne	dimineață	azi
pretutindeni	lămurit	înainte	mereu
acasă	sus	greu	încet
primăvară	repede	aproape	târziu

8. **Subliniază adverbele din enunțurile următoare:**

Aseară m-am întors din călătorie. ☐	Deocamdată atmosfera este plăcută. ☐
Nu știa încotro s-o apuce. ☐	După operație, abia mai vorbea. ☐
Dinadins a întrebat-o pe cine caută. ☐	Venea agale pe poteca din livadă. ☐
S-a întors harcea-parcea de la antrenament. ☐	A lucrat destul la acest proiect. ☐
Răspund imediat la ușă. ☐	Rezolvăm împreună problemele. ☐
Părinții vor ajunge curând la școală. ☐	Vorbește zilnic cu prietenii lui. ☐
A mers călare până la poarta castelului. ☐	A trecut prin școală târâș-grăpiș. ☐

Scanned with OKEN Scanner

9. Scrie, în căsuța corespunzătoare fiecărui enunț de mai sus, felul adverbului. Folosește simbolurile: L pentru adverbele de loc, T pentru adverbele de timp și M pentru adverbele de mod.

10. Scrie câte un enunț, în care cuvintele *sănătos, clar, tare, simplu, serios* să aibă valoare de adjectiv, respectiv de adverb.

11. Scrie, în rubricile potrivite, enunțuri în care cuvintele *greșit, apăsat, înghesuit, răgușit, potrivit* să aibă valorile morfologice precizate în tabel.

	Verb la participiu (în structura unor forme verbale compuse)	Adverb	Adjectiv participial
greșit			
apăsat			
înghesuit			
răgușit			
potrivit			

12. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate în enunțurile de mai jos:

- *Mi-e dor de <u>dimineața</u> însorită de august.*
- *S-au revăzut într-o <u>iarnă</u>.*
- *<u>Marți</u> a fost o zi fără ghinioane.*
- *Se apropie <u>seara</u>.*

13. Construiește enunțuri în care cuvintele subliniate la exercițiul anterior să fie adverbe.

14. Bifează căsuța în care cuvântul subliniat este adverb.

Acest model de <u>tun</u> s-a folosit în secolul 19.		*Doarme <u>bușteanu</u> după petrecerea de ieri.*	
Apa din butoi a înghețat <u>tun</u>.		*Peste pod s-a răsturnat un <u>buștean</u>.*	
O clădire veche a luat <u>foc</u>.		*Puii de <u>cuc</u> vin pe lume în cuibul altor păsări.*	
E supărată <u>foc</u> din cauza unei note mici.		*Stă singur <u>cuc</u>, într-o casă veche.*	
Mihai s-a îndrăgostit <u>lulea</u>.		*După ce l-a prins ploaia, a răcit <u>cobză</u>.*	
Moș Gheorghe trage din <u>lulea</u>.		*Se auzea un sunet de <u>cobză</u>.*	

Scanned with OKEN Scanner

15. **Enunțurile de mai jos sunt câteva idei despre basmele pe care le-ai citit sau pe care urmează să le citești. Asociază, prin săgeți, fiecare enunț dat cu partea de vorbire, din caseta colorată, căreia îi corespunde cuvântul subliniat.**

Pentru un erou, curajul este <u>obligatoriu</u>!

Prințesa le vorbea <u>frumos</u> chiar și celor care nu o respectau.

Țesătorii se prefac că lucrează <u>atent</u> la hainele împăratului.

Zâna Munților a renunțat <u>uimitor</u> la puterile ei supranaturale.

Zmeul a făcut un gest <u>regretabil</u>.

ADJECTIV

ADVERB

Împăratul căuta <u>obligatoriu</u> un moștenitor al tronului.

Părul <u>frumos</u> al prințesei era admirat de toți curtenii.

Harap-Alb nu este <u>atent</u> la capcana Spânului.

Cărturarii contribuiseră la progresul <u>uimitor</u> al prințului.

Frații îl invidiau <u>regretabil</u> pe Prâslea, în loc să-l sprijine.

16. **Construiește enunțuri cu adverbele, respectiv cu grupările libere de mai jos:**

- *numai*
- *nu mai*

- *devreme*
- *de vreme*

- *defel*
- *de fel*

- *altfel*
- *alt fel*

- *deloc*
- *de loc*

17. **Extrage, în coloana din stânga, adverbele, iar în coloana din dreapta, adjectivele din textul de mai jos:**

— Este chiar atât de plăcut? întrebă Sobolul, timid, cu toate că începuse să se convingă pe pielea lui, atunci când se lăsă pe locul său și se uită pe rând la perne, la vâsle și la lăcașurile acestora, cuprinzând cu privirea întregul aranjament minunat al luntrei, care aluneca deja ușor sub el.

(Kenneth Grahame, *Vântul prin sălcii*, traducere de Lucian Popa)

Adverbe	Adjective

Scanned with OKEN Scanner

18. **Subliniază adverbele de mod și adverbele de timp din textul următor și precizează care dintre acestea sunt gradabile:**

Îl apuca seara nemâncat și nebăut, dar el nu se clintea din loc... Târziu, după ce se încredința că n-a văzut nimic bănuitor, se strecura iar pe unde a venit, cu același gol în suflet, cu aceeași dorință să afle ceva. Îi părea bine că n-a găsit nimic, dar îi părea și rău.

(Liviu Rebreanu, *Nuvele*)

19. **Alege unul dintre adverbele gradabile identificate la exercițiul anterior și completează schema de mai jos cu formele acestuia:**

I. **POZITIV:** .....

II. **COMPARATIV**

1. DE SUPERIORITATE: .....
2. DE INFERIORITATE: .....
3. DE EGALITATE: .....

III. **SUPERLATIV**

1. RELATIV
   a. de superioritate: .....
   b. de inferioritate: .....
2. ABSOLUT

.....

20. **Identifică, în citatele de mai jos, adverbele gradabile și completează tabelul cu informațiile cerute:**

Citat	Adverb	Grad de comparație
... adevărul era că acea cursă o neliniștea mai puțin decât să meargă încet, cu privirea lui în ceafă și cu pielea de găină. (Margaret Atwood, *Dansatoarele*, traducere de Ioana Văcărescu)		
— Noi suntem aici, i-a explicat, pronunțând cât mai clar cuvintele. Tu o iei pe aici. (Margaret Atwood, *Dansatoarele*, traducere de Ioana Văcărescu)		

Scanned with OKEN Scanner

Ce mă necăjea cel mai tare era că trebuia să-mi am sălașul într-o casă și să dorm într-un pat, dar înainte ca vremea să se fi răcorit de-a binelea o zbugheam când și când de acasă și dormeam în pădure. (Mark Twain, *Aventurile lui Huckleberry Finn*, traducere de Lucian Popa)		
– Asta e bine. Țara mea e foarte departe. (Margaret Atwood, *Dansatoarele*, traducere de Ioana Văcărescu)		
A trecut pe la cafenea, ca de obicei, după care a mers acasă mai devreme, fiindcă altceva nu mai era de făcut. (Margaret Atwood, *Dansatoarele*, traducere de Ioana Văcărescu)		
Lavender le încurajă să își umple cât mai mult farfuriile, iar Prue profită din plin de acest sfat, pentru că se simțea hămesită după călătorie și după toate evenimentele din acea zi. (Vashti Hardy, *Scânteia Neîmblânzită*, traducere de Loredana Voicilă)		
Alec – sau Killian, cum preferam să-i spun cel mai adesea – era comandantul Gărzii Regale, funcție pe care o moștenise de la tatăl său. (Scarlett St. Clair, *Regele războiului și al sângelui*, traducere de Ioana Bena)		
– Dar ar fi mai bine să te așezi în altă parte, drăguțo! (Vashti Hardy, *Scânteia Neîmblânzită*, traducere de Loredana Voicilă)		
În satul nostru nu vin prea des străini. (Sarah Prineas, *Cuibul dragonului*, traducere de Dana Săporan)		
Abia mai târziu și-a dat seama că bărbatul era Vrăjmașul, iar bebelușul era Gazda lui. (Struan Murray, *Orfanii apelor*, traducere de Maria Rizoiu)		
Folosindu-și mâinile și picioarele, a urcat foarte repede pe vârful muntelui. A deschis telefonul. Avea semnal foarte bun. (Zhang Ling'er, *Un tort pentru bunica*, traducere de Gabriel Stoian)		

21. Bifează enunțurile în care adverbele au funcție sintactică de circumstanțial:

- *Nu puneți laolaltă ustensilele de laborator!* ☐
- *Alaltăieri am văzut un film la cinematograf.* ☐
- *Păstrez cu drag în minte jocurile de odinioară.* ☐
- *Am așezat compotul pe al doilea raft, iar dulceața am pus-o deasupra.* ☐
- *Uneori nu îți înțeleg îngrijorarea.* ☐
- *Firul dinăuntru trebuie scos.* ☐
- *Concertul va începe după-amiază.* ☐

Scanned with OKEN Scanner

22. **Precizează funcția sintactică a adverbelor din fragmentul următor:**

Deodată, jos, sub scară, printre crăpăturile podelei s-a zărit un cap, un nas care adulmeca și s-a ivit un animal cenușiu cu labe scurte. Animalul cu pricina s-a vârât în coșul cu rumeguș și a început să scurme cu furie. [...] Apoi ciudatul animal a ieșit din coș și s-a apropiat de Buratino. L-a adulmecat pe băiețelul din lemn. [...] Fiindcă Buratino nu mirosea a mâncare, animalul a plecat iute, trăgând după sine o coadă lungă și subțire.

(Aleksei N. Tolstoi, *Aventurile lui Buratino sau Cheița de aur*, traducere de Roland Schenn)

23. **Construiește enunțuri în care adverbul *înainte* să aibă, pe rând, funcție sintactică de circumstanțial de loc și circumstațial de timp.**

24. **Stabilește în care dintre următoarele enunțuri cuvintele subliniate sunt adverbe:**

a. *<u>Deasupra</u>, se vedea coroana stufoasă a stejarului ale cărui rădăcini săpaseră <u>dedesubtul</u> casei întreaga fundație.*

b. *<u>Acum</u> trebuie să te pregătești; <u>după</u>, vei spune că ai întârziat prea <u>mult</u>.*

c. *<u>În preajma</u> acestui stejar alb de promoroacă* a stat Ștefan feciorul pribeag, un timp, și a deprins multe din știința organizării oștilor. Băgase de seamă că puterea acestui leu, <u>tot</u> în mulțimea cea mare stă...*

(Eusebiu Camilar, *Zimbrul*)

d. *În timpuri vechi, pe pământul nostru, în <u>afară</u> de locuitorii daci statornici, și triburi rătăceau din loc în loc!*

Să ne închipuim <u>bunăoară</u> șirurile de care cu coviltir, venind dintr-o zare, străbătând șesuri uscate, zile și săptămâni, și pierzându-se în altă zare. <u>Deasupra</u> lor, în înălțimi, stăruia o trâmbă* uriașă de colb galben. [...] Bărbați aspri mergeau călări <u>în frunte</u>. Din când în când, își puneau mâna <u>streașină</u>, toropiți de dogoarea îngrozitoare. <u>Așa</u> mergeau, de săptămâni lungi, <u>mereu</u> către Apus. <u>Deodată</u>, iscoadele* trimise <u>înainte</u> se arătau călări pe un dâmb*, tipărite pe văzduhul roșu.*

(Eusebiu Camilar, *Când a venit Darius și a cerut pământ și apă*)

*promoroacă – strat de gheață;
*coviltir – acoperiș de căruță, făcut din nuiele;
*trâmbă – vârtej de apă sau de praf;
*colb – praf;
*iscoadă – spion;
*dâmb – colină.

25. **Construiește enunțuri cu structurile pe care nu le-ai selectat la exercițiul anterior, astfel încât acestea să fie adverbe. Menționează felul fiecărui adverb pe care l-ai folosit.**

Scanned with OKEN Scanner

26. **Citește următoarele fragmente, selectate din romanul *Vântul prin sălcii* de Kenneth Grahame, tradus de Lucian Popa, și subliniază semiadverbele:**

a. ... *se așează pe mal, în timp ce apa tot mai murmura neobosită.*
b. *Mergea pe lângă râu așa cum mergi, când ești doar un boț.*
c. *— Și tu chiar trăiești lângă râu? Frumoasă viață!*
d. *Era prea târziu. Luntrea lovi malul cu toată forța.*
e. *N-am pus decât ce iau de obicei cu mine când fac câte o astfel de mică excursie;*
f. *— Tare îmi mai plac hainele tale, măi băiete — spuse el, după ce se scursese astfel cam o jumătate de ceas.*
g. *— Dar uneori nu te cam plictisești, totuși? se aventură să întrebe Sobolul.*
h. *Numai tu și Râul, nimeni altcineva cu care să poți schimba un cuvânt!*
i. *Mă bate gândul să-mi fac și eu o haină de gală din catifea neagră.*

27. **Concurs PENTRU CEI MAI BUNI! Fă întrecere cu colegul de bancă! Mai întâi, fiecare dintre voi va alege o coloană (A/B), apoi va identifica greșelile și va rescrie corect fiecare enunț. Câștigă cel care termină primul și nu are nicio greșeală.**

A.	B.
A cheltuit destui de mulți bani la cumpărături.	*Rezultatele bune sunt grele de obținut.*
Mai o superi pe mama ta?	*Mai ai lucrat la proiect?*
Am ales pantofii cei mai puțin scumpi.	*Am cumpărat cam vreo trei kilograme de mere.*
Își dorea pentru colecția lui câți mai mulți fluturi.	*Am întâlnit copii extraordinari de deștepți.*
Asistenta a intrat în salonul cu noi-născuți.	*Castraveții din borcan sunt puțini acri.*
Pantalonii pe care îi porți sunt frumoși lucrați.	*Toți colegii mei sunt destui de buni la matematică.*
La olimpiadă s-au calificat decât trei elevi.	*Copiii proști-crescuți au făcut mizerie în autocar.*
Câțiva turiști s-au simțit profunzi jigniți de indiferența gazdelor.	*Exercițiile au fost ușoare de înțeles.*

Scanned with OKEN Scanner

28. Prezintă, în 60–80 de cuvinte, conținutul imaginii de mai jos. Folosește câte un adverb în fiecare enunț.

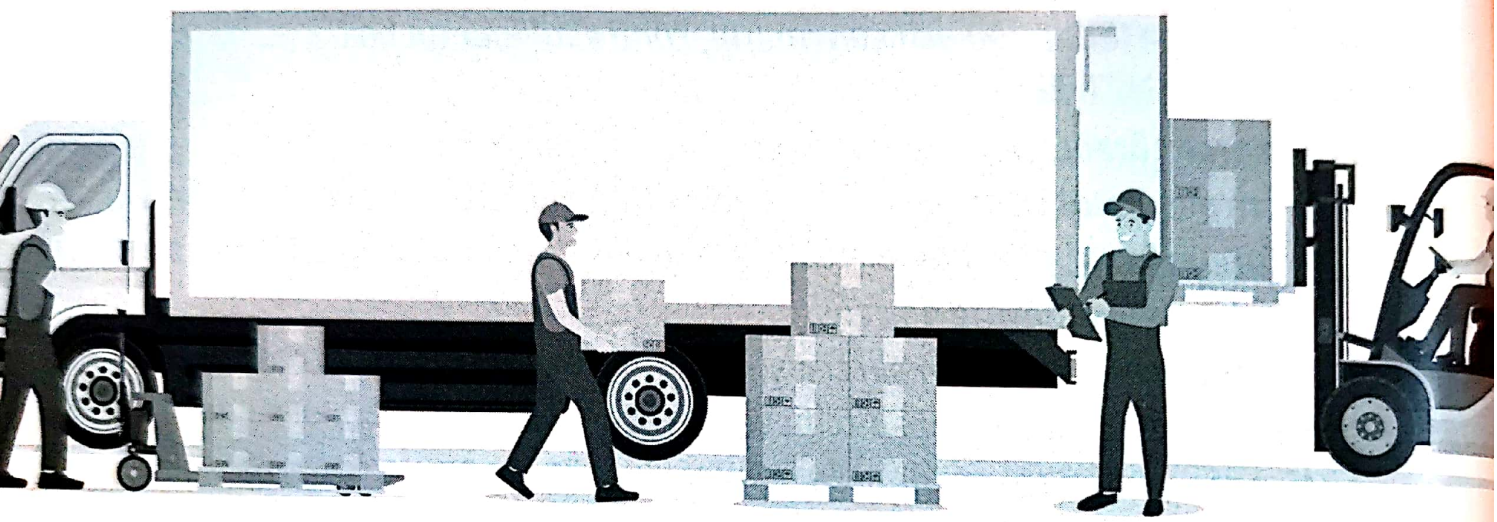

Scanned with OKEN Scanner

IX

Organizarea enunțului

Scanned with OKEN Scanner

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- **Enunțul. Punctuația enunțului**
- **Enunțuri asertive, interogative, exclamative, imperative**
- **Propoziția simplă. Propoziția dezvoltată**
- **Propoziția afirmativă. Propoziția negativă**

1. Pune în căsuța corespunzătoare fiecărui enunț litera A, dacă enunțul este asertiv, I, dacă este interogativ și E, dacă este un enunț exclamativ:

- *Mi-am uitat din nou umbrela acasă!* ☐
- *Mamă, unde sunt patinele mele și bocancii?* ☐
- *L-am așteptat la aeroport pe fratele meu.* ☐
- *Cine a citit toate cărțile din bibliografia recomandată de profesor?* ☐
- *Maria, ți-am spus de atâtea ori să fii mai ordonată!* ☐
- *Ce locuri noi ți-ar plăcea să vizitezi în această vacanță?* ☐
- *Am cumpărat de la cofetărie o prăjitură cu mac și două înghețate cu fistic sărat.* ☐

2. Transformă enunțurile asertive de mai jos în enunțuri imperative, păstrând forma (afirmativă/negativă) și numărul verbului:

- *A coborât treptele cu atenție.*
- *Au depășit toate obstacolele.*
- *I-au lăsat pe copii în grija mătușii.*
- *Trece pe lângă grădina unei case vechi.*
- *Nu a călcat florile pe care le-a plantat bunica.*

3. Completează enunțurile de mai jos, astfel încât să devină exclamative. Pune la finalul fiecărui enunț semnul de punctuație potrivit:

a. *Avionul aterizează* .....
b. *În toată clădirea* .....
c. *Totul pare* .....
d. *Pe drumurile troienite* .....
e. ..... *se revarsă în sufletul omului dimineața...*

Scanned with OKEN Scanner

4. Folosește verbele *a călători* și *a descoperi* pentru a alcătui următoarele tipuri de enunțuri: asertiv, imperativ, exclamativ și interogativ.

5. Formulează, pe baza ilustrației de mai jos, un enunț exclamativ, două enunțuri asertive, o propoziție simplă, afirmativă și un enunț complex.

6. Transformă propozițiile simple de mai jos în propoziții dezvoltate, astfel încât să realizezi planul unui text narativ. Pe baza planului obținut, redactează textul (10–12 rânduri) care să înceapă cu următorul enunț: ***Sosise ziua cea mare și nimic nu mai putea amâna momentul...***

- *Sosește circul.*
- *Copiii se așază.*
- *Sala freamătă.*
- *Spectacolul începe.*
- *Caii aleargă.*
- *Călărețul alunecă.*
- *Un copil zâmbește.*
- *Spectatorii aplaudă.*

7. Citește textul de mai jos și precizează dacă enunțurile scrise îngroșat sunt simple sau complexe:

— ***Și tu chiar trăiești lângă râu?*** *Frumoasă viață!*

— *Lângă el și cu el și pe el și în el — îi răspunse Șoarecele. El e pentru mine frate, soră, mătuși, prieteni, mâncare, băutură și, firește, baie.* ***E lumea mea și nici nu-mi doresc alta.*** *Ce nu are el nu mă interesează și ce nu știe el nu merită să fie știut.* ***Dumnezeule, cât de bine ne înțelegem! Iarna și vara, primăvara și toamna, tot timpul aflu în el distracție și peripeții.*** *[...] Sau când apele revin iarăși în matcă și lasă în urma lor insulițe de mâl, care miros a pandișpan! Trestia și buruienile astupă canalele și eu pot să mă plimb în lungul și în latul albiei Râului fără să mă ud la picioare!* ***Pe deasupra, mai găsesc și mâncare proaspătă și tot soiul de lucruri scăpate din bărci de lumea mai puțin grijulie!***

(Kenneth Grahame, *Vântul prin sălcii*, traducere de Lucian Popa)

Scanned with OKEN Scanner

8. Selectează din textul de la exercițiul anterior un enunț nestructurat și rescrie-l sub forma unui enunț structurat.

9. Alege cuvinte, dintre cele scrise pe tablă, pentru a forma trei propoziții simple și trei propoziții dezvoltate:

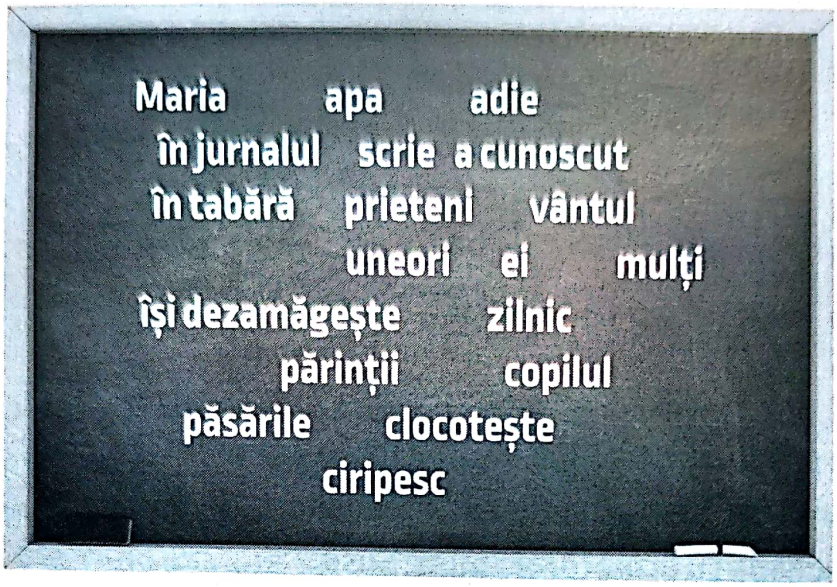

10. Transformă dialogul de mai jos în vorbire indirectă și subliniază enunțurile asertive obținute din alte tipuri de enunțuri:

— Pariez, spuse doamna Lepic, că Honorine iar a uitat să închidă găinile. [...] Felix, dacă te-ai duce tu să le închizi? îi spune doamna Lepic celui mai mare dintre cei trei copii ai săi.

— Nu mă aflu aici ca să mă ocup de găini, zise Felix, un băiat palid, nepăsător și leneș.

— Dar tu, Ernestine?

— Vai! Mie îmi este prea frică, mamă!

(Jules Renard, *Morcoveață*, traducere de Dan Starcu)

11. a. Împarte în propoziții următoarele enunțuri complexe/fraze extrase din volumul lui Alex Light – *Iubire de probă*, în traducerea Iuliei Dromereschi.

b. Menționează care dintre propozițiile identificate sunt simple. Transformă-le în propoziții dezvoltate.

c. Selectează din fiecare fragment prima propoziție dezvoltată pe care să o transformi în propoziție simplă.

d. Extrage, din fragmentele date, propozițiile negative.

e. Identifică, în fragmentele date, un enunț interogativ.

- *Am sărit în sus când a sunat clopoțelul.*
- *Cartea mi-a căzut și am ridicat-o repede, înainte să se păteze de verdele ierbii.*

Scanned with OKEN Scanner

- Mi-am îndesat lucrurile în geantă și am luat-o la picior în josul dealului, străbătând apoi terenul și coridoarele cu dulapuri albastre, acum animate de elevi care se grăbeau să ajungă la timp la prima oră.
- Cred că domnișoara se înroșise.
- ... când începuse semestrul, acum câteva săptămâni, porțile sclipeau, vopseaua de pe teren era încă proaspătă, iar tribunele nu mai erau acoperite de praf și de gume lipite, în toate culorile.
- Ai vrea să îmi răspunzi la întrebare, după ce termini de visat cu ochii deschiși?
- Am simțit că mi se înroșesc mai întâi gâtul, apoi obrajii.
- Nu cred că a meritat.
- Doar că nu voiam nici mila, nici vorbele lor liniștitoare, pentru că eu mă hotărâsem.

f. Compară, din punctul de vedere al mesajului transmis, următoarele structuri:

Am sărit în sus când a sunat clopoțelul.	Am sărit în sus când a sunat clopoțelul!	
Cred că domnișoara se înroșise.	Cred că domnișoara se înroșise...	
Am simțit că mi se înroșesc mai întâi gâtul, apoi obrajii.	Am simțit că mi se înroșesc mai întâi gâtul, apoi obrajii...	
Nu cred că a meritat.	Nu cred că a meritat!	

g. Ai visat vreodată cu ochii deschiși? Ai ocazia să faci acest lucru acum! Scrie apoi zece enunțuri în care, cu ajutorul diferitelor semne de punctuație, să exprimi emoțiile trăite.

12. Notează X în dreptul fiecărui enunț negativ dintre următoarele:

	Nu am înțeles nimic din explicațiile tale.
	Am ascultat tot, în afară de ultima melodie.
	Nu eu am spart paharul, ci fratele meu mai mic.
	Primăvara nu dorea să mai trimită semne încurajatoare.
	Ne întâlnim în parc, nu la muzeu.
	Cum să pot fi atent în zgomotul acesta?!
	L-am zărit pe George, nu pe Cristian.
	Acum, nu îmi mai pare rău de alegerea făcută.

Scanned with OKEN Scanner

13. **Alege varianta corectă pentru fiecare dintre următoarele enunțuri:**

	Interogație totală	Interogație parțială	Interogație alternativă	Non întrebare
Ai vrea să ne petrecem o parte din vacanță împreună?				
A ajuns la timp răspunsul meu?				
Cum să nu ne înțelegem?				
Unde a rămas colegul tău?				
Și-a dat singur seama de adevăr sau i l-ai sugerat tu?				
Despre ce ați discutat la oră?				
Cum se numește autorul acestei cărți?				
Te mai ascult eu pe tine vreodată?				
Are nevoie de ajutor?				
Se așteaptă să plouă sau doar să fie înnorat?				

14. **Citește cu atenție textul următor, apoi răspunde la cerințele date:**

— M-am săturat de cărțile astea! Unde s-au mai pomenit cai zburători și baghete magice?! Nimic realist!

— Pe bune? Chiar nu-ți plac? Înseamnă că nu îți place să călătorești cu mintea în lumi imaginare...

— Nu, nu îmi place. Este chiar enervant. Ce să-mi imaginez?

— Totul.

— Mmm?

— Să ieși din realitate este cel mai minunat lucru! În imaginație se poate întâmpla orice... orice vrei tu...

— Cât de atractiv! Măi, fată, revino cu picioarele pe pământ! Citim cărțile astea, că ne trebuie pentru examen. Nu pentru că ne plac. Clar?

a. Identifică și rescrie enunțurile eliptice.
b. Explică rolul semnelor de punctuație de la finalul enunțurilor din primele două replici de dialog.
c. Identifică trei structuri emfatice diferite.
d. Identifică un enunț imperativ. Trece acest enunț la forma negativă.

Scanned with OKEN Scanner

e. Identifică un enunț asertiv. Transformă acest enunț într-unul exclamativ.
f. Consideri că elevii ar trebui să citească în mod special pentru examene sau plăcerea de a citi este o motivație suficientă? Argumentează-ți răspunsul în 70–100 de cuvinte, folosind în textul tău:
i. cel puțin un enunț negativ;
ii. cel puțin o construcție interogativă totală și una parțială;
iii. un enunț final exclamativ;
iv. o structură emfatică.

15. Autorul operei *Aventurile lui Buratino sau Cheița de aur*, scriitorul Al. Tolstoi, l-a lăsat pe Buratino să se joace în cufărul cu cuvinte și semne de punctuație, iar acum nu reușește să pună propozițiile la locul lor. Ajută-l să identifice semnele de punctuație corecte și verifică soluțiile găsite în volumul cu același nume, tipărit la editura Corint:

Într-o bună zi i-a căzut în mână o bucată de lemn una dintre acelea pe care oamenii le bagă iarna-n sobă pentru a se încălzi

Nu-i rău și-a zis Giuseppe-n gând Din lemnul ăsta aș putea face un picior pentru o masă

Giuseppe și-a pus pe nas ochelarii pe care avea obiceiul să și-i prindă cu sfoară pe după urechi asta fiindcă și ochelarii erau tare vechi a întors bucata de lemn pe toate părțile și a prins a o ciopli cu o bărdiță Abia dacă apucase meșterul să lucreze că s-a și auzit un glas subțirel care a strigat

Au Au Încet rogu-te încet

Giuseppe și-a așezat ochelarii pe nas și a privit prin atelier Nimeni

S-a uitat pe sub bancul de lucru Nimeni

A scos capul pe ușă În stradă nu era nimeni

Să mi se fi părut oare se întrebă Giuseppe Cine să fi vorbit

16. Explică rolul fiecărui semn de punctuație utilizat în fragmentele următoare, extrase din romanul lui Mark Twain, *Aventurile lui Huckleberry Finn*:

a. *— Ce tot bați câmpii, Huck Finn? Nu înțelegi că ai fi obligat să vii fie că ți-e pe plac, fie că nu, dacă magicianul freacă lampa?*
— Ce facee? Să mă oblige pe mine, care-s înalt ca un copac și gros ca o biserică?
b. *— Păi, dacă nu i-aș fi făcut vânt, nici nu s-ar fi dat la o parte să-mi facă loc să trec. I-am întrebat pe ăia: „Ia ziceți-mi, de ce nu e dus la târgul de sclavi negrul ăsta?"*
c. *N-am uitat să iau nici toată provizia de cafea, zahărul și alicele pe care le-am găsit în colibă, după care am luat cârlții, o găleată, un polonic și o cană de tablă, ferăstrăul cel vechi, două pături, o tigaie și un ibric de cafea.*

Scanned with OKEN Scanner

Organizarea enunțului

17. Extrage și transformă în vorbire directă enunțurile care reprezintă structuri transpuse în vorbire indirectă, identificând personajele cărora le aparțin replicile:

În zorii zilei următoare, i-am mărturisit lui Jim că m-am cam plictisit și că am chef să mă mai dezmorțesc nițel. Mă bătea gândul să trag o fugă până dincolo, ca să văd și eu ce se mai petrece. Ideea mea i-a surâs lui Jim, dar spunea că trebuie să mă duc noaptea și să fiu cu ochii-n patru. Mai chibzui ce mai chibzui și-mi zise că ar fi o idee bună să mă înțolesc în straie de fată, din bulendrele pe care le găsisem în căsoaie. Strașnică idee! Am luat una din rochiile alea de stambă, am scurtat-o la poale și, după ce mi-am suflecat până la genunchi pantalonii, m-am băgat în ea. Jim mi-a prins-o în copci la spate. Nu-mi venea prea rău. Mi-am pus și boneta și am legat-o sub bărbie. Acum, dacă cineva ar fi vrut să-mi vadă chipul, era nevoit să se uite ca printr-un burlan de sobă. Jim spunea că n-o să mă recunoască nici dracu', nici măcar în miezul zilei. Cât a fost ziua de lungă m-am fâțâit îmbrăcat în hainele alea, ca să mă învăț cu ele și, până la urmă, am reușit, dar Jim zicea că nu prea merg precum o fată și că tam-nisam îmi ridic rochia ca să bag mâna în buzunarul de la pantaloni. Am ținut cont de chestia asta și a fost un pic mai bine.

(Mark Twain, *Aventurile lui Huckleberry Finn*, traducere de Lucian Popa)

Scanned with OKEN Scanner

Predicatul

Scanned with OKEN Scanner

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- **Predicatul verbal**
- **Predicatul nominal. Verbul copulativ *a fi*; numele predicativ. Acordul numelui predicativ**

1. Identifică predicatele din enunțurile următoare și stabilește felul fiecăruia:

a. *Vara citea tot ce găsea în biblioteca cea veche a bunicului.*

b. *Ar fi încercat să fie mai prietenoasă cu noul coleg de clasă dacă și el s-ar fi comportat civilizat.*

c. *Mama ei spune că a fost acasă când a sunat telefonul, dar nu l-a auzit.*

d. *Îi era și mai mult teamă să nu se fi întâmplat ceva rău după ce primise acel răspuns ciudat.*

e. *Fericirea este un lucru căutat și un ideal de neatins.*

f. *– Sincer să fiu, nu înțeleg de ce credeți că este șarmant, inteligent, dar nemilos acest personaj.*

g. *Alec se așezase pe băncuța joasă de lemn de lângă el, scoțându-și bocancii încărcați de murdărie. Fredona fără melodie ca pentru el, dându-i de înțeles lui Jace că nu era chiar atât de supărat.*

(Cassandra Clare, *Orașul de cenușă. Instrumente mortale*, cartea a doua, traducere de Cristina Jinga)

h. *– Aceea a fost o situație total diferită, i-a spus Iris lui Marguerite, ignorând privirea Stessei. [...] Vaccinul a fost o intervenție singulară; nu ți-a schimbat semnificativ sectorul. Chiar dacă aș permite folosirea utilajelor pentru o scurtă perioadă de timp, cum ne vom mai putea întoarce la vechile obiceiuri? Nu pot risca.*

(Astrid Scholte, *Patru regine moarte*, traducere de Karla Dedu-Fotescu)

2. Citește cu atenție textul de mai jos și rezolvă cerințele date:

La începutul serii, fetița a pus vasul lângă fereastră și, după ce a ridicat capacul, s-a uitat la Jiling.

– Muzicianule, nu vrei să-mi cânți ceva? l-a întrebat ea, cu speranță în glas. Dincolo de fereastră era o viță-de-vie, cu struguri cu boabe cristaline. Frunzele

Scanned with OKEN Scanner

palmate de viță-de-vie dansau în vânt. Dezamăgită, fata a oftat. Jiling a privit în ochii ei negri și sclipitori, care reflectau imaginea lui. Pe neașteptate, o pală de vânt a umplut aerul cu miros plăcut de anemone. Vântul a adus și o adiere de muzică. Suna minunat. Misterios. Era un greier care cânta undeva în depărtare.

(Bing Bo, *Un vis într-o noapte de vară*, traducere de Gabriel Stoian)

a. Extrage predicatele verbale din secvența subliniată și precizează modul și timpul verbelor prin care sunt exprimate acestea.
b. Trece verbele prin care sunt exprimate predicatele din ultimele trei enunțuri la forma de infinitiv și precizează conjugarea acestora.
c. Identifică valoarea morfologică a verbului *a fi*, în secvența: *Dincolo de ferastră era o viță-de-vie*. și construiește enunțuri în care să ilustrezi alte două valori morfologice ale acestuia.

3. Completează spațiile punctate din fragmentul următor cu predicatele potrivite și precizează apoi felul acestora; poți compara textul obținut de tine cu cel cules de Petre Ispirescu (*Prâslea cel voinic și merele de aur*):

..... odată ca niciodată; că dacă n-....., nu s.....; de când .... plopșorul pere și răchita micșunele; de când se ..... urșii în coade; de când se ..... de gât lupii cu mieii de se ...., înfrățindu-se; de când se ..... puricele la un picior cu nouăzeci și nouă de oca de fier și s-.... în slava cerului de ne ..... povești.

*.... odată un împărat **puternic** și **mare** și ..... pe lângă palaturile sale o grădină frumoasă, bogată de flori și meșteșugită nevoie mare! Așa grădină nu se mai.... până atunci, p-acolo. În fundul grădinei ..... și un măr care ..... mere de aur și, de când îl ..... el, nu ..... să mănânce din pom mere coapte, căci, după ce le ..... înflorind, crescând și pârguindu-se, ... oarecine noaptea și le ....., tocmai când ..... să se coacă. Toți paznicii din toată împărăția și cei mai aleși ostași, pe care îi ..... împăratul ....., n-..... să prindă pe hoți. În cele mai de pe urmă, ... fiul cel mai mare al împăratului și-i ..... [...].*

4. Citește cu atenție fragmentul de mai sus și răspunde la următoarele cerințe:

a. transformă primul enunț al fragmentului astfel încât predicatul verbal să fie exprimat prin verbul *a fi* la modul indicativ, timpul mai-mult-ca-perfect;
b. transformă enunțul subliniat astfel încât să obții un subiect multiplu și fă apoi modificările necesare;
c. menționează funcția sintactică a cuvintelor evidențiate cu bold în text și transformă enunțul astfel încât acestea să fie nume predicative;
d. identifică în text două verbe care nu sunt predicate și alcătuiește apoi enunțuri în care acestea să îndeplinească funcția de predicat verbal;

Scanned with OKEN Scanner

e. identifică, în textul de mai sus, un verb cu funcție de predicat a cărui formă nu este literară și precizează-i forma corectă; alcătuiește un enunț în care acest verb să fie folosit cu alt sens decât cel din text;
f. scrie un scurt dialog (două replici) între fiul de împărat și tatăl său care să reprezinte continuarea textului; replicile vor conține două predicate exprimate prin verbe la modul imperativ, două structuri în cazul vocativ, câte un verb predicativ la modul conjunctiv prezent și la modul indicativ, timpul viitor.

5. Scrie forma corectă a predicatelor pentru a le asocia apoi pe fiecare cu subiectul potrivit:

a. *Înflorise de atâtea ori până acum.*
b. *Merg împreună în tabără.*
c. *Au plecat la film.*
d. *Dădusei dovadă de curaj.*
e. *Merseseți de multe ori în vacanțe la munte.*
f. *Împărtășesc aceeași pasiune.*

1. *Eu, tu și ea*
2. *Tu*
3. *Caișii și vișinii*
4. *Grupul de elevi*
5. *Voi și ei*
6. *Voi*

6. Identifică regula și alcătuiește și tu încă cinci enunțuri după modelul: *Am copt pâinea în cuptor./Pâinea este coaptă.*

7. a. Completează proverbele următoare cu verbele-predicat potrivite:

- *Vorba lungă - ..... sărăcia omului.*
- *Mâța blândă ..... rău.*
- *Adevărul ..... deasupra, ca untdelemnul.*
- *Bine ....., bine .....*
- *Calul de dar ..... la dinți.*
- *Când pisica ..... acasă, șoarecii ..... pe masă.*
- *Foamea ..... cel mai bun bucătar.*
- *Hoțul neprins ..... negustor cinstit.*
- *Mi-..... milă de tine, dar de mine mi ..... inima.*
- *Nu ..... pădure fără uscături.*

b. Transcrie din exemplele completate:

– un enunț complex de tip frază;
– un enunț cu predicatul la formă negativă;
– un enunț cu predicat nominal;
– un enunț cu predicat verbal exprimat prin verbul *a fi*.

8. Subliniază predicatele din enunțurile următoare și precizează modurile și timpurile verbelor prin care se realizează:

a. *Îmi place mult mirosul de busuioc proaspăt.*
b. *Să nu mai udați florile în miezul zilelor toride!*

Scanned with OKEN Scanner

c. *Pulberea de cicoare îți creează poftă de mâncare.*
d. *Observă cum crește floarea în fiecare zi!*
e. *Aș vrea să-mi citești legenda florii-soarelui.*
f. *Oamenii din popor îi spuneau urzicii „Buruiana lui Marț".*
g. *Dacă vei privi cu atenție o floare, îți va spune povestea ei.*

9. Încercuiește litera corespunzătoare enunțului în care cuvintele subliniate au funcție sintactică de predicat:

a. *Nu pot participa la această etapă a competiției.*
b. *A citi este o formă de libertate.*
c. *Voi reprezenta clubul de scriere creativă la un concurs.*
d. *Ai putea obține un bilet la concert?*
e. *Veți cânta la festivalul de rock?*

10. Identifică afirmația corectă în fiecare dintre următoarele cazuri:

a. În enunțul: *Bucuria copiilor era tot ce așteptau părinții să vadă când se apucau de colindat în seara de Ajun.*, sunt:
   i. un predicat nominal și patru predicate verbale;
   ii. un predicat nominal și trei predicate verbale;
   iii. patru predicate verbale;
   iv. două predicate nominale și două predicate verbale.
b. În enunțul: *Zilele începuseră să fie mai lungi, iar nopțile mai scurte.*, sunt:
   i. două predicate nominale și un predicat verbal;
   ii. trei predicate nominale;
   iii. două predicate verbale;
   iv. un predicat verbal și unul nominal.
c. Predicatul nominal din enunțul: *Nu fusese acest tânăr niciodată mai serios și mai atent la cei din jurul său.* este:
   i. *nu fusese acest tânăr;*
   ii. *nu fusese tânăr;*
   iii. *nu fusese niciodată;*
   iv. *nu fusese mai serios și mai atent.*
d. Numele predicativ din enunțul: *Decizia sa era de bună seamă o dovadă de iubire, demnă de toată lauda.* este:
   i. *de bună seamă;*
   ii. *o dovadă de iubire;*
   iii. *o dovadă;*
   iv. *demnă de toată lauda.*

Scanned with OKEN Scanner

11. **Bifează enunțurile care conțin cel puțin un predicat nominal:**

- *Calul de curse învățase că trebuie să fie primul ca să primească o recompensă.* ☐
- *Adevărul era doar o iluzie pentru toți participanții la dezbatere.* ☐
- *Cărțile fuseseră tot timpul la locul lor, dar nu le căutase.* ☐
- *Ar fi cu adevărat bucuros dacă s-ar afla împreună cu colegii lui.* ☐
- *Îi era dor de bunici și abia aștepta vacanța.* ☐
- *Fusese când sus, când jos, așa că știa ce îl așteaptă.* ☐
- *Era învățat cu efortul, chiar dacă avusese o copilărie plină de bucurii.* ☐
- *Plăcerea celor mici era de a aluneca, de pe tobogan, direct în apa din piscină.* ☐

12. **Identifică predicatele nominale care conțin verbul copulativ *a fi* și indică valoarea morfologică și funcția sintactică (unde este cazul) a lui *i* din fiecare dintre enunțurile următoare:**

a. *Nu-i plăcea situația, dar nu avea ce face.*
b. *Nu-i sănătos, dar e bun la gust.*
c. *Stilou-i pe masă, unde-l cauți?*
d. *I! ce veste bună!*

13. **Identifică predicatele nominale care conțin verbul copulativ *a fi* și indică valoarea morfologică a numelor predicative din următoarele enunțuri:**

a. *Îl rugase să fie odihnit la competiție.*
b. *Nu fusese o situație nouă, doar că nu învățase suficient.*
c. *Scopul este de a-l schimba, nu de a-l certa mai tare.*
d. *Bunicul era înțelept, profund și totdeauna calm când se confrunta cu năzbâtiile nepoților.*
e. *Ia, am fost și eu, în lumea asta, un boț cu ochi, o bucată de humă însuflețită din Humulești, care nici frumos până la douăzeci de ani, nici cuminte până la treizeci și nici bogat până la patruzeci nu m-am făcut. Dar sărac așa ca în anul acesta, ca în anul trecut și ca de când sunt, niciodată n-am fost!*

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

14. **Textul următor este scris de un elev pentru o activitate interculturală organizată în școala lui. Citește-l și rezolvă cerințele:**

Diwali este o sărbătoare din cultura indiană, prin care se marchează începutul anului nou hindus. Oamenii petrec cinci zile minunate, în care membrii familiei și ai comunității se reunesc, își dau cadouri, cântă și se bucură împreună.

Scanned with OKEN Scanner

Diwali este un festival al triumfului luminii asupra întunericului, termenul (care provine din limba sanscrită) traducându-se drept „șir de lămpi". Oamenii își decorează casele și străzile cu mici lămpi aprinse, numite „diyas".

De asemenea, în timpul sărbătorii, se desenează intrarea în casă cu modele din pudră colorată, pentru a aduce prosperitate și noroc familiei. Oamenii poartă haine noi și își fac tatuaje cu henna.

Cea mai mare sărbătoare Diwali din afara Indiei este în Leicester, unde festivitatea începe cu o proiecție impresionantă de lumini.

Diwali este un timp al primenirii, al speranței și al bucuriei.

a. Subliniază predicatele din fragmentul: *Oamenii petrec cinci zile minunate, în care membrii familiei și ai comunității se reunesc, își dau cadouri, cântă și se bucură împreună.*

b. Indică numărul de propoziții din enunțul: *Oamenii poartă haine noi și își fac tatuaje cu henna.*

c. Identifică în text două forme verbale nepersonale.

d. Indică, pentru următoarele structuri extrase din text, valoarea morfologică a verbului *a fi: este o sărbătoare; este un festival; este în Leicester; este un timp.*

15. Construiește enunțuri, respectând cerințele:

a. enunț asertiv, în care predicatul să fie exprimat prin verbul *a privi*, la modul indicativ, timpul perfect simplu;

b. enunț imperativ, în care predicatul să fie exprimat prin verbul *a fi*;

c. enunț interogativ, în care predicatul să fie exprimat prin verbul *a veni*, la persoana a II-a, numărul singular;

d. enunț imperativ, în care predicatul să aibă formă negativă și să fie exprimat prin verbul *a se sfii;*

e. enunț asertiv, în care predicatul să fie exprimat prin verbul *a ști*, la modul indicativ, timpul viitor.

16. Încercuiește litera corespunzătoare enunțului în care acordul este realizat corect:

a. *Caietul și cartea sunt împachetate; Mulțimea de copii s-a jucat.;*

b. *Caietul și cartea sunt împachetate; Mulțimea de copii s-au jucat.;*

c. *Caietul și cartea sunt împachetați; Mulțimea de copii s-a jucat.;*

d. *Caietul și cartea sunt împachetați; Mulțimea de copii s-au jucat.*

Scanned with OKEN Scanner

17. **Continuă enunțurile pentru a realiza acordul numelui predicativ cu subiectul:**

Cântecele și voia bună erau	*contagios.*
Proiectul de la fizică și autorul lui sunt	*celebru.*
Ioana și Vlad sunt	*prietenos.*
Planurile și dorințele lor erau	*cutezător.*

18. **Citește cu atenție fragmentul următor pentru a răspunde cerințelor:**

Iată încă o fantasmă albă, mai înaltă și subțiratică, se desprinde din negrul aninișului, cercuitor al poienii.

— Să trăiești, Zână a Zânelor, murmură celelalte, înconjurând-o.

— Bun găsit, zânelor, drăguțe ale mele, spuse. V-am chemat și văd, cu mulțumire, că toate, mici și mari, puternice și mai umile, fioroase și blânde, ați alergat la chemarea mea. N-ar fi bine ca de acum înainte să urmăm a ne aduna tot astfel, în toate serile, aci, spre a sta de vorbă, a ne sfătui, a ne cunoaște mai bine, a ne da sprijin, în loc de a trăi răzlețe și neștiutoare unele de altele, ca până acum?

(Nestor Urechia, *Zânele din Valea Cerbului*)

a. Potrivește elementele din prima coloană cu cele din coloana a doua:

se desprinde	predicat verbal exprimat printr-un verb cu forme omografe pentru indicativ prezent și perfect simplu
să trăiești	formă verbală nepersonală
murmură	predicat verbal exprimat prin verb la modul conjunctiv prezent
a trăi	predicat verbal cu subiect inclus în desinența verbului
am chemat	predicat verbal exprimat prin verb la indicativ prezent
ați alergat	predicat verbal exprimat printr-un verb la un timp compus cu verb auxiliar
	predicat verbal exprimat prin verb la imperativ

b. Rescrie ultimul enunț astfel încât să obții mai multe predicate.

c. Folosește verbul copulativ *n-ar fi* în trei enunțuri noi în care numele predicativ să fie exprimat, pe rând, prin substantiv propriu, prin pronume personal și prin adjectiv propriu-zis.

19. **Citește cu atenție următoarele afirmații și răspunde la cerințele date:**

a. Notează X în dreptul fiecărei afirmații pentru a stabili corectitudinea sau incorectitudinea acesteia.

Scanned with OKEN Scanner

b. Explică, pentru afirmațiile pe care le-ai considerat false, motivul opțiunii tale.

Afirmații	Corect	Incorect
În enunțul: *Maria a prezentat spectacolul de la sfârșitul anului școlar.*, predicatul verbal este exprimat prin verb predicativ, modul indicativ, timpul perfect simplu.		
În enunțul: *Norii străbăteau grăbiți întinderea albastră a cerului.*, există un predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, modul indicativ, timpul imperfect.		
În enunțul: *Bariera de corali este un paradis subacvatic populat de multe specii de pești.*, există un predicat nominal.		
În enunțul: *Azi este sărbătoare în orașul meu.*, există un nume predicativ exprimat prin substantiv.		
Valoarea verbului *a fi*, în propoziția: *Cele mai frumoase peisaje sunt la munte.* este copulativă.		
Numele predicativ din enunțul: *Colegul meu de serviciu este un tânăr cu multe calități.* este realizat prin adjectiv propriu-zis.		
Predicatul verbal din enunțul: *Aruncați gunoiul doar în spațiile destinate acestuia!* este realizat prin verb predicativ, modul imperativ, persoana a II-a, plural.		
În enunțul: *Animalele sălbatice au să fie mai fericite în habitatul lor natural.*, există un predicat verbal realizat prin verb predicativ, modul conjunctiv, timpul prezent.		

20. Selectează enunțurile în care găsești un nume predicativ; menționează prin ce parte de vorbire se exprimă acesta în fiecare enunț:

a. *O carte de povești este un cadou minunat pentru un copil.*

b. *Testul de la biologie este pe masa din sufragerie.*

c. *Prietenul meu cel mai bun și ajutorul meu de preț este el.*

d. *Îmi doream să fi citit toată bibliografia dată.*

e. *Pentru a face experimentul trebuie să fii foarte atent.*

f. *Îmi place să fiu creativ la ora de literatură.*

g. *Dacă este vreme mohorâtă, nu vom ieși în parc.*

h. *Prietenul meu este specialist în computere.*

i. *Ziua ta de naștere este marți.*

j. *Matei este primul din pluton și are șanse de câștig.*

Scanned with OKEN Scanner

Predicatul

21. **Subliniază forma corectă a predicatelor din fiecare enunț de mai jos:**

a. *Spuneți/Spune-ți cuvinte de încurajare atunci când simți/simpți că nu poți reuși!*

b. *Lăsați-i/Lăsa-ți-i în pace, deoarece nu au făcut năzbâtii prea mari!*

c. *Este important să scrii/să scri citeț.*

d. *De mi-i da/mi da o veste bună, te voi răsplăti.*

e. *Măsurile trebuiesc/trebuie luate imediat, fără ezitare.*

f. *Vă rog să trimite-ți/trimiteți rapoartele pe mail.*

22. **Alcătuiește un text descriptiv, de 70–100 de cuvinte, în care să realizezi portretul unei persoane dragi; în compunere ta vei folosi cinci nume predicative realizate prin adjective la diferite grade de comparație, pe care le vei sublinia.**

23. **Fii creativ! Continuă secvența *Deodată, din mijlocul lacului răsări...* cu o narațiune, de 100–150 de cuvinte, în care vei valorifica atât predicate verbale realizate prin verbe la moduri și timpuri variate, cât și predicate nominale, cu nume predicativ simplu și/sau multiplu. Vei sublinia cu o linie predicatele verbale și cu două linii pe cele nominale.**

24. **Realizează în 10 enunțuri codul bunului coleg. Subliniază predicatele și menționează modul și persoana verbului.**

25. **Scriitorul Jack London are nevoie de ajutor. Manuscrisul romanului său *Chemarea străbunilor* s-a deteriorat, iar portretul lui Buck nu mai conține multe dintre predicate. Ajută-l să refacă textul:**

Dar Buck nu era câine de casă și nici ..... (a sta) în cuști alături de ceilalți. Tot acel tărâm îi aparținea. ..... (a se bălăci) în jgheab sau ..... (a merge) la vânătoare cu fiii judecătorului; le ..... (a însoți) pe Mallie și Alice, fiicele judecătorului, în plimbările din amurg sau în hoinărelile lor de dimineață. În serile de iarnă, stătea la picioarele judecătorului, în fața focului ce ardea în bibliotecă. Îi ..... (a căra) pe nepoții judecătorului în spate sau îi rostogolea prin iarbă și îi ..... (a păzi) în aventurile lor periculoase către fântâna din curtea grajdurilor și chiar mai departe, în padocuri și pe câmpuri. Printre terrieri, ...(a păși) maiestuos, iar pe Toots și Ysabel pur și simplu îi ..... (a ignora), căci el era regele – rege peste toate ființele ce se ..... (a se târî), mergeau sau zburau pe domeniul judecătorului Miller, inclusiv peste oameni.

Scanned with OKEN Scanner

OBIECTUL

XI

Subiectul

Scanned with OKEN Scanner

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- **Subiectul exprimat (simplu, multiplu)**
- **Subiectul neexprimat (inclus, subînțeles)**
- **Realizări ale subiectului**
- **Acordul subiectului cu predicatul**
- **Topică și punctuație**

1. Completează spațiile punctate cu subiectele potrivite, alegându-le din caseta de mai jos. Vei descoperi o compunere realizată de un elev la cursul de scriere creativă:

Ce ar fi dacă... poveștile s-ar scrie singure?

Era ..... de duminică. ..... se trezise vesel, dar își amintise de teme și se întristase. ..... a început cu tema de la română. S-a străduit o jumătate de oră, dar nu a trecut de introducere. ..... era plin de hârtiuțe cu idei eșuate.

Deodată, s-a auzit ..... în ușă. Venise ....., prietenul lui Mihai.

— Hei, n-o să-ți vină să crezi! Mi s-a îndeplinit .....! ..... mea are trei puișori.

— Mă bucur pentru tine! Abia aștept să-i văd și .....!

Spunând aceste cuvinte, băiatul s-a întors la compunere. Când s-o mai termine?! Când a ajuns la birou, Mihai a observat ceva ciudat. ..... era scrisă deja. A început să citească: „Deodată, s-a auzit...". ..... nevăzută scrisese tot ce se întâmplase. Imposibil. Și totuși!

o mână, eu, foaia, o zi, pisica, o bătaie, Mihai, coșul, Luca, băiatul, visul

2. Transcrie, pe coloane diferite, subiectele simple și subiectele multiple din fragmentele următoare:

a. *Motorul mașinii timpului a prins viață. Bobinele electromagnetice au început să se învârtă și toată mașinăria a început să vibreze. Mai întâi s-a auzit un zgomot electric înfundat. Cu cât se tura motorul, cu atât se auzea mai tare sunetul acela. [...] Purtați de un fulger strălucitor, șoricelul și mașina timpului au dispărut de Aici și de Acum.*

(Torben Kuhlmann, *Einstein. Călătoria uimitoare a unui șoricel în timp și spațiu*, traducere de Marilena Iovu)

Scanned with OKEN Scanner

b. *Lupoaica și Chiorul se mai învârtiră vreo două zile în preajma sălașului indienilor. El era nemulțumit și plin de griji, dar pe tovarășa sa așezarea o tenta și nu se mai îndura să plece.*

(Jack London, *Colț Alb*, traducere de Lucian Popa)

c. *Cei doi își dădură seama de toate astea dintr-o privire. Numaidecât, Weedon Scott îl prinse pe Colț Alb de gât și-l trase deoparte.*

(Jack London, *Colț Alb*, traducere de Lucian Popa)

d. *Bunătatea omenească strălucea deasupra lui ca un soare, iar el înflorea ca un răsad transplantat într-un pământ roditor.*

(Jack London, *Colț Alb*, traducere de Lucian Popa)

e. *Alec și Dany rămaseră cei mai buni prieteni din lume. În clasa a opta, începură să ia lecții de actorie, sâmbăta dimineața.*

(Camille DeAngelis, *Prietenul din viitor*, traducere de Nicoleta Dascălu)

f. *Cei doi au pornit la drum. Harry Hurry își dăduse seama imediat în ce direcție trebuiau s-o apuce și mergea înainte. Copacii învăluiau totul într-o umbră deasă, dar tufișurile se mai răriseră, iar Vânătorul și tovarășul său puteau înainta cu ușurință. Cei doi parcuseseră aproximativ o milă, când March s-a oprit brusc, examinând atent tot.*

(James Fenimore Cooper, *Vânătorul de cerbi*, traducere de Roland Schenn)

g. *Focul, izvorul și canoea formau un triunghi echilateral. Pentru a ajunge la canoe, fugarii trebuiau să facă un ocol, astfel încât să se afle la adăpostul tufișurilor. Acest lucru era cu atât mai periculos, cu cât indienii obișnuiau să-și atace dușmanul.*

(James Fenimore Cooper, *Vânătorul de cerbi*, traducere de Roland Schenn)

h. *După aceasta, capra și iedul au luat o căpiță de fân și-au aruncat-o peste dânsul, în groapă, ca să se mai potolească focul.*

(Ion Creangă, *Capra cu trei iezi*)

3. i. Completează enunțurile următoare cu termenii potriviți pentru a reface proverbele.

ii. Ce parte de propoziție sunt cuvintele adăugate de tine?

iii. Menționează care dintre substantivele adăugate sunt articulate hotărât.

a. *Cu o floare nu se face* .....

b. ..... *mică răstoarnă carul mare.*

Scanned with OKEN Scanner

c. ..... bună se cunoaște de dimineață.
d. Bunul ..... își face vara sanie și iarna car.
e. Toamna se numără .....
f. ..... e brățară de aur.
g. ..... sfințește locul.
h. ..... nu s-a făcut într-o zi.
i. ..... trece, ... rămân.
j. După furtună, vine ..... bună.
k. Tot ..... își găsește peticul.

4. Textul următor este o prezentare a unui elev pentru proiectul de la ora de pictură. Subliniază subiectele din fiecare enunț și precizează felul acestora (simple sau multiple):

Ștefan Câlția

Atelierul pictorului este o lume miraculoasă. De la intrare, te întâmpină o lumină blândă, un miros de uleiuri și de fructe uscate și o liniște adâncă. Locul este plin de obiecte vechi, „grăitoare", cum le numește maestrul. Cuferele vechi de lemn, războiul de țesut al bunicii și vasele de lut spun povestea unor alte lumi.

Tablourile și fotografiile vechi decorează pereții atelierului. Din fiecare te privește un personaj misterios, cu ochi mari, plini de uimire: „Purtătorul de aripi", „Călătorul cu mantie roșie" sau „Purtătorul de alamă".

5. Citește următorul text și rezolvă cerințele:

Dar cea mai interesantă carte era una groasă, cu coperte îmbrăcate în material textil, uzată pe la colțuri. Pe cotor, cu litere mici, era scris numele Albert Einstein și cu litere mari scria ***Teoria relativității.***

Zile la rând, micul șoricel nu a făcut altceva decât să citească această carte. El a învățat lucruri uimitoare despre atracția planetelor și totul despre viteza luminii. Conform lui Einstein, trecerea timpului era relativă. Viteza cu care trece timpul depinde de perspectiva privitorului.

Dar toate aceste cunoștințe și formule matematice îi ofereau puține indicii despre cum ar fi putut da timpul înapoi. Timpul putea fi încetinit, accelerat, chiar și oprit – dar nu putea fi dat înapoi. Spre dezamăgirea lui, micul șoricel trebuia să recunoască faptul că o călătorie în trecut nu era posibilă.

(Torben Kuhlmann, *Einstein. Călătoria uimitoare a unui șoricel în timp și spațiu*, traducere de Marilena Iovu)

Transcrie din text:
a. un subiect exprimat prin substantiv comun, articulat cu articol hotărât;
b. un subiect exprimat prin substantiv comun, nearticulat;

Scanned with OKEN Scanner

c. un subiect exprimat prin substantiv comun, articulat cu articol nehotărât;
d. un subiect exprimat prin pronume personal;
e. un subiect exprimat prin substantiv care nu denumește o ființă;
f. un subiect multiplu.

6. Bifează căsuțele din dreptul pronumelor care nu pot avea funcție sintactică de subiect:

el		voi		îl	
mie		pe mine		ele	
îți		vouă		lui	
ne		lor		l	

7. Enunțurile de mai jos sunt notițele unui elev de clasa a V-a. Menționează care este partea de vorbire prin care se realizează/se exprimă subiectul la fiecare dintre cele trei subpuncte:

a. *El sculptează păsări mlădioase.*
Maria, tu cum ai numi această sculptură?
Dumneavoastră ați văzut sculpturile lui Brâncuși?
Ele spun povestea zborului.
Dânsa aranjează sculpturile pentru expoziție.
b. *Dedal a construit un labirint uimitor.*
În labirintul de piatră se încrucișau multe culoare.
Firul dat de Ariadna l-a călăuzit pe Tezeu.
În zborul lui, Icar s-a apropiat prea mult de soare.
S-au topit aripile lui Icar.
c. *Cei trei au plecat în căutarea hoțului merelor de aur.*
Dintre toți frații, s-au întors acasă doar doi.
Al treilea l-a doborât pe zmeu în luptă dreaptă.
Al doilea s-a căsătorit cu fata mijlocie.
Dintre toți, doar primul l-a rănit pe hoț.

8. Bifează căsuța din dreptul cuvintelor subliniate cu funcție de subiect:

a.	*Îmi place <u>dansul</u> sportiv.*	
b.	*<u>Mamă</u>, am câștigat partida de șah!*	
c.	*<u>Toamna</u>, frunzele nucului se usucă.*	

Scanned with OKEN Scanner

d.	*Mă impresionează grija ta pentru mine.*	
e.	*Vii și dumneata cu noi?*	
f.	*Vă dau un sfat important.*	

9. Subliniază forma corectă a verbului cu funcție de predicat din enunțurile următoare:

a. *Menta proaspătă și mierea* ***sunt/este*** *ingredientele potrivite pentru o limonadă.*

b. *Voi și colegii voștri* ***vor pleca/veți pleca*** *în excursie.*

c. *Rezultatul copiilor l-****au determinat/l-a determinat*** *să-i înscrie la un alt concurs.*

d. ***A venit/Au venit*** *la spectacol colegii, profesorii și rudele copiilor de pe scenă.*

e. *Eu și amicii mei* ***nu sunt/nu suntem*** *de acord cu această propunere.*

10. Rescrie următoarele enunțuri, punând substantivele cu funcție de subiect la numărul plural:

a. *Zglobiul copil înalță un zmeu.*

b. *Îmi place ia alburie.*

c. *Puișorul gălbui aleargă prin grădină.*

d. *Bradul argintiu se înalță spre cer.*

e. *Pisoiul hazliu din curtea vecinilor se joacă mereu.*

11. Formulează câte o propoziție în care subiectul să fie exprimat printr-un substantiv comun la numărul singular și să fie așezat:

a. la finalul propoziției;

b. în interiorul propoziției;

c. la începutul propoziției.

12. Enunțurile următoare s-au lipit din greșeală.

a. Rescrie-le, adăugând semnele de ortografie și de punctuație necesare.

b. Subliniază subiectele și predicatele și precizează părțile de vorbire prin care se realizează:

Datuțiașidânsulnișterăspunsuri

Oameniicumsecadeîiajutămereupenouveniți

Einuidăduserădemultbuniciiovesteatâtdebună

Pimulezâmbitorșioptimist

Doipuicafeniiiaufiredeiarbăcuciocurilelormici

Scanned with OKEN Scanner

13. **Alcătuiește câte o propoziție despre lumea plantelor, respectând cerințele:**

a. propoziție exclamativă, cu subiect simplu;

b. propoziție interogativă, cu subiect multiplu;

c. propoziție dezvoltată, în care subiectul multiplu să fie alcătuit din trei substantive comune, separate prin virgulă;

d. propoziție negativă, în care cuvântul *bujor* să fie subiect;

e. propoziție enunțiativă, în care subiectul să fie exprimat printr-un substantiv articulat hotărât;

f. propoziție dezvoltată, în care cuvântul *liliac* să fie parte componentă din subiectul multiplu;

g. propoziție dezvoltată, în care subiectul multiplu să fie alcătuit din două substantive comune, de genul masculin;

h. propoziție negativă, în care subiectul să fie exprimat printr-un substantiv comun, scris cu cratimă;

i. propoziție dezvoltată care nu are subiect.

14. **Formulează enunțuri în care termenii: *car, minte, vin, sare, poartă, toc, cer, duce, papă, par, duduie, zări* și *zori* să fie, pe rând, subiect și predicat.**

15. **Subliniază subiectele din enunțurile următoare și precizează părțile de vorbire prin care se realizează:**

a. *O clipă ținu noaptea, cât țin nopțile de vară, când întunericul e numai o strângere de aripi a luminii. Și totuși, îndată ce se trezi fluturul, în răcoarea umedă a dimineții, i se păru că dormise de când lumea; de aceea zise în sine, bănuind: „Ce Dumnezeu răsare soarele atât de târziu?"*

(Emil Gârleanu, *Din lumea celor care nu cuvântă*)

b. *Așa dânșii iau parte cu mult succes la toate discuțiile ce se ivesc la cafeneaua lor obișnuită: poezie, viitorul industriei.*

(I.L. Caragiale, *Momente și schițe*)

c. *— Urechile mele ascultă, grăi mohicanul, serios. Cuvintele fratelui meu au intrat înlăuntrul ființei mele atât de adânc, încât ele nu se vor șterge niciodată! Orice ar spune fratele meu. El trebuie să știe că nici cuvintele prietenului, nici glasul sfredelușului nu se sting nicicând.*

(James Fenimore Cooper, *Vânătorul de cerbi*, traducere de Roland Schenn)

Scanned with OKEN Scanner

16. **Textul următor este un interviu realizat la cursul de scriere creativă. Indică tipul subiectului din fiecare enunț, alegând una dintre etichetele: SUBIECT EXPRIMAT; SUBIECT NEEXPRIMAT (INCLUS); SUBIECT NEEXPRIMAT (SUBÎNȚELES).**

Interviu cu peștele Zuzu

— Bună ziua! Astăzi vom avea un interviu inedit. Îl veți cunoaște pe Zuzu, peștele familiei Negru.

— Stimate domnule Zuzu, cum este viața unui pește?

— >.....>.....> (adică, viața unui pește este foarte palpitantă, dar are monotonia ei).

— Când ați făcut ultima oară o activitate interesantă?

— <<☹ (Chiar ieri, familia mea mi-a cumpărat o cochilie cu care m-am jucat.)*

— Acum, la final, spuneți-ne un secret din familia Negru ☹!

— ☹ (.....)

17. **Întrebările următoare sunt extrase din oracolul unui copil. Încercuiește litera corespunzătoare enunțurilor cu subiect inclus în desinența verbului:**

a. *Ce fel de cărți preferi?*
b. *Îți place muzica clasică?*
c. *Aveți trupe preferate?*
d. *Mergi la concerte/festivaluri?*
e. *Cât de importantă este prietenia pentru tine?*

18. **Enunțurile următoare sunt scrise de un elev pentru proiectul prin care va descrie popoarele lumii la ora de geografie. Identifică subiectele și precizează părțile de vorbire prin care se realizează:**

a. *Primii oameni au trăit în Africa.*
b. *Grupurile etnice sunt comunități mari de oameni.*
c. *Ei au migrat dintr-un loc în altul datorită descoperirii unor lumi noi.*
d. *În prezent, se vorbesc foarte multe limbi (aproximativ 7 000).*
e. *Dânșii locuiesc în Europa.*
f. *Populația masai poartă o îmbrăcăminte bogat colorată.*
g. *Cei trei au călătorit în jungla amazoniană.*
h. *Dumneavoastră sunteți din Asia.*
i. *Dintre sportivii participanți la Jocurile Olimpice, au rămas doar doi în finală.*
j. *Igluul este o casă din zăpadă, asemănătoare cu o cupolă.*

19. **Încercuiește litera corespunzătoare enunțului în care substantivul propriu este subiect:**

a. *Tintin visează ceva înspăimântător.*
b. *Mă gândesc la Tintin și la aventurile lui.*

Scanned with OKEN Scanner

c. *Îmi place Tintin.*
d. *L-am văzut pe Tintin pe coperta unei reviste.*
e. *Tintin, salvează-l pe Tchang!*

20. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:

A. În enunțul: *Fratele meu merge la cursuri de teatru, cântă la pian, joacă fotbal și găsește timp și pentru citit.* există:
a. un subiect exprimat și trei subiecte neexprimate, incluse;
b. un subiect exprimat și trei subiecte neexprimate, subînțelese;
c. patru subiecte neexprimate, subînțelese.

B. În enunțul: *Când fata vecinilor și bunica ei au zărit ursul, animalul deja fugea spre pădurea din spatele hotelului.* există:
a. două subiecte simple și un subiect multiplu;
b. două subiecte simple și două subiecte multiple;
c. un subiect simplu și un subiect multiplu.

C. În enunțul: *Micii actori și regizorul erau pe scenă, iar profesorul și părinții îi urmărea din sală.* subiectele sunt:
a. *actori și regizorul; profesorul și părinții;*
b. *micii actori și regizorul; profesorul și părinții;*
c. *actori; regizorul; profesorul; părinții.*

D. În enunțul: *Andrei, ai repetat replicile?* subiectul este:
a. *Andrei;*
b. *tu;*
c. inclus.

E. În enunțul: *Băiatul din prima bancă, fata din spate și profesorul formează echipa gânditorilor.* subiectul este:
a. *băiatul din bancă, fata din spate și profesorul;*
b. *băiatul din prima bancă, fata din spate și profesorul;*
c. *băiatul, fata și profesorul.*

21. Încercuiește litera din dreptul enunțurilor în care virgula este corect poziționată:

a. *Berzele, și rândunele și-au învățat puii să zboare.*
b. *Îmi plac jurnalele, cărțile cu dinozauri și romanele grafice.*
c. *Puiul de urs, jderul, și vulpea ascultau trilurile privighetorii.*
d. *Mama lui, îl ajută să rezolve un exercițiu dificil.*
e. *Clujul, Sibiul și Brașovul sunt orașele mele preferate.*

Scanned with OKEN Scanner

22. **Citește următoarele enunțuri (extrase din textul *Ulița copilăriei* de Ionel Teodoreanu) și încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:**

i. În enunțul: *Era prea mare pentru a se mulțumi cu ograda,[1]/dar prea mic pentru a se încumeta pe uliță.[2]/* există:

a. două subiecte subînțelese; b. două subiecte incluse; c. patru subiecte subînțelese; d. patru subiecte incluse.

ii. În enunțul: *Știa acum[1]/că primăvara e o duminică a pământului[2]/și că florile pomilor sunt drăgălașe ca surâsul unui copilaș.[3]/* există:

a. un subiect subînțeles și două subiecte exprimate; b. trei subiecte subînțelese; c. două subiecte subînțelese și un subiect exprimat; d. un subiect inclus și două subiecte exprimate.

iii. În enunțul: *Când l-au trimis părinții la învățătură,[1]/ulița l-a întovărășit până la colț;[2]/mai mult nu putea[3]/.* există:

a. două subiecte exprimate și un subiect inclus; b. două subiecte exprimate și un subiect subînțeles; c. un subiect exprimat și două subiecte subînțelese; d. trei subiecte subînțelese.

iv. În enunțul: *– Sonia,[1]/îi șopti ea la ureche,[2]/fă-mi un iepuraș![1]/* subiectele sunt, în ordinea apariției în text:

a. *Sonia, ea*, subiect subînțeles; b. *Sonia, ea, tu*; c. *ea*, subiect inclus; d. *ea, tu*.

23. **Corectează, prin rescriere, greșelile de acord dintre subiect și predicat din enunțurile:**

a. *Fetele și băieții sunt interesate de robotică.*

b. *Mieunatul trist al pisicilor l-au impresionat.*

c. *Cântecul subțire al greierilor mi-au plăcut întotdeauna.*

d. *Ingredientele din care este făcută prăjitura nu conține niciun alergen cunoscut.*

e. *Corbul și stăncuța a pătruns tot mai mult în mediul urban.*

24. **Subliniază pleonasmele în care sunt cuprinse cuvintele cu funcție de subiect și rescrie corect enunțurile:**

1. *Garderoba mea de haine conține multe tricouri.*
2. *Zborul aerian a durat două ore.*
3. *Ieri s-a produs un cutremur de pământ în zona Vrancea.*
4. *Dunele acelea de nisip se văd din mașină.*
5. *Ieri s-a difuzat la radio noul hit de mare succes al formației mele preferate.*

25. **Rescrie enunțurile următoare, respectând cerințele:**

a. *Mingea băiatului a căzut peste acvariu.* (pune substantivul cu funcție de subiect la numărul plural)

Scanned with OKEN Scanner

b. *Mărul de aur a fost furat.* (adaugă două substantive comune, astfel încât subiectul să fie multiplu)
c. *El nu cunoaște toate detaliile acestei expediții.* (adaugă un pronume personal de persoana I, astfel încât subiectul să fie multiplu)
d. *Îmi plac bujorii și crizantemele.* (adaugă un atribut exprimat prin adjectiv după fiecare parte componentă a subiectului multiplu)
e. *Băieții au primit un premiu valoros.* (înlocuiește subiectul simplu cu unul multiplu, exprimat prin numerale ordinale)
f. *Aștept vacanța pentru a mă întâlni cu verișorii mei.* (transformă verbul cu rol de predicat, astfel încât să indice prezența unui subiect inclus de persoana a II-a, numărul plural)

26. Participi la o vânătoare de comori alături de colegii tăi. Scrie enunțurile care să detalieze planul vostru de acțiune, respectând cerințele:

a. enunț asertiv în care subiectul multiplu este exprimat prin substantive proprii în cazul nominativ;
b. enunț asertiv în care subiectul este exprimat printr-un numeral ordinal cu valoare pronominală;
c. enunț interogativ în care subiectul multiplu este exprimat prin pronume personale de persoane diferite;
d. enunț negativ cu subiect inclus (persoana a II-a, numărul plural);
e. enunț interogativ în care subiectul este exprimat prin substantiv comun, gen masculin, numărul plural.

27. Joacă-te alături de colegii tăi „Șirul subiectelor". Regula este foarte simplă: fiecare copil spune câte o propoziție dezvoltată care se încheie cu un substantiv/pronume/numeral. Acest cuvânt devine subiectul propoziției următoare.

Interdicții:

Nu se pot construi enunțuri complexe/fraze!

Propoziția nu se poate încheia cu alte părți de vorbire decât cele indicate!

28. Rezolvă rebusul următor, scriind, pe verticală, subiectul fiecărui enunț. Vei descoperi (pe orizontală) titlul cărții despre care se vorbește în enunțuri.

1. *Oamenii mari au fost și ei copii.*
2. *Vulcanii erau curățați foarte des.*
3. *Casa era un asteroid.*
4. *Trandafirul lui era unic.*
5. *Pe a cincea planetă locuia lampagiul.*
6. *Planeta lui era foarte mică.*
7. *Pe un tron mic, dar maiestuos, era așezat regele.*

Scanned with OKEN Scanner

8. *Baobabii amenințau planeta personajului.*
9. *Primul desen nu a fost înțeles de adulți.*
10. *Prietenia este o adevărată comoară.*

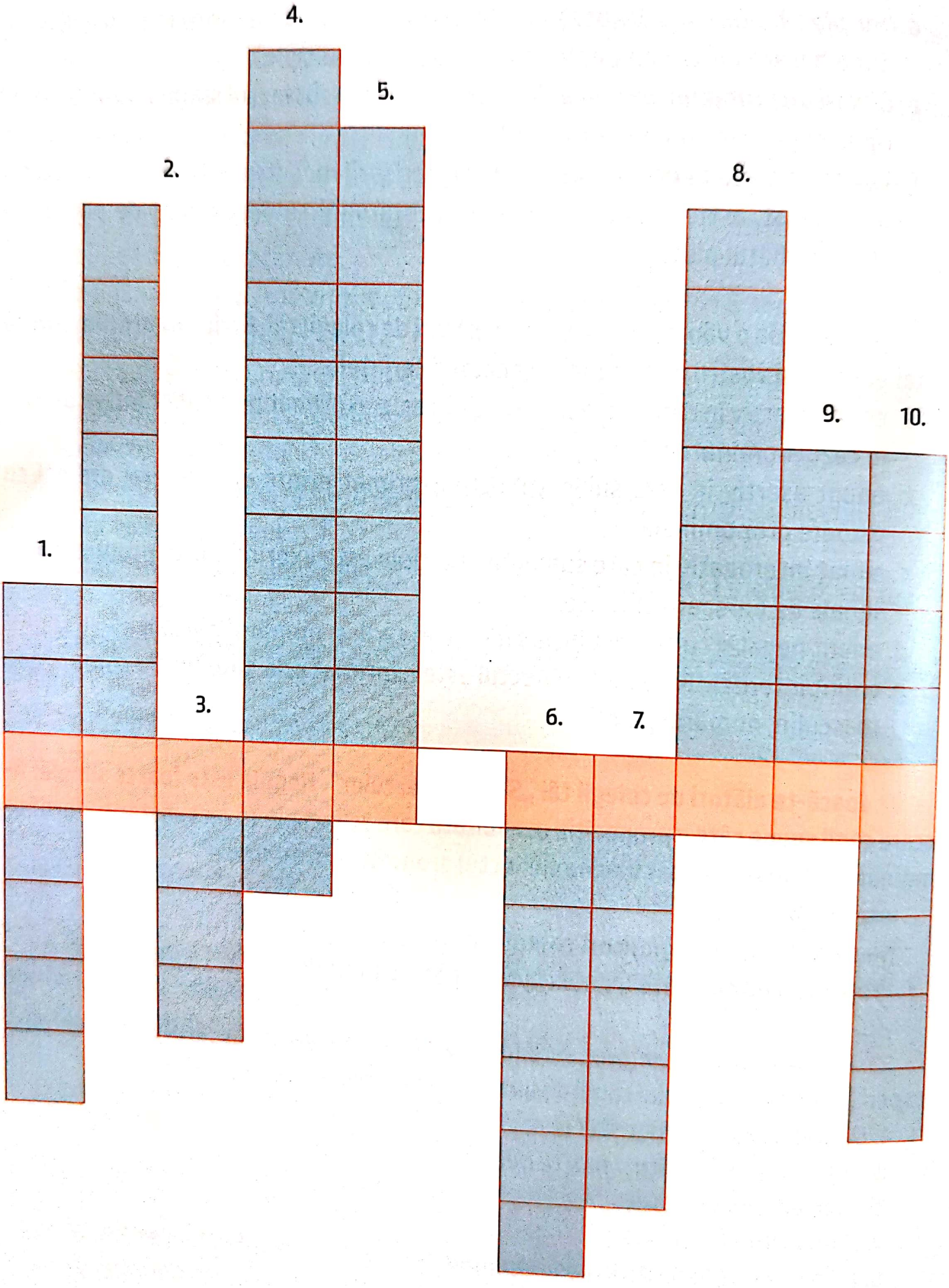

Scanned with OKEN Scanner

ATRIBUTUL

XII

Atributul

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- **Atributul**
- **Posibilități combinatorii ale substantivului (substantiv + atribut)**
- **Posibilități combinatorii ale pronumelui**
- **Posibilități combinatorii ale adjectivului**

1. Ghicitoare: Ce este atributul?

Pentru a dezlega ghicitoarea, răspunde la cerințele de mai jos, apoi completează enunțul dat.

Mai întâi...

... citește textul de mai jos și observă cuvintele scrise îngroșat.

*Pădurea **de molid negru** șerpuia mohorâtă de-a lungul malurilor **înghețate**. Copacii fuseseră dezbrăcați de veșmântul **lor alb de gheață** de vântul care suflase de curând și, în lumina **tot mai palidă a asfințitului**, trunchiurile, **amenințătoare** și **negre**, păreau că se înclină unul spre altul.*

(Jack London, *Colț Alb*, traducere de Lucian Popa)

Apoi...

... subliniază cuvintele cărora li se subordonează cuvintele scrise îngroșat.

... identifică valoarea morfologică a cuvintelor subliniate.

... precizează ce părți de vorbire sunt cuvintele scrise îngroșat.

Ai ghicit! Cuvintele scrise îngroșat sunt atribute.

Ai descoperit că atributul arată o caracteristică a unui obiect, se subordonează unui..... și se realizează/se exprimă prin ....., ... și ..... .

2. Imaginează-ți că te afli în atelierul unui pictor. Iată câteva lucruri pe care le observi la îndemâna artistului. Colorează cu verde atributele și cu roșu termenii regenți, din lista sa de necesar:

tuburi de vopsea
organizator pentru vopseluri
culori acrilice și de ulei
creioane colorate
pensule de diferite forme
recipiente cu apă
șervețele umede
mănuși de protecție
caiete cu schițe
șorț și haine de schimb
lămpi de podea și de birou

3. Selectează din casetă atribute potrivite pentru substantivele subliniate în enunțurile date:

Mi-am cumpărat <u>un telefon</u> .....

Am purtat <u>un tricou</u> .....

Am avut <u>un test</u> .....

Mănânc <u>un croasant</u> .....

cu dungi *delicios* *nou* *performant* *portocaliu* *multifuncțional*	*fără greșeli* *comod* *larg* *dificil* *scurt* *cu ciocolată*

4. Identifică atributele din enunțurile de mai jos, apoi completează caseta corespunzătoare fiecărui enunț:

a. *Din livada bogată a bunicilor am cules mere roșii, pere zemoase și prune lunguiețe.*

Atribut	Substantiv regent

b. *Jivinele din pădurile bătrâne ale munților cu creste albe se ascund de furia iernii.*

Atribut	Substantiv regent

5. Pune în chenar prepozițiile care leagă atributul de termenul regent în enunțurile de mai jos:

a. *Trotineta fără frâne de sub pod a lovit bicicleta cu suspensii de lângă gardul din parcare.*

b. *Clădirea de birouri de pe bulevard se află în spatele blocului cu terasă de la stradă.*

c. *Într-o revistă despre călătorii în vestul Europei am găsit informațiile pentru turiști.*

d. *Ne-a plăcut plimbarea de dimineață prin pădure, cu bicicleta.*

6. Colorează căsuța cu cifra corespunzătoare numărului de atribute din fiecare enunț:

a. *Ghidul i-a îndrumat pe turiștii cazați în hotelul de la malul mării.*	1	2	3	4	5	6
b. *Alimentele proaspete de la micul-dejun a fost sățioase.*	1	2	3	4	5	6

Scanned with OKEN Scanner

c. *Briza răcoroasă a mării, apa caldă, plaja curată și nisipul fin creau o atmosferă plăcută.*

1	2	3	4	5	6

d. *Într-o plimbare cu vaporașul pe Marea Neagră am descoperit nave de luptă ale Armatei Române.*

1	2	3	4	5	6

7. Bifează căsuța corespunzătoare enunțului în care substantivul *prieten* este atribut:

a. *I-am dăruit prietenului meu o carte de gramatică.* ☐
b. *Pachetul pentru prietenul meu l-am lăsat acolo.* ☐
c. *Îmi plac ieșirile cu prietenii.* ☐
d. *Cu un prieten bun poți vorbi despre orice.* ☐
e. *Îi stă gândul la prietenii lui.* ☐
f. *Mi-a vorbit despre ce înseamnă încrederea în prieteni.* ☐
g. *Mihai este prietenul meu cel mai bun.* ☐
h. *I-a plăcut cadoul de la prieteni.* ☐

8. Subliniază atributele din enunțurile de mai jos și identifică partea de vorbire prin care sunt realizate:

a. *Pădurea de stejari a înverzit.*
b. *După ce a nins, am făcut un om de zăpadă în grădina casei.*
c. *Cartea de la părinți mi-a plăcut foarte mult.*
d. *Mingea a fost aruncată în curtea vecinilor.*
e. *Am primit de la prietena mea un frumos pulover roz.*
f. *La grădina zoologică, am văzut animale îngrijite și sănătoase.*
g. *Am lăsat cartea pe banca de lângă fereastra deschisă.*
h. *În lanul auriu de grâu, gâzele sprințare întâmpină răsăritul soarelui cu zumzet și cu bucurie.*
i. *Prospețimea aerului de dimineață îmi încântă simțurile.*
j. *Puterea vântului nemilos apleacă trupul copacilor goi și triști.*

9. Pune cuvintele de mai jos în ordine pentru a forma enunțuri corecte și subliniază atributele:

- *ale oamenilor diferite sunt muzicale gusturile;*
- *împreună românești la un concert mei am participat colegii de colinde cu;*
- *politicos în sălile telefoanele nu este mobile de spectacol să folosim.*

10. Înlocuiește atributele exprimate prin adjective cu atribute exprimate prin substantive:

a. *În apele marine și oceanice trăiesc peste 500 000 de specii de foci.*
b. *Companiile aeriene au anulat deplasările spre Madrid.*

Scanned with OKEN Scanner

c. *Producțiile cinematografice au fost premiate la Berlin.*
d. *A avut o discuție telefonică cu părinții lui.*
e. *Craterele selenare îi ajută pe cercetători să studieze evoluția Sistemului Solar.*
f. *Schimbările climatice afectează planeta.*
g. *În cartierele limitrofe ale Bucureștiului a fost o pană de curent.*
h. *M-am pregătit pentru o călătorie în țările nordice.*
i. *Pantofii aurii se potrivesc cu rochia.*

11. Completează enunțurile date cu atribute, folosind informațiile din textul de mai jos:

Astăzi este prima zi de școală. Au trecut ca prin vis cele trei luni de vacanță la țară! Mama m-a condus în această dimineață la Secția Baretti pentru a mă înscrie în clasa a treia elementară, însă eu mă gândeam la vacanța petrecută la țară și mergeam fără pic de chef.

Toate străzile forfoteau de copii; cele două prăvălii ale librarilor erau ticsite de tați și mame care cumpărau ghiozdane, serviete și caiete, iar în fața școlii se îmbulzea atâta lume, încât portarului și gardianului municipal le era greu să țină ușa deschisă.

Lângă ușă, am simțit că cineva mă atinge pe umăr: era învățătorul meu dintr-a doua, mereu vesel, cu părul roșcat și ciufulit, care îmi spuse:

— Așadar, Enrico, iată-ne despărțiți pentru totdeauna!

O știam și eu prea bine, dar totuși m-au mâhnit cuvintele acelea. Am intrat cu mare greutate. Doamne, domni, femei din popor, muncitori, ofițeri, bunicuțe, servitoare, toți cu copiii de mână și cu certificatele de promovare în cealaltă, umpleau încăperea de la intrare și scările și făceau un zgomot surd, de părea că intraseră într-un teatru.

Am revăzut cu plăcere încăperea aceea mare de la parter, cu ușile celor șapte clase, unde mi-am petrecut vreme de trei ani aproape fiecare zi.

(Edmondo De Amicis, *Cuore*, traducere de Geta Popescu)

- *Băiatul și-a petrecut cele trei luni ..... la țară.*
- *Copilul este în continuare cuprins de gândul ..... .*
- *În prima zi de școală, părinții cumpără rechizite din cele două prăvălii ..... .*
- *Enrico simte o atingere ..... .*
- *Învățătorul băiatului era un om ....., cu părul ..... și ..... .*
- *Încăperea ..... era plină de copii însoțiți de adulți.*
- *Băiatul revede cu plăcere încăperea ..... de la parter.*

12. Fii creativ! Completează textul de mai jos cu atribute realizate prin substantive și prin adjective propriu-zise și/sau participiale:

Pădurea ..... în care au pătruns copiii ..... vibra în bătaia vântului ....., dezvăluindu-și mantia ..... Pașii îi purtau pe covorul .....,

Scanned with OKEN Scanner

printre copacii ..... și ....., fiind călăuziți de razele ..... Ajunși în luminiș, copiii au descoperit o casă ....., ...

13. **Construiește enunțuri în care substantivele *Brașov*, *cabană*, *excursie* să fie atribute care să se subordoneze regentului prin prepozițiile indicate.**

a. *Brașov*
- *în;*
- *de la;*
- *prin.*

b. *cabană*
- *cu;.*
- *de lângă;*
- *la.*

c. *excursie*
- *despre;*
- *din;*
- *pentru.*

14. **Citește fragmentele următoare selectate din romanul *Vântul prin sălcii* de Kenneth Grahame, tradus de Lucian Popa, subliniază atributele și precizează părțile de vorbire prin care se realizează/se exprimă:**

a. *— Stai așa! îi strigă un iepure bătrân, așezat în deschizătura gardului.*

b. *[...] Sobolul mișcă din degetele de la picioare, își umflă pieptul într-un oftat de încântare și se sprijini din nou, fericit, pe pernele moi.*

c. *[...] se întoarse după puțină vreme, împleticindu-se sub povara unui coș de nuiele burdușit cu de-ale gurii.*

15. **Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde la cerințele date:**

Pe toată strada pieței, oameni avuți ieșiseră la cumpărăturile de dimineață. Aristocrații, baronii [...], doctorii și juriștii erau îmbrăcați în veste fine de catifea și în paltoane căptușite cu piei de focă sau cu blănuri roșcate de vulpe aduse de pe insulele de vânătoare. Alături le mergeau soțiile, împodobite cu șiraguri de perle și cocoțate pe tocurile înalte ale botinelor. Finn ar fi putut să fie luat drept fiul oricărora dintre ei, căci avea obrajii trandafirii, plesnind de sănătate, buclele aurii curate și o sclipire veselă în ochi.

(Struan Murray, *Orfanii apelor*, traducere de Maria Rizoiu)

a. Extrage atributele din text și grupează-le conform tabelului de mai jos:

Atribute exprimate prin substantive	Atribute exprimate prin adjective propriu-zise	Atribute exprimate prin adjective participiale

b. Subliniază termenii regenți ai atributelor din primele două enunțuri.

c. Realizează enunțuri în care substantivele *strada*, *oameni*, *negustori*, *obrajii*, *buclele* să aibă funcție sintactică de atribut.

d. Identifică genul și numărul adjectivelor propriu-zise identificate la punctul a.

e. Găsește câte un sinonim potrivit pentru adjectivele participiale identificate în textul dat.

Scanned with OKEN Scanner

16. **Construiește enunțuri care să respecte următoarele cerințe:**

a. substantivul *cântec* să fie regent pentru un atribut exprimat prin pronume personal;

b. atributul *pădure* să aibă ca regent un substantiv de genul masculin, la numărul plural;

c. atributul să fie realizat prin adjectivul *umed*, într-un enunț imperativ;

d. substantivul *aventură* să fie regent pentru două atribute: unul exprimat prin pronume personal de politețe, celălalt prin substantiv.

17. **Găsește atributele exprimate prin substantive, din fragmentele următoare, și grupează-le în tabelul de mai jos:**

Fațadele caselor arătau întunecate, iar ferestrele și mai întunecate, contrastând cu stratul neted de zăpadă de pe acoperișuri și cu acela mai murdar de pe pământ, întrucât acesta purta urmele roților grele ale trăsurilor și căruțelor, urme care se intersectau din toate direcțiile de sute de ori la răscrucile de drumuri și se transformaseră în făgașe întortocheate, anevoie de urmărit prin noroiul gălbui și apa înghețată.

(Charles Dickens, *Poveste de Crăciun*, traducere de Ana Irina Benea)

Atribut exprimat prin substantiv în cazul Ac.	Atribut exprimat prin substantiv în cazul G

18. **Precizează în ce caz sunt substantivele cu funcție de atribut din fragmentul de mai jos:**

Grădina, împrejmuită de un gard înalt de fier forjat, era năpădită de frunze și zăpadă. Nici vorbă, acolo, de zarva și forfota de la ei de-acasă ori din casele colegelor de școală ale lui Hedy, însă nici neprietenoase nu erau, locurile acelea.

(Kelly Ngai & Mikki Lish, *Casa de pe colina colecționarului*, traducere de Mihnea Gafița)

19. **Citește următoarele secvențe extrase din romanul *Orfanii apelor* de Struan Murray, tradus de Maria Rizoiu. Identifică adjectivele cu funcție de atribut și precizează cazul acestora:**

a. *Hargrath se opri brusc, apoi se întoarse ca un părinte tracasat care i se adresează unui copil insistent.*

b. *Un bărbat înalt, cu umerii lați, urca hotărât pe scări către Ellie. [...] Ținea în mână un baston făcut din colțul unui narval, iar pe umeri purta pielea unui lup gigantic, negru și zburlit, cu capul atârnat într-o parte.*

Scanned with OKEN Scanner

20. **Citește textul de mai jos, apoi notează X în dreptul fiecărui enunț din tabel pentru a stabili corectitudinea sau incorectitudinea acestuia:**

Razele fierbinți ale soarelui îi mângâiau blana, adieri blânde făceau același lucru cu fruntea sa înfierbântată și – după izolarea în care viețuise atât de multă vreme, în casa lui de sub pământ – ciripiturile zglobii ale păsărelelor sunau ca niște strigăte de bucurie în urechea sa amorțită.

(Kenneth Grahame, *Vântul prin sălcii*, traducere de Lucian Popa)

Enunțul	Corect	Incorect
În text există două atribute exprimate prin adjective provenite din verbe la participiu.		
Substantivul *razele* este regent pentru două atribute.		
În structura: *în casa lui de sub pământ*, există două atribute.		
În secvența: *adieri blânde făceau același lucru*, există un atribut exprimat prin adjectiv propriu-zis în cazul Ac.		
În secvența: *sunau ca niște strigăte de bucurie*, există un atribut adjectival.		
În text se găsesc două atribute exprimate prin substantiv în cazul G.		

21. **Se dau următoarele fragmente selectate din romanul *Cartea greșelilor fatale* de Dashka Slater, tradus de Antonia Gîrmacea. Completează enunțurile corespunzătoare fiecărui fragment cu răspunsurile corecte:**

a. *Muzeul de anul trecut inclusese un popic vechi, o pereche de ochelari din piele pentru aviatori, o figurină – un pui din ceramică, un vraf de reviste despre box din anii 1930 și o perie pentru îngrijirea cailor.*

În enunțul dat, substantivele cu funcție de atribut sunt: ....., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., iar adjectivele cu funcție de atribut sunt: ..... și ..... .

Atributul exprimat prin substantiv în cazul G este ..... .

b. – *Vrei să zici Muzeul Vechiturilor Nefolositoare, spuse tatăl lui Rufus.*

În enunțul de mai sus, substantivul cu funcție de atribut este ..... și stă în cazul ..... .

c. *Tatăl său viră brusc, iar vechea lor Toyota albastră se cufundă într-o ceață verde-maronie.*

În enunțul dat, substantivul propriu *Toyota* este regent pentru atributele: ....., ... și ..... .

d. *Camioneta verde-închis a bunicului [...] era parcată în locul ei obișnuit, chiar în mijlocul drumului, cu cheile lăsate în contact.*

Scanned with OKEN Scanner

În enunțul dat, atributele adjectivale sunt: ....., ..., ..., iar atributul pronominal este: ..... .

22. **Joacă-te! Găsește în careul de mai jos trei substantive, trei adjective, trei pronume și alcătuiește enunțuri în care fiecare să îndeplinească funcția de atribut:**

M	P	A	R	C	A	L	M
A	L	O	R	X	M	E	N
C	I	V	O	I	A	N	O
O	N	E	S	T	B	E	I
P	T	S	T	I	I	Ș	V
T	E	E	R	M	L	A	M
R	D	L	A	I	U	H	I
E	O	A	D	D	N	O	N
V	E	S	T	E	G	L	E

23. **Se dă fragmentul:**

L-au necăjit îndelung până să-l învețe cu viața înfrânată de zăbală și pinten. Când s-a dezmeticit bine-bine, era de mult deprins cu șaua și știa chiar ceasul de dimineață la care pornea înspre câmp ca să-și poarte călărețul, prin fața regimentului, în văzul sutelor de cai ce stăteau nemișcați la strigătul goarnei, ca și oamenii de pe ei.

(Emil Gârleanu, *Calul*, în vol. *Din lumea celor care nu cuvântă*)

Extrage:

- un atribut exprimat prin adjectiv participial;
- un atribut exprimat prin pronume personal în cazul Ac.;
- un atribut exprimat prin substantiv de genul masculin, în cazul Ac.;
- un atribut exprimat prin substantiv în cazul G.

24. **Grupează pe două coloane atributele realizate prin adjective propriu-zise și atributele realizate prin adjective participiale:**

S-a ridicat, deodată, din prăpastia întunecoasă, umedă, a munților falnici. Și, doritor de lumină, în această dimineață scăldată de soare, a întins aripile, ca o flamură, deasupra brazilor bătrâni. S-a înălțat mai întâi drept în sus, ca o săgeată; a străbătut văzduhul răcoros, apoi a rămas acolo, s-a legănat în aer, îmbătat de plăcerea să fluture la înălțime uriașă; a plecat capul și a privit în jos. Pe câmpiile lucii, satele împrăștiate, ca grăunțele, scoteau sclipiri repezi ca a prundișului spălat de ape. [...]

Scanned with OKEN Scanner

Și așa a mers până după-amiază, cu ciocul deschis, înghițind aerul în gâlgâiri puternice, privind în toate părțile cu ochii lui ca două scântei. Obosi. Se scoborî ușor și se așeză pe vârful unei stânci ce țâșnea în sus, goală, din stratul gros de mușchi al muntelui. Cum sta nemișcat, părea și el de piatră, părea că-i colțul ascuțit al stâncii încremenite acolo de veacuri.

(Emil Gârleanu, *Vulturul*, în vol. *Din lumea celor care nu cuvântă*)

25. Identifică atributele adjectivale și precizează felul adjectivelor prin care se exprimă:

Pe deasupra, mai găsesc și mâncare proaspătă și tot soiul de lucruri scăpate din bărci de lumea mai puțin grijulie!

(Kenneth Grahame, *Vântul prin sălcii*, traducere de Lucian Popa)

Ne-am grăbit să ne închidem până la gât tunicile marinărești și să ducem la gură, strângând între degetele înghețate, ceștile cu ceai fierbinte.

(Herman Melville, *Moby Dick*, traducere de Mioara Sechel)

26. Construiește enunțuri în care atributul să fie exprimat prin:

- adjectivul *harnic*, în cazul nominativ;
- substantivul *alee*, în cazul genitiv;
- pronumele personal *dumnealor*, în cazul acuzativ;
- adjectivul *educat*, în cazul dativ;
- substantivul propriu *Dan*, în cazul genitiv;
- substantivul *tren*, în cazul acuzativ.

27. Analizează atributele din fragmentele de mai jos, după modelul dat:

a. *După ce a împărțit niște felii groase de chec cu lămâie, mami l-a trecut pe tataie [...] printr-o pagină întreagă de instrucțiuni despre cum să procedeze în legătură cu astmul lui Spencer, i-a îndemnat pe copii să nu facă dezordine și le-a reamintit, pentru a sută-una oară, să nu se atingă de lucrurile bunicului.*

(Kelly Ngai & Mikki Lish, *Casa de pe colina colecționarului*, traducere de Mihnea Gafița)

Model:

groase – atribut exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu patru forme flexionare, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *felii* (feminin, plural, acuzativ), grad pozitiv.

b. *— Doamnelor și domnilor, a exclamat, cu vocea lui caldă, profundă. Bine ați venit! Copiii s-au bulucit în jurul bunicului lor, ca să-l ia în brațe. Ca întotdeauna, răspândea un miros de bomboane mentolate și fum de pipă.*

(Kelly Ngai & Mikki Lish, *Casa de pe colina colecționarului*, traducere de Mihnea Gafița)

Scanned with OKEN Scanner

SIMPLIFICĂ

XIII

Complementele

Scanned with OKEN Scanner

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- **Complementul. Complementul direct, complementul indirect în dativ și complementul prepozițional**

1. Enunțurile următoare sunt anunțuri create de un copil la cursul de scriere creativă:

a. Citește-le și subliniază complementele directe din fiecare enunț.

b. Scrie și tu două astfel de anunțuri, în care să folosești câte un complement direct, exprimat prin substantiv comun, în cazul acuzativ.

Anunțuri serioase:

- *Închiriez stilou care scrie temele singur. (Nu asigur și reușita la teste!)*
- *Cumpăr timp liber, de petrecut cu prietenii.*
- *Închiriez papuci zburători pentru călătorii rapide în jocul video preferat.*
- *Cumpăr papagal vorbitor care spune numai adevăruri convenabile.*
- *Vând mașină de recuperat șosete furate de mașina de spălat.*
- *Vând soluție magică de adormit părinții la ora 22.00.*

2. Rescrie enunțurile de mai jos, corectând greșelile:

a. *Speră ca să vină:*

b. *Sfaturile care ți le-a dat sunt folositoare.*

c. *Îl cunosc pe băiatul care mi-ai spus de el.*

d. *— Vă rog să fiți atenți! zice doamna către elevi.*

e. *N-am înțeles lu cine să-i dau asta.*

3. Extrage complementele prepoziționale din textele de mai jos, apoi precizează termenii regenți și valoarea lor morfologică:

a.

- *Maica Aegidia se sperie și începu să tremure. Nu era deprinsă cu lumea, în mijlocul căreia se afla.*

Scanned with OKEN Scanner

- *Sidi era, ce-i drept, foarte deșteaptă și, din clipa când se despărțise de Trică, se făcuse tăcută, așezată, ascultătoare, aproape blândă.*
- *Umblă Mara prin lume, aleargă sprintenă, se târguiește și se ceartă cu oamenii, se mai ia și de cap câteodată [...].*
- *N-ai să te temi! Tu știi că eu mă pricep la lopată.*
- *Ținea mult la Blăguță, care era vestit cântăreț de strană.*
- *Își frângea mâinile și nădăjduia în Dumnezeu cel preamilostiv.*

(Ioan Slavici, *Mara*)

b. *Erau ocupate cu gătitul pentru petrecerea de Ajun.*

(David Barclay Moore, *Stelele de la picioarele noastre*, traducere de Mihaela Alexandrescu)

c.

- *Cu ochii ei mari și rotunzi, plini de blândețe, știa să ne facă să înțelegem ce voia sau ce simțea.*
- *Privindu-l pe cel ce-mi căzuse din cer, mă simțeam cuprins de o teamă dureroasă.*

(Hector Malot, *Singur pe lume*, traducere de Manuela Coravu)

d. *Femeile acestea, capabile de cele mai sublime emoții, de duioșiile cele mai calde, zbierau cu gurile căscate.*

(Jack London, *Lupul de mare*, traducere de Dan Duțescu)

4. Citește fragmentele extrase din romanul *Singur pe lume* de Hector Malot, tradus de Manuela Coravu. Bifează căsuța corespunzătoare funcției sintactice pe care cuvântul scris îngroșat o îndeplinește în fiecare enunț:

a.

Enunț	Subiect	Complement
*Trecură **zile**, **săptămâni** și, din când în când, soseau scrisori, iar în toate se cereau noi **sume** de bani;*		
*fiecare avea la gât **o plăcuță** de plumb cu numele lui;*		
*— Ah! Cum te-a schimbat **Parisul**! N-ai fi vorbit așa altădată.*		
*Numai acest **gând** mă înfricoșa și mă făcea să tremur tot.*		
*După ce m-a îmbrățișat, **m-a** întors cu fața la perete.*		
*Această **mângâiere** îmi dădu curaj și **lacrimile** mi se opriră.*		
*Cred că tot **zbuciumul** meu sufletesc răzbătuse în cele câteva cuvinte.*		
*cu toții au hotărât să ducă **copilul** la Comisariatul de poliție, mai ales că acesta plângea întruna.*		

Scanned with OKEN Scanner

b.

Enunț	Atribut	Complement
S-a apropiat de poartă și a văzut un copil de câteva luni, bine înfășat, lăsat chiar pe pragul **porții** grădinii.		
[...] când mă certam cu vreun prieten, mă punea să-i povestesc necazurile mele și aproape întotdeauna mă consola.		
Părea să se audă de la poarta **unei grădini.**		
Această sărăcie se datorează nu **indiferenței** sau **lenei** locuitorilor săi, ci **locului** unde se află, într-o regiune puțin roditoare.		
există șmecheri care ar fi profitat de această ocazie pentru a li se plăti rente, o pensie, dar bărbatul **dumitale** nu va avea nimic.		
Era un băiat frumos, de cinci, șase luni [...]; scutecele în care era învelit dovedeau că aparțineа **unor oameni** bogați.		

5. Subliniază complementele din grupajele de texte de mai jos, precizând felul fiecăruia și partea de vorbire prin care se exprimă:

1. *Acesta nu o sfătui să plece decât dacă era sigură că-i poate fi de folos bărbatului ei.*

2. *Atunci, Jérôme spuse că vrea să-l ia el, și i l-au dat.*

3. *A doua zi dimineață, ne-am dus în sat să-i cerem sfatul preotului.*

(Hector Malot, *Singur pe lume*, traducere de Manuela Coravu)

4. *Aș vrea să vă fie clar că, dacă apăs această pârghie, mașina se îndreaptă către viitor.*

5. *Psihologul, pentru a arăta că se ține tare, își luă și el un trabuc pe care tot încerca să-l aprindă.*

(H.G. Wells, *Mașina timpului*, traducere de Sorin Șerb)

6. Citește fragmentele de mai jos și răspunde la cerințele date:

i.

- *Îi scrise totuși preotului spitalului unde Barberin era îngrijit și, peste câteva zile, primi un răspuns.*
- *Acesta îl va da în judecată pe antreprenorul la care lucra și din pricina căruia fusese rănit.*
- *Pe mama ta, ai auzit, nu o cunoaștem.*

(Hector Malot, *Singur pe lume*, traducere de Manuela Coravu)

ii. *Le-ar fi extrem de folositoare istoricilor, își dădu cu presupusul psihologul.*

(H.G. Wells, *Mașina timpului*, traducere de Sorin Șerb)

Scanned with OKEN Scanner

iii. *Lor nu li se putea întâmpla nimic: ea ar fi avut altfel visuri rele și presimțiri urâte.*

(Ioan Slavici, *Mara*)

a. Extrage complementele dublate prin clitice pronominale și precizează felul fiecărui complement.

b. Pune într-un chenar cliticele care anticipează complementul și încercuiește-le pe cele care îl reiau.

7. Citește fragmentul de mai jos și observă imaginea asociată, apoi răspunde la cerințele date:

— Fir-ar să fie! Să-mi mai dea pace! Mai dă-o naibii de curățenie! Și o tuli din casă, fără să zăbovească măcar pentru a-și îmbrăca haina. [...]

„Frumos mai e!" își spuse Sobolul. „E mai frumos decât să dai cu var!". Razele fierbinți ale soarelui îi mângâiau blana, adieri blânde făceau același lucru cu fruntea sa înfierbântată și — după izolarea în care viețuise atât de multă vreme, în casa lui de sub pământ — ciripiturile zglobii ale păsărelelor sunau ca niște strigăte de bucurie în urechea sa amorțită.

Sărind dintr-odată pe toate cele patru picioare, animat de dragostea de viață și de bucuriile primăverii fără de văruit, își văzu de drum, traversând tăpșanul, până ajunse la gardul viu care se ridica la celălalt capăt. [...]

Totul părea prea frumos pentru a putea fi aievea. Hălăduia grăbit încoace și-ncolo, prin poieni, de-a lungul hotarelor de tufișuri, prin pâlcuri de copaci, și peste tot dădea peste păsări care-și construiau cuiburile, flori care îmboboceau, frunze care zvâcneau în muguri — toate vesele și văzându-și cu spor de treabă.

Și în loc să-l mustre conștiința și să-i susure înțepător ca un ghimpe: „Văruitul!", el nu simțea decât ce îmbietor era să fii singurul leneș rătăcit printre toți acești semeni cuprinși de hărnicie.

(Kenneth Grahame, *Vântul prin sălcii*, tradure de Lucian Popa)

a. Formulează șase enunțuri prin care să redai mesajul textului și al imaginii asociate și care să conțină toate tipurile de complemente învățate.

b. Subliniază complementele și precizează felul acestora.

Scanned with OKEN Scanner

Atenție!
Vei formula enunțuri pe baza imaginii și a informațiilor din text. Nu vei folosi citate!

Model:
a. *Sobolul admiră păsările care își construiesc cuiburile.*
b. *Păsările, cuiburile* – complemente directe

8. **Alcătuiește enunțuri în care verbele următoare să fie, pe rând, centru pentru un complement direct și unul indirect: *a da, a propune, a explica, a vindeca, a inspira.***

9. **Selectează enunțurile în care prepoziția *de* însoțește un complement prepozițional:**
a. *Zânele se plimbau prin pădurea de cleștar.*
b. *Când a intrat în casă, eu vorbeam cu prietena mea de realizările lui.*
c. *Mă sperii cu ușurință de umbrele copacilor din grădină.*
d. *Mina aceasta este de aur.*
e. *Îi este milă de ei, deoarece nu au niciun ajutor din partea celorlalți.*
f. *Aș vrea ca rochia să fie de voal.*
g. *Se plânge de comportamentul inadecvat al colegilor din clasă.*

10. **Citește cu atenție scrisoarea scrisă de Hermione lui Harry și Ron. Subliniază cu o linie complementele prepoziționale din text:**

Școala de magie Hogwarts
Timpul magic nesfârșit

Dragi prieteni,

Tocmai am primit o veste despre Sirius și nu pot în ruptul capului să o cred. Consider că îl cunosc foarte bine pe prietenul nostru, prin urmare nu aș lua seama la acest zvon. În timpul vacanței, am discutat mult despre planurile noastre și știu că Sirius le susține. Îi spusesem despre studiul poțiunilor și despre încercarea noastră de a ne asocia cu unicornii.

Acum mi-a spus zâmbind Malfoy că prietenul nostru pleacă în fiecare seară cu ministrul magiei și că lucrează pentru Viperini. Mă gândesc la posibilitatea ca Sirius să încerce să afle mai multe detalii despre complotul pe care îl bănuim toți.

Vă propun să ne întâlnim diseară și să discutăm despre posibilii aliați ai noștri.

Pe curând,
Hermione

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

11. Completează enunțurile de mai jos, adăugând, pe rând, fiecare element indicat la enunțul anterior:

Model:

Avem	complement direct, exprimat prin substantiv comun
Avem	*o casă.*

Avem	complement direct, exprimat prin substantiv comun	complement direct, exprimat prin substantiv comun
Avem	*o casă*	*și o grădină.*

a.

Dirijorul a primit	complement direct, exprimat prin substantiv comun

Dirijorul a primit	complement direct, exprimat prin substantiv comun	complement direct, exprimat prin substantiv comun

Dirijorul a primit	complement direct, exprimat prin substantiv comun	complement direct, exprimat prin substantiv comun	complement prepozițional, exprimat prin substantiv comun, însoțit de prepoziția „de la"

b.

Bibliotecarul îi oferă	complement direct exprimat prin substantiv comun

Bibliotecarul îi oferă	complement direct exprimat prin substantiv	complement indirect, exprimat prin substantiv comun

c.

L-am învățat	**complement direct, exprimat prin substantiv comun însoțit de prepoziția „pe”**

L-am învățat	**complement direct, exprimat prin substantiv comun însoțit de prepoziția „pe”**	**complement direct, exprimat prin substantiv comun, fără prepoziție**

d.

Vorbesc întotdeauna	**complement direct, exprimat prin substantiv comun, fără prepoziție**

Vorbesc întotdeauna	**complement prepozițional, exprimat prin substantiv comun, însoțit de prepoziția „cu”**	**complement prepozițional, exprimat prin substantiv comun, însoțit de prepoziția „despre”**

12. Construiește propoziții despre lumea plantelor, în care substantivul *floare* să aibă, pe rând, funcție sintactică de:

a. subiect;
b. nume predicativ;
c. complement direct;
d. complement indirect;
e. complement prepozițional.

13. Enunțurile următoare sunt scrise de un copil care pregătește o prezentare a cărții *Povestea fără sfârșit* de Michael Ende.

a. Completează enunțurile cu substantivele potrivite, alegându-le din caseta de mai jos:

Cairon îi încredințează lui ..... misiunea de a găsi leacul pentru Crăiasa Copilă.
..... i se caută un nume nou.
La sfârșit, Bastian îi spune ..... său tot ce i s-a întâmplat.
..... nu-i plac copiii sau așa pretinde el în fața lui Bastian.
Atreiu i-a cerut ..... să-l poarte în zbor prin întuneric.

Bastian, Atreiu, Crăiasa Copilă, tatăl, domnul Koreander, balaurul Fuhur

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

b. Precizează funcția sintactică pentru substantivele aflate în cazul dativ, adăugate la punctul a.

c. Rescrie două dintre enunțuri, astfel încât substantivele cu funcție sintactică de complement indirect să devină complemente directe, construite cu prepoziția *pe*.

14. Citește fragmentul de mai jos și răspunde la cerințele date:

Au fost odată un rege și o regină.

Ei domneau de mulți ani peste un ținut fericit și înfloritor. Aveau un palat frumos, bogății nemăsurate (...), flori înmiresmate în grădină, pești cât încăpeau în helești și mine pline de aur; dar nu aveau copii, și de aceea inimile le erau învăluite de tristețe.

În fiecare dimineață, când se trezeau, și în fiecare seară, la culcare, după ce-și scoteau coroanele de pe cap, îngenuncheau amândoi la picioarele patului și se rugau la Dumnezeu să le trimită un copilaș, care să fie copilașul lor. [...]

Părul regelui era de-acum cărunt, părul cel negru al reginei începuse a se argința, când, într-o dimineață, la vremea când pământul e acoperit de trandafiri, Dumnezeu își aminti de perechea încoronată și le trimise un copil: o mică principesă.[...]

Acele vorbe ajunseră la urechile brutarului, al cărui frate era grădinarul regelui; brutarul îi spuse grădinarului, care îi spuse valetului, care șușoti la urechea cameristei, care îi mărturisi doicii ce a auzit.

[după Maria, Regină a României, *Kildine. Povestea unei mici principese răutăcioase*, traducere de Alteța Sa Regală Principele Radu]

a. Transcrie complementele directe din fragmentul următor, precizând și partea de vorbire prin care se exprimă: *Ei domneau de mulți ani peste un ținut fericit și înfloritor. Aveau un palat frumos, bogății nemăsurate (...), flori înmiresmate în grădină, pești cât încăpeau în helești și mine pline de aur; dar nu aveau copii, și de aceea inimile le erau învăluite de tristețe.*

b. Identifică, în text, un complement indirect exprimat printr-o formă neaccentuată de pronume personal.

c. Extrage complementele indirecte din fragmentul următor, precizând și partea de vorbire prin care se exprimă: *Acele vorbe ajunseră la urechile brutarului, al cărui frate era grădinarul regelui; brutarul îi spuse grădinarului, care îi spuse valetului, care șușoti la urechea cameristei, care îi mărturisi doicii ce a auzit.*

d. Transcrie din text o propoziție în care să existe un complement prepozițional exprimat prin substantiv propriu și rescrie propoziția, astfel încât substantivul să aibă funcție sintactică de complement direct.

Complementele

15. **Elimină intrusul din următoarele enunțuri:**

a. *Îmi place **mirosul** de lavandă. Îl apreciez pe acest pictor. Vântul îi sufla **băieței-lului** prin părul buclat.*

b. ***Fetiței** i-a venit o idee. **Pe Ioana** am cunoscut-**o** în tabăra de creație. **Ne** spune adesea **povești** din alte timpuri.*

c. *Căpitanul vasului **i**-a dăruit **copilului** o scoică rară. **Le** ieșeau mereu **calcule-le** la matematică. **Fotografiile** acestea vechi **le** mai văzusem într-un album al bunicilor.*

16. **Citește cu atenție următoarele afirmații și răspunde la cerințele date:**

a. Notează X în dreptul fiecărei afirmații pentru a stabili corectitudinea sau incorectitudinea acesteia.

b. Corectează afirmațiile considerate incorecte.

Afirmații	Corect	Incorect
În enunțul: *Mă gândesc la vacanța de vară de multe ori.*, există un complement prepozițional realizat prin substantiv articulat hotărât.		
Complementul direct din enunțul: *Copiii aruncă mingea la coșul de baschet.*, se află în cazul N.		
Termenul regent al complementului prepozițional din enunțul: *Nu se putea despărți de prietena sa cu ușurință.*, este un verb la infinitiv.		
În enunțul: *Portarul mă salută politicos în fiecare zi.*, complementul direct este realizat prin pronume reflexiv, persoana I, singular.		
Termenul regent al complementului indirect din enunțul: *Vremea potrivită plimbării în aer liber m-a convins să ies din casă.*, este substantivul comun *vremea.*		
În enunțul: *Cadoul de la părinții mei are o însemnătate aparte.*, nu există complement prepozițional.		
În enunțul: *Îmi cumpăr tricouri în fiecare vară.*, există un complement indirect, în Ac.		
În enunțul: *Mă interesează opinia ta despre ocrotirea mediului înconjurător.*, există două complemente directe.		

Scanned with OKEN Scanner

17. **Se dă enunțul:** *I-am dăruit puloverul meu, deoarece mi s-a părut că tremură și îmi era teamă că va răci, dar, până la urmă, șoferul a pornit căldura și a creat o atmosferă plăcută în autocar.*

i. În enunțul dat, există:

a. trei complemente directe și trei complemente indirecte;

b. patru complemente directe și trei complemente indirecte;

c. șase complemente directe și patru complemente indirecte.

ii. Părțile de vorbire prin care sunt realizate complementele, în enunțul dat, sunt, în ordine:

a. pronume reflexiv, substantiv comun, pronume reflexiv, pronume personal, pronume reflexiv, substantiv comun, substantiv comun;

b. pronume personal, substantiv comun, pronume reflexiv, pronume personal, substantiv comun, substantiv comun;

c. pronume personal, substantiv comun, pronume personal, pronume personal, substantiv comun, substantiv comun.

iii. Cazurile părților de vorbire prin care sunt realizate complementele, în enunțul dat, sunt, în ordine:

a. dativ, acuzativ, dativ, dativ, acuzativ, acuzativ, acuzativ;

d. dativ, acuzativ, dativ, dativ, acuzativ, acuzativ;

c. acuzativ, acuzativ, dativ, dativ, acuzativ, acuzativ.

18. **Citește cu atenție enunțurile următoare și răspunde apoi la cerințe:**

Valurile mării bat neîncetat în stâncile care îndură furia acestora de prea mult timp.

Soarele a apărut pe cer, vestind o nouă zi.

Muzica este întotdeauna ca un balsam pentru suflet.

Cozonacul de la bunica are un gust desăvârșit.

Buchetul de flori oferit mamei i-a adus un zâmbet larg pe față.

Fiindu-i rușine de cum s-a comportat, băiatul i-a cerut iertare prietenului său.

a. Subliniază subiectele realizate prin substantiv.

b. Alcătuiește enunțuri în care subiectele identificate să fie complemente directe.

c. Identifică toate complementele învățate, menționând părțile de vorbire prin care sunt exprimate și cazul fiecăruia.

d. Identifică atributul din al patrulea enunț și alcătuiește trei propoziții în care acesta să îndeplinească, pe rând, funcția sintactică de complement direct, complement prepozițional și complement indirect.

e. Alcătuiește două enunțuri în care pronumele personal *el* să fie, pe rând, complement direct și complement prepozițional.

Scanned with OKEN Scanner

19. **Completează spațiile punctate cu formele corecte ale cuvintelor dintre paranteze; stabilește apoi valoarea morfologică și funcția sintactică a acestora:**

a. ..... (*membru*, articulat nehotărât plural) *ai organizației li s-a reproșat lipsa de implicare.*

b. *Nu știu ce ai folosit de le-ai dat* ..... (*ou*, articulat hotărât plural) acest luciu deosebit.

c. *Nu-mi mai împrumuta pantofii, dă* ..... (pronume personal, persoana I, singular, formă clitică, dativ + pronume personal, persoana a III-a, plural, formă clitică, acuzativ) *înapoi!*

d. *Adu* ..... (pronume personal, persoana a III-a plural, formă clitică, dativ) *amintе că trebuie să termine proiectul.*

e. *Gândindu* ..... (pronume reflexiv, persoana a III-a, formă clitică, acuzativ) *la cum s-a comportat cu prietenul său, i s-a făcut rușine.*

20. **Alcătuiește enunțuri în care:**

a. verbul *a învăța* să fie cuvânt-centru (regent) atât pentru un complement direct animat, cât și pentru unul inanimat;

b. verbul *a lua* să fie cuvânt-centru (regent) atât pentru un complement direct, cât și pentru un complement prepozițional;

c. un verb să fie cuvânt-centru (regent) atât pentru un complement direct, cât și pentru un complement indirect;

d. un verb la imperativ să fie cuvânt-centru atât pentru un complement direct, cât și pentru un complement indirect;

e. un verb la gerunziu să fie cuvânt-centru pentru un complement prepozițional;

f. un verb la infinitiv să fie cuvânt-centru atât pentru un complement direct, cât și pentru un complement indirect.

21. **Notează A sau F în dreptul fiecărui enunț și scrie varianta corectă acolo unde este cazul:**

		Adevărat	Fals
a.	În propoziția: *A început ploaia.*, substantivul îndeplinește funcția sintactică de complement direct.		
b.	În enunțul: *Mi-am adus aminte de copilărie când am revăzut casa bunicilor.*, există un complement prepozițional și un complement direct.		
c.	În enunțul: *Să te gândești la mine cât ești plecat!*, există două complemente.		

Scanned with OKEN Scanner

d.	În enunțul anterior, complementul are ca termen regent un verb la imperativ.		
e.	În enunțul: *A învățat mult, oferindu-și astfel șansa să aibă viața dorită.*, există un complement direct și un complement indirect.		

22. Precizează cazul (unde este posibil), valoarea morfologică și funcția sintactică pentru fiecare dintre cuvintele subliniate în textul de mai jos:

a. *Cine nu-l cunoaște pe Rex?! E un câine de rasă maidaneză, dar are foarte mulți prieteni și îi plac mângâierile acestora. Rex este foarte sociabil. Dacă încă nu-l știți, merită să ieșiți la colțul blocului unde sigur veți găsi un Rex care așteaptă alintările voastre.*

b. *Învață a-i respecta pe cei din jur dacă vrei respectul acestora!*

c. *Se baza numai pe carisma lui (pentru că îl scosese mereu din încurcături), dar acum își găsise nașul: nimeni nu mai voia să creadă o asemenea minciună.*

d. *Ar fi putut trece neobservat, dar făcuse atâta zarvă, încât toți se mirau de curajul său și îl priveau cu neîncredere.*

e. *Te atacaseră cu atâta îndârjire, încât mă întrebam și eu dacă nu cumva aveau dreptate...*

f. *Luni, Bax se transformă într-o piatră la începutul orei de stat în cap. Ca de obicei. Era rândul lui Nory să-l ducă la asistentul Riley și, în timp ce împingea roaba pe hol, trase cu ochiul la celelalte clase. Toți aveau ora de magie, iar Înflăcărații de clasa a cincea rumeneau bezele în palme. Clasa mirosea delicios.*

(Sarah Mlynowski, Lauren Myracle, Emily Jenkins, *Magie cu susul în jos*, traducere de Maria-Magdalena Costea)

g. *Apoi, după ce a mai băut și o ulcică de apă bună, ea scoate săculețul, ca să facă socoteala.*

(Ioan Slavici, *Mara*)

23. Alcătuiește o scurtă narațiune (70–100 de cuvinte) care să conțină complementele învățate, exprimate prin diferite părți de vorbire și al cărei sfârșit să fie: *Iată surpriza pregătită părinților mei!* Vei sublinia diferit complementele și vei preciza părțile de vorbire prin care sunt exprimate.

24. Exercițiu maraton! Pornește cronometrul chiar înainte de a începe. Te poți considera un învingător dacă reușești să rezolvi corect toate cerințele în mai puțin de cinci minute!

Scanned with OKEN Scanner

Complementele

START!

a. Construiește un enunț asertiv, în care substantivul *casă* să îndeplinească funcția sintactică de complement direct!

b. Construiește un enunț interogativ, în care pronumele personal *eu* să îndeplinească funcția sintactică de complement indirect!

c. Construiește un enunț exclamativ, în care numeralul ordinal *al doilea* să îndeplinească funcția sintactică de complement prepozițional!

d. Construiește un enunț negativ, în care substantivul *vacanță* să îndeplinească funcția sintactică de complement prepozițional!

Oprește cronometrul! Sigur ai reușit!

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

XIV

Circumstanțialele

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- **Circumstanțialul de mod, circumstanțialul de timp, circumstanțialul de loc. Norme de punctuație (virgula)**

1. a. Pune adverbele de loc din chenar în enunțurile potrivite:

- *Ne-am instalat cortul ..... de râu.*
- *..... se plantează pomi fructiferi.*
- *Nu am mai fost ..... de doi ani.*
- *Pe cei mici i-am pus lângă mine, iar pe ceilalți i-am așezat ..... .*

aici
acolo
aproape
dincolo

b. Ce funcție sintactică îndeplinesc adverbele de la punctul a? Ce părți de vorbire sunt elementele regente ale acestor funcții sintactice?

2. Asociază prepozițiile din coloana din stânga cu substantivele din coloana din dreapta, apoi introdu grupurile obținute în locul din care lipsesc:

de peste	*parc*	*Se plimbă ..... cu gașca lui de prieteni.*
de lângă	*Brașov*	*Trenul vine .....*
dinspre	*gară*	*Am mutat floarea ....., fiindcă o umbrea.*
de pe	*bordură*	*Am luat taxiul .....*
din	*bănci*	*S-a strecurat ..... ca să ajungă la tablă.*
lângă	*grădină*	*Am cules ..... vinete coapte.*
până la	*scaun*	*Îmi făcea cu mâna .....*
prin	*stradă*	*M-am ridicat ..... ca să o salut.*
printre	*zid*	*A parcat mașina ..... .*

3. Completează enunțurile de mai jos cu grupuri de cuvinte care exprimă locul, alcătuite din substantiv + prepoziție:

a. *Am ajuns ..... într-o jumătate de oră.*
b. *Am intrat ..... ca să-mi cumpăr o carte.*
c. *....., nisipul era foarte fin.*
d. *Am întâlnit-o pe Ana când mă întorceam ..... .*
e. *Îmi poți da, te rog, pixul care mi-a căzut ..... ?*

Scanned with OKEN Scanner

4. **Identifică circumstanțialele de loc din textele de mai jos, apoi precizează termenii regenți și valoarea lor morfologică:**

a. *Apoi, Sputnik lăsă jos [...] punga de cumpărături. Tatăl se uită înăuntru.*
(Frank Cottrell Boyce, *Lista lui Sputnik, cățelul extraterestru*, traducere de Cătălin Georgescu)

b. *Toți au început să caute poze în telefoane.*
(Frank Cottrell Boyce, *Lista lui Sputnik, cățelul extraterestru*, traducere de Cătălin Georgescu)

c. *— Nu știu, răspunse Isabelle, și-și șterse o lacrimă rătăcită, cu batista de pânză scoasă din mânecă.*
(Megan Wynne, *Casa din strada Hawthorn*, traducere de Alina Dobre)

d. *Bărbatul își termină cafeaua. Apoi se ridică și aruncă paharul gol într-un coș de gunoi aflat lângă banca pe care stătuse.*
(Kate Milford, *Nodul tâlharului. O poveste din hanul pungașilor*, traducere de Cătălin Georgescu)

5. **Subliniază circumstanțialele de loc și precizează partea de vorbire prin care se realizează.**

a. *Am descuiat ușa și m-am strecurat înăuntru.*
(David Barclay Moore, *Stelele de la picioarele noastre*, traducere de Mihaela Alexandrescu)

b. *De acolo putea să-l observe atât pe bărbatul cu Americano, cât și magazinul de bijuterii pe care acesta îl urmărea atât de atent.*
(Kate Milford, *Nodul tâlharului. O poveste din hanul pungașilor*, traducere de Cătălin Georgescu)

c. *Pe urmă, atunci când ar fi aflat, tati Rachpaul ar fi venit încoace și m-ar fi luat și el la scărmănat.*
(David Barclay Moore, *Stelele de la picioarele noastre*, traducere de Mihaela Alexandrescu)

d. *Se speriau și săreau de pe carosabil pe trotuar ori de câte ori trecea o mașină pe lângă ele.*
(Megan Wynne, *Casa din strada Hawthorn*, traducere de Alina Dobre)

6. **Selectează, din seriile de mai jos, cuvintele/grupurile de cuvinte care exprimă timpul, apoi alcătuiește câte un enunț cu fiecare:**

- *podea;*
- *ieri;*
- *acasă;*
- *repede;*
- *după-amiază;*
- *pretutindeni;*
- *în august;*
- *în pădure;*
- *primăvara.*

Scanned with OKEN Scanner

7. Scrie în dreptul prepozițiilor din coloana din stânga cifra corespunzătoare substantivelor din coloana din dreapta, cu care se pot asocia, astfel încât să formeze structuri temporale. Construiește enunțuri cu grupurile obținute:

... *peste*	1. *concediu;*
... *la*	2. *zbor;*
.... *în*	3. *Crăciun;*
.... *spre*	4. *o săptămână;*
.... *din*	5. *toamnă;*
.... *după*	6. *septembrie.*

8. Imaginile de mai jos reprezintă circumstanțele temporale ale unor acțiuni. Exprimă, prin câte un enunț, posibile acțiuni sugestive pentru fiecare imagine, în care să redai reperele temporale, folosind diverse modalități (cuvinte/grupuri de cuvinte):

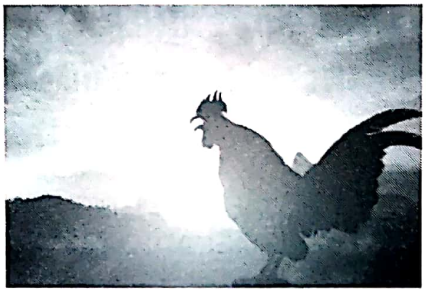

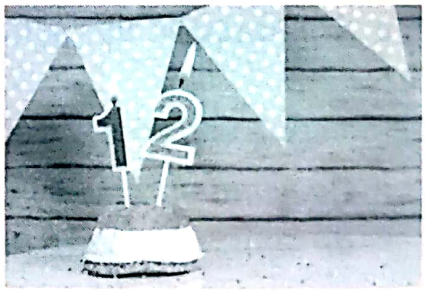

9. Identifică circumstanțialele de timp din textele de mai jos, apoi precizează termenii regenți și valoarea lor morfologică:

a. *— Începe acum? întrebă Sclipiri Verzui pe un ton neîncrezător, apoi se uită la ceas.*

(Kate Milford, *Nodul tâlharului. O poveste din hanul pungașilor,* traducere de Cătălin Georgescu)

b. *Era greu de crezut că pielea acestui om fusese cândva deschisă la culoare.*

(Jack London, *Un fiu al soarelui*, traducere de Sorin Șerb)

10. Subliniază circumstanțialele de timp din textele următoare și precizează partea de vorbire prin care se realizează:

a. *...mi-am dat seama brusc cât de grele erau cadourile pe care tocmai le cumpărasem de la magazin.*

(David Barclay Moore, *Stelele de la picioarele noastre,* traducere de Mihaela Alexandrescu)

Scanned with OKEN Scanner

b. *Cele două femei mai încercară câteva inele, dar reveneau mereu la unul anume. [...] După câteva clipe, roșcata începu să scoată inele dintr-un sertar cu capac de sticlă și să le înșire pe o bucată de catifea neagră așezată pe tejghea.*
(Kate Milford, *Nodul tâlharului. O poveste din hanul pungașilor*, traducere de Cătălin Georgescu)

c. *Tatăl meu, Benny Rachpaul, îmi cumpărase tenișii vara asta, cadou la împlinirea vârstei de doisprezece ani. [...] Așa că în seara aceasta, [...] băieții care mă urmăreau au fost nevoiți să se oprească la graniță.*
(David Barclay Moore, *Stelele de la picioarele noastre*, traducere de Mihaela Alexandrescu)

d. *În tinerețe mă făleam cu coama asta, da' acu, la bătrânețe, e un blestem...*
(Maxim Gorki, *Copilăria*, traducere de Cezar Petrescu)

11. Identifică circumstanțialele de mod din textele de mai jos, apoi precizează termenii regenți și valoarea lor morfologică:

a. *Uitase complet cine sunt.*
(Frank Cottrell Boyce, *Lista lui Sputnik, cățelul extraterestru*, traducere de Cătălin Georgescu)

b. *... îl lustrui rapid, apoi îl băgă într-o cutiuță, ținându-și mâinile cât mai jos, aproape ascunse [...]. De peste tot se auziră aplauze, mai puțin dinspre masa la care stăteau, bine înfundate în scaune, cele două fete.*
(Kate Milford, *Nodul tâlharului. O poveste din hanul pungașilor*, traducere de Cătălin Georgescu)

c. *Toți tipii ăștia bătrâni trăiau într-o lume total diferită de a mea.*
(David Barclay Moore, *Stelele de la picioarele noastre*, traducere de Mihaela Alexandrescu)

d. *— De unde ai apărut așa brusc? întrebă Griffiths, după ce își dădură mâna.*
(Jack London, *Un fiu al soarelui*, traducere de Sorin Șerb)

12. Subliniază circumstanțialele de mod și precizează partea de vorbire prin care se realizează.

a. *Uite, a făcut-o pe femeia aceea care lucrează acolo să se poarte ca și cum se cunosc de o viață și tocmai au ieșit împreună la cumpărături. [...] Marzana Hakelbarend răsuflă îndelung și încercă să identifice retroactiv indiciile care-i scăpaseră.*
(Kate Milford, *Nodul tâlharului. O poveste din hanul pungașilor*, traducere de Cătălin Georgescu)

b. *— Ți-ai vărsat năduful? îl întrebă cu blândețe, în timp ce Milo se strâmbă. Știu că nu e ceva obișnuit, adăugă ea, și mai știu și că nu-ți place atunci când lucrurile nu se întâmplă așa cum te-ai aștepta tu.*
(Kate Milford, *Misterul din hanul pungașilor*, traducere de Cătălin Georgescu)

Scanned with OKEN Scanner

c. — *Dar toată lumea știa deja. Se poartă ca un tip. Conduce un autobuz mare în oraș. Vruuuum!*

(David Barclay Moore, *Stelele de la picioarele noastre*, traducere de Mihaela Alexandrescu)

13. Construiește trei enunțuri în care numeralul cardinal *doi* să îndeplinească, pe rând, funcția sintactică de circumstanțial de loc, de circumstanțial de timp și de circumstanțial de mod.

14. Completează tabelul dat cu circumstanțialele din textele de mai jos, în funcție de felul fiecăruia și de partea de vorbire prin care se exprimă:

a. *Sosise acasă la ora 18.20, ca de obicei, și strigase din hol „Bună, dragă!", dar nu primise niciun răspuns. [...] Însemna, probabil, că Isabelle strângea hainele întinse pe sârma din grădină, Robbie făcea năzbâtii pe-afară — să sperăm că undeva departe —, Dorothea citea în camera ei, iar Jack meșterea la motocicleta din garaj. Așa că, spunându-și că își va vedea curând soția și familia, Ron își puse pălăria în cuierul de lemn din hol, agăță haina dedesubt, își șterse picioarele de mai multe ori pe covorașul de la intrare [...] și își aranjă părul, uitându-se în oglinda din hol. Atunci observă o altă anomalie [...].*
— Văd că merg foarte repede, spuse Jack, aplecându-se în stradă ca să vadă mai bine.

(Megan Wynne, *Casa din strada Hawthorn*, traducere de Alina Dobre)

b. *Aceea era dintotdeauna casa lui. Se obișnuise deja cu oamenii bizari care treceau pe la han, unii dintre ei întorcându-se în fiecare an, ca niște rude îndepărtate care își fac apariția de sărbători și în vacanțe, ca să te ciupească de obraji și apoi să dispară din nou. După doisprezece ani, devenise deja destul de bun în a prezice cine avea să apară și când.*

(Kate Milford, *Misterul din hanul pungașilor*, traducere de Cătălin Georgescu)

c. *Șoarecele vâsli cu dibăcie și traversă apa cu repeziciune. Trase la mal și îi întinse Sobolului laba din față, în vreme ce acesta se urca în luntre cu mare grijă.*

(Kenneth Grahame, *Vântul prin sălcii*, traducere de Lucian Popa)

d. *Totul decursese normal până acum. Apoi, se petrecu ceva ce nu se mai întâmplase până atunci.*

(Kate Milford, *Nodul tâlharului. O poveste din hanul pungașilor*, traducere de Cătălin Georgescu)

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Text	Valori morfologice	Circumstanțiale de loc	Circumstanțiale de timp	Circumstanțiale de mod
a.	adverb			
	substantiv			
b.	adverb			
	substantiv			
c.	adverb			
	substantiv			
d.	adverb			
	substantiv			

15. Citește cu atenție textul următor, apoi răspunde la cerințele date:

Ridicând nasul din carte, am aruncat rapid o privire spre ei. Nimic mai mult, însă a fost suficient ca să văd grupurile de elevi aliniați pe margine. De fapt, erau aproape numai fete. Trebuia să recunosc că să te trezești devreme doar ca să te uiți la un antrenament de fotbal cerea multă dedicare. În plus, nu era mai puțin ciudat să te trezești devreme ca să citești în liniște.

(Alex Light, *Iubire de probă*, traducere de Iulia Dromereschi)

a. Identifică toate circumstanțialele din fragmentul dat și menționează valoarea morfologică și tipul fiecăruia.
b. Identifică regentul fiecărui circumstanțial menționat la punctul a, precizând și valoarea morfologică a acestuia.
c. Menționează valoarea morfologică și funcția sintactică a cuvintelor subliniate.
d. Construiește câte un enunț în care fiecare cuvânt subliniat să aibă altă funcție sintactică decât în text, pe care o vei menționa.
e. Consideri că ai putea să te trezești devreme ca să te uiți la un antrenament de fotbal sau ca să citești în liniște? Motivează-ți răspunsul în 3–5 enunțuri în care vei folosi cel puțin câte un circumstanțial dintre cele învățate.

16. Construiește planul de idei al unei narațiuni despre o expediție în munții Bucegi:

a. în fiecare dintre cele 6–8 idei formulate, vei folosi cel puțin un complement sau un circumstanțial pe care îl vei numi;
b. menționează partea de vorbire prin care se exprimă fiecare funcție sintactică menționată la punctul a;
c. numește elementul regent al fiecărei funcții sintactice identificate la punctul a.

17. **Bifează căsuța corespunzătoare funcției sintactice pe care cuvântul subliniat o îndeplinește în fiecare enunț:**

	Atribut	Circumstanțial
După <u>examen</u> plec într-o vacanță la mare.	☐	☐
Plimbarea după <u>examen</u> te va ajuta să te relaxezi.	☐	☐
Se concentrează foarte bine în condiții de <u>examen</u>.	☐	☐
<u>Vara</u> am în program o mulțime de activități recreative.	☐	☐
Programul de <u>vară</u> îmi permite să dorm și să citesc mai mult.	☐	☐
În <u>vara</u> anului 2019 mi-am petrecut timpul mai mult în casă.	☐	☐
Gerul vine furios și necruțător de la <u>munte</u>.	☐	☐
Plecarea de la <u>munte</u> i-a întristat pe copii.	☐	☐
Îmi place aerul curat de la <u>munte</u>.	☐	☐

18. **Precizează felul circumstanțialului subliniat din enunțurile următoare:**

a. *În <u>vacanța</u> de vară, părinții l-au trimis la bunici.*
b. *Părinții i-au promis că în luna august vor pleca într-o <u>vacanță</u>.*
c. *Deși a fost un curs dificil, s-a simțit acolo ca în <u>vacanță</u>.*
d. *Nu îl văd, pentru că stă în <u>întuneric</u>.*
e. *A ajuns acasă pe <u>întuneric</u>.*
f. *<u>Înainte</u>, biletele se puteau cumpăra doar de la casierie.*
g. *Noi ne oprim să alimentăm mașina, dar voi mergeți <u>înainte</u>!*
h. *A ieșit și la joacă, dar <u>înainte</u> și-a făcut tema.*
i. *Câinii se comportă cu stăpânii lor precum niște <u>prieteni</u> adevărați.*
j. *Peste noapte a rămas la <u>prietenii</u> lui din Oradea.*
k. *După <u>prietenii</u> noștri, urmează echipa voastră.*

19. **Menționează funcțiile sintactice pe care cuvintele subliniate la exercițiul anterior le îndeplinesc în enunțurile următoare:**

a. *Nu va uita niciodată momentele de liniște din <u>vacanța</u> petrecută la bunici.*
b. *Am colindat tainicele străzi ale orașului până s-a făcut <u>întuneric</u>.*
c. *Nu simțea frigul, dar problema era <u>întunericul</u> din peșteră.*
d. *A și trecut peste supărarea de mai <u>înainte</u>.*
e. *Îi ajutăm pe <u>prietenii</u> lor să-și caute obiectele pierdute.*
f. *<u>Prietenii</u> se ajută în orice situație.*
g. *Îndemnați de <u>prietenii</u> noștri, am hotărât să începem proiectul.*
h. *Sfaturile <u>prietenilor</u> din clasele mai mari ne-au fost de folos.*

Scanned with OKEN Scanner

20. **Precizează funcția sintactică și valoarea morfologică a cuvintelor subliniate din următoarele enunțuri:**

a. *Băiatul este frumos.*
b. *Băiatul scrie frumos.*
c. *Băiatul frumos este admirat de toată lumea.*
d. *Frumosul este o valoare eternă.*
e. *Adâncul mării a reprezentat dintotdeauna un mister pentru oricine.*
f. *Supușii s-au înclinat adânc în fața regelui.*
g. *Un întuneric adânc i-a cuprins sufletul.*
h. *Toamna, turmele de sus, de pe platourile munților, coboară în vale.*
i. *Casele din vale sunt înconjurate de brazi.*
j. *Totdeauna mi-au plăcut costumele românești de la țară.*
k. *Bunicii mei trăiesc la țară.*
l. *El este ca un elev model.*
m. *El se poartă ca un elev model.*

21. **Se dau următoarele cuvinte: *frumos*, *respectuos*, *profund*, *intens*. Alcătuiește o compunere, de 5–10 rânduri, în care să-ți faci autoportretul și în care să integrezi cuvintele date, având, pe rând, funcția sintactică de atribut, de nume predicativ și de circumstanțial de mod.**

22. **Citește cu atenție următorul fragment, apoi răspunde la cerințe:**

Trăia odată un ceasornicar bătrân. Într-o zi, plimbându-se printr-o pădure de la marginea orașului, văzu un ceas aruncat la rădăcina unui stejar. Era mare cât un băiat sau o fetiță de patru ani, avea limbile de aur și cifrele de pietre scumpe.

Niciodată nu mai văzuse ceasornicarul un asemenea ceas! Îl privi pe toate părțile, însă ceasul nu mergea. Îl luă acasă și îl desfăcu să îl repare. Pe vremea aceea, în fiecare ceas locuia un pitic. El era cel care mișca roțile dințate și bătea cu un ciocănel, făcând tic–tac, tic–tac...

Ceasul pe care îl găsise meșterul nu avea pitic. Avea însă un pitic într-un sertar, de la un ceas care fusese strivit din greșeală de stăpânul său. Repară ceasornicarul ceasul și îl așeză în vitrină, doar, doar o veni păgubitul după el.

Într-o zi, trecu pe acolo împăratul care, văzând ceasul, dori să-l cumpere. Îl duse la palat și îl așeză în sala tronului păzit de doi ostași. Din ziua aceea se petrecu un lucru tare ciudat. De câte ori venea la palat câte un boier să se plângă că-l necăjesc țăranii, abia îi spunea împăratul: „Vorbește! Îți dau voie să vorbești o oră..." că ceasul cu limbi de aur și arăta că ora trecuse! Pleca boierul supărat, fără să apuce să deschidă gura. Dacă venea însă o văduvă, care îl învinuia pe boier că-i fură și ultima bucățică de pâine, împăratul îi spunea:

Scanned with OKEN Scanner

— Ei, vorbește și tu! Îți dau voie o clipă... Și iată că după ceasul cu limbă de aur, clipa ținea, ținea și nu se mai sfârșea... Pleca văduva numai când spusese tot ce avea pe inimă!

Dacă au văzut așa, s-au strâns boierii într-o zi și s-au dus la împărat.

— Măria-ta, nu se mai poate... Ceasul Măriei tale ne face viața amară. Nu merge bine, Măria-ta!

L-a chemat împăratul pe ceasornicar și i-a dat ceasul să-l repare.

(Vladimir Colin, *Povestea ceasului cu inimă*)

a. Extrage din text trei structuri de tipul verb + circumstanțial de timp.
b. Extrage din text trei structuri de tipul verb + circumstanțial de mod.
c. Extrage din text trei structuri de tipul verb + circumstanțial de loc.
d. Completează enunțurile subliniate cu complementele circumstanțiale potrivite.
e. Precizează funcția sintactică a substantivului din prima propoziție a fragmentului, apoi alcătuiește un enunț în care acesta să fie circumstanțial de loc.
f. Identifică în text un substantiv cu funcție sintactică de circumstanțial de loc, apoi alcătuiește un enunț în care același substantiv să fie circumstanțial de timp.
g. Identifică în text un substantiv cu funcție sintactică de complement direct, apoi alcătuiește un enunț în care același substantiv să fie circumstanțial de loc.
h. Identifică în text pronumele personal de politețe cu funcție sintactică de atribut, apoi alcătuiește un enunț în care același pronume personal de politețe să fie circumstanțial de mod.

23. După ce a citit cartea *Nodul tâlharului. O poveste din hanul pungașilor* de Kate Milford, tradusă de Cătălin Georgescu, Mihnea, elev în clasa a VI-a, a transcris în jurnalul său de lectură următoarele pasaje:

a. ***Odinioară**, fațada avea un aspect jucăuș.*
b. ***Înăuntru**, colegul nederanjant ridică un inel de pe catifeaua pe care stătea așezat.*
c. ***Afară**, cele două fete se dezumflaseră.*
d. *Totul decursese **normal până acum**.*
e. *Aceasta se așează **lângă bărbat**.*
f. *Fetele se ridicară **brusc** în picioare.*
g. *Mă uit la inele pentru că urmează să vin **aici** cu viitorul meu logodnic, **data** viitoare când vizităm orașul.*
h. ***În magazin**, roșcata și falsa verișoară se întinseseră la taclale.*
i. *Tipul acela știe că se petrece ceva **acolo**.*

Băiatul nu stăpânește punctuația în contextele cu circumstanțiale. Deși și-a luat câteva notițe despre rolul virgulei, nu a înțeles, totuși, rolul acestui semn de punctuație în fragmentele pe care le-a transcris.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Citește notițele lui despre punctuație, observă circumstanțialele evidențiate în fiecare secvență, apoi ajută-l pe Mihnea cu explicații, completând spațiile libere din jurnal, cu subpunctele care corespund rolului pe care îl are virgula.

Notițele lui Mihnea:

Circumstanțialele se despart sau nu prin virgulă de restul enunțului, în funcție de:

- relația pe care o stabilesc cu regentul: mai puternică/ mai slabă;
- intenția vorbitorului de a scoate în evidență circumstanțialul.

Explicații pentru Mihnea:

1. Circumstanțialele se separă prin virgulă, pentru că scot în evidență o idee și se află la începutul enunțurilor, înaintea termenilor regenți: .....
2. Circumstanțialele se despart prin virgulă, pentru că relația cu regentul este slabă: .....
3. Circumstanțialele nu se despart prin virgulă, pentru că legătura cu regentul este mai puternică:
   .....
   .....

24. Fă o prezentare pentru colegii tăi a ultimei cărți pe care ai citit-o.

a. Vei avea în vedere:
- indicarea anului apariției cărții;
- precizarea timpului în care se petrece acțiunea;
- prezentarea felului în care se desfășoară acțiunea (de exemplu: *rapid, lent*);
- precizarea momentului celui mai captivant.

b. Stabilește partea de vorbire și funcția sintactică a cuvintelor care constituie răspunsuri la cerințe.

25. **Exercițiu maraton! Te poți considera câștigător dacă reușești să rezolvi corect toate cerințele în mai puțin de cinci minute.**

START!

Alcătuiește câte un enunț în care să existe:

a. un circumstanțial de mod realizat prin pronume personal în cazul acuzativ;
b. un circumstanțial de loc realizat prin substantiv în cazul acuzativ;
c. un circumstanțial de timp realizat prin substantiv în cazul acuzativ;
d. un circumstanțial de timp realizat prin adverb de timp;
e. un circumstanțial de loc realizat prin adverb de loc;
f. un circumstanțial de mod realizat prin adverb de mod.

Oprește cronometrul! Sigur ai reușit!

Scanned with OKEN Scanner

25. **Exercițiu maraton! Te poți considera câștigător dacă reușești să rezolvi corect toate cerințele în mai puțin de cinci minute.**

START!

Alcătuiește câte un enunț în care să existe:

a. un circumstanțial de mod realizat prin pronume personal în cazul acuzativ;
b. un circumstanțial de loc realizat prin substantiv în cazul acuzativ;
c. un circumstanțial de timp realizat prin substantiv în cazul acuzativ;
d. un circumstanțial de timp realizat prin adverb de timp;
e. un circumstanțial de loc realizat prin adverb de loc;
f. un circumstanțial de mod realizat prin adverb de mod.

Oprește cronometrul! Sigur ai reușit!

Scanned with OKEN Scanner

XV

Stilistica

Scanned with OKEN Scanner

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- **Limba standard. Normă și abatere**
- **Istoria cuvintelor – variații ale formei și ale sensului în timp**
- **Limbă vorbită. Limbă scrisă**

1. Elevii din imagine discută despre organizarea unui eveniment educativ în Sala de lectură a școlii lor.

a. Construiește 10 replici care ar putea reconstitui dialogul dintre ei.

b. Adaugă replicilor de la punctul a informații referitoare la elementele nonverbale (mimică, gesturi, atitudini) și paraverbale (tonalitate).

c. Transformă vorbirea directă imaginată de tine în vorbire indirectă.

2. Următoarele enunțuri sunt replicile a doi actori dintr-o piesă de teatru, dar cineva a șters toate semnele de punctuație.

a. Introdu semnele de punctuație lipsă pentru a reconstitui scena surprinsă în imagine.

b. Notează, pentru fiecare replică, un substantiv care să exprime emoția/starea pe care o transmite personajul.

Scanned with OKEN Scanner

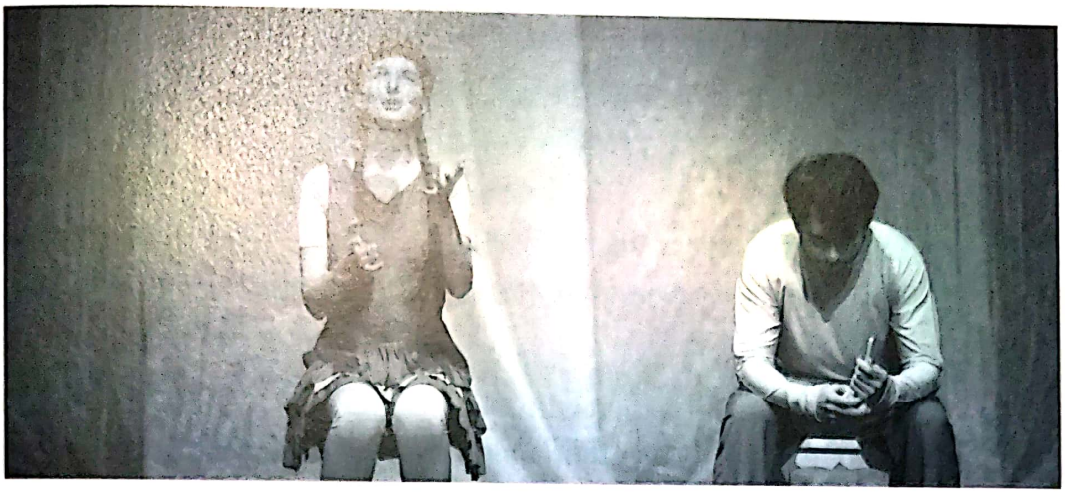

Vladimir: *Maria mi se pare că nu mă asculți*
Eu vorbesc despre un lucru foarte grav
Nu nu mai există cale de întoarcere
Tu auzi ce spun
Uite lucrurile s-au complicat foarte tare
Acum tu te joci cu mine și nici nu-ți pasă de problema pe care mi-ai creat-o
Ești foarte nepăsătoare în timp ce eu mai am puțin și iau foc
Maria: tace, murmură o melodie
Taci puțin Vladimir
Încerc să-mi amintesc melodia asta
Cred că ne poate răspunde la toate întrebările
Ce problemă
Exagerezi
De fapt totul se reduce la versurile unui cântec pe care tu refuzi să-l asculți

3. Corectează următoarele enunțuri, în care există greșeli uzuale de limbă:

a. *În ceea ce privesc câștigurile materiale, nu se merită să faci atâtea sacrificii.*
b. *Dragele mele, vă amintiți discuția care am avut-o ieri despre vacanță?*
c. *Când s-a apropriat de mașină, propietarul a observat ieșind în fugă o pisică.*
d. *A ajuns la 12 concursuri consecutive, serie pe parcursul cărora a pierdut o singură dată.*
e. *A loat în fugă două mingii și a fugit pe terenul de sport.*

4. Identifică elemente ale registrului familiar în textul de mai jos:

Trip are o expresie care-mi spune că: a) îi este foame; b) nu s-ar da în lături să mănânce la cină cu noi. Bănuiesc că maică-sa gătește faimoasa ei tocăniță de soia. Am mâncat și eu o dată la ei chestia aia. Avea gust de carton înmuiat, împănat cu morcovi.

Scanned with OKEN Scanner

— *Nu știu sigur ce vom mânca, îi răspund.*

— *Păi, orice ar fi, spune Trip, probabil că va fi mai bun decât ce gătește mama diseară: varză de Bruxelles cu surprize.*

— *Și care e surpriza?*

— *Că nu e nimic altceva decât varză.*

(James Patterson, *Roboții din familia mea. Revoluția roboților*, traducere de Sorin Petrescu)

5. Identifică elemente specifice vorbirii în fiecare dintre enunțurile de mai jos, apoi rescrie enunțurile într-o variantă care să respecte regulile limbii scrise:

a. — *Ooooo, ce frumos îți vine rochia ! Parcă ar fi fost croită pentru tine!*

b. — *Poa' să ningă, nu-mi pasă!*

c. — *Cin' te crezi, de mă iei așa de sus?*

d. — *Lu cine îi zici să nu se bage singur în vorbă?*

e. — *Iel nu mă cunoaște la fel de bine și poa să crează că băiatu care îl cunosc ieu ie ăsta de aici și nu știe că ie ălîlalt, că pe ăsta nici nu l-am văzut, că iera mai mulți acolo.*

f.

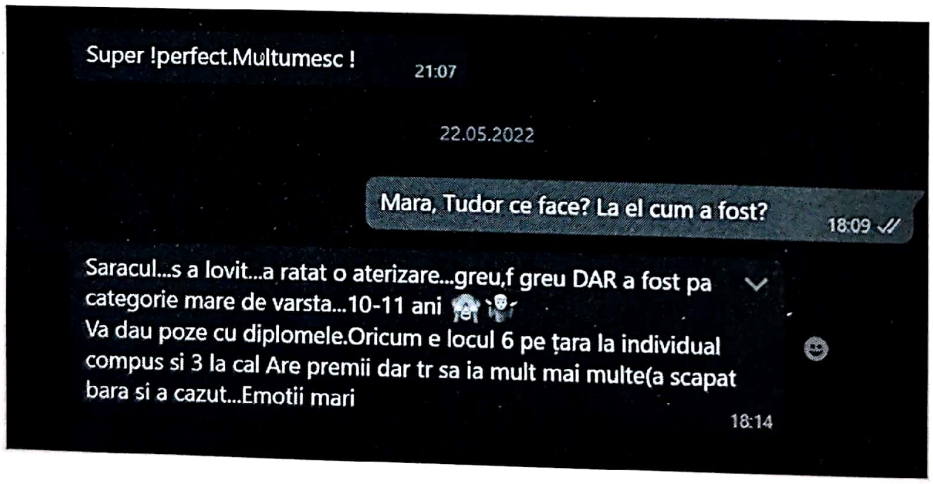

6. Identifică, în DOOM³, patru cuvinte care sunt precedate de semnul *. Caută aceste cuvinte în DOOM², respectiv în DOOM¹. Ce observi?

7. Caută, în DOOM², respectiv în DOOM¹, următoarele cuvinte care, în DOOM³, apar precedate de !:

a. *acatist, anost, intim, mijloc, penurie;*

b. *ghimbir, mănăstire, tăieței;*

c. *analog;*

d. *NATO, ORL, UNICEF;*

e. *a bocăni, a ciocăni, a înveșmânta.*

Scanned with OKEN Scanner

8.

a. Extrage din fiecare dintre fragmentele următoare câte cinci cuvinte/forme care nu se mai folosesc în limba contemporană și găsește echivalentul lor actual. (Poți folosi DEX sau un dicționar de arhaisme.)

b. Rescrie fragmentul extras din opera lui Ion Neculce (punctul iii) într-o variantă conformă cu normele limbii române standard. Ce observi?

i. *I pak* (și iarăși) *dau știre domnie tale za* (despre) *lucrul turcilor, cum am auzit eu că împăratul au eșit den Sofiia, și aimintrea nu e, și se-au dus în sus pre Dunăre.*

I pak să știi domniia ta că au venit un om de la Nicopole de miie me-au spus că au văzut cu ochii lor că au trecut ciale corăbii ce știi și domniia ta pre Dunăre în sus.

I pak să știi că bagă den toate orașele câte 50 de omin să fie de ajutor în corăbii.

I pak să știi cumu se-au prins nește meșter[i] den Țarigrad cum vor treace ceale corăbii la locul cela strimtul ce știi și domniia ta.

I pak spui domniie tale de lucrul lui Mahamet beg, cum am auzit de boiari ce sunt megiiaș[i] și de generemiiu Negre, cum i-au dat împăratul sloboziie lui Mahamet beg, pe io-i va fi voia, pren Țeara Rumânească, iară el să treacă.

I pak să știi domniia ta că are frică mare și Băsărab de acel lotru de Mahamet beg, mai vârtos de domniile voastre.

I pak spui domniietale ca mai marele miu, de ce am înțeles și eu. Eu spui domniietale iară domniiata ești înțelept și aceste cuvinte să ții domniiata la tine, să nu știe umin mulți, și domniile vostre să vă păziți cum știți mai bine.

I bog te veselit. Amin

(*Scrisoarea lui Neacșu din Câmpulung către judele Brașovului*, 1521, cel mai vechi document în limba română, scris cu litere chirilice)

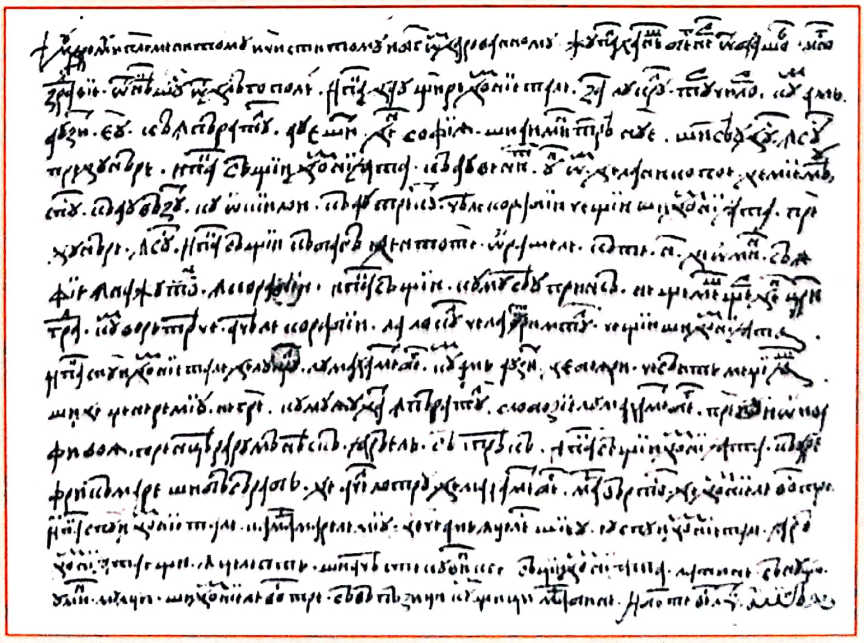

Scanned with OKEN Scanner

ii. *Mulți scriitori au nevoit de au scris rândul și povestea țărâlor, de au lăsat izvod pa urmă, și bune și rele, să rămâie feciorilor și nepoților, să le fie de învățătură, despre cele rele să să ferească și să să socotească, iar dupre cele bune să urmeze și să să învețe și să să îndirepteze. Și pentru aceia, unii de la alți chizmindu și însemnând și pre scurtu scriind, adecă și răposatul Gligorie Ureche ce au fost vornic mare, cu multa nevoință cetind cărțile și iz-voadele și ale noastre și cele striine, au aflat cap și începătura moșilor, de unde au izvorât în țară și s-au înmulțit și s-au lățit, ca să nu să înnece a toate țările anii trecuți și să nu să știe ce s-au lucrat, să sa asemene fierălor și dobitoacelor celor mute și fără minte.*

(Grigore Ureche, *Letopisețul Tării Moldovei*)

iii. *Ștefan-vodă cel Bun, când s-au apucat să facă mănăstirea Putna, au tras cu arcul Ștefan-vodă dintr-un vârvu de munte ce este lângă mănăstire. Și unde au agiunsu săgeata, acolo au făcut prestolul în oltariu. Și este mult locu de unde au tras până în mănăstire. Pus-au și pe trii boierenași de au tras, pre vătavul de copii și pre doi copii din casă. Deci unde au căzdut săgeata vătavului de copii au făcut poarta, iar unde au cadzut săgeata unui copil din casă au făcut clopotnița.*

(Ion Neculce, *O samă de cuvinte*)

Scanned with OKEN Scanner

TESTE

XVI

Teste predictive și sumative

Scanned with OKEN Scanner

CLASA A V-A

TEST PREDICTIV 1

I. Scrie după dictare următorul text: **15 puncte**

Leul, măgarul și vulpea s-au dus la vânătoare. Au prins mult vânat, iar leul porunci măgarului să facă împărțeala. Măgarul împărți totul în trei părți egale și spuse:

— Poftim, luați-vă parte fiecare!

Leul se înfurie, îl mâncă pe măgar și porunci vulpii să facă o nouă împărțeală. Vulpea adună totul într-o singură grămadă mare pentru leu, lăsând pentru ea mai nimic. Leul se uită și spuse:

— Bravo ție! Cine te-a învățat să împarți așa de bine?

Vulpea răspunde leului:

— Pățania măgarului!

(Esop, *Leul, vulpea și măgarul*)

II. Rezolvă cu atenție următoarele cerințe:

1. Scrie câte un cuvânt cu sens asemănător și câte unul cu sens opus pentru fiecare dintre următoarele cuvinte din text: **8 puncte**

s-au dus = ..., ≠.....

se înfurie = ..., ≠.....

mare = ..., ≠.....

bine = ..., ≠.....

2. Completează grupurile de litere învățate în următoarele cuvinte: **8 puncte**

Animalele sălbatice în...arcă o experiență nouă!

Leul, re...le animalelor, îl mănâncă pe măgar.

Vulpea este ...mată să împartă vânatul.

Vulpea nu vrea să cadă în ...ara leului.

3. Extrage din textul scris după dictare două cuvinte care conțin grupuri de sunete diferite (diftong, triftong, hiat) și subliniază-le. **8 puncte**

4. Desparte în silabe cuvintele: **8 puncte**

mâncă – ..... *vulpii* – ..... *împărțeala* – ..... *pățania* – .....

Scanned with OKEN Scanner

5. **Menționează partea de vorbire pentru fiecare dintre următoarele cuvinte din textul scris după dictare:** **8 puncte**

vânătoare – .....; *să facă* – .....; *ea* – .....; *nouă* – .....

6. **Menționează categoriile gramaticale cerute pentru fiecare dintre următoarele cuvinte din textul scris după dictare:** **10 puncte**

au prins – timpul ....., persoana ....., numărul .....;

vulpii – genul ....., numărul .....;

[grămadă] mare – genul ....., numărul .....;

ea – persoana ....., genul ....., numărul ..... .

7. **Alege forma corectă și rescrie textul:** **10 puncte**

Odată/o dată, demult, niște animale sălbatice i-au/iau parte la o vânătoare împreună. Leul se supără că măgarul înpărțise/împărțise vânatul în mod egal. Îl mănâncă și dă vulpii/vulpi aceiași/aceeași sarcină.

8. **Într-o compunere de 80–100 de cuvinte, povestește o altă întâmplare imaginară cu animale domestice sau sălbatice. În textul tău, vei include: un enunț exclamativ, un enunț interogativ și un enunț negativ pe care le vei sublinia, folosind culori diferite.** **15 puncte**

Notă! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 80 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

Se acordă 10 puncte din oficiu.
TOTAL: 100 de puncte

Scanned with OKEN Scanner

TEST PREDICTIV 2

Citește cu atenție textul următor și răspunde la cerințele date:

Într-o duminică dimineața, părinții băiatului se pregăteau, ca de obicei, să se ducă la biserică. Ștrengarul, îmbrăcat cu pantalonași până la genunchi și în cămașă, stătea cocoțat pe marginea mesei, tare bucuros că ai săi urmau să plece de acasă, lăsându-l de capul lui câteva ceasuri. Toate bune și frumoase, numai că, tocmai când să iasă pe ușă, tatăl său se întoarse în prag și îi spuse, pe un ton aspru, că, mai înainte de a trece la joacă, ar face bine să citească un capitol din Comentarii[1] – dar să citească neapărat, stărui dânsul, pasămite cunoscându-și prea bine odrasla, adăugând răspicat că la întoarcere o să-l asculte. [...]

După ce plecară ei, băiatul se codi, se învârti, până la urmă își zise: fie, de data asta, o să le dea ascultare părinților, așa că se așeză la masă, în fața marelui ceaslov și începu să buchisească.

În ăst timp, băiatul citea și moțăia, în luptă cu somnul. Cum, necum, somnul îl birui și el adormi buștean. Habar n-avea dacă dormise mult sau puțin, dar deodată se trezi, auzind în spatele său un zgomot ușor. Pe prichiciul[2] ferestrei, drept în fața lui, se afla o oglinjoară în care putea vedea mai toată încăperea. Ridicând capul să se uite în oglindă, ștrengarul băgă de seamă că deschisese cineva sipetul[3] cel mare și vechi, pe care-l adusese maică-sa de zestre. Era un sipet greu, din lemn de stejar întărit cu ferecături de fier. În afară de maică-sa, nimeni nu umbla la el. [...] Ștrengarul văzu clar în oglindă capacul acelui sipet ridicat și nu știu ce să creadă. Doar maică-sa îl încuiase cu puțin înainte de a pleca! Oare cine să fi făcut isprava asta? Să-l fi lăsat maică-sa deschis? Cum era să-l lase, când îl știa pe băiat singur în toată casa?

La un moment dat, băiatului începu să-i fie teamă, bănuind că se strecurase vreun hoț în casă. Cu ochii țintă la oglindă, nu se încumeta să facă nicio mișcare. Aștepta ca, dintr-o clipă într-alta, să se ivească hoțul și se întreba oare ce putea fi umbra aceea neagră de pe marginea sipetului. Se tot uita la ea, dar nu-i venea să-și creadă ochilor. Apoi, treptat, umbra deveni tot mai deslușită. Băiatul nu mai avea acum nicio îndoială: pe marginea sipetului se afla un elf! Auzise el, nu-i vorbă,

Scanned with OKEN Scanner

despre elfi, dar nu-și închipuise nicicând că ar putea să fie chiar atât de mici. Iar cel pe care-l vedea prin oglindă nu era mai înalt de-o șchioapă.

(Selma Lagerlöf, *Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia*, traducere de Dan Faur și N. Filipovici)

[1]*Comentarii* (Comentariile lui Luther) – culegere de predici ținute, începând din 1515, de către Martin Luther.
[2]*prichici* – marginea de jos a ferestrei, ieșită în afară ca o streașină.
[3]*sipet* – cufăr de lemn în care se păstrează haine sau obiecte de valoare.

1. Scrie câte un cuvânt cu sens asemănător pentru fiecare dintre cuvintele subliniate în secvența: *tocmai când să iasă pe ușă, tatăl său se întoarse în prag și îi spuse, pe un ton aspru.* **6 puncte**

2. Notează litera corespunzătoare variantei de răspuns pe care o consideri corectă: **12 puncte**

A. Sunt despărțite corect în silabe toate cuvintele din seria:
a. *pă-rin-ții, som-nul, buș-te-an, miș-ca-re*;
b. *pă-rinți-i, so-mnul, buș-tean, mi-șca-re*;
c. *pă-rin-ții, som-nul, buș-tean, miș-ca-re*;
d. *pă-rinți-i, so-mnul,buș-tean, mi-șca-re.*

B. În secvențele: *Era un sipet greu, din lemn de stejar întărit cu ferecături de fier; nimeni nu umbla la el*, există:
a. trei substantive, două verbe, patru adjective și un pronume;
b. patru substantive, trei verbe, patru adjective și un pronume;
c. cinci substantive, două verbe, două adjective și un pronume.

C. În secvența: *Băiatul nu mai avea acum nicio îndoială: pe marginea sipetului se afla un elf!*, există:
a. două verbe la timpul trecut și un substantiv de genul masculin;
b. două verbe la timpul prezent și trei substantive de genul masculin;
c. două verbe la timpul trecut și două substantive de genul masculin.

3. Transcrie subiectul și un predicat din enunțul: *Într-o duminică dimineața, părinții băiatului se pregăteau, ca de obicei, să se ducă la biserică.* **Scrie în dreptul fiecărui cuvânt extras ce parte de propoziție este.** **6 puncte**

4. Selectează, din chenarul de mai jos, un cuvânt care poate avea două sensuri și alcătuiește enunțuri cu fiecare dintre acestea. **6 puncte**

aspirator *fulger*	*pânză* *chitară*	*vas* *aplauze*

Scanned with OKEN Scanner

5. **Pornind de la imaginea de mai jos, formulează, pe rând, o propoziție simplă și o propoziție dezvoltată.** **6 puncte**

6. **Exprimă-ți părerea despre Nils, într-un enunț care să conțină două adjective.** **6 puncte.**

7. **Construiește o propoziție după următoarea schemă:** **10 puncte**

substantiv (masculin, plural) + adjectiv + verb (timpul viitor) + pronume + substantiv (feminin).

8. **Taie cuvintele scrise greșit și scrie forma corectă a acestora:** **10 puncte**

Nils nu era obijnuit să vadă sipetul deschis. Ia fost teamă, crezând că un hoț sa strecurat în casă, dar nu a loato totuși la goană ca băieții fricoșii. El numai văzuse nici o dată un elf atât de mic. M-ă întreb cum ar fi reacționat Nils, oare, dacă acolo era mai mulți spiriduși.

9. **Completează textul de mai jos cu semnele de punctuație care lipsesc.** **10 puncte**

Credeai că un hoț a intrat în casa ta Nu-ți fie teamă Nils În curând vei porni într-o aventură grozavă

10. **Fii creativ! Scrie un text de 100–120 de cuvinte, în care să îți imaginezi o continuare a întâmplărilor din fragmentul de mai sus.** **18 puncte**

În compunerea ta, vei folosi:

- un substantiv comun care arată locul acțiunii;
- un substantiv propriu;
- un enunț exclamativ.

Cele 18 puncte se acordă astfel: 10 puncte pentru conținut și 8 puncte pentru redactare (ortografie – 2 puncte, punctuație – 1 punct, proprietatea termenilor folosiți – 2 puncte, coerența textului – 2 puncte, așezare în pagină, lizibilitate – 1 punct).

Notă! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 100 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

Se acordă 10 puncte din oficiu.

TOTAL: 100 de puncte

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

TEST SUMATIV 1

I. **Citește cu atenție următorul text și răspunde apoi la cerințe:**

Atunci apăru vulpea.

— Bună ziua, zise vulpea.

— Bună ziua, răspunse politicos micul prinț, care se întoarse, dar nu văzu nimic.

— Sunt aici, sub măr...

— Cine ești? spuse micul prinț. Ești foarte frumoasă...

— Eu sunt o vulpe, spuse vulpea.

— Vino să te joci cu mine, îi propuse micul prinț. Sunt atât de trist...

— Nu mă pot juca cu tine, zise vulpea. Nu sunt îmblânzită. [...]

Vulpea tăcu și îl privi multă vreme pe micul prinț.

— Te rog... îmblânzește-mă! spuse ea.

— Aș vrea, răspunse micul prinț, dar nu prea am timp. Am prieteni de descoperit, lucruri de cunoscut.

— Nu cunoști decât lucrurile pe care le îmblânzești, spuse vulpea. Oamenii nu mai au timp să cunoască nimic. Cumpără lucruri de-a gata de la negustori. Dar, cum nu există negustori de prieteni, oamenii nu mai au prieteni. Dacă vrei un prieten, îmblânzește-mă!

— Ce trebuie să fac? zise micul prinț.

— Trebuie să ai multă răbdare, răspunse vulpea. Te vei așeza la început ceva mai departe de mine, așa, în iarbă. Mă voi uita la tine cu coada ochiului, iar tu nu vei zice nimic. Dar, în fiecare zi te vei putea așeza un pic mai aproape. [...]

Astfel micul prinț îmblânzi vulpea. Iar când ora plecării era aproape:

— Ah! zise vulpea... am să plâng.

— E din vina ta, spuse micul prinț, eu nu-ți doream răul, dar tu ai vrut să te îmblânzesc.

— Desigur, spuse vulpea. [...]

— Adio, zise el...

— Adio, zise vulpea. Iată secretul meu. E foarte simplu: nu poți vedea bine decât cu inima. Esențialul e invizibil pentru ochi.

— Esențialul e invizibil pentru ochi, repetă micul prinț spre a ține minte.

(Antoine de Saint Exupéry, *Micul prinț*,
traducere de Ioana Socolescu)

1. **Extrage din text un enunț interogativ și unul imperativ.** **4 puncte**

2. Alege varianta în care toate cuvintele sunt despărțite corect în silabe: 4 puncte

a. *tre-bu-ie, în-ce-put, ne-gu-stori, îm-blân-zeș-te;*
b. *î-mblân-ze-ște, ne-gus-tori, în-ce-put, tre-bui-e;*
c. *î-nce-put, tre-bu-ie, îm-blân-ze-ște, ne-gu-stori;*
d. *ne-gus-tori, tre-bu-ie, îm-blân-zeș-te, în-ce-put.*

3. Precizează numărul de litere și numărul de sunete din fiecare dintre următoarele cuvinte: *joci, există, ceva, eu.* 8 puncte

4. Extrage, din text, un substantiv articulat hotărât, un substantiv articulat nehotărât și două substantive nearticulate. 4 puncte

5. Extrage două enunțuri de tip propoziție din fragmentul de mai jos.

— Vino să te joci cu mine, îi propuse micul prinț. Sunt atât de trist...
— Nu mă pot juca cu tine, zise vulpea. Nu sunt îmblânzită.

Precizează felul acestora după alcătuire și după forma predicatului. 8 puncte

6. Selectează din text un pronume personal cu formă accentuată și un altul cu formă clitică. 4 puncte

7. Extrage din text un atribut substantival și un predicat verbal. 4 puncte

8. Precizează valoarea morfologică a cuvântului *o*, evidențiat în text (*Eu sunt o vulpe, spuse vulpea.*), apoi alcătuiește un enunț în care același cuvânt să aibă altă valoare morfologică, pe care o vei preciza. 8 puncte

9. Precizează modul și timpul verbelor subliniate în fragmentul dat. 8 puncte

10. Extrage din text un verb la modul imperativ și un verb la infinitiv. 4 puncte

11. Precizează valoarea morfologică a verbului *a avea* din enunțul: *Am să plâng* și alcătuiește o propoziție în care acesta să aibă altă valoare morfologică, pe care o vei preciza. 8 puncte

12. Notează X în dreptul fiecărui enunț pentru a stabili corectitudinea sau incorectitudinea acestuia. 4 puncte

Enunț	Corect	Incorect
În enunțul: *Sunt aici, sub măr.*, verbul *a fi* are valoare predicativă.		

Scanned with OKEN Scanner

Propoziția *Atunci apăru vulpea.* este simplă.		
În enunțul: *Am cumpărat o ciocolată și două înghețate.*, *o* este numeral cardinal.		
În propoziția *I-am oferit mamei optisprezece trandafiri.*, numeralul este scris corect.		

II. Alcătuiește o compunere narativă (100–150 de cuvinte), în care să-ți imaginezi cum a îmblânzit-o micul prinț pe vulpe. **22 puncte**

În compunerea ta, vei avea în vedere ca:

- primul enunț să fie o propoziție dezvoltată negativă; (2 puncte)
- să existe cel puțin două replici de dialog care să conțină o propoziție dezvoltată interogativă și un verb la modul imperativ; (2 puncte + 2 puncte + 2 puncte)
- să existe un fragment descriptiv de 10–15 cuvinte care să conțină două adjective cu valoare stilistică de epitet și două substantive care să intre în componența unei comparații; (2 puncte + 2 puncte)
- ultimul enunț să fie o propoziție dezvoltată exclamativă. (2 puncte)

Notă! Se acordă 2 puncte pentru fiecare element menționat în repere (14 puncte) și 8 puncte pentru redactare: unitatea compoziției – 1 punct; coerența textului – 1 punct; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 1 punct; lizibilitatea – 1 punct.

Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 100 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

Se acordă 10 puncte din oficiu

TOTAL: 100 de puncte

Scanned with OKEN Scanner

TEST SUMATIV 2

Citește cu atenție următorul text și rezolvă cerințele date:

Soarele de culoarea piersicilor coapte scălda acoperișurile clădirilor din Medlock în lumina blândă a apusului. Prue, Cora și Agapantha traversară piața și ajunseră pe strada Sovereign. Acolo se opriră în fața unei vile care le lua fața celorlalte clădiri din jur, atât prin mărime, cât și prin frumusețe. Avea cinci etaje, construite din cărămidă roșcată, iar fațada era ***decorată*** *cu balustrade și cu o mulțime de arcade și ferestre rectangulare. Acoperișurile erau triunghiulare, conice și în formă de clopot. În mijloc se deschideau scări mari de marmură neagră, care duceau spre o ușă de un albastru închis. Prue și Agapantha o urmară pe Cora, care urcă cu încredere și* ***bătu*** *tare la ușă. La intrare se afla o plăcuță cu simbolul arcurilor argintii, pe care scria: Ghilda Imperială Personisoarta din Medlock, fondată de Maestra Hannah Woolstenbury.*

Prue citise despre Maestra Woolstenbury, cel mai mare tehnician și inventator din lume. Hannah Woolstenbury fusese luată în râs de alți inventatori cea mai mare parte a vieții ei, deoarece credea în fantome, ca să nu mai vorbim de dorința ei de a lua legătura cu ele. Oamenii îi taxaseră ***metodele*** *ca fiind neștiințifice. În cele din urmă însă, ea găsise un mod prin care să readucă spiritele în lumea noastră.*

În timp ce așteptau la ușă, lui Prue îi fu atrasă atenția de un lemur și de un păun cu penaj bogat colorat. Era uimitor că felul relaxat în care pălăvrăgeau și gesticulau părea atât de uman. Hannah Woolstenbury reușise să le demonstreze tuturor că ea era cea care avea dreptate.

Se auziră pași venind dinăuntru și în curând ușa se deschise de perete. În fața lor apăru o femeie cu părul încărunțit, răsfirat pe umeri. Purta o fustă voluminoasă și un șorț plin de făină peste aceasta. Avea un praf de făină chiar și pe nas. Oare ea era Maestra Woolstenbury? După ce le ***examină*** *câteva clipe, femeia bătu din palme și un zâmbet uriaș îi înflori pe chip.*

— Ei, iată-vă! Ce tinere ucenice de nădejde! Își șterse mâinile pline de făină pe șorț.

— Drept să vă spun, mă așteptam să vină două fete și un băiat, însă iată-vă!

(Vashti Hardy, *Scânteia neîmblânzită*,
traducere de Loredana Voicilă)

1. Indică sinonime potrivite în context pentru cuvintele: *decorată, bătu, metode, examină.*

8 puncte

2. Construiește enunțuri cu antonimele cuvintelor: *coapte, urcă, relaxat, apăru.*

12 puncte

Scanned with OKEN Scanner

3. **Precizează numărul de litere și de sunete din cuvintele:** *triunghiulare, deschideau, citise, examina.* **8 puncte**

4. **Identifică un cuvânt monosilabic și unul plurisilabic în enunțul:** *Se auziră pași venind dinăuntru și în curând ușa se deschise de perete.* **4 puncte**

5. **Precizează modul și timpul verbelor din secvența:** *Soarele de culoarea piersicilor coapte scălda acoperișurile clădirilor din Medlock în lumina blândă a apusului. Prue, Cora și Agapantha traversară piața și ajunseră pe strada Sovereign. (...) Prue citise despre Maestra Woolstenbury, cel mai mare tehnician și inventator din lume.* **12 puncte**

6. **Trece verbele subliniate în text la infinitiv și precizează conjugarea acestora.** **8 puncte**

7. **Selectează, din text, două adjective la grade de comparație diferite, pe care le vei preciza.** **4 puncte**

8. **Extrage un substantiv articulat cu articol hotărât, un substantiv articulat cu articol nehotărât, un numeral cardinal și un pronume personal cu formă clitică, din ultimul paragraf al textului.** **4 puncte**

9. **Menționează, pentru fiecare dintre cuvintele subliniate, partea de vorbire și elementele indicate în casete:** *Soarele, de culoarea piersicilor <u>coapte</u>, <u>scălda</u> <u>acoperișurile</u> <u>clădirlor</u> <u>din</u> Medlock în lumina blândă a apusului.* **15 puncte**

scălda	partea de vorbire	modul	timpul	funcția sintactică
acoperișurile	partea de vorbire	genul	funcția sintactică	
coapte	partea de vorbire	genul	numărul	funcția sintactică
clădirilor	partea de vorbire	numărul	funcția sintactică	
din	partea de vorbire			

Scanned with OKEN Scanner

10. **După cum ai aflat în text, lemurul și păunul poartă o conversație. Imaginează un dialog, de 8–10 replici, între cele două personaje, în care se vor regăsi și două enunțuri interogative, două enunțuri exclamative, două verbe la imperativ, cel puțin două adjective, două substantive proprii.** **15 puncte**

Se acordă 10 puncte din oficiu.

TOTAL: 100 de puncte

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

CLASA A VI-A

TEST PREDICTIV 1

I. Scrie după dictare: **10 puncte**

Cum ajunse gangurul la curtea împărătească și intră înăuntru, împăratul, văzându-l așa de frumos aranjat și cu o statură atât de impunătoare, îl primi cu cea mai mare cinste, îl puse în fruntea mesei și-l pofti să cânte. Gangurul, mândru și plin de fală, începu a cânta. Împăratul fu foarte mulțumit cu cântecul lui și-l lăudă. Intră apoi mierla. Împăratul, cum o văzu și pe aceasta, îndată îi întinse și ei un scaun poftind-o să stea lângă masă și să cânte. Începând a cânta, mierla impresionă mult mai plăcut și cântă mult mai frumos decât gangurul.

II. Citește continuarea textului, apoi răspunde la cerințele date:

La urmă sosi și privighetoarea și se plecă plină de umilință până la pământ dinaintea împăratului. Văzând-o că e așa de mică, de prizărită, umilă și nebăgată în seamă, împăratul se miră ce căuta la curtea lui și de aceea o întrebă, cam răstit, cu ce treburi a venit, fără însă să o poftească să șază, cum făcuse cu ceilalți doi oaspeți care intraseră înaintea ei.

*— Apoi, de, Înălțate Împărate, zise privighetoarea umil de lângă ușă, unde **rămăsese** de când intrase înăuntru, să nu vă fie cu supărare și cu bănat, sunt aleasă și trimisă de către neamurile mele la Înălțimea Voastră ca și eu **să** vă **cânt** un cântec.*

*— **Cântă**-mi, dară, zise împăratul zâmbind, să te văd și pe tine ce **poți**.*

*Privighetoarea, necutezând măcar să-și îndrepte privirea spre împărat, își drese mai întâi glasul și apoi începu a cânta, dar colea, cum știe ea să cânte, nu cum cântară celelalte... Împăratul, când o auzi cântând, rămase uimit de frumusețea cântecului ei. Un glas așa de duios, dulce, plăcut și fermecător n-a mai auzit de când s-a trezit el pe lume. Privighetoarea, prin cântecul ei, a băgat sub covată pe ceilalți doi cântăreți de mai înainte. Și, după ce a sfârșit ea acuma de cântat, împăratul n-o mai lăsă să stea la ușă, ci o puse pe dânsa în locul gangurului, în fruntea mesei, totdeodată și „prima", adică darul cel mai mare, mai frumos și mai prețios, care **era** menit pentru cel mai bun cântăreț, iar după ce s-a sfârșit acuma masa, după ce toți oaspeții, câți la acea masă poftiți, s-au sculat de la dânsa, ea **a fost** aceea care a pornit prima în fruntea celorlalți doi cântăreți, chiar dacă îmbrăcămintea ei e cu mult mai simplă decât a gangurului și a mierlei.*

(*Legenda privighetorii*, text folcloric)

1. **Următoarele întrebări au fost construite pe baza textului dat:**

a. *Ce păsări s-au dus să cânte la curtea împăratului?*

b. *De ce gangurul a avut onoarea de a cânta cel dintâi?*

c. *Ce pasăre ar fi trebuit să fi cântat prima?*

d. *Ce pasăre va pleca ultima, deși intrase plină de fală?*

i. Extrage din fiecare întrebare câte un verb auxiliar. **4 puncte**

ii. Extrage din întrebarea de la punctul b un verb aflat la o formă nepersonală pe care o vei numi. **1 punct + 1 punct = 2 puncte**

iii. Extrage din una dintre întrebări un substantiv cu funcție sintactică de subiect. **2 puncte**

iv. Menționează funcția sintactică a substantivului *împăratului* și care este regentul său. **1 punct + 1 punct = 2 puncte**

v. Extrage din una dintre întrebări un numeral și menționează felul acestuia. **1 punct + 1 punct = 2 puncte**

vi. Răspunde la prima întrebare, folosind în răspuns un numeral cardinal. Subliniază-l. **2 puncte**

vii. Răspunde la a doua întrebare, folosind în răspuns un adjectiv la gradul comparativ de superioritate, cu funcție sintactică de atribut, pe care îl vei sublinia. **1 punct + 1 punct + 1 punct + 1 punct = 4 puncte**

viii. Răspunde la a treia întrebare printr-un enunț complex format din două propoziții, ale căror predicate le vei sublinia. **2 puncte + 2 puncte = 4 puncte**

ix. Notează un sinonim și un antonim pentru cuvântul *fală*, care apare în ultima întrebare. **2 puncte + 2 puncte = 4 puncte**

x. Alege, dintre următoarele cuvinte, pe acelea în care numărul de litere <u>nu</u> este egal cu numărul de sunete: *aceea, ceilalți aceasta, privighetoarea.* **4 x 1 punct = 4 puncte**

2. **a. Menționează, pentru fiecare dintre verbele subliniate în text, modul, timpul, persoana și numărul.** **6 x 4 puncte = 24 puncte**

b. Trece, pe rând, fiecare dintre aceste verbe la plural, păstrând modul, timpul și persoana din text. **6 x 1 punct = 6 puncte**

3. **Completează tabelele, folosind informații din enunțul următor:** *Un glas așa de duios, dulce, plăcut și fermecător n-a mai auzit de când s-a trezit el pe lume.* **20 puncte**

a. **6 puncte**

Adjective propriu-zise	Adjective participiale	Participii în structura unor forme verbale compuse

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

b. **4 puncte**

Două cuvinte cu sensul propriu	Două cuvinte cu sens figurat

c. **6 puncte**

Ordinea alfabetică a cuvintelor *a auzi, duios, dulce, fermecător, așa, când* este:	

d. **4 puncte**

Cuvinte	Funcții sintactice
un glas	
duios	
n-a auzit	
el	

Se acordă 10 puncte din oficiu.
TOTAL: 100 de puncte

TEST PREDICTIV 2

Citește următorul text și rezolvă cerințele:

Poteca străbătea de-a dreptul grădina printre culori schimbătoare, și florile care o mărgineau păreau a fi cele mai frumoase. Kildine traversă o alee de crini uriași, care se aplecau deasupra ei, privind-o ca niște prieteni pe care-i reîntâlnea. Mai erau și trandafiri, stânjenei și lalele fabuloase, ale căror petale răsfrânte păreau cupe pline de lumină. La baza tulpinilor acestora creșteau enorme viorele albe, roșii sau mov, care răspândeau un parfum într-atât de pur și de dulce, de parcă erau pline de suflarea lui Dumnezeu. Kildine rămase nemișcată, privind în jurul ei.

Era atât de frumos, că ochii nu-i ajungeau pentru a admira totul deodată. Poteca aurită o conduse către un lac atât de albastru, încât părea că cerul căzuse în el. Apa era acoperită de nuferi având cupele larg deschise, strălucitoare asemenea stelelor de aur. Un podeț acoperit cu plăci de culoarea albastru-canar o invită să treacă pe o insulă așezată ca o bijuterie verde în tot acel univers albastru.

Kildine se întoarse ca să vadă dacă vulturii o urmau; dar nu descoperi nicăieri siluetele lor întunecoase. Aici totul nu era decât lumină, culoare și strălucire. Ca într-un vis, copila păși pe podul de azur și nuferii o priviră mirați de prezența ei.

Acum era pe insulă, în mijlocul unei adevărate păduri de trandafiri cu petale aurii și portocalii, de culoarea soarelui. La picioarele ei se aflau alte flori galbene, de o strălucire minunată. În centru, într-un cuib de panseluțe de culoarea șofranului, se odihnea o lebădă de un alb ca neaua, atât de albă, de luminoasă, încât părea făcută din rază de lună. Penele-i străluceau, ciocul îi era asemenea sidefului, iar pe cap purta o coroană.

(Maria, Regină a României, *Kildine. Povestea unei mici principese răutăcioase*, traducere de Alteța Sa Regală Principele Radu)

1. Rescrie enunțul: *Poteca aurită o conduse către un lac atât de albastru, încât părea că cerul căzuse în el.*, **înlocuind cuvintele subliniate cu sinonimele lor. 4 puncte**

2. a. Precizează numărul de litere și numărul de sunete pentru fiecare dintre cuvintele: *erau, ajungeau.* **4 puncte**

b. Subliniază cuvintele care conțin cel puțin o semivocală: *asemenea, unei, culoarea, răspândeau, penele, nicăieri.* **6 puncte**

3. Indică patru substantive din câmpul lexico-semantic al florilor, dintre care două să fie nearticulate, iar celelalte două să fie articulate cu articol hotărât. 6 puncte

Scanned with OKEN Scanner

4. Precizează modul și timpul verbelor subliniate din enunțul: *Kildine <u>traversă</u> o alee de crini uriași, care <u>se aplecau</u> deasupra ei, privind-o ca niște prieteni pe care-i <u>reîntâlnea</u>.* Rescrie enunțul, punând aceste verbe la un alt timp trecut al aceluiași mod, în componența căruia să existe un verb auxiliar. **10 puncte**

5. Indică, din text, o formă verbală nepersonală. Numește-o. **4 puncte**

6. Transcrie, din text, un adjectiv aflat la gradul superlativ relativ de superioritate și un adjectiv fără grad de comparație și alcătuiește două propoziții în care aceste adjective să aibă funcție sintactică de atribut. **10 puncte**

7. Construiește o propoziție dezvoltată, afirmativă, despre grădina descrisă în text, în care să folosești un numeral ordinal, de genul feminin. **10 puncte**

8. Indică valoarea morfologică a cuvântului subliniat din secvențele: *<u>o</u> alee; <u>o</u> urmau.* Construiește un exemplu propriu în care să ilustrezi o altă valoare morfologică a cuvântului. **10 puncte**

9. Identifică subiectul și predicatul din enunțul: *Mai erau și trandafiri, stânjenei și lalele fabuloase.* și precizează felul acestora. **10 puncte**

10. Fii creativ! Scrie un text de 100–120 de cuvinte, în care să îți imaginezi o întâmplare care se petrece în grădina descrisă în text. **16 puncte**

În compunerea ta, vei folosi și următoarele elemente:

- un adjectiv însoțit de articol demonstrativ;
- un substantiv cu prepoziție, care arată locul desfășurării acțiunii;
- o propoziție dezvoltată, în care verbul-predicat este la modul imperativ.

Notă! Cele 16 puncte se acordă astfel: 10 puncte pentru conținut și 6 puncte pentru redactare (ortografie – 2 puncte, punctuație – 1 punct, proprietatea termenilor folosiți – 1 punct, coerența textului – 1 punct, așezare în pagină, lizibilitate – 1 punct).

Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 100 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

Se acordă 10 puncte din oficiu.

TOTAL: 100 de puncte

Scanned with OKEN Scanner

TEST SUMATIV 1

Citește cu atenție textul:

Un negustor persan avea într-o colivie o pasăre indiană. Trebuind să facă o călătorie în India, s-a dus la pasăre și a întrebat-o:

— Vrei să-ți aduc un dar?

— Nu, a spus pasărea. Singurul lucru pe care mi-l doresc este libertatea.

— Asta nu se poate...

— Atunci du-te, te rog, în pădurea unde m-am născut, acolo în India, și spune-le celorlalte păsări că trăiesc într-o colivie.

— Așa am să fac, a spus negustorul.

*După cum **făgăduise**, s-a dus în jungla indiană, în locul arătat de pasăre și a strigat cu putere că pasărea se află la el acasă, într-o colivie. În acea clipă, o altă pasăre a căzut fără viață la pământ, de pe cea mai înaltă cracă. O fi vreo rudă a păsării mele, și-a zis în sinea lui negustorul, și vestea pe care i-am dat-o i-a pricinuit moartea.*

Când s-a întors acasă, pasărea a dorit să afle cum fusese călătoria.

— Vai, a spus negustorul, mă tem că-ți aduc o veste rea. Una dintre rudele tale a căzut la pământ fără suflare când am strigat că te afli închisă în colivie.

*Nici nu rostise bine negustorul aceste vorbe că pasărea a căzut în fundul coliviei și n-a mai mișcat. Vestea cea rea a ucis-o și pe ea, și-a spus negustorul. **Îndurerat**, a deschis colivia, a luat pasărea și a pus-o pe pervazul ferestrei, mângâiat de o rază de soare.*

*Pasărea a înviat pe dată. A dat repede din aripi și a zburat până la un copac din apropiere. Apoi i-a vorbit astfel **negustorului**:*

*— Află de la mine: ceea ce ai crezut că este o **veste** rea era de fapt una bună. Cu **ajutorul** tău, pasărea de departe, ruda mea, mi-a arătat cum **să scap** din colivie. Ceea ce am și făcut.*

Și pasărea și-a luat zborul spre răsărit, cântând.

(Jean Claude Carriere, *Pasărea indiană, vol. Cercul mincinoșilor*, traducere de Brândușa Prelipceanu, Emanoil Marcu)

A.

1. Precizează câte un sinonim potrivit pentru următoarele cuvinte din text: *făgăduise, îndurerat, negustorului, veste, ajutorul, să scap.* **6 puncte**

2. Transcrie perechea de antonime din penultimul alineat. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

3. Alcătuiește un enunț în care să folosești omonimul cuvântului *dar* din text. **6 puncte**

4. Alcătuiește un enunț cu sensul figurat al cuvântului *a zbura.* **6 puncte**

5. Subliniază literele care redau grupuri de sunete (diftong, triftong, hiat) în cuvintele: *călătoria, libertatea*, pe care le vei numi. **6 puncte**

6. Precizează numărul de sunete din cuvintele: *atunci, închisă.* **6 puncte**

7. Indică modul și timpul următoarelor verbe extrase din text: **12 puncte**
du, am să fac, fusese, a zburat, să facă, era.

8. Identifică, prin subliniere, predicatele din următoarele enunțuri, precizând felul lor. **4 puncte**

- *În jungla indiană sunt multe păsări.*
- *Vestea primită era bună.*

9. Construiește câte o propoziție pentru fiecare dintre următoarele situații: **8 puncte**

- substantivul *pasăre* (singular, articulat hotărât) să aibă funcție sintactică de subiect;
- pronumele *eu* să fie în cazul acuzativ, cu funcție de complement prepozițional;
- adjectivul *rea* să aibă funcție sintactică de nume predicativ;
- numeralul *primul* să fie atribut în cazul genitiv.

B. **Având drept punct de pornire ultimul paragraf al textului *Pasărea indiană*, scrie o compunere narativă de minimum 120 de cuvinte, în care să-ți imaginezi o întâmplare prin care a trecut pasărea. Dă un titlu sugestiv și adecvat compunerii tale.** **22 puncte**

În compunerea ta, vei avea în vedere ca:

– primul enunț să fie o propoziție simplă asertivă;

– să existe cel puțin două replici de dialog care să conțină câte o propoziție dezvoltată interogativă;

– să existe un fragment descriptiv de 10–15 cuvinte care să conțină două adjective cu valoare stilistică de epitet;

– ultimul enunț să fie o propoziție dezvoltată negativă care să reprezinte învățătura/morala întâmplării pe care ai povestit-o.

C. **Redactarea întregii lucrări:** **8 punte**

Se acordă 10 punte din oficiu.

TOTAL 100 de puncte

Scanned with OKEN Scanner

TEST SUMATIV 2

I. Citește textul următor, apoi răspunde la cerințele date:

În gospodăria mamei Catrina, de la poalele muntelui Clăbucetul Baiului, din Bușteni, fiecare copil avea rostul lui. [...] Numai băiatul cel mai mic, Prichiduță, nu păzea nimic. Și mult îi era necaz lui Prichiduță că nu i se încredințase și lui să păzească ceva. Sta pe gânduri toată ziulica ori arunca cu pietricele într-un braț al apei Valea Cerbului ce se furișa pe sub coasta livezii și număra rotocoalele ce se iveau la fața apei ori da cu praștia în păsărele. Dar de păzit ceva, nici vorbă!

Până într-o zi i s-a urât lui Prichiduță, de și-a luat lumea în cap; și-a strâns lucrușoarele: praștia și un cuțitaș, a tăiat o nuielușă dintr-un alun și a pornit pe cărăruia de pe muchia dealului, doar o găsi ceva de păzit. Când să treacă la colțul gardului de mărăcini ce înconjura livada mamei Catrina, vede, suindu-se pe gard, târșa-târșa, un melc, melc codobelc. Îi era grea, se vede, ghioacea-i vineție, că se târa ca un moșneag nezorit și lăsa în urmă-i o dâră argintie, strălucind la soare.

Prichiduță luă melcul în mână și deodată melcul se ascunse în căsuța lui. Mai departe, mergând, iată pe potecă încă un melc și încă unul pe pajiște, unul alburiu, celălalt gălbui. Îi luă și pe aceștia.

— Uite turma mea, gândi Prichiduță și-i puse jos, dar nu pe praful cărării, ci alăturea, pe iarbă verde.

Cei trei melci codobelci, dacă se văzură netulburați, începură a-și arăta cornițele și a se târî, cum știu ei, fără picioare, cu gând să se ducă la Dunăre, să bea apă tulbure. Prichiduță, cu nuielușa după ei, parcă ar fi păzit cine știe ce oi sau păsări de curte. Dar se vede că nici păzitor bun de melci nu era, că de la o vreme i s-a urât și cu treaba asta, s-a așezat pe un bolovan și a început să fluiere, privind la drumul din vale. Iată că, la spatele lui, se lăsă în zbor un cloncan[1] cât toate zilele și negru ca fundul ceaunului: cra! cra! și hap! înghite, pe nerăsuflate, cei trei melci, toată turma lui Prichiduță! „Cra! cra!" cloncanul, prost și fălos, vrea să râdă de băiat și, plecând în zbor, l-atinge cu aripa pe sub nas. Prichiduță dă să-și strângă turma risipită, dar... ia oile de unde nu sunt! Băiatul, deștept, a înțeles că cloncanul era hoțul cu pricina și numai ce scoate praștia ce o avea în sân și o aruncă în cloncan care se urcase în văzduh de treizeci de sulițe. Era dibaci prăștiaș Prichiduță: pasărea cu pliscul lung căzu grămadă. Prichiduță, cu cuțitașul ce avea la brâu, îndată despică în două pântecele cloncanului, scoase cei trei melci teferi, ascunși în ghioacele lor, îi clăti la un izvoraș din apropiere și-i așeză binișor pe iarbă, socotind că de acum își va păzi mai bine turma, cu ajutorul nuielușei de alun. Dar minune! Melcii ieșiră din casele lor, se umflară, se umflară și ce să vezi? Se dădură de trei ori peste cap și se făcură trei zâne frumoase, frumoase!

(Nestor Urechia, *Zânele din Valea Cerbului*)

[1] *cloncan* – nume dat mai multor păsări (corbi, ulii, vulturi) care scot strigăte specifice asemănătoare.

Scanned with OKEN Scanner

1. Rescrie secvența următoare, trecând substantivele la numărul plural și efectuând toate modificările necesare: *a tăiat o nuielușă [...] și a pornit pe cărăruia de pe muchia dealului.* **8 puncte**

2. Precizează cazul și funcția sintactică a substantivelor din secvența: *se vede că nici păzitor bun de melci nu era.* **8 puncte**

3. Selectează, din primul paragraf, un adjectiv și completează tabelul cu informațiile cerute. **8 puncte**

Adjectiv	Număr de forme	Grad de comparație	Funcție sintactică

4. Identifică pronumele din secvența: *îi clăti la un izvoraș din apropiere [...] socotind că de acum își va păzi mai bine turma* și precizează felul, forma și cazul fiecăruia. **8 puncte**

5. Notează X în dreptul fiecărui enunț pentru a stabili corectitudinea sau incorectitudinea acestuia. **8 puncte**

Enunț	Corect	Incorect
În secvența: *arunca cu pietricele într-un braț al apei*, există un complement și un atribut.		
În secvența: *scoase cei trei melci teferi, ascunși în ghioacele lor*, există un adjectiv participial și un adjectiv propriu-zis.		
Pronumele personal din secvența: *luă melcul în mână și deodată melcul se ascunse în căsuța lui* este în cazul D.		
Adjectivul din secvența: *Era dibaci prăștiaș Prichiduță* este invariabil.		

6. Extrage din text un numeral și precizează felul acestuia. **6 puncte**

7. Numește valoarea morfologică și funcția sintactică a cuvintelor subliniate în secvențele de mai jos: **6 puncte**

a. *îi clăti la un izvoraș din apropiere și-i așează <u>binișor</u> pe iarbă;*

b. *cu cuțitașul ce avea la brâu, <u>îndată</u> despică în două pântecele cloncanului;*

c. *Melcii ieșiră din <u>casele</u> lor.*

Scanned with OKEN Scanner

8. **Încercuiește litera corespunzătoare variantei pe care o consideri corectă.** **6 puncte**

Cuvintele evidențiate din secvența: *Îi era **grea**, se vede, **ghioacea**-i vineție, că se târa ca un **moșneag** nezorit și lăsa în urmă-i **o dâră** argintie.* au, în ordine, funcțiile sintactice:

a. complement direct, subiect, circumstanțial de mod, complement direct;
b. circumstanțial de mod, complement direct, complement prepozițional, complement direct;
c. nume predicativ, subiect, circumstanțial de mod, complement direct.

9. **Construiește enunțuri în care:** **8 puncte**

a. un pronume reflexiv să aibă persoana a II-a;
b. substantivul *ghiocei* să îndeplinească funcția sintactică de complement indirect;
c. adjectivul din secvența *să bea apă tulbure* să fie la gradul superlativ absolut;
d. un adverb de loc să determine verbul *a călători.*

10. **Din notițele unui elev pe marginea textului-suport, s-au pierdut câteva informații. Completează spațiile libere cu forma corectă a cuvintelor dintre paranteze pentru a readuce textul la forma inițială.** **6 puncte**

Băiatului ..... (mic, gradul superlativ relativ de superioritate) *al mamei Catrina îi pare rău că nu are nicio responsabilitate în cadrul familiei. Într-o zi, trecând pe lângă gardul ..... (livadă*, cazul G), *Prichiduță vede un melc care se târăște ca un moșneag și lasă în urma lui dâre ..... (argintiu). Mergând..... (*adverb de loc), *băiatul mai vede încă doi. După ce ia toți ..... (melc), el își formează o turmă. Cu ajutorul prăștiei și ..... (cuțitașul*, G), *Prichiduță salvează melcii din pântecele unui cloncan care îi răpise turma.*

II. **Redactează un text, de 120–150 de cuvinte, în care să povestești o întâmplare la care participă un melc personificat.** **18 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

- să existe o secvență descriptivă, de 20–30 de cuvinte, în care să folosești două adjective la grade de comparație diferite, pe care le vei sublinia;
- să existe un indice de timp redat printr-un adverb și un indice de spațiu, redat printr-un substantiv, pe care le vei sublinia;
- să folosești două numerale de tipuri diferite, pe care le vei sublinia.

Cele 18 puncte se acordă astfel: 10 puncte pentru conținut și 8 puncte pentru redactare (ortografie – 2 puncte, punctuație – 1 punct, proprietatea termenilor folosiți – 2 puncte, coerența textului – 2 puncte, așezare în pagină, lizibilitate – 1 punct).

Se acordă 10 puncte din oficiu.

TOTAL: 100 de puncte

Scanned with OKEN Scanner

XVII

Sugestii de rezolvare

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare

I. ELEMENTE DE VOCABULAR

1. c. *iute, rapid, agil, repezit, ușor.*

2. a.

a impune	*președinție*	*binecuvânta*	*binevoi*	*bună purtare*	*rea-voință*
a inpune	*președenție*	*bine cuvânta*	*bine-voi*	*bunăpurtare*	*reavoință*
a se desbrăca	*bine crescut*	*bunăstare*	*bunăcuviință*	*îndeajuns*	*suspus*
a se dezbrăca	*bine-crescut*	*bună stare*	*bună cuviință*	*în de-ajuns*	*sus-pus*

b. De exemplu:

Și-a impus punctul de vedere în fața colegilor de echipă.
Se dezbracă de haină pentru că este prea cald.
Am votat candidatul la președinția clasei noastre.
Este un cozonac bine crescut, a ieșit din formă în cuptor.
Este un elev bine-crescut, salută pe toată lumea.
Preotul i-a binecuvântat pe enoriași.
Se bucură de bunăstarea familiei.
A împrumutat o carte în bună stare de la bibliotecă.
A binevoit să ajungă la timp de data aceasta.
A dat dovadă de bunăcuviință în relația cu toți colegii.
A primit laude pentru bună purtare.
Este îndeajuns de pregătit ca să ia notă mare la examen.
Refuzul tău este dovadă de rea-voință.
O persoană sus-pusă trebuie să-și protejeze imaginea.

3.

În altfel/~~alt fel~~ de situație nu ar fi reacționat așa.	*A preferat un alt fel de mâncare.*
Nu știa de cât/~~decât~~ are nevoie pentru a cumpăra jucăria.	*Nu știu decât că ne va asculta la biologie.*
A pus deoparte/~~de o parte~~ banii pentru cadou.	*De o parte a fileului erau piesele albe și de alta cele negre.*
S-a trezit devreme/~~de vreme~~ toată vacanța.	*De vreme ce nu ai înțeles textul, cum să răspunzi la întrebări?*
A învățat poezia pe dinafară/~~din afară~~.	*Din afară, lucrurile păreau altfel.*
Vorbește întruna/~~într-una~~.	*Într-una din zile vom începe lucrul.*
Nu vrea nicidecum/~~nici de cum~~ să mă ajute.	*Nu îi păsa nici de cum să rezolve problema, nici de cum ar fi putut să o amâne.*
Nu l-am întâlnit niciodată/~~nici o dată~~.	*Nu va veni la întâlnire nici o dată, nici de două ori.*
Numai/~~nu mai~~ el are dreptate.	*Nu mai poate rămâne mult în același loc.*
~~O dată~~/ odată ce ai venit, nu mai poți pleca.	*A notat o dată din calendar.*

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

4. a. a – 2, b – 6, c – 4, d – 5, e – 3, f – 1.

b.

	Adevărat	Fals
În structurile *față curată* și *ce curat!* se regăsesc două cuvinte omonime.		X
Cuvântul *haină* din text are un omonim, care se scrie, dar nu se pronunță la fel.		X
În enunțul: *Vânătorul ochi prada.* se regăsește un omograf al cuvântului *ochi* din text.	X	
Cuvintele *decât* și *de cât* sunt omofone, dar nu și omografe.	X	
Verbul *văz* din text și substantivul *văz* sunt omonime lexico-gramaticale.	X	

c. *grăsuliu = plinuț, gălbuie = palidă, se cocoloșea = se învelea, ștergea = curăța, gunoaielor = scamelor, creștetul = vârful.*

d.

	Sens propriu de bază	Sens propriu secundar	Sens figurat
După o lună de <u>zile</u>, înțelesesem rostul învățăturii.	X		
Strânge bani albi, pentru <u>zile</u> negre!			X
Avea niște ochi verzui, mici și <u>repezi</u>.			X
Apele <u>repezi</u> ale râului formau vârtejuri periculoase.	X		
Era scund, grăsuliu, cu părul mărunt și <u>încărunțit</u>.	X		
Doar câțiva brazi se înălțau pe fruntea <u>încărunțită</u> a muntelui.			X
Avea <u>o față</u> gălbuie, curată și fără pic de sânge.	X		
Mama a întins <u>o față</u> de masă albă ca laptele.		X	
Călca din piatră în piatră, tot în <u>creștetul</u> pietrelor.			X
Bunicul și-a sărutat nepotul în <u>creștetul</u> capului.	X		
Călca... scuturând <u>picioarele</u> ca o pisică.	X		
<u>Picioarele</u> paharelor păreau un șir de coloane din sticlă.		X	

e. De exemplu:

Se simțea cuprins de cele mai <u>curate</u> gânduri.

I-au produs multă suferință cu aceste vorbe <u>negre</u>.

Era un băiat <u>lustruit</u>, se vedea din comportamentul lui de gentleman.

Luna învăluia pământul în raze de <u>aur</u>.

La optsprezece ani, <u>pășea</u> în viață cu multă încredere.

Părea un om de <u>piatră</u>, dar avea un suflet sensibil.

5.

a.

Era un omuleț mărunt, dar iute.	scund/agil
Avea un scris mărunt și iute.	redus ca dimensiune/rapid
Deși era mărunt de vârstă, era iute la minte.	nevârstnic/ager
În ciuda pasului mărunt, felul lui iute ne făcea să nu băgăm de seamă întârzierea.	de dimensiune mică/vioi
Ardeiul iute și tăiat mărunt dădea o savoare neobișnuită mâncării.	usturat/mic
Ploaia măruntă și iute ne-a pus pe fugă.	mic/des
Avea un post mic, ținând cont de mintea lui iute	nesemnificativ/superior
Avea un mod mic de a vedea lucrurile, deși vremurile cereau o gândire iute.	limitat/deschis

b.

Mama a trecut făina prin sită și a copt un cozonac bun.	a cernut/gustos
Copilul a trecut strada prin locul bun.	a traversat/stabilit
Rana mi-a trecut pentru că am folosit un unguent bun.	s-a vindecat/de calitate
A trecut examenul pentru că este un elev bun.	a promovat/eminent
Floarea s-a trecut, planta este acum bună de cules.	s-a ofilit/pregătit
A trecut timpul bun pentru învățat.	s-a scurs/potrivit
Au trecut cartea de la unul la altul pentru că sunt prieteni buni.	a împrumutat/loial
A trecut în test răspunsul bun.	a notat/corect
A trecut să-și vadă bunicii, pentru că este un nepot bun.	s-a dus/cuminte

6. De exemplu:

Scufița-Roșie

— Of, ce zi **anostă/neinteresantă! Nu apare/nu se ivește** nicio masă bună! Să dau **o fugă** prin **codru**, poate găsesc ceva de mâncare. Ah, dar aceea este Scufița-Roșie! Sigur, ea este: mică, cu **scufie/căciuliță/ bonețică** roșie, **haioasă**. E chiar Scufița-Roșie. **Adună** un buchet de flori. Unde s-o fi ducând cu ele?

— Bună, Scufiță, ce vânt te-aduce prin pădurea asta?

— Hmm! Mi-**a zis** că merge spre casa bunicii ei, ca să îi ducă medicamente. Se simțea rău și avea nevoie de ajutor.

— Aha, **voi merge** la bătrână înaintea ei și o voi mânca. Dacă o să am și fetița la desert, mai vedem... Cred că bunica o să fie cam ațoasă, dar nu fac mofturi. Am o foame de lup!

Scanned with OKEN Scanner

Așa, acum că am mâncat-o, pot ***să mă relaxez*** *puțin.* ***O să port*** *cămașa de noapte a bătrânei.*

Dar ce se aude? A și ajuns Scufița-Roșie? Fetița asta este cam ***enervantă****. Ce m-o* ***fi chestionând*** *atâta? Am gura mare ca să o mănânc.*

Fetița chiar că a fost delicioasă. Voi trage un pui de somn pe cinste. O scufiță, două scufițe, trei scufițe...

Notă!

Eu, lupul cel ***înfricoșător*** *care a scris povestea asta, vă asigur că nicio bunicuță nu a fost mâncată. Ce să mai zic de fetiță! Era doar o* ***anecdotă*** *lupească!*

7.

Cuvântul	Sinonimul	Partea de vorbire
a se gândi	*a reflecta/a medita*	verb
belșug	*bogăție*	substantiv comun
ciudat	*bizar/straniu*	adjectiv
dânsul	*el*	pronume personal
cel dintâi	*primul*	numeral ordinal
înspre	*spre*	prepoziție
generos	*darnic*	adjectiv
amurg	*înserare*	substantiv comun
a folosi	*a utiliza*	verb
delicat	*firav/gingaș*	adjectiv
suficient	*destul*	adjectiv
delicios	*gustos*	adjectiv

8. *pedeapsă* – sinonim – *sancțiune*; antonim – *recompensă*;
gălăgie – sinonim – *larmă*; antonim – *liniște*;
optimist – sinonim – *încrezător*; antonim – *pesimist*;
darnic – sinonim – *generos*; antonim – *zgârcit*;
sfios – sinonim – *timid*; antonim – *îndrăzneț*.

9. *a se distra ≠ a se plictisi; simpatic ≠ antipatic; civilizat ≠ sălbatic; a se înfuria ≠ a se calma; citeț ≠ ilizibil; curajos ≠ laș; egoist ≠ altruist; harnic ≠ leneș; a încurca ≠ a descurca; adevăr ≠ minciună.*

10.

	Sens propriu de bază	Sens propriu secundar	Sens figurat
Pieptenului i s-a rupt un *dinte*.		X	
Dinții vântului sfâșiau podoaba copacilor.			X

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare

Se spală zilnic pe <u>dinți</u>.	X		
<u>Dinții</u> mecanismului se învârteau lent.		X	
Am plantat <u>semințe</u> de mărar.	X		
Prințul era de <u>sămânță</u> nobilă.			X
Ioana are <u>umerii</u> obrajilor roșii de rușine.		X	
Sportivul are <u>umeri</u> puternici.	X		
<u>Umerii</u> stâncilor se înălțau spre cer.			X
A reușit, urcând pe <u>umerii</u> colegilor.			X

11. De exemplu:
Cuvinte cu sens propriu: *obraz, gură, ochi, gene* etc.
Cuvinte cu sens figurat: *umbriți, floare, lumină.*

12.

	Polisemie	Omonimie
A transportat grâul la arie./A calculat aria triunghiului.		X
Aria pătratului este ușor de calculat./Aria de răspândire a bolii este foarte mare.	X	
Anchetatorii căutau probe pe o anumită arie./Ne-a încântat cu o arie de Mozart.		X

13. A.

Sens propriu de bază	Sens propriu secundar	Sens figurat
		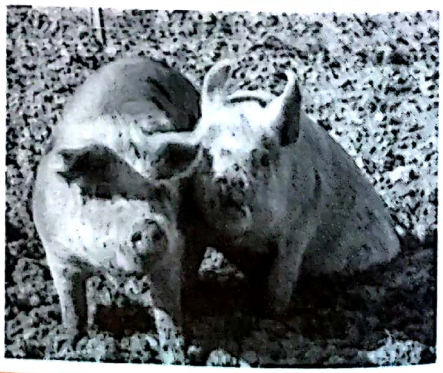
Un cățel alb aleargă prin iarbă.	*A curățat un cățel de usturoi.*	*Nu fiți căței în groapa cu porci!* etc.

Scanned with OKEN Scanner

B.

Sens propriu de bază	Sens propriu secundar	Sens figurat
		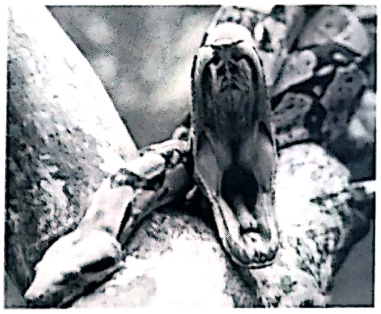 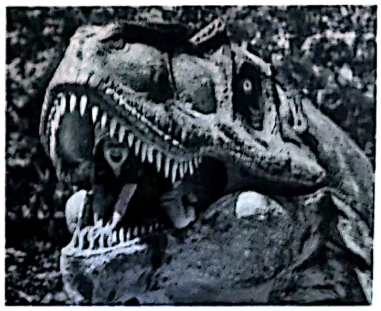
Gura ei nu schița niciun zâmbet.	*Ne întâlnim la gura de metrou./Am fotografiat gura de vărsare a Dunării.*	*Fata are gura spartă./Numai gura este de ea./Striga ca din gură de șarpe./A intrat singur în gura cui nu trebuia etc.*

14.

Nimeni <u>nu băgase de seamă</u> când <u>se strecurase</u>, profitând de neatenția celorlalți.	*nu băgase de seamă – nu observase*	*se strecurase – se furișase*
Avea mișcări <u>delicate</u> și, de aceea, uneori părea <u>fără vlagă.</u>	*delicate – rafinate*	*fără vlagă – înmuiat*
Nepăsarea copilei, <u>necazul</u> mamei, îi afecta pe toți cei care <u>aveau habar</u> de ce se întâmpla.	*necazul – problema*	*aveau habar – știau*
Era o <u>făptură</u> mărunțică, dar <u>agilă</u> și atentă la orice.	*făptură – ființă, creatură*	*agilă – rapidă*
Fără <u>să stea în cumpănă</u>, și fără să-i pese de <u>nobila</u> adunare, luase atitudine.	*să stea în cumpănă – să ezite*	*nobilă – măreață*

Scanned with OKEN Scanner

15.

aroma *Fragii copți își împrăștie mireasma în toată grădina.*
astrele *Stăteam pe iarba cosită și priveam stelele.*
arbore *Fiecare copac este un organism viu.*
apărați *Copiii sunt ocrotiți de părinți.*
abrupt *Dincolo de marginea drumului se afla un loc prăpăstios.*
ascensor *Astăzi s-a montat un lift nou în peștera aceasta.*
amiază *La prânz, soarele este arzător.*
adiere *Se simte o boare plăcută dinspre mare.*
un animal *Speologii au descoperit o vietate necunoscută până acum.*
afecțiune *Animalele trebuie îngrijite cu dragoste.*

16. Formele corecte (conform DOOM[3]):

erbivor/ierbivor;
halva/alva;
genoflexiune/genuflexiune;
alviță/halviță;
calamar/calmar;
bancnotă/bacnotă;
bacalaureat/bacaloreat;
servici/serviciu;
sanda/sandală;
biscuit/biscuite;
căptușeală/căptușală;
greșeală/greșală;
maiou/maieu;
capot/capod;
gref/grep (fruct);
bistrou/bistro.

17. Răspuns subiectiv.

18. a./b.

*Cireșele **s-au pârguit.*** (s-au copt)
*Bunica știa un leac cu care **tămăduia** mușcătura de câine.* (vindeca)
***Nu i-a fost îngăduit** să vorbească cu un străin.* (nu i-a fost permis)
*Nu **s-a astâmpărat** deloc de când a plecat mama.* (nu s-a liniștit)
*Băiatul **năzuiește** să devină un doctor priceput.* (speră/aspiră)
*Bunica a primit **zestrea** de la părinții săi într-un cufăr pictat.* (moștenire/dotă)

c. Poți adăuga cuvinte precum: *istovit, pricepere, stihie, silință* etc.

19.

calm, liniștit	*cod de bare;* *cod – pește marin*	*ascuțit*	*a certa*
a înnegri	*codru, dumbravă*	*a fi atent*	de exemplu: *moți – locuitorii din Apuseni;* *moțuri – ciucuri*

Scanned with OKEN Scanner

a lovi/a deveni palid	*ogor, țarină*	*când o face plopul mere*	de exemplu: *gol* (substantiv – introducerea mingii în poarta adversă; adjectiv – dezbrăcat)
brațul unei ape	*înnorat*	de exemplu: *cretă, caiet, catalog*	*deszăpezit*

20. De exemplu:

Steagurile albe din zare vesteau sosirea ***solilor*** *de pace.* (mesageri)

Am învățat o nouă melodie în cheia ***sol****.* (nume dat uneia dintre notele muzicale)

Câmpiile se umpluseră de roade, grație ***solului*** *fertil.* (pământ)

În călătoriile prin țările din emisfera sudică, am aflat că moneda statului Peru este ***solul****.* (unitate monetară)

Mă nedumerea ***tonul*** *pe care îmi vorbea.* (felul în care urcă sau coboară glasul în timpul vorbirii)

Am comandat o salată cu ***ton****.* (pește marin)

De Ziua Internațională a lei am îmbrăcat ***portul*** *popular.* (îmbrăcăminte caracteristică)

În vacanța de vară, obișnuiam să mă plimb prin micul ***port*** *de pe Dunăre.* (localitate prevăzută cu amenajările necesare acostării ambarcațiunilor)

Războiul *pentru cucerirea Troiei a durat zece ani.* (conflict armat)

La Muzeul Satului, am văzut un ***război*** *de țesut.* (unealtă casnică de țesut)

Nu mi-a plăcut sucul de fructe pentru că era ***acru****.* (gust specific oțetului, lămâii)

Era bucuros cu ***acrul*** *său de pământ.* (unitate de măsură pentru pământ)

Golful *era liniștit, nicio adiere nu tulbura liniștea apei.* (parte a unui ocean, a unei mări sau a unui lac care pătrunde în uscat)

Deși nu am o precizie a loviturilor prea mare, îmi face plăcere să joc ***golf****.* (joc sportiv)

21.

Pentru a mă înveseli, mi-a făcut un ***compliment*** *simpatic.*

Pentru că nu mai întâlnise niciodată cuvântul și nu era sigur de pronunție, l-a citit ***literal****.*

Avea un aer ***familiar****, deși nu era posibil să se mai fi întâlnit vreodată.*

Reflexia *luminii în părul său îi dădea un aer tineresc.*

22. *se întețea, înfășura peste mijloc, înfierbântase, se înflăcăra.*

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare

23. a. *se află*; b. *trebuie*; c. *costă*; d. *se întâmplă*; e. *arată*; f. *m-am născut/mă trag din.../am originea în...*; g. *a avut loc*; h. *se împlinesc*.

24. a.

25. a.

26. a.

27. 1 – g; 2 – h; 3 – e; 4 – b; 5 – i; 6 – d; 7 – c; 8 – j; 9 – a; 10 – f.

28. — *Trebuie neapărat să le facem felul?*

— *Păi cum altfel? Așa e cel mai bine! Nu toți aceia care se pricep la treaba asta sunt de acord, dar cei mai mulți spun că cel mai bine e să le faci tuturor de petrecanie, mai puțin altora pe care să-i ducem la peșteră și să-i ținem prizonieri până-i răscumpește careva.*

— *Asta ce mai înseamnă?*

— *Habar n-am. Dar așa se face, scrie în cărți. Și e de la sine înțeles că și noi trebuie să facem aidoma.*

— *Dar cum naiba să facem una ca asta, când n-avem nici cea mai mică idee despre ce vrea să însemne?*

— *Pe toți dracii, nu înțelegeți că e musai? Nu v-am zis că așa am citit în cărți că se face? Nu care cumva vă trece prin cap să faceți altfel decât scrie la carte, doar ca să se aleagă un talmeș-balmeș din tot!*

Înlocuirea cu sinonime:

— *Trebuie neapărat să-i omorâm?*

— *Păi cum altfel? Așa e cel mai bine! Nu toți aceia care se pricep la treaba asta sunt de acord, dar cei mai mulți spun că cel mai bine e să-i omori, mai puțin altora pe care să-i ducem la peșteră și să-i ținem prizonieri până-i răscumpește careva.*

— *Asta ce mai înseamnă?*

— *Nu știu. Dar așa se face, scrie în cărți. Și se subînțelege că și noi trebuie să facem aidoma.*

— *Dar cum naiba să facem una ca asta, când n-avem nici cea mai mică idee despre ce vrea să însemne?*

— *Pe toți dracii, nu înțelegeți că e musai? Nu v-am zis că așa am citit în cărți că se face? Nu care cumva vă gândiți să faceți altfel decât scrie la carte, doar ca să se strice tot!*

Se observă că, prin înlocuirea cu sinonime lexicale a unităților frazeologice, se pierde specificul vorbirii personajelor și, implicit, o parte din savoarea textului.

Scanned with OKEN Scanner

II. FONETICĂ, ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE

1. De exemplu: ELEV, ȘCOALĂ, CARTE, BUCURIE, FURIE, PEDAGOG, REGE, COMPUTER, PRINTER, MANAGER, VOIEVOD, FAMILIE, PĂRINTE.

2. d.

3.

	Vocală	Semivocală	i șoptit	Nu se aude
zile	X			
mulți			X	
chiar				X
ochilor	X			
înaintea	X			
ei		X		
verzui		X		
ochi				X
répezi (adj.)			X	
îți			X	
reci				X
negri	X			
unchi				X
crai		X		

Ne amintim! *Cuvintele de origine latină (moștenite) precum: el, ea, ei, ele, eram, este etc. se pronunță cu semivocala [j] la începutul cuvântului:[jel], [ia], [jej], [jele], [jera], [jeste] etc. Astfel, cuvântul ei se pronunță cu triftong.* (vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 37)

4. A – c; B – c; C – b; D – a; E – b.

5.

Cuvinte în care literele *e* și *i* din grupul ce/ci/ge/gi/che/chi/ghe/ghi AU VALOARE FONETICĂ	Cuvinte în care literele *e* și *i* din grupul ce/ci/ge/gi/che/chi/ghe/ghi NU AU VALOARE FONETICĂ
girafă, rege, ghiocel, cerere, ghete, inginer, chenar, chin, gingaș, chefir	*geamantan, ceaslov, dugheană, chioară, cheag, ciudă*

Scanned with OKEN Scanner

6. *ceară* – 5 litere, 4 sunete;
cenușă – 6 litere, 6 sunete;
treceau – 7 litere, 6 sunete;
genune – 6 litere, 6 sunete;
chiar – 5 litere, 3 sunete;
prichindel – 10 litere, 9 sunete;
gheară – 6 litere, 4 sunete;
unghie – 6 litere, 5 sunete;
unchi – 5 litere, 3 sunete;
cercei – 6 litere, 6 sunete;
eu – 2 litere, 3 sunete;
excursie – 8 litere, 9 sunete;
auxiliar – 8 litere, 9 sunete.

7. b: *geografie, geologie, dificil, geme.*

8. c: *geantă, pălăvrăgeală, ceas, gheară.*

9. a./b.
năMol – a se înnămoli – *M-am **înnămolit** pe drumul spre cabană.*
nobil – *a înnobila* – *Rolul de mamă o **înnobilează**.*
negură – *a se înnegura* – *După ce am ieșit din peșteră, cerul **se înnegurase**.*
noroi – *a se înnoroi* – *Trăsura **s-a înnoroit** pe drum.*
nor – *a se înnora* – *Cerul **s-a înnorat**.*
nou – *a (se) înnoi* – *M-**am înnoit** înainte de a pleca în tabără.*
nod – *a înnoda* – ***Ai înnodat** bine șireturile?*

10. a./b.
a - fi - nă - ge - zi - o - ci = geofiziciană (grupul *ge* redă două sunete);
ri - ne - ță - chel = chelneriță (grupul *che* redă două sunete);
gă - to - loa - ron - ge = gerontoloagă (grupul *ge* redă două sunete);
nă - ci - a - ni - teh = tehniciană (grupul *ci* redă două sunete);
zoa - re - gi - re = regizoare (grupul *gi* redă două sunete).

11. a./b.
Numele de locuitori sunt:
georgian – 8 litere, 7 sunete;
chișinăuian – 11 litere, 10 sunete;
chilian – 7 litere, 6 sunete;
argentinian – 11 litere, 11 sunete;
chinez – 6 litere, 5 sunete;
german – 6 litere, 6 sunete;
cipriot – 7 litere, 7 sunete.

12. *chiuvetă/ghiuvetă;*
chimono/chimonou;
giuvaier/giuvaer;
ghips/gips;
genuflexiune/genoflexiune;
gheabă/ghebă (ciupercă);

Scanned with OKEN Scanner

cercevea/gergevea;
geamandură/giamandură;
a tace/a tăcea;
argeșan/argeșean.

13. a.
barcagiu – 8 litere, 8 sunete;
burghiu – 7 litere, 6 sunete;
camionagiu – 10 litere, 10 sunete;
hangiu – 6 litere, 6 sunete;
macaragiu – 9 litere, 9 sunete;
chiulangiu – 10 litere, 8 sunete;
scandalagiu – 11 litere, 11 sunete;
palavragiu – 10 litere, 10 sunete.

b. Litera *i* este vocală în aceste cuvinte, fiindcă poartă accent.

c. Termenul *giulgiu* nu se poate încadra în listă, pentru că litera *i* nu are valoare fonetică, vocala fiind *u* în fiecare dintre cele două silabe ale cuvântului.

14. Sunt corecte toate formele accentuate din seriile: a, c și e; (la punctul *b*, forma corectă era *regizor*; la punctul d, formele corecte erau *prevedere; radio*).

15. De exemplu: *lumină* (substantiv) – *lumină* (verb); *veselă* (adjectiv) – *veselă* (substantiv); *haină* (substantiv) – *haină* (adjectiv); *mozaic* (adjectiv) – *mozaic* (substantiv).

16. ***Povestea fără sfârșit* de Michael Ende**

Cuvinte monosilabice	Cuvinte bisilabice	Cuvinte trisilabice
gnom, sfinx, lup, djin;	*iezme, stafii, vampiri, strigoi, bivoli, monștri,molii;*	*spiriduș, piticuț, liliac, balaur, uriaș, pricolici, vârcolici, cavaleri*

17.

a. *du-et; bă-iat; ro-i-ul;*	corect – *ro-iul*
b. *tea-mă; a-scet; fin-lan-dez;*	corect – *as-cet*
c. *om-le-tă; dez-ro-bi; co-dru;*	X
d. *as-tăzi; în-ger; ar-ctic;*	corect – *arc-tic*
e. *ti-tlu; mig-da-lă; sculp-ta;*	X
f. *îm-păd-u-ri, su-bi-ect, co-a for, ma-u-so-leu;*	corect – *îm-pă-du-ri; su-biect; coa-for*
g. *vârs-tnic, int-act, în-frun-zire, i-ne-ga-la-bil;*	corect – *vârst-nic; in-tact; în-frun-zi-re; i-ne-ga-la-bil/in-e-ga-la-bil*
h. *des-ză-pe-zi, ia-nu-a-ri-e, ge-o-gra-fi-e, o-biect;*	X

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare

18. a. *vi-a-ță* (corect: *via-ță*); b. *ad-re-na-li-nă* (corect: *a-dre-na-li-nă*); c. *pun-ctual* (corect: *punc-tu-al*); d. *al-cool* (corect: *al-co-ol*); e. *tro-tu-ar* (corect: *tro-tuar*).

19.

Diftongi	Triftongi	Vocale în hiat
eram; mi-aduc; atâția; să-i; credeam; înflorească	*aveau; și-au*	*voit*

20. De exemplu: *oază, oală, oameni, oare, oacheș;* de exemplu: *leoaică, tigroaică, grecoaică, sârboaică, iepuroaică.*

21.

a. *mamei* – C.V.C.V.SV; *Baiului* – C.V.SV.V.C.V.SV; *prăștia* – C.C.V.C.C.V.V.; *nuielușă* – C.V.SV.V.C.V.C.V; *ceva* – C.V.C.V.

b. *pietricele* – 10 litere, 10 sunete; *cel* – 3 litere, 3 sunete; *muchia* – 6 litere, 5 sunete; *ghioacea* – 8 litere, 6 sunete.

c. *fiecare* – vocală, vocală; *păzea* – semivocală; *pietricele* – vocală, vocală, vocală; *era* – vocală (Atenție! Pronunția este cu diftong: *[jera]*); *argintie* – vocală.

d. De exemplu: ***e**ra, moș**n**eag, ghi**oa**cea, s**oa**re.*

e. *gospodă**ri**a* – hiat; ***oi**le* – hiat; *ș**i-a*** – diftong ascendent; *i**ve**au* – triftong; *urmă-**i*** – diftong descendent; *c**a u**n* – hiat.

22. *Excelența Sa i-a dat dreptate antrenorului oaspeților, care a recunoscut că nu agreează această manieră de arbitraj. La conferința de presă el a reluat ideea. Aceasta nu înseamnă că putem fi de acord cu acei suporteri care i-au făcut pe arbitri escroci, delincvenți etc. și care erau gata a-i linșa, dacă nu interveneau organele de ordine.*

23. a. De exemplu: *acestuia, Chinei, zece, chinezii, comercial, argint etc.*;

b. De exemplu: *ceară; chiul.*

c. De exemplu: *el; era, exploratorilor; expansiunea etc.*

d. *China* – 5 litere, 4 sunete; *comercial* – 9 litere, 9 sunete; *expansiunea* – 11 litere, 12 sunete; *argint* – 6 litere, 6 sunete; *doisprezece* – 11 litere, 11 sunete.

e. *nomazi; conduși.*

f. *Occident;* alte exemple: *interregional; accident; înnodat.*

g. *mirodeniile;* alte exemple: *alcool; reevaluat; câmpiile.*

h. *parte; printre; mare.*

Scanned with OKEN Scanner

i. *chinezii*: primul *i* este desinența de plural, al doilea *i* este articol hotărât; *dinastiilor*: primul *i* este din radical/rădăcină, al doilea *i* este desinența de plural.

j. *călătorii, Qian, Kubulai-Han.*

k. *Decebal a fost un conducător viteaz. Am învățat despre bătălia de la Waterloo.*

l. *acestuia* – diftong, *aliați* – hiat.

aur – hiat, *erau* – diftong.

înainte – hiat, *Kubulai-Han* – diftong.

Ne amintim! *Pentru identificarea corectă a grupurilor de sunete, se recomandă despărțirea cuvintelor în silabe.*

m. *doisprezece, China* – vocală.

ani – i șoptit.

informații – primul și al doilea *i* sunt vocale, al treilea *i* este semivocală.

III. VERBUL

1. Ne amintim! *Verbul este partea de vorbire care arată acțiuni, evenimente sau stări.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 60)

Acțiune	Stare	Fenomen al naturii
citește, voi preciza, participând, să alergăm, ați fi ales	*a se bucura, sufereai*	*a fulgerat, burnițează*

Cuvinte precum *învățătură, plecare, umilință* nu sunt verbe, deoarece sunt **numele** unor acțiuni și au toate caracteristicile gramaticale ale unui substantiv. (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 62 și p. 84–89)

Cuvântul *corect* este adjectiv, deoarece arată o însușire, putând fi subordonat unui regent substantiv cu care se acordă (*răspuns corect/răspunsuri corecte*), dar poate fi și adverb, când este subordonat unui regent verb și devine invariabil (*Elevul răspunde corect./Eleva răspunde corect./Elevii răspund corect*). (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 142 și p. 168)

2. *citește* – pers. a III-a, nr. sg., timp prezent; *voi preciza* – pers. I, nr. sg., timp viitor; *să alergăm* – pers. I, nr. pl., timp prezent; *ați fi ales* – pers. a II-a, nr. pl., timp trecut; *sufereai* – pers. a II-a, nr. sg., timp trecut; *a fulgerat* – pers. a III-a (dar nu poate avea forme la alte persoane!), nr. sg. (dar nu poate avea formă de plural!), timp trecut; *burnițează* – pers. a III-a (dar nu poate avea forme la alte persoane!), nr. sg. (dar nu poate avea formă de plural!), timp prezent.

Pentru celelalte verbe identificate, nu este posibilă menționarea acestor categorii gramaticale, deoarece au formă verbală nepersonală.

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare

3. ***Ne amintim!*** *Verbul are funcție sintactică de predicat dacă are categoria de mod. Formele verbale care nu au această categorie sunt forme verbale nepersonale/nonfinite și nepredicative.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 66 și p. 74)

i. Au funcție sintactică de predicat: *se comportă, deranjează, nu certa, avea, va încerca, să explice, am înțeles, trebuie, să am, este, profită*;

Nu au funcție sintactică de predicat (deoarece sunt la o formă verbală nepredicativă): *făcând, a lăuda*.

ii.

- *Copiii se comportă necivilizat, făcând mult zgomot care îi deranjează pe musafiri.*
- *Mamele nu îi certau și aveau tendința de a lăuda comportamentul copiilor.*
- *Musafirii vor încerca să-i explice greșeala făcută.*
- *Din această întâmplare, am înțeles că trebuie să avem un comportament politicos.*
- *Aceștia sunt niște copii needucați și care profită de indulgența mamei.*

iii.

- *Mă comport necivilizat, făcând mult zgomot prin care îl deranjez pe musafir.*
- *Nu certam și aveam tendința de a lăuda comportamentul copilului.*
- *Voi încerca să-i explic greșeala făcută.*
- *Din această întâmplare, a înțeles că trebuie să aibă un comportament politicos.*
- *Sunt un copil needucat și profit de indulgența mamei.*

4.

Acțiune sigură, certitudine	Acțiune posibilă, probabilă	Acțiune dorită/ condiționată	Poruncă, îndemn
voia, nu a făcut, s-a gândit, ajută, stă, vei trânti, am spus, aștept	*să educe, să meargă, să ai, să devii*	*ar fi putut, aș dori*	*oprește(-te)!*

5. a.

De exemplu: *Aș aștepta tramvaiul, dar plouă. Prietenul meu va aștepta acest răspuns cu nerăbdare. Știa cât să mai aștepte. Așteaptă să fii chemat!*

Și-ar lua o zi liberă astăzi. A luat cartea de pe raft. Speră să ia notă mare la examen. Ia cu tine ceva drag!

Am scrie adevărul într-o scrisoare. Scria într-un caiet tot ce gândea. I-a cerut să scrie ce-și dorește. Scrie mai repede!

Ar crea un dezavantaj prin votul său. Aida creează versuri sensibile. Îmi place să creez decorațiuni de Crăciun. Creați ce vreți!

Scanned with OKEN Scanner

b. De exemplu: *Nu aș aștepta tramvaiul, deși nu plouă. Prietenul meu nu va aștepta acest răspuns cu nerăbdare. Știa cât să nu mai aștepte. Nu aștepta să fii chemat!*

Nu și-ar lua o zi liberă astăzi. Nu a luat cartea de pe raft. Speră să nu ia notă mare la examen. Nu lua cu tine ceva drag!

Nu am scrie adevărul într-o scrisoare. Nu scria într-un caiet tot ce gândea. Nu i-a cerut să scrie ce-și dorește. Nu scrie mai repede!

Nu ar crea un dezavantaj prin votul său. Aida nu creează versuri sensibile. Îmi place să nu creez decorațiuni de Crăciun. Nu creați ce vreți!

Ne amintim! *Forma negativă a verbului se obține prin prezența în fața verbului a morfemului de negație* ***nu****. Modul imperativ este singurul mod la care structura afirmativă diferă de cea negativă, fiind identică celei de infinitiv, la singular.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 65, p. 72 și p. 205–206)

6. Răspuns subiectiv.

7.

a. *Mara* ***citește*** în fiecare zi benzi desenate.

b. *În bibliografia primită la ora de limba și literatura română* ***sunt*** *cărți foarte interesante.*

c. *Prietenul meu* ***a cumpărat*** *un tricou de la magazinul nostru preferat.*

d. *Eu* ***mersei*** *la bibliotecă înainte de a ajunge în clasă.*

e. *Tu* ***văzuși*** *ceea ce s-****a petrecut*** *în bibliotecă.*

f. *Rândunica* ***duce*** *puilor ei ce* ***a cules*** *de pe miriște.*

g. *Norii* ***treceau*** *grăbiți pe întinderea albastră a cerului.*

h. *Ieri, eu* ***purtam*** *un tricou cu imprimeu.*

i. *Tu* ***prinseseși*** *iepurele înainte ca noi să ajungem în poiană.*

j. *Noi* ***plecaserăm*** *în excursie cu două zile înaintea voastră.*

8.

Te-am cronometrat când ***alergai*** *pe stadion.*

Veniserăm *la școală înainte să ajungi tu.*

Colegii noștri ***au ținut*** *piept tuturor acuzațiilor.*

Nu face *ce nu-ți place!*

De ce ați ales să rămâneți, când ***puteați*** *să plecați?*

Mi-a cerut să fac liniște după ce ***pornisem*** *muzica.*

A fost certat pentru că **a ales** *să nu-și facă tema.*

Nu ***ziceți*** *cine este vinovat, chiar dacă știți!*

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare

9. De exemplu: *Cred că spui adevărul. Îi lingușea ca să primească atenție. Informația va apărea curând în presă. Faceți ceea ce credeți că este mai bine! Tăceți, trebuie să fie liniște în clasă! Prăjesc două ouă. Nu voiam să ți se întâmple așa ceva. Vor tăcea când vor auzi ce s-a întâmplat. Dați câte o șansă fiecărui participant!*

10.

a. *citii*; b. *lipi*; c. *venise*; d *voia*; e. *hotărî*; f. *scriseși*; g. *vom fi*; h. *Mi-ar plăcea*; i. *trebuie*; j. *va*.

11.

a. *Ștergeți tabla și apoi notați data.*
b. *Nu dați mai mult pe bilete decât e cazul.*
c. *Îmbracă-te cu o haină groasă.*
d. *Voiam să plec.*
e. *Știi sau nu știi?*

12. a. ***Fii** cuminte!* (modul imperativ, formă afirmativă); b. ***Nu fi** trist!* (modul imperativ, formă negativă); c. ***Aș fi stat** mai mult cu voi.* (modul condițional-optativ); d. ***Să fii** sincer cu oricine!* (modul conjunctiv); e. ***Să nu fii** obraznic!* (modul conjunctiv); f. *Nu era rău **să fi venit** și tu cu noi.* (modul conjunctiv); g. ***Voi fi** alături de tine.* (modul indicativ, timpul viitor standard).

13. *Hoțul cel mărunt îi **vârî** lui Buratino cuțitul între dinți pentru a-l sili să deschidă gura și poate că ar fi izbutit, dacă băiețașul nu l-ar fi mușcat de mână. **Se văzu** însă că nu era o mână, ci o labă de pisică. Hoțul **urlă** cât îl **ținu** gura. Apoi Buratino **se aplecă** la pământ și **se strecură** iute ca un viezure în tufele de mure, pierzând în grabă câteva bucăți din haina și din pantalonii săi. După ce **trecu** prin tufe, băiețașul **începu** să fugă. La marginea pădurii hoții îl **ajunseră** iar din urmă, dar Buratino **sări**, **se prinse** de-o creangă și **se cățără** într-un copac. Hoții se mișcau mai încet, pentru că erau incomodați de sacii trași pe cap. Buratino **ajunse** până-n vârful copacului, hoții după el! Buratino **sări** în copacul vecin, hoții după el! În timp ce hoții se chinuiau să pună mâna pe el, Buratino **sări** din pom și **începu** să fugă cât îl țineau picioarele.*

14. a. *să picteze*; b. *să fi cerut*; c. *ați sărbători*; d. *aș fi întrebat*; e. *vei simți*; f. *va fi turnat*.

15.

a. ***Nu fi** atent la ceea ce se discută în clasă!*
b. ***Nu duce** sticla cu apă colegului tău!*

Scanned with OKEN Scanner

c. *Nu lua cartea de sub bancă!*
d. *Nu citi enunțul cu voce tare!*
e. *Nu face curat în cameră!*
f. *Nu scrie cu majuscule numele tău!*
g. *Nu zice cum ai construit proiectul!*

16. *nu vrusesem* – mod indicativ, timp mai-mult-ca-perfect; *vino* – mod imperativ; *crezui* – mod indicativ, timp perfect simplu; *sperasem* – mod indicativ, timp mai-mult-ca-perfect; *veneam* – mod indicativ, timp imperfect; *ați citit* – mod indicativ, timp perfect compus; *veți merge* – mod indicativ, timp viitor simplu; *aveam* – mod indicativ, timp imperfect; *sperăm* – mod indicativ, timp prezent.

17.

Verbe la imperfect	*căutam, mergeam, doream, credea*
Verbe la viitor	*va alerga, se va antrena, voi ieși, [mă] voi întâlni, [te] vei întoarce, vei fi cunoscut*

18. a. Formele verbale compuse sunt evidențiate prin **bold**, iar verbele auxiliare sunt subliniate: a. *Dacă **nu veți termina** la timp, trebuie să știți că există câteva rute mai scurte, care se pot parcurge doar cu trenul.*; b. *Dacă **va ignora** în continuare toate sfaturile, își **va pierde** biletul de călătorie, iar controlorul **nu va ierta** această neglijență a pasagerului.*; c. ***Să fi ascultat** sfaturile călătorului, **nu ai fi pierdut** biletul!*; d. *Dacă **nu ar avea** glezna fracturată, **ar alerga** din nou, în fiecare dimineață, în jurul parcului cu castani înfloriți.*; e. ***Ar fi terminat** cartea la timp, dacă **s-ar fi apucat** mai devreme de citit.*

b. a. *termina* – infinitiv; b. *ignora, pierde* – infinitiv; c. *ascultat, pierdut* – participiu; d. *avea, alerga* – infinitiv; e. *terminat, apucat* – participiu.

19.
C *David a fost competitor în cele mai dificile concursuri de înot.*
C *Acum, el este un campion.*
C *Rezultatele lui sunt impresionante.*
P *Reușește să fie întotdeauna pe primul loc.*
C *Nu ar câștiga întrecerile sportive dacă nu ar fi un tânăr ambițios.*
A *Să fi practicat superficial acest sport, nu ar fi reușit aceste performanțe.*
P *Avem convingerea că va fi mereu pe podium.*
A *Dacă nu aș fi rămas acasă, aș fi pierdut competiția difuzată.*

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare

20. ***Ne amintim!*** *Verbul generează grup sintactic/este centru de grup sintactic indiferent dacă este la o formă personală sau la o formă nepersonală.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 76–77)

Ne amintim! *Relația subordonaților față de regent este o relație de dependență unilaterală. Relația dintre subiect și predicat este o relație de interdependență. Subiectul, verbul copulativ și numele predicativ intră într-o relație specială, ternară, de dependență, deoarece numele predicativ este subordonat atât verbului copulativ, cât și subiectului.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 212–217)

b. Verbul *au cunoscut* este centru de grup pentru subiectul *elevii* (relație de interdependență), pentru complementul direct cu dublă realizare: *l-, pe coleg* (relație de subordonare).

c. Verbul *și-au dorit* (reflexiv) este centru de grup pentru subiectul *prietenii* (relație de interdependență), pentru circumstanțialul *mult* și pentru complementul direct *a merge* (relații de subordonare).

Verbul *a merge* este centru de grup pentru circumstanțialele *sâmbătă* și *la munte* (relații de subordonare).

d. Verbul *a aștepta* este centru de grup pentru complementul direct *vacanța* și pentru circumstanțialul *cu nerăbdare* (relații de subordonare). Verbul copulativ *este* este centru de grup pentru subiectul *a aștepta* (relație de interdependență) și pentru numele predicativ *o atitudine* (relație de subordonare).

e. Verbul copulativ *sunt* este centru de grup pentru subiectul *ghiozdanele* (relație de interdependență) și pentru numele predicativ multiplu *încăpătoare și colorate* (relație de subordonare).

21. a. – A, b. – F, c. – F, d. – A, e. – F, f. – F.

22.

Verbul	Valoarea morfologică	Modul	Timpul	Persoana
am crezut	predicativă	indicativ	perfect compus	persoana I
e	copulativă	indicativ	prezent	persoana a III-a
are	predicativă	indicativ	prezent	persoana a III-a
strigă	predicativă	indicativ	perfect simplu	persoana a III-a
obișnuiți-vă	predicativă	imperativ	prezent	persoana a II-a

Scanned with OKEN Scanner

23. a. *plutea* – mod indicativ, timp imperfect; *se cuibărea* – mod indicativ, timp imperfect; *stăteau* – mod indicativ, timp imperfect; *nu ajunsese* – mod indicativ, timp mai-mult-ca-perfect;

b. *reușesc* – mod indicativ, timp prezent; *să folosesc* – mod conjunctiv, timp prezent, *să opresc* – mod conjunctiv, timp prezent; *să se ciocnească* – mod conjunctiv, timp prezent; *ar trebui* – mod condițional-optativ, timp prezent; *să funcționeze* – mod conjunctiv, timp prezent; *spun* – mod indicativ, timp prezent;

c. *e* – mod indicativ, timp prezent; *ai căuta* – mod condițional-optativ, timp prezent; *n-ai s-o găsești* – mod indicativ, timp viitor;

d. *ar fi blestemat* – mod condițional-optativ, timp perfect; *să clocească* – mod conjunctiv, timp prezent; *să iasă* – mod conjunctiv, timp prezent; *se vor crăpa* – mod indicativ, timp viitor; *ar fi rămas* – mod condițional-optativ, timp perfect; *să clocească* – mod conjunctiv, timp prezent; *ar fi* – mod condițional-optativ, timp prezent; *n-ar fi* – mod condițional-optativ, timp prezent; *să se apere* – mod conjunctiv, timp prezent.

24. Formele verbale nepersonale sunt de infinitiv: a. *a respecta*; b. *dezbate*; c. *a răspunde*; d. *a arunca*.

25. A – d, B – a, C – b, D – a, E – c, F – b.
Mesaj secret: ***Dacă ai curaj și răbdare, vei afla mereu drumul cel bun!***

IV. SUBSTANTIVUL

1. *parc* – neutru, *chibrit* – neutru, *șosetă* – feminin, *alun* – masculin, *creație* – feminin, *pauză* – feminin, *fotbal* – masculin/neutru, *februarie* – masculin, *marți* – feminin, *foame* – feminin, *oboseală* – feminin, *unt* – masculin/neutru, *aplauze* – neutru/feminin.

Ne amintim! *Pentru unele substantive, este dificilă încadrarea într-un singur gen.* (vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 86)

2. *pereți, cărți, mese, dulapuri, atlase, avioane, păsuni, pești, copaci, arici, oameni, campioni, pahare, trofee, obraji, scări, scorburi, lampioane, magazine, orhidee, moschei, tuneluri/tunele, hoteluri, canale, primejdii.*

3. a. *corp*; b. *munte*; c. *greier*; d. *girafă*; e. *vârf*; f. *elice*.

Scanned with OKEN Scanner

4.

a. *Ieri-seară, cu mama și cu sora mea Silvia am plecat să ducem rufărie femeii sărace recomandate de ziar: eu duceam pachetul, Silvia avea ziarul, cu inițialele numelui și adresa. Am urcat până sub acoperișul unei clădiri înalte, pe un coridor lung, unde erau multe uși. Mama a bătut la ultima dintre ele: ne deschise o femeie încă tânără, blondă și slabă, pe care mi s-a părut imediat că o mai văzusem alte dăți, cu același batic albastru pe cap.*

b. *acoperișul* – neutru, *clădiri* – feminin, *coridor* – neutru, *uși* – feminin.

c. *... eu duceam pachetele, Silvia avea ziarele, cu inițialele numelor și adresele.*

d. ● Substantive articulate hotărât: *mama, sora, femeii, pachetul, ziarul, inițialele, numelui, adresa, acoperișul.*

● Substantive articulate nehotărât: *unei clădiri, un coridor, o femeie.*

5.

i.

b. *sanda, salariu, schivnic, surorii;*

ii.

c. *biscuit, blender, bodyguard, broccoli;*

iii.

b. *chiuvetă, ciocolate, chimonou, coaforuri, controler.*

6.

**caramelă; *chibrite; *crătiți; *blumarin; *plastelină; *mingie; *excroc.*

7.

	Articulat hotărât	Articulat nehotărât	Nearticulat
copii			X
codrii	X		
niște păsări		X	
uliii	X		
poveste			X
o privighetoare		X	
manageri			X
bucuria	X		
familiile	X		
miniștri			X

Scanned with OKEN Scanner

8. *barcagiii, fluviile, leii, teatrele, mulțimile, ciorchinii, mușuroaiele, itemii, gadgeturile, starurile, party-urile, smartphone-urile, show-urile, cirezile, lămpile.*

Ne amintim! *Articolul hotărât se adaugă cu cratimă în cazul substantivelor pentru care există diferențe între scriere și pronunție la silaba finală sau în cazul substantivelor cu secvență finală grafică neobișnuită pentru limba română.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 89)

9.

Întrebare	Substantiv	Determinat nehot. sg.	Determinat nehot. pl.	Determinat hot. sg.	Determinat hot. pl.
cine?	*astru*	*un astru*	*niște aștri*	*astrul*	*aștrii*
cui?	*camionagiu*	*unui camionagiu*	*unor camionagii*	*camionagiului*	*camionagiilor*
al cui	*mătușă*	*unei mătuși*	*unor mătuși*	*mătușii*	*mătușilor*
cui?	*poiană*	*unei poieni*	*unor poieni*	*poienii*	*poienilor*
pe cine?	*arbitru*	*un arbitru*	*niște arbitri*	*arbitrul*	*arbitrii*
cui?	*rățușcă*	*unei rățuște*	*unor rățuște*	*rățuștei*	*rățuștelor*
ale cui?	*floare*	*unei flori*	*unor flori*	*florii*	*florilor*
cui?	*foarfecă*	*unei foarfeci*	*unor foarfeci*	*foarfecii*	*foarfecilor*
ce?	*gălușcă*	*o gălușcă*	*niște găluști*	*gălușca*	*găluștile*

10. De exemplu: *adidas – Adidas; bușteni – Bușteni; doina – Doina; olandă – Olanda; havană – Havana.*

11. a. *ochi, unchi, educatoare, rinichi, arici, învățătoare* – substantive care au aceeași formă pentru ambele numere;

b. *floarea-soarelui, câine-lup, viță-de-vie, an-lumină, redactor-șef, proces-verbal* – substantive alcătuite din două sau mai multe cuvinte, scrise cu cratimă;

c. *miere, aur, cimbru (plantă), mazăre, mușețel, mărar* – substantive defective de plural (care au formă doar la singular);

d. *Olanda, Spania, România, Germania, Austria, China* – substantive proprii, care denumesc țări;

e. *stol, cârd, hoardă, haită, turmă, cireadă* – substantive colective.

Ne amintim! *Substantivele colective exprimă ideea de pluralitate de obiecte identice, chiar dacă au, gramatical, numărul singular.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 88)

Scanned with OKEN Scanner

12.

	Subiect simplu	Subiect multiplu	Atribut exprimat prin substantiv	Altă funcție sintactică
*Citise toate **cărțile** din bibliotecă.*				X
*Palatul de cleștar **al prințesei** rămăsese pustiu.*			X	
*În zarea îndepărtată, plutea **un nor** de zăpadă.*	X			
*Frunzele împrăștiate **de vânt**, zburau prin aer.*				X
***În camera** băiatului, era dezordine.*				X
*Nu primise încă **răspunsul** potrivit.*				X
*Paginile **din revistă** aveau imagini viu colorate.*			X	
***Bunica, mama și mătușa** aveau grijă de grădină.*		X		
*Se așeza **neaua** peste câmpii.*	X			
*În joacă, stricase calul **de lemn** al fratelui său.*			X	

13.

i. a. un subiect multiplu, un atribut exprimat prin adjectiv, trei atribute exprimate prin substantiv;

ii. a. un subiect simplu, cinci atribute exprimate prin adjectiv și patru atribute exprimate prin substantiv;

iii. c. un subiect simplu, patru atribute exprimate prin adjectiv, două atribute exprimate prin substantiv.

14.

a. *(din) vârful* – articulat hotărât, Ac., circumstanțial de loc; *muntelui* – articulat hotărât, G, atribut; *glasul* – articulat hotărât, N, subiect; *al tulnicului* – articulat hotărât, G, atribut; *fetelor* – articulat hotărât, G, atribut; (*din*) *sat* – nearticulat, Ac., funcția sintactică: atribut;

b. *elevilor* – articulat hotărât, D, complement indirect; *piesa* – articulat hotărât, N, subiect, (*de*) *teatru* – nearticulat, Ac., atributul; *săptămâna* – articulat hotărât, Ac., circumstanțial de timp; (*la*) *cinematograf* – nearticulat, Ac., circumstanțial de loc;

Scanned with OKEN Scanner

c. (*de*) *adevăr* – nearticulat, Ac., complement prepozițional; (*cu*) *atenție* – nearticulat, Ac., circumstanțial de mod; *explicația* – articulat hotărât, Ac., complement direct; *mamei* – articulat hotărât, G, atribut;

d. *Anca* – V, fără funcție sintactică; *pisica* – articulat hotărât, N, subiect; *bunicii* – articulat hotărât, G, atribut; (*lângă*) *soba* – articulat hotărât, Ac., circumstanțial de loc; (*din*) *cameră* – nearticulat, Ac., atribut;

e. *duminica* – articulat hotărât, N, subiect; *o zi* – articulat nehotărât, N, nume predicativ; (*pentru*) *luna* – articulat hotărât, Ac., complement prepozițional; *mai* – nearticulat, N, atribut);

f. *manualele* – articulat hotărât, N, subiect; *ale elevilor* – articulat hotărât, G, atribut; *o sursă* – articulat nehotărât, N, nume predicativ; (*de*) *informare* – nearticulat, Ac., atribut.

15.

i. a. *sânge*; b. *rinichi/mușchi*; c. *cap* (*capuri, capete, capi*); d. *vezică urinară, vase limfatice, intestinul subțire*; e. *mână*.

ii. a. De exemplu: *Toți membrii echipei au fost de acord cu propunerea liderului.; Locomoția se realizează cu ajutorul membrelor inferioare.; Fulgerul a străpuns trunchiurile mai multor copaci./Măcelarul a despicat trunchiurile animalelor sacrificate și le-a trimis la bucătărie.*

b. De exemplu: *A reparat piciorul scaunului.; Brațul Dunării are 120 de km.; Am lipit eticheta pe gâtul sticlei.*

c. De exemplu: *A distribuit fructele în vase diferite.; Cele două vase se apropiau de țărm.; În crema prăjiturii am adăugat o mână de nuci.; Textul trebuie scris de mână.*

iii. a. De exemplu: *a pune la inimă/a avea pe cineva la inimă/a-și face inimă rea; a o lua la picior/a da cu piciorul/a pune piciorul în prag; mână largă/a avea la mână pe cineva/a pune mâna pe ceva/a-i pune Dumnezeu mâna în cap; cu scaun la cap/ bătaie de cap/a-și lua lumea în cap/ a-și face de cap.*

b. *tibii, stomacuri, trahei.*

iv. a. *inimii;* b. *mâinii:* c. *traheii;* d. *vezicii.*

16. Răspuns subiectiv.

17. a. *a*; b. *al*; c. *ale*; d. *al*; e. *a*; f. *ai*.

18. i.

a. *Luna* ***de pe cer*** (Ac.) *strălucea deasupra mării de* ***cleștar*** (Ac.), *poleind întinderea* ***apei*** (G) *cu lumina sa* ***de catifea*** (Ac.).

Scanned with OKEN Scanner

b. *Mergea cu picioarele goale prin iarba **câmpului** (G), simțind pământul **cu denivelări** (Ac.) care îi mângâia tălpile și bucurându-se de ziua **de primăvară** (Ac.) care începuse atât de bine.*

c. *Fata fusese invitată la o lansare **de carte** (Ac.) și analiza cu atenție participanții **la festivitate** (Ac.) care sosiseră cu câteva minute mai devreme și răsfoiau cartea **poetului** (G) cu interes și admirație **pentru realizarea** (Ac.) acesteia.*

ii.

a. *Luna* (substantiv) ***de pe cer** strălucea deasupra mării* (substantiv) ***de cleștar**, poleind **întinderea** apei* (substantiv) *cu **lumina*** (substantiv) *sa de catifea.*

b. *Mergea cu picioarele goale prin iarba* (substantiv) ***câmpului**, simțind pământul* (substantiv) ***cu denivelări** care îi mângâia tălpile și bucurându-se de ziua* (substantiv) ***de primăvară** care începuse atât de bine.*

c. *Fata fusese invitată la o lansare* (substantiv) ***de carte** și analiza cu atenție participanții* (substantiv) ***la festivitate** care sosiseră cu câteva minute mai devreme și răsfoiau cartea* (substantiv) ***poetului** cu interes și admirație* (substantiv) ***pentru realizarea** acesteia.*

19. *Întotdeauna am ținut cont de părerea **Emiliei**, atunci este vorba să aleg **membrii** unei echipe pentru un proiect de vacanță. Nu este întotdeauna simplu. Unii **copii** sunt **mândri** și nu cer ajutorul niciodată. Sunt alții fragili cum este coaja **ouălor**, deci au nevoie să fie protejați și nu acceptă că ar putea greși. Mie îmi plac **copiii** deschiși, gata să împărtășească, să testeze, chiar să greșească, niște adevărați camarazi, care se bucură să facă planuri alături de tine chiar la lumina **lămpii** în cort.*

Explicații:

Emiliei – forma de G-D pentru substantivele feminine se obține prin adăugarea desinenței de plural *-e* și a articolului hotărât pentru aceste cazuri, *-i*, la finalul cuvântului;

un membru – niște membri – membrii (primul *i* este desinență de plural, al doilea i este articolul hotărât);

un copil – niște copii – unii copii (ultimul *i* este desinență de plural, substantivul nu poate fi însoțit de articolul hotărât în compania adjectivului *unii*);

mândru – mândri (*i* final este desinența de plural a adjectivului care se acordă cu un substantiv masculin plural);

ouălor – forma de G-D se obține din forma de plural – *ouă* – la care se adaugă articolul hotărât pentru G-D – *lor*;

mie – formă accentuată a pronumelui personal, caz D;

copiii – substantiv articulat hotărât (primul *i* – rădăcină, al doilea *i* – desinență de plural, al treilea *i* – articol hotărât);

lămpii – G-D pentru substantivele comune feminine se obține din adăugarea articolului desinenței de plural *-i* și a articolului hotărât *-i*.

Scanned with OKEN Scanner

20.

băgare de seamă = atenție
bătaie de cap = problemă, bucluc
dare de mână = generozitate, bogăție
învățare de minte = lecție
părere de rău = regret
tragere de inimă = dorință
trecere în revistă = examinare

21.

De exemplu:
*Puișorul de găină are treabă în **grădină**.*
*Bate-ncet din aripioare și se ține pe **picioare**.*
*Deodată, o pisică, înspre el **capul** ridică,*
*Puișoru-nspăimântat după **mamă** a strigat.*

22. a. De exemplu: *pâlcuri, frunziș, turme, cârduri, cirezi.*

b. *Niște curcani străbat niște crânguri, iar niște fazani părăsesc fâlfâind zgomotos o cărare.*

c. În text, substantivele *decorul* și *peisaje* au funcția sintactică de subiect.

d. Un exemplu de enunț ar fi: *Admiram decorul cu peisaje spectaculoase.* – *decorul* = complement direct, *(cu) peisaje* = atribut.

e. *(de) arbuști* – regent substantivul *pâlcuri*, caz Ac., atribut substantival prepozițional;
luminișurile – regent verbul *animă*, Ac., complement direct.

23. a. De exemplu: subiect multiplu – *și părinții, și bunicii* (cazul N, regent verbul *locuiseră*); complement prepozițional – *de zi* (cazul Ac., regent locuțiunea verbală *îmi aduc aminte*); circumstanțial de loc – *în casă* (cazul Ac., regent verbul *se retrăsese*); circumstanțial de mod – *cu sfințenie* (cazul Ac., regent verbul păstra).

b. Substantivele subliniate sunt complemente directe în cazul Ac.

c. De exemplu: *de munte; de la nuntă; cu scrisori.*

d. *Știu acea <u>zi</u>, ca și cum a fost ieri.*

e. Substantivul *o pază* – este subiect; *pentru că făceau <u>o pază</u>* – complement direct.

f. *modele, lada, nepoata* – cazul N.

24.

A. *luciolă – licurici; bihebdomadar – revistă/ziar care apare de două ori pe săptămână; naupatie – rău de mare;*

Scanned with OKEN Scanner

firul Ariadnei – soluție ingenioasă/neașteptată pe care și-o dă cineva pentru a ieși dintr-o situație dificilă;

B. a. *daruri, fericire, bunicile; un dragon;*

b. *folie, o ființă, florile;*

c. *de (staniol), prin (iubire), la (copiii);*

d. *visuri – idealuri, aspirații; vise – imagini în somn;*

e. *într-o călătorie <u>reală</u> sau <u>imaginară</u>;*

f. De exemplu: *bunicile* – subiect, *nepoții* – complement direct, *(de) fericire* – atribut prepozițional, *(din) praf* – complement prepozițional, *(într-)o călătorie* – circumstanțial de loc;

g. *o ființă* – N, *(la) copiii* – Ac., *râsului* – G.

C. Răspuns subiectiv.

25. 1. *tip – tipi, tipuri.*

De exemplu: *Cunosc doi tipi care lucrează la service-ul de calculatoare de lângă școala noastră.*

2. i. F, ii. A, iii. F, iv. F, v. F.

26.

a.

Prepoziții simple	Prepoziții compuse
de, în, pe, cu	*printre, despre*

b. De exemplu: Atribut: *În tabără, am locuit într-o casă **<u>de</u> lemn**. Mersul **<u>prin</u> apă** i-a îngreunat deplasarea.*

Nume predicativ: *Poezia este **<u>de</u> Vasile Alecsandri**. Ajutorul este **<u>prin</u> fapte** bune.*

Complement prepozițional: *Se bucură **<u>de</u> venirea** primăverii. Strălucește **<u>prin</u> plăcerea** de a cânta.*

c.

că <u>în spatele</u> copertelor fiecăreia din acele cărți se deschidea un univers infinit	circumstanțial de loc
am dezmierdat literele <u>cu buricul</u> degetelor, citind în tăcere	complement prepozițional
m-am perindat prin meandrele acelui labirint ce mirosea a hârtie veche, <u>a praf</u> și a magie.	circumstanțial de mod
<u>în clipa</u> aceea am știut că alesesem cartea pe care aveam s-o adopt	circumstanțial de timp

d. *Am dezmierdat literele **cu încântare.*** (circumstanțial de mod)

*Poate că a fost acest gând **de eliberare.*** (atribut substantival)

Scanned with OKEN Scanner

firul Ariadnei – soluție ingenioasă/neașteptată pe care și-o dă cineva pentru a ieși dintr-o situație dificilă;

B. a. *daruri, fericire, bunicile; un dragon;*

b. *folie, o ființă, florile;*

c. *de (staniol), prin (iubire), la (copiii);*

d. *visuri – idealuri, aspirații; vise – imagini în somn;*

e. *într-o călătorie <u>reală</u> sau <u>imaginară</u>;*

f. De exemplu: *bunicile* – subiect, *nepoții* – complement direct, *(de) fericire* – atribut prepozițional, *(din) praf* – complement prepozițional, *(într-)o călătorie* – circumstanțial de loc;

g. *o ființă* – N, *(la) copiii* – Ac., *râsului* – G.

C. Răspuns subiectiv.

25. 1. *tip – tipi, tipuri.*

De exemplu: *Cunosc doi tipi care lucrează la service-ul de calculatoare de lângă școala noastră.*

2. i. F, ii. A, iii. F, iv. F, v. F.

26.

a.

Prepoziții simple	Prepoziții compuse
de, în, pe, cu	*printre, despre*

b. De exemplu: Atribut: *În tabără, am locuit într-o casă **<u>de</u> lemn**. Mersul **<u>prin</u> apă** i-a îngreunat deplasarea.*

Nume predicativ: *Poezia este **<u>de</u> Vasile Alecsandri**. Ajutorul este **<u>prin</u> fapte** bune.*

Complement prepozițional: *Se bucură **<u>de</u> venirea** primăverii. Strălucește **<u>prin</u> plăcerea** de a cânta.*

c.

că <u>în spatele</u> copertelor fiecăreia din acele cărți se deschidea un univers infinit	circumstanțial de loc
am dezmierdat literele <u>cu buricul</u> degetelor, citind în tăcere	complement prepozițional
m-am perindat prin meandrele acelui labirint ce mirosea a hârtie veche, <u>a praf</u> și a magie.	circumstanțial de mod
<u>în clipa</u> aceea am știut că alesesem cartea pe care aveam s-o adopt	circumstanțial de timp

d. *Am dezmierdat literele **cu încântare.*** (circumstanțial de mod)

*Poate că a fost acest gând **de eliberare.*** (atribut substantival)

Scanned with OKEN Scanner

Am întrezărit ***în acel moment****, printre titlurile roase de vreme, cuvinte.* (circumstanțial de timp)

27. *Mama și tata merg* ***la*** *teatru. Cartea* ***de la*** *prietena mea este foarte interesantă. Florile* ***din*** *ghiveci au un miros îmbietor. Curtea este plină* ***de*** *copii gălăgioși.* ***Lângă*** *mine s-a așezat cea mai bună prietenă a mea. Am pus cartea* ***deasupra*** *dulapului. Hai* ***la*** *masă! A câștigat multe premii* ***datorită*** *perseverenței. Apa este rece* ***ca*** *gheața.* ***Dinspre*** *bucătărie venea un miros îmbietor de cozonac.* ***În*** *drumul* ***spre*** *școală întâlnesc multe clădiri istorice. Scriu* ***cu*** *stiloul primit cadou* ***de*** *ziua mea. A ajuns acasă* ***înaintea*** *mamei.*

la teatru = circumstanțial de loc; *de la prietena* = atribut substantival prepozițional; *din ghiveci* = atribut substantival prepozițional; *de copii* = complement prepozițional; *lângă mine* = circumstanțial de loc; *deasupra dulapului* = circumstanțial de loc; *la masă* = circumstanțial de loc; *datorită perseverenței* = complement prepozițional; *ca gheața* = circumstanțial de mod; *dinspre bucătărie* = circumstanțial de loc; *în drumul* = circumstanțial de loc/timp; *spre școală = atribut substantival prepozițional; cu stiloul* = complement prepozițional; *de ziua* = circumstanțial de timp; *înaintea mamei* = circumstanțial de timp.

28. ***Ne amintim*** *posibilitățile combinatorii ale substantivului!* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 92)

a. Substantivul *albumul* este regent pentru atributele adjectivale *cel nou, primit*; substantivul *fotografii* este regent pentru atributul prepozițional *de la aniversarea*; substantivul *aniversarea* este regent pentru atributul genitival *ei*.

b. Substantivul *caii* este regent pentru atributul *sălbatici* și pentru atributul prepozițional *din Pădurea Letea*; substantivul *Pădurea* este regent pentru atributul substantival *Letea*; substantivul *colinele* este regent pentru atributul *fierbinți* și pentru atributul prepozițional *de nisip*.

c. Substantivul *bucurie* este regent pentru atributul *întreaga* și pentru atributul *de a participa*; substantivul *spectacolul* este regent pentru atributul genitival *trupei*; substantivul *trupei* este regent pentru atributul *preferate*, pentru atributul prepozițional *de actori* și pentru atributul genitival *lor*.

d. Substantivul *Dorothy* este regent pentru atributul *micuța*; substantivul *o zonă* este regent pentru atributele prepoziționale *de câmpie, din Kansas*; substantivul *inima* este regent pentru atributul genitival *unei întinderi*; substantivul *unei întinderi* este regent pentru atributul *aride*.

e. Substantivul *admirația* este regent pentru atributul prepozițional *pentru alegerea*; substantivul *alegerea* este regent pentru atributele substantivale genitivale *culorilor și ... a desenului*; substantivul *frumusețe* este regent pentru atributul *neînchipuită*; substantivul *orașul* este regent pentru atributul *tot*; substantivul

Scanned with OKEN Scanner

stofa este regent pentru atributul *cea minunată*; substantivul *noaptea* este regent pentru atributul *toată* și pentru atributul prepozițional *din ajunul*; substantivul *ajunul* este regent pentru atributul genitival *parăzi*; substantivul *parăzi* este regent pentru atributul *marii*; substantivul *lumina* este regent pentru atributul genitival *lumânări*; substantivul *lumânări* este regent pentru atributul *șaisprezece*; substantivul *lumea este* regent pentru atributul *toată*; substantivul *hainele* este regent pentru atributul *cele noi* și pentru atributul genitival *ale împăratului.*

29., 30. Răspunsuri subiective.

V. PRONUMELE

1. Singular: persoana I (*eu*), persoana a II-a (*tu*), persoana a III-a (*el, ea*); plural: persoana I (*noi*), persoana a II-a (*voi*), persoana a III-a (*ei, ele*).

2. De exemplu: *Nu am auzit, vrei să mai spui o dată?/M-ai impresionat.; Cărțile sunt ale copilului./A le spune adevărul este cea mai bună alegere.; În neamul lui, oamenii sunt binevoitori./ Nu ne-am supărat pe voi.; Ai casei sunt plecați în vacanță./ Ai vrea un ceai?/E plăcut a-i face bine unui prieten.; Ei sunt și la matematică./ Visează a-și face o cabană lângă râu.*

3. *I-ar plăcea și lui să coboare iar cu schiurile împreună cu noi.; Costumul ți-e puțin mare, dar ție nu-ți e incomod.; M-au sunat și mi-au recomandat să-mi reînnoiesc permisul de cititor.; Mi-e teamă că nu i-au ascultat pe oamenii care le-au dat sfaturi. — Scrie-ți temele înainte să ieși din casă, măi băiete!; Dacă ți-aș putea citi gândurile, aș ști cum să-ți răspund.; Lucrați în echipă! Nu vă dați la o parte de la a le cere ajutorul colegilor!; Alunga-i-ar norii de pe cer și vântul turbat!; Vedea-l-aș mare odată!; Ți-i greu să spui adevărul sau nu-l știi?*

4. Cuvântul evidențiat este pronume în enunțurile: *De câteva zile așteaptă un telefon de la mine.; Mie îmi place mai mult să desenez decât să compun poezii.; Nouă ne poți spune orice.; Pe noi ne-au salutat milităreşte.*

5. *Mine* – substantiv comun, *mie* – substantiv comun, *(etajul) nouă* – numeral cardinal, *(o) nouă (planetă)* – adjectiv propriu-zis, *(informații) noi* – adjectiv propriu-zis.

Scanned with OKEN Scanner

6. a. De exemplu: *Când m-am trezit, culoarul secret și biblioteca misterioasă dispăruseră.; După ce au văzut rezultatele, s-au întristat.; Te-ai pregătit pentru proba de atletism?; Nu ne-am gândit să folosim această metodă de curățare.; Și-a imaginat că se află la curtea împăratului, avertizându-l pe erou asupra pericolelor.; Când v-ați propus să plecați?*

b. *Își imaginează că se află la curtea împăratului, avertizându-l pe erou asupra pericolelor.; Când vă propuneți să plecați?*

7. a. ***Ne amintim!*** *La cazurile acuzativ și dativ, pronumele personal are două tipuri de forme: accentuate și neaccentuate. Formele neaccentuate se mai numesc și clitice, iar cele accentuate – nonclitice.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 99)

Pe mine <u>m</u>-a impresionat povestea lui.; Lui <u>îi</u> plac fructele?; Nouă <u>ne</u> sunt alături părinții.; Pe voi <u>vă</u> strigă cineva.; Pe tine <u>te</u> apreciază profesorii.; Pe ei <u>îi</u> întreb cum s-au descurcat.; Lor <u>le</u> suntem recunoscători.; Ție nu-<u>ți</u> spune minciuni.

b. *m* – Ac., *îi* – D, *ne* – D, *vă* – Ac., *te* – Ac., *îi* –Ac., *le* – D, *ți* – D.

8. a./b.: Forme clitice/forme nonclitice: *mi-/mie* (complement indirect); *te-/pe tine* (complement direct); *ne/pe noi* (complement direct); *vă/vouă* (complement indirect); *le-/pe ele* (complement direct); *îi/lui* (complement indirect.); *o/pe ea* (complement direct); *ţi-/ţie* (complement indirect).

9. *A făcut curățenie numai în camera **ei**.* (G); *Tocmai **ei i** s-au cerut explicații.* (D); *Avem multe bagaje, așa că **ei** ne vor aștepta la aeroport.* (N); *Am primit vești noi **de la ei**.* (Ac.).

10. e. *Are încredere în prietenii lui.*; g. *Tu din spate, nu mai vorbi!*; c. *I-am dăruit un album foto.*;b. *Râde de alții, dar pe sine nu se vede.*; f. *L-am felicitat pentru rezultatul obținut.*; h. *S-a discutat mult despre voi.*; d. *Și-a cumpărat un ceas nou.*; a. *Ne-au primit cu bucurie în casă.*

11. De exemplu: *Muzica ne creează tuturor o stare plăcută.* (D); *Muzica ne face să ne simțim bine.* (Ac.); *Vă recomand să ascultați muzică atunci când sunteți tensionați.* (D); *Muzica vă relaxează.* (Ac.); *Îi ascult des pe cântăreții români și americani.* (Ac.); *Uneori fredonez împreună cu mama, pentru că și ei îi place muzica pe care eu o ascult.* (D); *Multe piese le-am aflat de la ea.* (Ac.); *Le împărtășesc și prietenilor mei pasiunea mea pentru muzică.* (D)

12. i – c , ii – c.

13. Sunt scrise corect doar enunțurile: *Dă-mi puțin piper și o linguriță de sare!*; *Colegii mi-au făcut o surpriză.*

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare

14. De exemplu: *Buratino vede coada șobolanului Șușara și o apucă.; Șușara încearcă să-l muște pe Buratino de gât, iar băiețelului i se face frică.; Buratino vrea să scape, dar șobolanul aleargă pe urmele lui.; Tata Carlo îl alungă pe Șușara, aruncând spre el un pantof de lemn.; Șușara îi dă drumul băiețelului și fuge.*

15. De exemplu: ***la** note bune la școală.* (verb predicativ); ***lei** parte la discuție?* (verb predicativ); *Va face un referat despre **iele** și alte făpturi mitologice.* (substantiv comun)

16.

Enunțul	Acuzativ	Dativ
Îi prezint profesorului referatul meu.		x
Spectatorii i-au aplaudat pe actori.	x	
Vă plac florile?		x
Părinții îi ajută pe copii să înțeleagă când cei mici greșesc.	x	
Le ajut pe gospodine să facă prăjituri.	x	
Pentru aceste rechizite ne datorați 30 de lei.		x
Vă invit în sala de așteptare!	x	
I-am transmis tot ce ai spus.		x
Medicul le prescrie pacienților tratamentul pentru viroză.		x
Profesorul ne cheamă în laboratorul de chimie.	x	

17. Ne amintim! *Pronumele reflexiv are forme doar pentru cazurile dativ și acuzativ, iar la persoana I și a II-a, formele lui sunt omonime cu cele ale pronumelui personal de acuzativ și dativ.* (Vezi GLR – *Sinteze și exerciții*, p. 103–104)

a. Pronume personale: *eu, -mă, o, -i, ea, îmi (spuse), -l, mi*; pronume reflexive: *îmi (spuneam), m-, se.*

b. *Eu, ea* (N), *îmi, -i, mi* (D), *-mă, o, m-, -l, se* (Ac.).

18. Ne amintim! *Vezi exemplele din GLR – Sinteze și exerciții, p. 104, unde se face distincția între pronumele personal și pronumele reflexiv.*

Mi-am curățat pantofii.; Ne căutăm pisicuța pe aleile parcului.; Îmi pun întrebări despre proiect.; Îți propui o altă abordare a temei.; Te consideri un înotător excelent.; Vă bucurați de sosirea bunicilor.; Mă pregătesc pentru concurs.

19. a. ***Dumneaei** a vizitat expoziția de artă de la Muzeul Județean.*

b. ***Dumneavoastră** sunteți oaspeții de seamă din această seară.*

c. ***Dumnealor** au primit distincția din partea președintelui României.*

d. ***Dumnealui** pregătește un material pentru revista școlii.*

e. ***Dumneata** nu ai primit invitație la această petrecere.*

Scanned with OKEN Scanner

f. *Cărțile* ***dumnealor*** *au fost foarte apreciate.*
g. *Am admirat îndelung picturile* ***dumneavoastră/dumitale.***
h. *Am remarcat eleganța* ***dumneaei*** *când a urcat pe scenă.*

20. a. *Înălțimea Mea*; b. *Înaltpreasfinția Sa*; c. *Întunecimea Voastră*; d. *maiestatea sa*; e. *Maleficența Voastră.*

21. a. *Ieri l-am curățat.; Le-am cumpărat.; O învăț pentru mâine.; O voi citi în clasă.*
b. *Copacul l-am curățat ieri.; Cărțile le-am cumpărat de la târg.; Lecția o învăț pentru mâine.; Compunerea o voi citi în clasă.*

22. ***Ne amintim!*** *Cliticele pronominale pot dubla complementele directe și indirecte, în două moduri: prin anticipare și prin reluare.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 100)
A. a. *Pe el* ***l-am*** *văzut plimbându-se pe faleză.*; b. ***Îl*** *recunosc pe omul în vârstă care îmi cere ajutorul.*; c. ***Îi*** *povestesc bunicului cum mi-am petrecut vacanța.*; d. *Cărțile recomandate de tine* ***le-am*** *citit vara trecută.*; e. *Ție* ***ți-am*** *transmis toate informațiile.*; f. *Cartea despre care îți povestesc am descoperit-****o*** *la clubul de lectură.*; g. *Plecarea în tabără* ***îi*** *îngrijorează puțin pe părinții mei.*
B. În b, c, g, cliticul anticipează complementul, iar în a, d, e, f, cliticul reia complementul.

23. a. Vei colora cu verde: *ție, noi, [pe] mine, nouă, tu, ele*; cu galben: *mă, îl, ne, îți, vă, îi, o, le, v-*; cu roșu: *se, își, sieși.*
b. Formele comune dativului și acuzativului: *ne, vă, îi, le, v-.*

24. a. *Dumitale* – pronume personal de politețe, *m-(a rugat)* – pronume personal, *(să)-ți (spun)* – pronume personal, *(să)-ți (dau)* – pronume personal, *(să)-i (numeri)* – pronume personal, *se (mulțumea)* – pronume reflexiv, *(bărbatul) ei* – pronume personal, *își (câștiga)* – pronume reflexiv, *se (afla)* – pronume reflexiv, *(femeia) lui* – pronume personal, *îl (ținea)* – pronume personal, *(femeia) lui* – pronume personal, *le (va fi împuținat)* – pronume personal, *le (va fi măcinat)* – pronume personal.
b.

Pronumele personal	Forma	Cazul	Funcția sintactică
m-	neaccentuată	Ac.	complement direct
-ți	neaccentuată	D	complement indirect

Scanned with OKEN Scanner

-i	neaccentuată	Ac.	complement direct
ei	–	G	atribut (pronominal genitival)
lui	–	G	atribut (pronominal genitival)
îl	neaccentuată	Ac.	complement direct
le	neaccentuată	D	complement indirect

25. De exemplu:

a. ***Pe tine te**-a strigat Matei.*

b. ***Noi** mergem în tabără cu toți colegii de clasă.*

c. *Maria **se** întreabă de ce nu mai vine prietena ei la petrecere.*

d. *I-am spus **dumnealui** adevărul.*

e. *Cartea **de la voi** este foarte interesantă.*

f. *Eu **mă** gândesc la testul de mâine.*

g. *Se teme **de el** când ridică vocea.*

h. *Paltonul **dumneavoastră** se află în cuier.*

26. a. i. *matale, al dumitale*; ii. *dumneata*; iv. *dumneavoastră*; v. *dumneavoastră, dumnealui*;

b. i. *mi-* = pers. I, singular, formă clitică, D, complement indirect; *-ți* = pers. a II-a, singular, formă clitică, D, complement indirect;

ii. *de mine* = pers. I, singular, formă accentuată, Ac., complement prepozițional; *îți* = pers. a II-a, singular, formă accentuată, D, complement indirect;

iii. *te* = pers. a II-a, singular, formă clitică, Ac., complement direct; *mă* = pers. I, singular, formă clitică, Ac., complement direct; *-ți* = pers. a II-a, singular, formă clitică, D, complement indirect; *îmi* = pers. I, singular, formă accentuată, D, complement indirect; *te* = pers. a II-a, singular, formă clitică, Ac., complement direct; *le* = pers. a III-a, plural, formă clitică, Ac., complement direct; *cu tine* = pers. a II-a, singular, formă accentuată, Ac., complement prepozițional; *mi-* = pers. I, singular, formă clitică, D, complement indirect;

iv. *îi* = pers. a III-a, plural, formă clitică, Ac., complement direct; *vă* = pers. a II-a, plural, formă clitică, Ac., complement direct; *le-* = pers. a III-a, plural, formă clitică, Ac., complement direct;

v. *v-* = pers. a II-a, plural, formă clitică, D, complement indirect; *ni* = pers. I, plural, formă clitică, D, complement indirect; *le-* = pers. a III-a, plural, formă clitică, Ac., complement direct; *îmi* = pers. I, singular, formă accentuată, D, complement indirect; *vă* = pers. a II-a, plural, formă clitică, D, complement indirect; *-i* = pers. a III-a, singular, formă clitică, D, complement indirect;

c. i. Ac.: *m-, ne*; ii. Ac.: *mă*; iii. Ac.: *mă*; D: *îmi*; iv. Ac.: *mă*.

Scanned with OKEN Scanner

d. De exemplu:

București, 11 iunie 2022

Draga mea bunică,

mi-e tare dor de matale și, de aceea, m-am gândit să-ți scriu câteva rânduri care să ne aline pe amândoi până ne vom revedea.

Sper că ești sănătoasă, atât dumneata, cât și bunicul. Dânsul este mai în vârstă și știu că îi este mai greu cu medicamentele și cu tratamentul dumnealui, dar sunt sigur că, dacă-i vei spune că nu mai este mult și voi veni în căsuța voastră de poveste, acest gând îi va da mai multă putere.

Abia aștept să revăd locul atât de drag al copilăriei mele, căluții și soldățeii din lemn ciopliți de bunul, camera cu miros de levănțică uscată, pernele moi din puf de gâscă, să simt aerul proaspăt al dimineților fremătânde, ascultând cucurigul cocoșilor matinali...

Hai că nu mai este mult și golul din suflet mi se va umple din nou, o vacanță întreagă, cât pentru tot anul ce va veni!

Cu nespus dor,
al dumitale nepot,
Forin

dumneata, dânsul – N, subiect.
dumnealui – G, atribut, pronominal.

27. Turnirul pronumelor personale

Runda I: Turnirul ortografic

Vlad, plecați azi la bazin?
Ați citit cartea recomandată?
V-ar spune și vouă care este rezultatul corect, dar s-au supărat.
Adu-mi-l!
Îți vorbesc destul de rar.

Runda a II-a: Turnirul logicii

(pe) mine	*mă*	*m-*	*(pe) tine*	*-te-*	*(pe) el*	*îl/-l-*	*(pe) ea*	*o*

nouă	*ne-*	*ni*	*vouă*	*v-*	*vi*	*lor*	*li*	*le-*

Runda a III-a: Turnirul cazurilor

De exemplu:

***M-a** strigat să mă invite în echipa sa.* (Ac.)
*Auzindu-**te**, mi-am dat seama că mă grăbisem cu răspunsul.* (Ac.)
*Mă bucur că **te**-am întâlnit.* (Ac.)

Scanned with OKEN Scanner

În tabără, organizatorii ***ne****-au împărțit tuturor blazoane.* (D)
*Spunându-****ne*** *povestea, băiatul a fost cuprins de emoție.* (D)
Ne-ați cucerit imediat cu povestirea și v-am împărtășit cu toții emoția. (D)
După drumeția ce durase întreaga zi, copiilor ***li*** *se închideau ochii de oboseală.* (D)
Harry Potter ***le****-a spus prietenilor săi ce îl frământa.* (D)
Runda a IV-a: Turnirul funcțiilor sintactice
de la ea = atribut, *îmi* = complement indirect, *i* = complement direct.
Runda a V-a: Turnirul ghicitorilor
Nu sunt totdeauna zmeu,
Cum aud pe la vecine
Fiecare zice EU,
În acuzativ e MINE.
Dacă mergem și prin Tei
Când umblăm cu toți haihui
Să nu uiți te rog de EI
Și te rog să-i spui și LUI.

VI. NUMERALUL

1. *Când* ***doi*** *se ceartă* ***al treilea*** *câștigă.; Unde-s* ***doi*** *puterea crește.; Cine fuge după* ***doi*** *iepuri nu prinde niciunul.; Cine știe carte are* ***patru*** *ochi.; Are un car cu boi și* ***o sută*** *de nevoi.; Cel din urmă va fi* ***cel dintâi****.*

2. De exemplu: *în doi timpi și trei mișcări, la patru ace, de doi bani, a nu face nici două parale, a juca la două capete, a răspunde în doi peri, a-i lipsi o doagă, a sta de șase, a fi a cincea roată la căruță.*

3. De exemplu: Nume, prenume: *Popescu Valentin*; Data nașterii: *11.06.2010.*; Școala de proveniență: *Școala Gimnazială Nr. 299*; Clasa: *a V-a B*; Adresa școlii: *Bd. Constantin Brâncuși, Nr. 29*; Adresa personală: *Str. Tudor Arghezi, Nr. 31, Bl. 21 C, Sc. 2, Etaj 4, Ap. 62*; Telefon: *0612 452 167*; Data completării formularului: *29. 09. 2022.*

4. Răspuns subiectiv.

5. a. Numeralele: *doi, treizeci, patruzeci, primul, trei, două, prima, o (oră), trei, nouă.*

Ne amintim *clasele de numerale (cardinale și ordinale) și felul numeralelor cardinale: simple și compuse!* (Vezi GLR – *Sinteze și exerciții*, p. 152)

Scanned with OKEN Scanner

b. Numeralele cardinale: *doi, treizeci, patruzeci, trei, două, o [oră], trei, nouă.*
Numeralele ordinale: *primul, prima.*

c. Numeralele cardinale simple: *doi, trei, două, o [oră], trei, nouă.* Numeralele cardinale compuse: *treizeci, patruzeci.*

d. *Un sfert* – substantiv comun. Marca gramaticală ce indică valoarea de substantiv este articolul nehotărât *un*.

e. *În mai puțin de un sfert de oră = în cel mult **15** minute.*

f. *La primul pas = la întâii pași.*

6. *Doi: doisprezece, douăzeci și patru, opt sute doi; cinci: cincizeci, cincisprezece; șase: șaizeci și unu, șaisprezece; opt: optzeci, optsprezece, opt sute doi.*

7. ***Ne amintim*** *cum se scriu și cum se pronunță corect numeralele compuse și numeralele folosite în exprimarea orei!* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 154–156)

Răspunsuri subiective. Atenție la scrierea corectă a numeralelor! De exemplu: *La ora treisprezece și treizeci și unu de minute încep să-mi rezolv temele.; La ora șaisprezece și patruzeci și opt de minute iau o pauză.; La ora douăsprezece și patruzeci și nouă de minute mă întorc de la școală.; La ora treisprezece și cincizeci și două de minute scriu în jurnal.*

8. a. *Opt sute nouăzeci și cinci, opt sute cincizeci și nouă, nouă sute optzeci și cinci, cinci sute optzeci și nouă, cinci sute nouăzeci și opt.*

b. *Două mii șapte sute treizeci și unu, două mii trei sute șaptezeci și unu, două mii o sută șaptezeci și trei, două mii o sută treizeci și șapte, șapte mii două sute treizeci și unu, șapte mii trei sute douăzeci și unu, trei mii două sute șaptezeci și unu, trei mii șapte sute douăzeci și unu, o mie două sute șaptezeci și trei, o mie șapte sute douăzeci și trei, o mie șapte sute treizeci și doi, o mie trei sute douăzeci și șapte, o mie trei sute șaptezeci și doi.*

9. a. *Acum două zile a împlinit **șaptesprezece** ani.*; b. *Pe **al cincilea** raft se găseau doar romane polițiste.*; c. *Se vorbește despre existența celui de-**al optulea** continent.*; d. *Pe **al douăzecilea** rând a găsit o greșeală.*; e. *A răspuns la **a** trei **mia** întrebare.*; f. *Am pus **unu** pe bancă și doi pe masă.*; g. *Ziua copilului se sărbătorește pe **1 Iunie**.*; h. *Într-o seară a citit 45 **de** pagini.*; i. *Casieria este deschisă **între 12 și 13**.*; j. *A dat **două** goluri.*; k. *Băiatul a citit 100 **de** pagini.*; l. ***Un** tren pleacă, **două** garează.*; m. *Regretăm că am întârziat **cincisprezece** minute.*; n. *Unu a venit, **doi** au plecat.*; o. *Este ora **paisprezece**.*; p. *Am căutat **optsprezece** plicuri de aceeași dimensiune.*; q. *Este ora **douăsprezece**.*; r. *Am cumpărat de la piață **două** ouă și un **kilogram** de roșii.*; s. *Este trecut de ora **cincisprezece**.*

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare

10. ***Ne amintim*** *acordul numeralului cu substantivul determinat și scrierea corectă a numeralelor în texte!* (Vezi GLR – Sinteze și exerciții, p. 155)

a. *Cele ~~patruzeci și unu~~/patruzeci și una de jucării au fost puse în cutii.*; b. *A pictat ~~4~~/patru copaci înfloriți.*; c. *Concertul va avea loc peste ~~doisprezece~~/douăsprezece zile.*; d. *A investit ~~doisprezece~~/douăsprezece milioane de lei în afacerea lui.*; e. *Brigada avea aproape douăsprezece/ ~~doisprezece~~ mii de soldați.*; f. *Era ora ~~doisprezece~~/douăsprezece și nu se trezise încă.*

11. *91 234 – nouăzeci și una de mii două sute treizeci și patru, 392 080 – trei sute nouăzeci și două de mii optzeci, 167 431 – o sută șaizeci și șapte de mii patru sute treizeci și unu, 3 785 093 – trei milioane șapte sute optzeci și cinci de mii nouăzeci și trei, 22 154 643 215 – douăzeci și două de miliarde, o sută cincizeci și patru de milioane șase sute patruzeci și trei de mii două sute cincisprezece.*

12. ***Ne amintim!*** *Majoritatea numeralelor cardinale nu își schimbă forma în vorbire. Numai câteva dintre numerale flexionează în funcție de gen.* (Vezi GLR – Sinteze și exerciții, p. 153)

Al doilea – gen masculin; *21* – gen masculin; *două* – gen feminin; *prima* – gen feminin.

13. ***Ne amintim!*** *Cuvintele* ***un*** *și* ***o*** *pot avea mai multe valori gramaticale.* (Vezi GLR – Sinteze și exerciții, p. 161)

Enunțul	Numeral cardinal	Articol nehotărât	Pronume personal
După câțiva ani porni la ***un*** *drum mai greu.*		✓	
...razele soarelui cădeau ca ***o*** *ploaie caldă din susul ferestruii înguste.*		✓	
Un *zid de săbii se înalță deodată împrejurul lui și-l opri.*		✓	
...apropierea nopții ***o*** *mâhni.*			✓
...viscolul geme la ferești ca ***un*** *uriaș rănit.*		✓	
În lungul câmpiei arse, pustii, se înalță doar ***un*** *singur pâlc de sălcii.*	✓		
Un ciripit străin ***o*** *miră.*			✓

14. De exemplu: a. *A pus în vază nouă ghiocei galbeni.*; b. *Nouă ne-a plăcut expoziția.*; c. *Am încercat o nouă rețetă de clătite.*

15. a. *trei* – cazul N., funcția sintactică de subiect;
b. *doi* – cazul N., funcția sintactică de nume predicativ;
c. *al doilea* – cazul Ac., funcția sintactică de complement direct.

Scanned with OKEN Scanner

16. *1 iunie 2022*

Deși azi a fost 1 lunie, am avut o zi de coșmar!

M-am trezit la ora unsprezece cu gândul la reducerea de cincizeci la sută pe care o anunțase magazinul meu preferat de gaming: al o sutălea client primea un joc gratis, iar al o mielea o surpriză. În mintea mea, se derula cu repeziciune un scenariu de film în care eu câștigam toate premiile și mă întorceam acasă triumfător!

Dar... nimic nu avea să se întâmple așa...

Am ajuns la douăsprezece și cincisprezece și am constatat că programul era între 8 și 12, că era duminică și aveau program scurt. Oricum, reducerea și surprizele erau a doua zi, luni. La întoarcere, am pierdut tramvaiul treizeci și patru și a trebuit să merg pe jos toate cele paisprezece stații.

Am ajuns acasă frânt după două ore și 32 de minute. Numai mie mi se putea întâmpla asta.

Pe mâine, poate o zi mai bună!

17. Treci de 1: *1976, 14, zece*; Sari la 2: *al doilea, al treilea*; Mută-te la 3: *opt (al optulea, a opta), zece (al zecelea, a zecea), cinci (al cincilea, a cincea), doisprezece (al doisprezecelea, a douăsprezecea)*; Doboară-l pe 4: *cinci* – masculin, *a treia, două* – feminin; Pornește spre 5: *Programul muzeului era între 9 și 16 și am așteptat cincisprezece minute ca să intrăm.*; Cucerește-l pe 6: *14* – valoare substantivală, *36* – valoare adjectivală, *29* – valoare adjectivală, *al treizecilea* – valoare pronominală; Avansează la 7: *MDCCCLIV, LXIII*; Ocupă-l pe 8: *Doamna Ionescu era a o suta invitată.*; Înaintează la 9: *Doi au ridicat mâna.* (valoare pronominală)/*Învăț la Școala Nr. 2 din Iași.* (valoare substantivală); Câștigă-l pe 10: *Am urmărit împreună al doilea film.*

VII. ADJECTIVUL

1.

Stare sufletească	Culoare	Însușire fizică	Însușire morală
fericit *furios* *vesel* *melancolic* *trist*	*roșiatic* *maroniu* *alb* *albastru*	*scund* *plăpând* *înalt* *pufos* *zvelt* *scurt* *cocoșat* *robust*	*omenos* *cinstit* *ambițios* *prietenos* *leneș* *mândru*

Scanned with OKEN Scanner

16. *1 iunie 2022*

Deși azi a fost 1 lunie, am avut o zi de coșmar!

M-am trezit la ora unsprezece cu gândul la reducerea de cincizeci la sută pe care o anunțase magazinul meu preferat de gaming: al o sutălea client primea un joc gratis, iar al o mielea o surpriză. În mintea mea, se derula cu repeziciune un scenariu de film în care eu câștigam toate premiile și mă întorceam acasă triumfător!

Dar... nimic nu avea să se întâmple așa...

Am ajuns la douăsprezece și cincisprezece și am constatat că programul era între 8 și 12, că era duminică și aveau program scurt. Oricum, reducerea și surprizele erau a doua zi, luni. La întoarcere, am pierdut tramvaiul treizeci și patru și a trebuit să merg pe jos toate cele paisprezece stații.

Am ajuns acasă frânt după două ore și 32 de minute. Numai mie mi se putea întâmpla asta.

Pe mâine, poate o zi mai bună!

17. Treci de 1: *1976, 14, zece*; Sari la 2: *al doilea, al treilea*; Mută-te la 3: *opt (al optulea, a opta), zece (al zecelea, a zecea), cinci (al cincilea, a cincea), doisprezece (al doisprezecelea, a douăsprezecea)*; Doboară-l pe 4: *cinci* – masculin, *a treia, două* – feminin; Pornește spre 5: *Programul muzeului era între 9 și 16 și am așteptat cincisprezece minute ca să intrăm.*; Cucerește-l pe 6: *14* – valoare substantivală, *36* – valoare adjectivală, *29* – valoare adjectivală, *al treizecilea* – valoare pronominală; Avansează la 7: *MDCCCLIV, LXIII*; Ocupă-l pe 8: *Doamna Ionescu era a o suta invitată.*; Înaintează la 9: *Doi au ridicat mâna.* (valoare pronominală)/*Învăț la Școala Nr. 2 din Iași.* (valoare substantivală); Câștigă-l pe 10: *Am urmărit împreună al doilea film.*

VII. ADJECTIVUL

1.

Stare sufletească	Culoare	Însușire fizică	Însușire morală
fericit	*roșiatic*	*scund*	*omenos*
furios	*maroniu*	*plăpând*	*cinstit*
vesel	*alb*	*înalt*	*ambițios*
melancolic	*albastru*	*pufos*	*prietenos*
trist		*zvelt*	*leneș*
		scurt	*mândru*
		cocoșat	
		robust	

Scanned with OKEN Scanner

2.

Două forme flexionare	Trei forme flexionare	Patru forme flexionare
tenace	*drag*	*frumos*
verde	*roșu*	*fin*
dulce	*mic*	*minunat*
mare	*viu*	*alb*
limpede	*cenușiu*	*sincer*
		fabulos
		elegant
		blând

3. De exemplu: a. *Prietenul tău este **mai puțin ambițios** decât colegul său de bancă.*
b. *Azi, la ora de biologie, am fost **la fel de atent** ca săptămâna trecută.*
c. *Nu am întâlnit un om **mai darnic** decât Matei.*
d. *Mi-a atras atenția caietul său **foarte curat**.*
e. *Studentul **cel mai conștiincios** a fost premiat la un concurs important.*
f. ***Cel mai puțin amabil** turist a stricat tuturor buna dispoziție.*
g. *Fratele meu este un tânăr **voios** și glumeț.*

4. a. *Mara este mai bună **decât** ceilalți la baschet.*
b. *Pisica este la fel de iubitoare **precum** câinele.*
c. *Bluza **roz** pe care am primit-o este foarte frumoasă.*
d. *Copiii **zglobii** aleargă pe terenul de sport.*
e. *Maria, prietena mea, are ochii **negri**.*
f. ***Propriii** amici l-au părăsit când avea mai multă nevoie de ei.*

5. Răspuns subiectiv.

6. c. *acvatic, bucureștean, viu, inferior, metalic.*

7. ***Ne amintim!*** *Adjectivele pot avea categoria gramaticală a gradelor de intensitate/de comparație.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 145)
De exemplu:
Ianis este mai înalt decât Tudor, dar Ștefan este cel mai înalt dintre toți.
Deși Eduard este la fel de ambițios ca Tudor, este mai puțin inteligent decât acesta.
Ștefan este cel mai puțin curios dintre ei, dar și despre el se poate spune că este foarte curios.

8. a. *mai caldă;* b. *mai ușoare;* c. *mai sărată;* d. *mai joase;* e. *mai scăzute.*

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

9. a. *rece*; b. *mai înfloriți*; c. *mai puțin amabili*; d. *la fel de gustoasă*; e. *celui mai bun*; f. *cel mai puțin copți*; g. *foarte bucuroși*.

10. ***Ne amintim!*** *Nu toate adjectivele sunt gradabile. Anumite adverbe nu acceptă comparația.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 145–146)

a. *tropicale*; b. *comestibile*; c. *brun, montane*; d. *unic, istorice*; e. *uriași*; f. *ultima, vii*; g. *superbul, perfectă*; h. *principal*.

11. b, d, f, g, i, l, m, p, r.

12. La subpunctele a, c, h, j, k, n, o, q – substantiv; la subpunctul e – verb la participiu.

13. Adjective propriu-zise: *curajos, muncitor, stradal, adevărate, noul, nevoiași, curioși, îmbătător*; adjective participiale: *speriată, depozitate, audiate, intervievat, construit, aproximate, îmblânziți, mângâiați*.

14. ***Ne amintim!*** *După formă, adjectivele sunt* ***variabile*** *(flexionează în funcție de genul, numărul și cazul substantivului cu care se acordă) și* ***invariabile*** *(nu își schimbă forma). Adjectivele variabile pot avea două, trei sau patru forme flexionare.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 143)

Adjectivele invariabile: *gri, bej, crem, lila, vernil, maro, violet, oranj, roz, bleumarin, bleu, kaki, corai, grena*.

15. *verde* – două forme flexionare; *vișiniu* – trei forme flexionare; *albastru* – patru forme flexionare; *cărămiziu* – trei forme flexionare; *purpuriu* – trei forme flexionare, *portocaliu* – trei forme flexionare, *alb* – patru forme flexionare.

16. *perseverent = tenace; timpuriu = precoce; ager = sagace; energic = vivace; crud = feroce; eficient = eficace; ager = perspicace; prielnic = propice; lacom = vorace; fioros = atroce*.

17. Adjective variabile: *sagace, vorace*; adjective invariabile: *precoce, vivace, feroce, eficace, perspicace, propice, atroce*.

18. De exemplu: *Adversarii au intrat în competiție cu o <u>voință</u>* ***tenace****.; La numai trei ani, copilul are o <u>inteligență</u>* ***precoce****.; În ciuda vârstei înaintate, era un <u>bătrânel</u>* ***vivace****.; Ne-au speriat <u>privirile</u>* ***feroce*** *ale felinei.; Am folosit o <u>metodă</u>* ***eficace*** *ca să rezolvăm exercițiul.; A dezbătut problema ca un <u>adolescent</u>* ***perspicace****.; Ne-am*

bucurat de vremea ***propice*** *pentru plimbare.; Din cauza durerilor* ***atroce*** *nu s-a putut deplasa câteva zile.*

19. a. *cel cu dungi, cel mai mult*; b. *cel*; c. *ce-l*; d. *ce-a*; e. *cea*; f. *cei din spatele, cei mai gălăgioși*; g. *ce-i*; h. *ce-i.*; i. *celei mai cuminți*; j. *celui mai apreciat de elevi*; k. *cea Mare.*

20. ***Ne amintim!*** *Acordul adjectivului cu substantivul determinat se face în gen, număr și caz.* (Vezi GLR – *Sinteze și exerciții*, p. 144)

a. *Preoții ortodocși au oficiat căsătoria lor.*; b. *De la tribună vorbeau niște inși perplecși.*; c. *Pantofii ficși aveau șireturi elastice.*; d. *Copiii dependenți de tehnologie devin mai târziu niște adulți anxioși.*; e. *Domnitorii viteji nu au acceptat să se supună oștilor inamice.*; f. *Prâslea a păcălit somnul, dar frații lui nu au rămas treji.*

21. a. *El este cel mai harnic* ***dintre*** *copii.*; b. *El este mai puțin harnic* ***decât*** *fratele lui.*; c. *În ce privește valoarea nutritivă, făina neagră este* ***superioară*** *făinii albe.*; d. *Ramurile copacului* ***celui*** *înflorit se înălțaseră până la streașina casei.*; e. *Acelea au fost* ***ultimele*** *vești despre război pe care le-am aflat.*; f. *La aniversare a purtat o ie cu motive* ***florale.***; g. *Fotbaliștii* ***dârji*** *au înscris două goluri în minutele finale ale meciului.*

22. De exemplu: *Copacii înfrigurați dansau în ploaie.; Gerul nemilos a spintecat câmpul.; În toiul nopții, plopii visători străjuiesc casa.; În grădină dorm florile suave.; Lângă izvoarele singuratice, își culcă luna umbra.; Copacii străjuiesc apele tainice.*

23. a. *Plumburiii*; b. *mândri*; c. *aspri*; d. *acri*; e. *parfumații*; f. *vișinii*; g. *argintiii*; h. *negri*; i. *albaștrii*; j. *dragii*; k. *întregii.*

24. a. *mai caldă*; b. *la fel de rece*; c. *mai scăzută*; d. *mai puțin plăcută*; e. *cea mai mare; foarte ridicată.*

25. ***Ne amintim*** *funcțiile sintactice ale adjectivului.* (Vezi GLR – *Sinteze și exerciții*, p. 147)

ascultător – atribut adjectival; *extrovertit, onest și convențional* – nume predicativ; *muncitori* – nume predicativ; *ridicată* – atribut adjectival; *mai puțin creativi și mai neliniștiți* – nume predicativ.

26. *Iubitorii* – substantiv comun. De exemplu: *iubitorii* – adjectiv: *Iubitorii părinți îi iartă pe copii.*

Scanned with OKEN Scanner

27. ***Ne amintim!*** *Atunci când determină un substantiv care îl precedă, adjectivul poate fi însoțit de articol demonstrativ/articol adjectival/morfem pronominal emfatic.* (Vezi GLR – *Sinteze și exerciții*, p. 144–145)

- *Colegii l-au ajutat pe elevul cel nou să-și pregătească temele.*
- *Toți supușii lăudau hainele cele noi ale împăratului.*
- *La istorie, am învățat despre Mircea cel Bătrân.*
- *Împăratul a apreciat mai mult bucatele cele gustoase în care fiica cea mică pusese sare, în loc de miere și zahăr.*
- *Dumnezeu o împodobise cu toate darurile cele bune și frumoase.*

(Ion Creangă, *Fata babei și fata moșneagului*)

- *De aceste și altele ca aceste a vorbit bunicul David cu mama și cu tata, mai toată noaptea, duminica spre luni și luni spre marți; căci la noi mânea când venea din Pipirig la târg să-și cumpere cele trebuitoare.*

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

- *Vă puteți închipui ce va să zică a te scălda în Bistrița, la Broșteni, de două ori pe zi, tocmai în postul cel mare.*

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

- *Și mergând noi tot așa, cam pe la amiază, deodată s-a schimbat vremea cea frumoasă într-o vijelie cumplită, să răstoarne brazii la pământ, nu altăceva!*

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

- *Și tot cihăia mama pe tata să mă mai dea undeva la școală, căci auzise ea spunând la biserică, în Parimei, că omul învățat înțelept va fi și pe cel neînvățat slugă-l va avea.*

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

- *Și unul dintr-aceștia a fost și Ciubuc mocanul, care, neavând femeie, nici copii, ce i-a venit mai târziu, de evlavia cea multă ce avea, sau din alte împrejurări, a închinat toată averea sa Mănăstirii Neamțului.*

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

28. De exemplu: *Hainele cele noi ale împăratului, Rățușca cea urâtă, Croitorașul cel viteaz, Ileana cea șireată, Albă-ca-Zăpada și cei șapte pitici, Cei trei purcelușI, Prâslea cel voinic și merele de aur* etc.

29. a. Adjectivul *încântați* este regent pentru complementul prepozițional *de venirea*. Adjectivul *pregătiți* este regent pentru circumstanțialul *cu grijă* și pentru complementul prepozițional *de gospodine*. Adjectivul *plină* este regent pentru complementul prepozițional *cu merinde*. Adjectivul *datoare* este regent pentru complementul indirect *colindătorilor*. Adjectivul *asemănătoare* este regent pentru complementul prepozițional *cu tradițiile*.

Scanned with OKEN Scanner

b. *încântați* – adjectiv participial, N, nume predicativ; *pregătiți* – adjectiv participial, Ac., atribut adjectival; *plină* – adjectiv propriu-zis, Ac., atribut adjectival; *datoare* – adjectiv propriu-zis, N, nume predicativ; *asemănătoare* – adjectiv participial, Ac., atribut adjectival.

c. *încântați = entuziasmați; pregătitți = gătiți, preparați; plină = încărcată; alese = speciale; datoare = obligate; asemănătoare = similare; românești = autohtone.*

d. Răspuns subiectiv.

30. A. a. *două, două*; b. *elegant, englezesc*; c. *căsătoriți, rural*; d. *foarte scumpe*; e. *modern*; f. *vasta, strălucitorul.*

B. De exemplu: *La umbra copacului cu trunchiul **mai gros**, doamna Andrews, așezată pe o bancă, menține o poziție verticală a corpului care îi dă un aer sobru. Alături de ea, în picioare, într-o postură **mai puțin rigidă**, cu brațul stâng sprijinit de speteaza băncii, cu picioarele încrucișate și genunchii flexați, sigur pe sine, stă domnul Andrews. Privirea femeii nu pare **la fel de încrezătoare** ca a bărbatului. Ea poartă o rochie bleu, cu **foarte puține** decorațiuni, care îi scoate în evidență silueta, iar capul îi este acoperit cu o pălărie de paie cu boruri **foarte puțin largi**. Cerul pictat cu **cele mai închise** nuanțe contrastează cu tonurile deschise ale rochiei sale. Domnul Andrews este îmbrăcat într-un costum simplu, croit după modelele epocii. Sub brațul drept poartă o armă de vânătoare, iar mâna care sprijină arma o ține în buzunar.*

31. Răspuns subiectiv.

VIII. ADVERBUL

1. Adverbele sunt în ordine: *ieri, acolo, bine.*

2. Cu ajutorul acestor cuvinte, am descoperit informații despre timpul evenimentului, despre locul în care s-a petrecut și despre modul în care s-a simțit David/ când și unde are loc evenimentul și cum se simte participantul.

3. *acolo* determină /are ca regent verbul *așteptau; ieri* determină /are ca regent verbul *am parcurs; bine* determină/are ca regent verbul *(ne)-am simțit.*

4. *Ne amintim!* *După sens, adverbele sunt de mai multe tipuri: de loc, de timp, de mod.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 169)

Scanned with OKEN Scanner

Adverbele de loc: *mai departe, alături, aici, îndărăt*; adverbele de timp: *acum, apoi, atunci, îndată*; adverbele de mod: *așa, bine, deodată, mai deslușit, prea mult, prea puțin, cât, bine, iute, mai plăcut.*

5. ***Ne amintim!*** *Unele adverbe sunt neanalizabile. Se pot obține însă și prin compunere, prin asocierea altor cuvinte. Acestea din urmă sunt adverbe compuse.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 171)

ieri-seară, mâine-dimineață, rareori, devreme, bineînțeles, degrabă, întotdeauna, altfel, deseori.

6. a. *rar* (adverb de mod, într-o serie de adverbe de timp); b. *înăuntru* (adverb simplu într-o serie de adverbe compuse; c. *în casă* (substantiv precedat de prepoziție într-o serie de adverbe).

7. Cuvintele care sunt doar adverbe: *dincolo, pretutindeni, acasă, lesne, sus, înainte, aproape, azi, mereu.*

8. Adverbele sunt: *aseară, încotro, dinadins, harcea-parcea, imediat, curând, călare, deocamdată, abia, agale, destul, împreună, zilnic, târâș-grăpiș.*

9. *Aseară* (T), *încotro* (L), *dinadins* (M), *harcea-parcea* (M), *imediat* (T), *curând* (T), călare (M), *deocamdată* (T), *abia* (M), *agale* (M), *destul* (M), *împreună* (M), *zilnic* (T), *târâș-grăpiș* (M).

10. ***Ne amintim!*** *Unele cuvinte sunt, la origine, adjective, însă, în anumite contexte, se pot folosi ca adverbe. Pentru diferențierea adverb-adjectiv, vezi GLR – Sinteze și exerciții*, p. 168.

De exemplu: *Cine face sport este un om* ***sănătos****.* (adjectiv); *Toți copiii trebuie să mănânce* ***sănătos****.* (adverb); *M-a convins răspunsul lui* ***clar****.* (adjectiv); *Pentru că era ceață, nu vedeam drumul* ***clar****.* (adverb); *Carnea era* ***tare****.* (adjectiv); *Vântul bătea* ***tare****.* (adverb); *Actorul părea un om* ***simplu****.* (adjectiv); *Vorbește* ***simplu****, pe înțelesul tuturor.* (adverb); *Orice elev* ***serios*** *învață constant.* (adjectiv); *Antrenorii s-au comportat* ***serios*** *cu noi.* (adverb).

Atenție! *Atunci când construim enunțuri pentru a ilustra valoarea gramaticală de adjectiv, respectiv de adverb de mod a unor cuvinte, trebuie să evităm structurile ambigue. De exemplu, în propoziția:* ***Fulgul ușor plutește.****, nu este clar dacă* ***ușor*** *este subordonat substantivului* ***fulgul*** *(fiind adjectiv) sau verbului plutește (situație în care ar fi adverb).*

Scanned with OKEN Scanner

11.

	Verb la participiu (în structura unor forme verbale compuse)	Adverb	Adjectiv participial
greșit	*A greșit o singură întrebare.*	*A răspuns greșit la întrebare.*	*A avut un singur răspuns greșit.*
apăsat	*Nu a apăsat butonul care trebuia.*	*Ține apăsat pe buton!*	*Ne-a vorbit pe un ton apăsat.*
înghesuit	*Am înghesuit hainele în dulap.*	*Au scris înghesuit textele.*	*S-a așezat pe un bagaj înghesuit într-un colț, în sala de așteptare.*
răgușit	*A răgușit pentru că a vorbit prea tare.*	*Vorbește răgușit de câteva zile.*	*I-am recunoscut la telefon glasul răgușit.*
potrivit	*Și-a potrivit cravata.*	*Citește potrivit pentru vârsta lui.*	*Am ales un cadou potrivit pentru Maria.*

12. Toate cuvintele subliniate sunt substantive comune.

13. De exemplu: *Mă concentrez mai bine dimineața.*; *Iarna merg în vacanță la munte.*; *Marți voi avea test la matematică.*; *Seara se întoarce pe jos de la școală.*

14. ***Ne amintim!*** *Unele adverbe provin din substantive și ajută la redarea gradului superlativ absolut.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 146)

Cuvântul subliniat este adverb în enunțurile: *Apa din butoi a înghețat <u>tun</u>.*, *E supărată <u>foc</u> din cauza unei note mici.*, *Mihai s-a îndrăgostit <u>lulea</u>.*, *Doarme <u>bușteau</u> după petrecerea de ieri.*, *Stă singur <u>cuc</u>, într-o casă veche.*, *După ce l-a prins ploaia, a răcit <u>cobză</u>.*

15. Enunțurile în care cuvântul subliniat este adjectiv sunt: *Pentru un erou, curajul este <u>obligatoriu</u>!*; *Zmeul a făcut un gest <u>regretabil</u>.*; *Părul <u>frumos</u> al prințesei era admirat de toți curtenii.*; *Harap-Alb nu este <u>atent</u> la capcana Spânului.*; *Cărturarii contribuiseră la progresul <u>uimitor</u> al prințului.*

Enunțurile în care cuvântul subliniat este adverb sunt: *Prințesa le vorbea <u>frumos</u> chiar și celor care nu o respectau.*; *Țesătorii se prefac că lucrează <u>atent</u> la hainele împăratului.*; *Zâna Munților a renunțat <u>uimitor</u> la puterile ei supranaturale.*; *Împăratul căuta <u>obligatoriu</u> un moștenitor al tronului.*; *Frații îl invidiau regretabil pe Prâslea, în loc să-l spijine.*

16. De exemplu: *Are numai doi prieteni buni.*, *Nu mai folosește telefonul zi de zi.*; *Nu întârzie defel la cursuri.*, *De fel sunt mai timid.*; *Nu s-a supărat deloc pe mine.*, *De*

Scanned with OKEN Scanner

loc, sunt din Constanța., A ajuns devreme la cinema., Nu ne facem gând de vreme rea.; Bogdan este altfel decât fratele lui., Rochia este dintr-un alt fel de material.

17.

Adverbe	Adjective
atât de plăcut *timid* *atunci* *când* *deja* *ușor*	*întregul* *minunat*

18. Ne amintim! *Ca și adjectivele, și unele adverbe sunt gradabile (au grade de comparație).* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 171)

Adverbe de mod: *bine, rău;* adverbe de timp: *seara, târziu, iar.* Adverbele gradabile sunt: *bine, rău, târziu.*

19. De exemplu: pozitiv: *bine;* comparativ de superioritate: *mai bine;* comparativ de inferioritate: *mai puțin bine;* comparativ de egalitate: *la fel de bine;* superlativ relativ de superioritate: *cel mai bine;* superlativ relativ de inferioritate: *cel mai puțin bine;* superlativ absolut: *foarte bine.*

20.

Citat	Adverb	Grad de comparație
... adevărul era că acea cursă o neliniștea <u>mai puțin</u> decât să meargă <u>încet</u>, cu privirea lui în ceafă și cu pielea de găină. (Margaret Atwood, *Dansatoarele*, traducere de Ioana Văcărescu)	*mai puțin, încet*	comparativ de superioritate, pozitiv
– Noi suntem aici, i-a explicat, pronunțând <u>cât mai clar</u> cuvintele. Tu o iei pe aici. (Margaret Atwood, *Dansatoarele*, traducere de Ioana Văcărescu)	*cât mai clar*	superlativ absolut
Ce mă necăjea <u>cel mai tare</u> era că trebuia să-mi am sălașul într-o casă și să dorm într-un pat, dar înainte ca vremea să se fi răcorit de-a binelea o zbugheam când și când de acasă și dormeam în pădure. (Mark Twain, *Aventurile lui Huckleberry Finn*, traducere de Lucian Popa)	*cel mai tare*	superlativ relativ de superioritate
– Asta e bine. Țara mea e <u>foarte departe</u>. (Margaret Atwood, *Dansatoarele*, traducere de Ioana Văcărescu)	*bine, foarte departe*	pozitiv, superlativ absolut

Scanned with OKEN Scanner

A trecut pe la cafenea, ca de obicei, după care a mers acasă mai devreme, fiindcă altceva nu mai era de făcut. (Margaret Atwood, *Dansatoarele*, traducere de Ioana Văcărescu)	*mai devreme*	comparativ de superioritate
Lavender le încurajă să își umple cât mai mult farfuriile, iar Prue profită din plin de acest sfat, pentru că se simțea hămesită după călătorie și după toate evenimentele din acea zi. (Vashti Hardy, *Scânteia Neîmblânzită*, traducere de Loredana Voicilă)	*cât mai mult*	superlativ absolut
Alec – sau Killian, cum preferam să-i spun cel mai adesea – era comandantul Gărzii Regale, funcție pe care o moștenise de la tatăl său. (Scarlett St. Clair, *Regele războiului și al sângelui*, traducere de Ioana Bena)	*cel mai adesea*	superlativ relativ de superioritate
– Dar ar fi mai bine să te așezi în altă parte, drăguțo! (Vashti Hardy, *Scânteia Neîmblânzită*, traducere de Loredana Voicilă)	*mai bine*	comparativ de superioritate
În satul nostru nu vin prea des străini. (Sarah Prineas, *Cuibul dragonului*, traducere de Dana Săporan)	*prea des*	superlativ absolut
Abia mai târziu și-a dat seama că bărbatul era Vrăjmașul, iar bebelușul era Gazda lui. (Struan Murray, *Orfanii apelor*, traducere de Maria Rizoiu)	*mai târziu*	comparativ de superioritate
Folosindu-și mâinile și picioarele, a urcat foarte repede pe vârful muntelui. A deschis telefonul. Avea semnal foarte bun. (Zhang Ling'er, *Un tort pentru bunica*, traducere de Gabriel Stoian)	*foarte repede*	superlativ absolut

21. Enunțurile în care adverbele au funcție sintactică de circumstanțial sunt: *Nu puneți **laolaltă** ustensilele de laborator!; **Alaltăieri** am văzut un film la cinematograf.; Am așezat compotul pe al doilea raft, iar dulceața am pus-o **deasupra**.; **Uneori** nu îți înțeleg îngrijorarea.; Concertul va începe **după-amiază**.*

22. *Deodată* – circumstanțial de mod; *jos* – circumstanțial de loc; *apoi* – circumstanțial de timp; *iute* – circumstanțial de mod.

23. De exemplu: *S-a așezat înainte ca să fie conducătorul grupului.* (circumstanțial de loc); *Deși au stabilit o oră de plecare, el a plecat înainte.* (circumstanțial de timp)

24. Ne amintim! *Unele adverbe care arată determinări spațiale și temporale, pot fi confundate cu prepozițiile, dar acestea din urmă cer obligatoriu prezența unui termen asociat, în timp ce adverbul nu este însoțit de acest termen.*

Scanned with OKEN Scanner

De asemenea, unele prepoziții sunt utilizate, în limba vorbită, ca adverbe. (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 170)

Adverbe: *deasupra* (în exemplul a), *acum, după, mult, tot* (semiadeverb), *bunăoară, în frunte, streașină, așa, mereu, deodată, înainte.*

25. De exemplu: *Dedesubt, la câțiva metri adâncime, se află tunelul de evacuare.* (adverb de loc); *În preajmă, îi vedea doar pe cei mai curajoși dintre ei.* (adverb de loc); *Ieșise afară fără să mai spună o singură vorbă.* (adverb de loc)

26. Ne amintim! *Semiadverbele sunt adverbe cu grad redus de autonomie, nu au funcție sintactică și au rolul de a intensifica, de a preciza, de a aproxima, de a reda semnificații temporale și aspectuale.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 169)

a. *... se așează pe mal, în timp ce apa tot mai murmura neobosită.*

b. *Mergea pe lângă râu așa cum mergi, când ești doar un boț.*

c. *— Și tu chiar trăiești lângă râu? Frumoasă viață!*

d. *Era prea târziu. Luntrea lovi malul cu toată forța.*

e. *N-am pus decât ce iau de obicei cu mine când fac câte o astfel de mică excursie;*

f. *— Tare îmi mai plac hainele tale, măi băiete — spuse el, după ce se scursese astfel cam o jumătate de ceas.*

g. *— Dar uneori nu te cam plictisești, totuși? se aventură să întrebe Sobolul.*

h. *Numai tu și Râul, nimeni altcineva cu care să poți schimba un cuvânt!*

i. *Mă bate gândul să-mi fac și eu o haină de gală din catifea neagră.*

27. A. *A cheltuit destul de mulți bani la cumpărături.; O mai superi pe mama ta?; Am ales pantofii cel mai puțin scumpi.; Își dorea pentru colecția lui cât mai mulți fluturi.; Asistenta a intrat în salonul cu nou-născuți.; Pantalonii pe care îi porți sunt frumos lucrați.; La olimpiadă nu s-au calificat decât trei elevi.; La olimpiadă s-au calificat doar trei elevi.; Câțiva turiști s-au simțit profund jigniți de indiferența gazdelor.*

B. *Rezultatele bune sunt greu de obținut.; Ai mai lucrat la proiect?; Am cumpărat vreo trei kilograme de mere.; Am cumpărat cam trei kilograme de mere.; Am întâlnit copii extraordinar de deștepți.; Castraveții din borcan sunt puțin acri.; Toți colegii mei sunt destul de buni la matematică.; Copiii prost-crescuți au făcut mizerie în autocar.; Exercițiile au fost ușor de înțeles.*

28. De exemplu: *După-amiază, câțiva oameni încarcă într-un camion mai multe cutii. Lucrează împreună, cărând cu grijă pachetele de jos. Unul dintre ei sprijină bine cu brațele cutiile ridicate de pe căruciorul pe care celălalt îl manevrează. Undeva, aproape, cineva manipulează marfa cu ajutorul unei macarale. Alături, un bărbat pare că ține o evidență, urmărind atent activitatea ce se desfășoară rapid.*

Scanned with OKEN Scanner

IX. ORGANIZAREA ENUNȚULUI

1. *Mi-am uitat din nou umbrela acasă!* (E); *Mamă, unde sunt patinele mele și bocancii?* (I); *L-am așteptat la aeroport pe fratele meu.* (A); *Cine a citit toate cărțile din bibliografia recomandată de profesor?* (I); *Maria, ți-am spus de atâtea ori să fii mai ordonată!* (E); *Ce locuri noi ți-ar plăcea să vizitezi în această vacanță?* (I); *Am cumpărat de la cofetărie o prăjitură cu mac și două înghețate cu fistic sărat.* (A)

2. *Coboară treptele cu atenție!; Depășiți toate obstacolele!; Lăsați-i pe copii în grija mătușii!; Treci pe lângă grădina unei case vechi!; Nu călca florile pe care le-a plantat bunica!*

3. De exemplu: *Avionul aterizează cu o viteză incredibil de mare!; În toată clădirea se instala ușor-ușor o liniște mormântală!; Totul pare o pură magie în această lume!; Pe drumurile troienite, zăpada cădea încă puzderie!; O, câtă lumină se revarsă în sufletul omului dimineața!*

4. Exemple de enunțuri asertive: ***Am călătorit*** *cu trenul până la Cluj, iar de acolo am luat avionul.*; *Răsfoind albumul,* ***am descoperit*** *o veche fotografie a bunicului.*; enunțuri imperative: *Mai bine* ***călătorește*** *cu trenul!*; ***Descoperă*** *cât mai multe informații!*; enunțuri exclamative: ***A călătorit*** *atât de bine într-un timp atât de scurt!*; *Câte artefacte* ***au descoperit*** *arheologii!*; enunțuri interogative: *Cum* ***ați călătorit*** *până la noi?*; *Ce* ***s-a descoperit*** *pe pereții peșterilor?*

5. De exemplu: enunț exclamativ: *Pe pârtie sunt atât de mulți copii!*; enunțuri asertive: *Copilul se dă cu sania.*; *Oamenii sunt îmbrăcați cu haine groase.*; propoziție simplă, afirmativă: *Copilul zâmbește.*; enunț complex: *Pârtia este plină de copii care se bucură că a sosit iarna.*

6. Răspuns subiectiv.
De exemplu:
- *Sosește circul într-un oraș de provincie.*
- *Copiii se așază în jurul scenei.*
- *Spectacolul începe cu o mică întârziere.*
- *Sala freamătă de nerăbdare în așteptarea acrobaților.*
- *Caii aleargă în jurul manejului.*
- *Călărețul alunecă de pe șa.*
- *Un copil zâmbește temător.*
- *Spectatorii aplaudă reușita călărețului de a se redresa.*

Scanned with OKEN Scanner

7. *Și tu chiar trăiești lângă râu?* (enunț simplu); *E lumea mea și nici nu-mi doresc alta.* (enunț complex); *Dumnezeule, cât de bine ne înțelegem!* (enunț simplu); *Iarna și vara, primăvara și toamna, tot timpul aflu în el distracție și peripeții.* (enunț simplu); *Pe deasupra, mai găsesc și mâncare proaspătă și tot soiul de lucruri scăpate din bărci de lumea mai puțin grijulie!* (enunț simplu).

8. Enunț nestructurat: *Frumoasă viață!*; enunț structurat: *Ce viață frumoasă trăiești!/Ai o viață atât de frumoasă!*

9. Exemple de propoziții simple: *Păsările ciripesc. Vântul adie. Apa clocotește.*; propoziții dezvoltate: *Maria scrie zilnic în jurnalul ei. În tabără a cunoscut mulți prieteni. Uneori, copilul își dezamăgește părinții.*

10. *Doamna Lepic spune că este sigură de faptul că Honorine a uitat din nou să închidă găinile. Ea îi sugerează lui Felix, cel mai mare dintre cei trei copii ai săi, să le închidă el. Felix, un băiat palid, nepăsător și leneș, răspunde că rolul lui în acel loc nu este să se ocupe de găini. Doamna Lepic o roagă pe Ernestine să îndeplinească ea sarcina. Speriată, fata îi spune mamei că ei îi este prea frică.*

11. ***Ne amintim!*** *Propoziția este un enunț care are un singur verb la o formă verbală personală și predicativă. Într-un enunț complex, numit frază, apar cel puțin două verbe la forme verbale personale. Într-un enunț, este obligatoriu să apară cel puțin un verb la o formă verbală personală, celelalte componente organizându-se în jurul acestui* ***centru****, în funcție de posibilitățile lui combinatorii.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 198–200)

a.

- *Am sărit în sus/când a sunat clopoțelul/.*
- *Cartea mi-a căzut/și am ridicat-o repede/, înainte să se păteze de verdele ierbii/.*
- *Mi-am îndesat lucrurile în geantă/și am luat-o la picior în josul dealului, străbătând apoi terenul și coridoarele cu dulapuri albastre, acum animate de elevi/care se grăbeau/să ajungă la timp la prima oră/.*
- *Cred/că domnișoara se înroșise/.*
- *... când începuse semestrul, acum câteva săptămâni/, porțile sclipeau/, vopseaua de pe teren era încă proaspătă/, iar tribunele nu mai erau acoperite de praf și de gume lipite, în toate culorile/.*
- *Ai vrea/ să îmi răspunzi la întrebare/, după ce termini de visat cu ochii deschiși/?*
- *Am simțit/că mi se înroșesc mai întâi gâtul, apoi obrajii/.*

Scanned with OKEN Scanner

- Nu cred/că a meritat/.
- Doar că nu voiam nici mila, nici vorbele lor liniștitoare/, pentru că eu mă hotărâsem/.

b. care se grăbeau – care se grăbeau temători;
Cred – cred cu tărie;
că domnișoara se înroșise – că domnișoara profesoară se înroșise de furie;
porțile sclipeau – porțile cele noi sclipeau de curățenie;
Ai vrea – Ai vrea această carte;
Am simțit – Am simțit o mare bucurie;
Nu cred – Nu cred nimic din spusele tale;
că a meritat – că a meritat o analiză detaliată;
pentru că eu mă hotărâsem – pentru că eu mă hotărâsem la acel tablou.
c. Am sărit în sus – Am sărit;
Cartea mi-a căzut – Cartea a căzut;
Mi-am îndesat lucrurile în geantă – am îndesat;
când începuse semestrul, acum câteva săptămâni – începuse semestrul;
să îmi răspunzi la întrebare – să răspunzi;
că mi se înroșesc mai întâi gâtul, apoi obrajii – că se înroșesc gâtul, obrajii;
nu voiam nici mila, nici vorbele lor liniștitoare – nu voiam.
d. iar tribunele **nu** mai erau acoperite de praf și de gume lipite, în toate culorile;
nu voiam nici mila, nici vorbele lor liniștitoare.
e. Ai vrea să îmi răspunzi la întrebare, după ce termini de visat cu ochii deschiși?
f.

Am sărit în sus când a sunat clopoțelul.	Am sărit în sus când a sunat clopoțelul!	structură neutră emoțional vs structură care exprimă nerăbdarea
Cred că domnișoara se înroșise.	Cred că domnișoara se înroșise...	structură neutră emoțional vs structură care exprimă ironia, care are un mesaj subînțeles
Am simțit că mi se înroșesc mai întâi gâtul, apoi obrajii.	Am simțit că mi se înroșesc mai întâi gâtul, apoi obrajii...	structură neutră emoțional vs structură care exprimă rușinea sau un alt sentiment
Nu cred că a meritat.	Nu cred că a meritat!	structură neutră emoțional vs structură care exprimă indignarea

g. Răspuns subiectiv.

Scanned with OKEN Scanner

12. *Ne amintim!* *O propoziție este negativă dacă verbul aflat la o formă personală este precedat de negația* ***nu****. Dacă această marcă precedă orice alt component al enunțului, propoziția este afirmativă.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 200–206)

X	*Nu am înțeles nimic din explicațiile tale.*
	Am ascultat tot, în afară de ultima melodie.
	Nu eu am spart paharul, ci fratele meu mai mic.
X	*Primăvara nu trimitea semne încurajatoare.*
	Ne întâlnim în parc, nu la muzeu.
	Cum să pot fi atent în zgomotul acesta?! (Interogație retorică. Propoziția are sens negativ: *Nu pot fi atent în zgomotul acesta.*, dar, formal, nu este negativă, deoarece nu este negat verbul cu funcție sintactică de predicat; vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 204–206.)
	L-am zărit pe George, nu pe Cristian.
X	*Acum, nu îmi mai pare rău de alegerea făcută.*

13. (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 200–206)

	Interogație totală	Interogație parțială	Interogație alternativă	Non întrebare
Ai vrea să ne petrecem o parte din vacanță împreună?	X			
A ajuns la timp răspunsul meu?	X			
Cum să nu ne înțelegem?				X
Unde a rămas colegul tău?		X		
Și-a dat singur seama de adevăr sau i l-ai sugerat tu?			X	
Despre ce ați discutat la oră?		X		
Cum se numește autorul acestei cărți?		X		
Te mai ascult eu pe tine vreodată?				X
Are nevoie de ajutor?	X			
Se așteaptă să plouă sau doar să fie înnorat?			X	

14. a. *√Nu este Nimic realist!*; *√Spui/Crezi Pe bune?*; *√Să-mi imaginez Totul.*; *Mmm? = Ce vrei să spui?*; *Cât de atractiv!√este*; *Nu √citim pentru că ne plac.*; *√Este Clar?*

b. *M-am săturat de cărțile astea!* – ! exprimă nemulțumirea

Unde s-au mai pomenit cai zburători și baghete magice?! – ?! exprimă indignarea

Nimic realist! – ! exprimă atitudinea categorică

Pe bune? Chiar nu-ți plac? – ? exprimă neîncrederea, nedumerirea

Scanned with OKEN Scanner

Înseamnă că nu îți place să călătorești cu mintea în lumi imaginare... – ... exprimă atitudinea reflexivă

c. *Chiar* nu-ți plac?; *Nu, nu* îmi place.; *Clar?*

d. *Măi fată, revino cu picioarele pe pământ!; Nu reveni cu picioarele pe pământ!*

e. *Este chiar enervant.; Este chiar enervant!*

f. Răspuns subiectiv.

15.

Într-o bună zi, i-a căzut în mână o bucată de lemn, una dintre acelea pe care oamenii le bagă iarna-n sobă pentru a se încălzi.

— Nu-i rău, și-a zis Giuseppe-n gând. Din lemnul ăsta aș putea face un picior pentru o masă.

Giuseppe și-a pus pe nas ochelarii pe care avea obiceiul să și-i prindă cu sfoară pe după urechi, asta fiindcă și ochelarii erau tare vechi, a întors bucata de lemn pe toate părțile și a prins a o ciopli cu o bărdiță. Abia dacă apucase meșterul să lucreze, că s-a și auzit un glas subțirel care a strigat:

— Au! Au! Încet, rogu-te, încet!

Giuseppe și-a așezat ochelarii pe nas și a privit prin atelier. Nimeni...

S-a uitat pe sub bancul de lucru. Nimeni...

A scos capul pe ușă. În stradă nu era nimeni...

— Să mi se fi părut oare? se întrebă Giuseppe. Cine să fi vorbit?

16. a. *— Ce tot bați câmpii, Huck Finn?* – virgula izolează substantivul în vocativ *Huck Finn;* semnul întrebării marchează finalul unui enunț interogativ;

Nu înțelegi că ai fi obligat să vii fie că ți-e pe plac, fie că nu, dacă magicianul freacă lampa? – prima virgulă marchează coordonarea prin juxtapunere; a doua virgulă izolează o propoziție care exprimă o condiție; semnul întrebării marchează finalul unui enunț interogativ;

— Ce facee? Să mă oblige pe mine, care-s înalt ca un copac și gros ca o biserică? – semnul întrebării marchează finalul unor enunțuri interogative care exprimă indignarea; prima virgulă izolează; a doua virgulă se utilizează în mod obligatoriu înaintea conjuncției adversative dar; semnul exclamării marchează finalul unui enunț exclamativ;

b. *Păi, dacă nu i-aș fi făcut vânt, nici nu s-ar fi dat la o parte să-mi facă loc să trec.* – prima virgulă izolează o inerjecție; a doua virgulă marchează o schimbare a topicii (inversiune);

I-am întrebat pe ăia: „la ziceți-mi, de ce nu e dus la târgul de sclavi negrul ăsta?" – două puncte anunță începutul vorbirii directe; ghilimelele marchează vorbirea directă; semnul întrebării marchează finalul unui enunț interogativ;

Scanned with OKEN Scanner

c. *N-am uitat să iau nici toată provizia de cafea, zahărul și alicele pe care le-am găsit în colibă, după care am luat câlții, o găleată, un polonic și o cană de tablă, ferăstrăul cel vechi, două pături, o tigaie și un ibric de cafea.* – virgulele marchează coordonarea prin juxtapunere într-o enumerație.

17. Huck: *M-am cam plictisit și am chef să mă mai dezmorțesc nițel.*

Jim: *Trebuie să te duci noaptea și să fii cu ochii-n patru. Ar fi o idee bună să te înțolești în straie de fată, din bulendrele pe care le-am găsit în căsoaie.*

Huck: *Strașnică idee!*

Jim: *N-o să te recunoască nici dracu'. Nu prea mergi precum o fată și tam-nisam îți ridici rochia ca să bagi mâna în buzunarul de la pantaloni.*

X. PREDICATUL

1.

Predicate verbale	Predicate nominale
citea, găsea, ar fi încercat, s-ar fi comportat, spune, a fost, a sunat, nu a auzit, era, să nu se fi întâmplat, primise, nu înțeleg, credeți, se așezase, fredona, a spus, a schimbat, aș permite, vom putea, nu pot	*să fie mai prietenoasă; este un lucru și un ideal; sincer să fiu; este șarmant, inteligent, dar nemilos; nu era supărat; a fost o situație; a fost o intervenție*

2.

a. *nu vrei* – indicativ, prezent;
să cânți – conjunctiv, prezent;
a întrebat – indicativ, perfect compus;
era – indicativ, imperfect;
dansau – indicativ, imperfect;
a oftat – indicativ, perfect compus;
a privit – indicativ, perfect compus;
reflectau – indicativ, imperfect.

b. *a umple*, conjugarea a III-a;
a aduce, conjugarea a III-a;
a suna, conjugarea I;
a fi, conjugarea a IV-a;
a cânta, conjugarea I.

c. În text, valoarea verbului *a fi* este predicativă.

Scanned with OKEN Scanner

De exemplu:
A fi – valoare copulativă: *Șiragul de perle este minunat.*
A fi – valoare auxiliară: *Eu voi fi trecut pe aici înainte să te fi născut tu.*

3. De exemplu: *A fost odată ca niciodată; că dacă n-ar fi, nu s-ar povesti; de când făcea plopșorul pere și răchita micșunele; de când se băteau urșii în coade; de când se luau de gât lupii cu mieii de se sărutau, înfrățindu-se; de când se potcovea puricele la un picior cu nouăzeci și nouă de oca de fier și s-arunca în slava cerului de ne aducea povești.*

Era odată un împărat puternic și mare și avea pe lângă palaturile sale o grădină frumoasă, bogată de flori și meșteșugită nevoie mare! Așa grădină nu se mai văzuse până atunci, p-acolo. În fundul grădinei avea și un măr care făcea mere de aur și, de când îl avea el, nu putuse să mănânce din pom mere coapte, căci, după ce le vedea înflorind, crescând și pârguindu-se, venea oarecine noaptea și le fura, tocmai când trebuiau să se coacă. Toți paznicii din toată împărăția și cei mai aleși ostași, pe care îi pusese împăratul să pândească, n-au putut să prindă pe hoți. În cele mai de pe urmă, veni fiul cel mai mare al împăratului și-i zise . [...].

Felul predicatelor: *a fost* = predicat verbal; *n-ar fi* = predicat verbal; *făcea* = predicat verbal; *se băteau* = predicat verbal; *se luau* = predicat verbal; *se sărutau* = predicat verbal; *se potcovea* = predicat verbal; *s-arunca* = predicat verbal; *aducea* = predicat verbal; *era* = predicat verbal; *avea* = predicat verbal; *nu se văzuse* = predicat verbal; *nu putuse* = predicat verbal; *să mănânce* = predicat verbal; *vedea* = predicat verbal; *venea* = predicat verbal; *trebuiau* = predicat verbal; *pusese* = predicat verbal; *să pândească* = predicat verbal; *n-au putut* = predicat verbal; *să prindă* = predicat verbal; *veni* = predicat verbal; *zise* = predicat verbal.

4.

a. *Fusese odată ca niciodată...*
b. *Plopșorul și răchita făceau mere și micșunele.*
c. atribute; de exemplu: *A fost odată un împărat care era puternic și mare.*
d. De exemplu: *înflorind, crescând; Mărul cu mere de aur înflorea în fiecare an. Fiul de împărat creștea într-un an cât alții în șapte.*
e. *Să prindă* = *să prindă*; de exemplu: *L-a prins ploaia în oraș.*
f. Răspuns subiectiv.

5. *Caișii și vișinii înfloriseră de atâtea ori până acum.*
Eu, tu și ea mergem împreună în tabără.
Grupul de elevi a plecat la film.
Tu dăduseși dovadă de curaj.
Voi merseserăți de multe ori în vacanțe la munte.
Voi și ei împărtășiți aceeași pasiune.

Scanned with OKEN Scanner

6. Răspuns subiectiv.

7. a.

- *Vorba lungă-**i** sărăcia omului.*
- *Mâța blândă **zgârie** rău.*
- *Adevărul **iese** deasupra, ca untdelemnul.*
- *Bine **faci**, bine **găsești**.*
- *Calul de dar **nu se caută** la dinți.*
- *Când pisica **nu-i** acasă, șoarecii **joacă** pe masă.*
- *Foamea **este/e/-i** cel mai bun bucătar.*
- *Hoțul neprins **e/este** negustor cinstit.*
- *Mi-**e** milă de tine, dar de mine mi **se rupe** inima.*
- *Nu **este** pădure fără uscături.*

b. – un enunț complex de tip frază: *Mi-**e** milă de tine,[1]/dar de mine mi **se rupe** inima.[2]/*

– un enunț cu predicatul la formă negativă: ***Nu este** pădure fără uscături.*

– un enunț cu predicat nominal: *Vorba lungă-**i sărăcia** omului.*

– un enunț predicat verbal exprimat prin verbul *a fi*: ***Nu este** pădure fără uscături.*

8. a. *Îmi <u>place</u> mult mirosul de busuioc proaspăt.* – mod indicativ, timp prezent

b. *<u>Să nu</u> mai <u>udați</u> florile în miezul zilelor toride!* – mod conjunctiv, timp prezent

c. *Pulberea de cicoare îți <u>creează</u> poftă de mâncare.* – mod indicativ, timp prezent

d. *<u>Observă</u> cum <u>crește</u> floarea în fiecare zi!*: *observă* – mod imperativ; *crește* – mod indicativ, timp prezent

e. *<u>Aș vrea</u> <u>să</u>-mi <u>citești</u> legenda florii-soarelui.*: *aș vrea* – mod condițional-optativ, timp prezent; *să citești* – mod conjunctiv, timp prezent

f. *Oamenii din popor îi <u>spuneau</u> urzicii „Buruiana lui Marț”.* – mod indicativ, timp imperfect

Dacă <u>vei privi</u> cu atenție o floare, îți <u>va spune</u> povestea ei.: *vei privi/va spune* – mod indicativ, timp viitor standard

Ne amintim! *Este nevoie de multă atenție la sublinierea predicatului, pentru a nu considera drept parte componentă a acestuia elemente precum: pronumele personal (**îmi** place, **îți** creează, să-**mi** citești, **îi** spuneau, **îți** va spune), care are funcție sintactică independentă. În schimb, cuvinte precum: **să** nu udați/**să** citești* (conjuncție), ***nu*** (adverb de negație), ***aș** vrea* (verb auxiliar), ***vei** privi/**va** spune* (verb auxiliar) *sunt parte componentă din predicat.*

*De asemenea, construcția **să nu udați**, deși este la modul conjunctiv, prin structură, are valoare imperativă (dovadă fiind și utilizarea semnului exclamării la finalul enunțului).*

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare

9. Au funcție de predicat doar formele subliniate de la punctele c și e. Celelalte sunt forme verbale nepersonale (infinitiv), deci nu pot fi predicate.

10.
a. un predicat nominal și trei predicate verbale;
b. două predicate nominale și un predicat verbal;
c. *nu fusese mai serios și mai atent*;
d. *o dovadă*.

11.
✓ *Calul de curse învățase că trebuie să fie primul ca să primească o recompensă.*
✓ *Adevărul era doar o iluzie pentru toți participanții la dezbatere.*
✓ *Ar fi cu adevărat bucuros dacă s-ar afla împreună cu colegii lui.*
✓ *Era învățat cu efortul, chiar dacă avusese o copilărie plină de bucurii.*
✓ *Plăcerea celor mici era de a aluneca, de pe tobogan, direct în apa din piscină.*

12.
a. pronume personal, complement indirect;
b. verb copulativ, face parte din predicatul nominal *nu-i sănătos*;
c. verb predicativ, predicat verbal;
d. interjecție, fără funcție sintactică.

13.
a. adjectiv participial *odihnit*;
b. substantiv comun *o situație*;
c. verbe predicative la infinitiv *de a schimba, de a certa*;
d. adjective propriu-zise *înțelept, profund* și *calm*;
e. locuțiune substantivală *un boț cu ochi*, substantiv comun *o bucată*, adjectiv propriu-zis *sărac*.

14.
a. *Oamenii petrec cinci zile minunate, în care membrii familiei și ai comunității se reunesc, își dau cadouri, cântă și se bucură împreună.*
b. *Oamenii poartă haine noi[1]/și își fac tatuaje cu henna.[2]/*
c. *traducându-; pentru a aduce.*
d. verb copulativ în construcțiile: *este o sărbătoare; este un festival; este un timp.*
verb predicativ în construcția: *este în Leicester.*

15. De exemplu:
a. *Tocmai privii tabloul primit de la tine.*

Scanned with OKEN Scanner

9. Au funcție de predicat doar formele subliniate de la punctele c și e. Celelalte sunt forme verbale nepersonale (infinitiv), deci nu pot fi predicate.

10.

a. un predicat nominal și trei predicate verbale;
b. două predicate nominale și un predicat verbal;
c. *nu fusese mai serios și mai atent*;
d. *o dovadă*.

11.

✓ *Calul de curse învățase că trebuie să fie primul ca să primească o recompensă.*
✓ *Adevărul era doar o iluzie pentru toți participanții la dezbatere.*
✓ *Ar fi cu adevărat bucuros dacă s-ar afla împreună cu colegii lui.*
✓ *Era învățat cu efortul, chiar dacă avusese o copilărie plină de bucurii.*
✓ *Plăcerea celor mici era de a aluneca, de pe tobogan, direct în apa din piscină.*

12.

a. pronume personal, complement indirect;
b. verb copulativ, face parte din predicatul nominal *nu-i sănătos*;
c. verb predicativ, predicat verbal;
d. interjecție, fără funcție sintactică.

13.

a. adjectiv participial *odihnit*;
b. substantiv comun *o situație*;
c. verbe predicative la infinitiv *de a schimba, de a certa*;
d. adjective propriu-zise *înțelept, profund și calm*;
e. locuțiune substantivală *un boț cu ochi*, substantiv comun *o bucată*, adjectiv propriu-zis *sărac*.

14.

a. *Oamenii petrec cinci zile minunate, în care membrii familiei și ai comunității se reunesc, își dau cadouri, cântă și se bucură împreună.*
b. *Oamenii poartă haine noi[1]/și își fac tatuaje cu henna.[2]/*
c. *traducându-; pentru a aduce.*
d. verb copulativ în construcțiile: *este o sărbătoare; este un festival; este un timp.*
verb predicativ în construcția: *este în Leicester.*

15. De exemplu:

a. *Tocmai privii tabloul primit de la tine.*

Scanned with OKEN Scanner

b. *Fii acolo când are nevoie de tine!/Nu fi acolo la 10, ci la 11!*
c. *Vii cu noi la spectacol?*
d. *Nu te sfii în fața colegilor!*
e. *Voi ști rezultatul abia mâine.*

16. a.

17.

Cântecele și voia bună erau	*contagioase.*
Proiectul de la fizică și autorul lui sunt	*celebri.*
Ioana și Vlad sunt	*prietenoși.*
Planurile și dorințele lor erau	*cutezătoare.*

18. a.

se desprinde	predicat verbal exprimat prin verb la indicativ prezent
să trăiești	predicat verbal exprimat prin verb la modul conjunctiv prezent
murmură	predicat verbal exprimat printr-un verb cu forme omografe pentru indicativ prezent și perfect simplu
a trăi	formă verbală nepersonală
am chemat	predicat verbal cu subiect inclus în desinența verbului
ați alergat	predicat verbal exprimat printr-un verb la un timp compus cu verb auxiliar

b.

*N-ar fi bine ca de acum înainte să urmăm **să ne adunăm** tot astfel, în toate serile, aci, ca **să stăm** de vorbă, **să ne sfătuim**, **să ne cunoaștem** mai bine, **să ne dăm** sprijin, în loc **să trăim** răzlețe și neștiutoare unele de altele, ca până acum?*

***Ne amintim!** Verbele la forme nepersonale nu pot îndeplini funcția sintactică de predicat. Pentru a obține mai multe predicate, am transformat verbele la infinitiv în verbe la conjunctiv.*

c. De exemplu:

substantiv propriu: *Alegerea mea de vacanță **n-ar fi Brno**, dacă aș avea mai mult timp la dispoziție pentru vizitat.*

pronume personal: *Partenerul meu de dans **n-ar fi el**, dacă toată lumea din sală ar avea pereche.*

adjectiv propriu-zis: *Fără priceperea ta, rochia mea de banchet **n-ar fi frumoasă**.*

Scanned with OKEN Scanner

19. a.

Afirmații	Corect	Incorect
În enunțul: *Maria a prezentat spectacolul de la sfârșitul anului școlar.*, predicatul verbal este exprimat prin verb predicativ, modul indicativ, timpul perfect simplu.		X
În enunțul *Norii străbăteau grăbiți întinderea albastră a cerului.*, există un predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, modul indicativ, timpul imperfect.	X	
În enunțul: *Bariera de corali este un paradis subacvatic populat de multe specii de pești.*, există un predicat nominal.	X	
În enunțul: *Azi este sărbătoare în orașul meu.*, există un nume predicativ exprimat prin substantiv.		X
Valoarea verbului *a fi*, în propoziția: *Cele mai frumoase peisaje sunt la munte.* este copulativă.		X
Numele predicativ din enunțul: *Colegul meu de serviciu este un tânăr cu multe calități.* este realizat prin adjectiv propriu-zis.		X
Predicatul verbal din enunțul: *Aruncați gunoiul doar în spațiile destinate acestuia!* este realizat prin verb predicativ, modul imperativ, persoana a II-a, plural.	X	
În enunțul: *Animalele sălbatice au să fie mai fericite în habitatul lor natural.*, există un predicat verbal realizat prin verb predicativ, modul conjunctiv, timpul prezent.		X

b. În enunțul: *Maria a prezentat spectacolul de la sfârșitul anului școlar.*, predicatul verbal este exprimat prin verb predicativ, modul indicativ, timpul perfect compus.

În enunțul: *Azi este sărbătoare în orașul meu.* nu există un nume predicativ exprimat prin substantiv. Verbul *a fi* are valoare predicativă, fiind urmat de substantivul comun, cu funcție de subiect, *sărbătoare*.

Valoarea verbului *a fi*, în propoziția: *Cele mai frumoase peisaje sunt la munte.* este predicativă, având înțeles existențial.

Numele predicativ din enunțul: *Colegul meu de serviciu este un tânăr cu multe calități.* este realizat prin substantiv comun.

În enunțul: *Animalele sălbatice au să fie mai fericite în habitatul lor natural.*, există un predicat verbal realizat prin verb predicativ, modul indicativ, timpul viitor (formă populară).

20. a (substantiv comun); c (pronume personal); e (adjectiv propriu-zis); f (adjectiv propriu-zis); h (substantiv comun); j (numeral ordinal).

Scanned with OKEN Scanner

21.

a. *Spuneți/<u>Spune</u>-ți cuvinte de încurajare atunci când <u>simți</u>/simpți că nu poți reuși!*
b. *<u>Lăsați</u>-i/Lăsa-ți-i în pace, deoarece nu au făcut năzbâtii prea mari!*
c. *Este important <u>să scrii</u>/să scri citeț.*
d. *De <u>mi-i da</u>/mi da o veste bună, te voi răsplăti.*
e. *Măsurile trebuiesc/<u>trebuie</u> luate imediat, fără ezitare.*
f. *Vă rog să trimite-ți/<u>trimiteți</u> rapoartele pe mail.*

22., 23. Răspunsuri subiective.

24. De exemplu:
<u>Fii prietenos</u>!
<u>Sari</u> în ajutorul celuilalt de câte ori ți se cere!
<u>Respectă</u> munca celuilalt!
Verbele sunt la imperativ, persoana a II-a singular.

25. *Dar Buck nu era câine de casă și nici nu stătea în cuști alături de ceilalți. Tot acel tărâm îi aparținea. Se bălăcea în jgheab sau mergea la vânătoare cu fiii judecătorului; le însoțea pe Mallie și Alice, fiicele judecătorului, în plimbările din amurg sau în hoinărelile lor de dimineață. În serile de iarnă, stătea la picioarele judecătorului, în fața focului ce ardea în bibliotecă. Îi căra pe nepoții judecătorului în spate sau îi rostogolea prin iarbă și îi păzea în aventurile lor periculoase către fântâna din curtea grajdurilor și chiar mai departe, în padocuri și pe câmpuri. Printre terrieri, pășea maiestuos, iar pe Toots și Ysabel pur și simplu îi ignora, căci el era regele — rege peste toate ființele ce se târau, mergeau sau zburau pe domeniul judecătorului Miller, inclusiv peste oameni.*

XI. SUBIECTUL

1.

Ce ar fi dacă... poveștile s-ar scrie singure?

*Era **o zi** de duminică. **Mihai** se trezise vesel, dar își amintise de teme și se întristase.*
*__Băiatul__ a început cu tema de la română. S-a străduit o jumătate de oră, dar nu a trecut de introducere. **Coșul** era plin de hârtiuțe cu idei eșuate.*
*Deodată, s-a auzit **o bătaie** în ușă. Venise **Luca**, prietenul lui Mihai.*

Scanned with OKEN Scanner

— Hei, n-o să-ți vină să crezi! Mi s-a îndeplinit visul! Pisica mea are trei puișori.

— Mă bucur pentru tine! Abia aștept să-i văd și eu!

Spunând aceste cuvinte, băiatul s-a întors la compunere. Când s-o mai termine?! Când a ajuns la birou, Mihai a observat ceva ciudat. **Foaia** era scrisă deja. A început să citească: „Deodată, s-a auzit...". **O mână** nevăzută scrisese tot ce se întâmplase. Imposibil. Și totuși!

2.

Subiect simplu	Subiect multiplu
motorul, bobinele, mașinăria, un zgomot, motorul, sunetul, el, așezarea, cei doi, Weedon Scott, bunătatea, el, cei doi, Harry Hurry, copacii, tufișurile, cei doi, March, fugarii, lucru, indienii, focul.	șoricelul și mașina; Lupoaica și Chiorul; Alec și Dany; Vânătorul și tovarășul; focul, izvorul și canoea; capra și iedul.

3. i. a. *primăvară*; b. *buturuga*; c. *ziua*; d. *gospodar*; e. *bobocii*; f. *meseria*; g. *omul*; h. *lumea*; i. *apa, pietrele*; j. *vreme*; k. *sacul*.

ii. Cuvintele adăugate au funcție sintactică de subiect.

iii. Substantivele articulate hotărât sunt: *buturuga, ziua, bobocii, meseria, omul, lumea, apa, pietrele, sacul*.

4.

Ștefan Câlția

Atelierul pictorului este o lume miraculoasă. De la intrare, te întâmpină o lumină blândă, un miros de uleiuri și de fructe uscate și o liniște adâncă. Locul este plin de obiecte vechi, „grăitoare", cum le numește maestrul. Cuferele vechi de lemn, războiul de țesut al bunicii și vasele de lut spun povestea unor alte lumi.

Tablourile și fotografiile vechi decorează pereții atelierului. Din fiecare te privește un personaj misterios, cu ochi mari, plini de uimire: „Purtătorul de aripi", „Călătorul cu mantie roșie" sau „Purtătorul de alamă".

Subiecte simple: *atelierul, locul, un personaj*;

Subiecte multiple: *o lumină, un miros și o liniște; cuferele, războiul și vasele; tablourile și fotografiile*.

5. De exemplu: a. *numele*; b. *șoricel*; c. *o călătorie*; d. *el*; e. *trecerea*; f. *cunoștințe și formule*.

6. Nu pot avea funcție sintactică de subiect pronumele: *mie, îți, ne, pe mine, vouă, lor, îl, lui, l*.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Ne amintim! *Realizările subiectului de tip nominal (substantiv, pronume, numeral cu valoare pronominală) stau în cazul nominativ.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 255)

7.

a. *El sculptează păsări mlădioase.*
Maria, tu cum ai numi această sculptură?
Dumneavoastră ați văzut sculpturile lui Brâncuși?
Ele spun povestea zborului.
Dânsa aranjează sculpturile pentru expoziție.
La punctul a, toate subiectele sunt exprimate prin pronume.

b. *Dedal a construit un labirint uimitor.*
În labirintul de piatră se încrucișau multe culoare.
Firul dat de Ariadna l-a călăuzit pe Tezeu.
În zborul lui, Icar s-a apropiat prea mult de soare.
S-au topit aripile lui Icar.
La punctul b, toate subiectele sunt exprimate prin substantive.

c. *Cei trei au plecat în căutarea hoțului merelor de aur.*
Dintre toți frații, s-au întors acasă doar doi.
Al treilea l-a doborât pe zmeu în luptă dreaptă.
Al doilea s-a căsătorit cu fata mijlocie.
Dintre toți, doar primul l-a rănit pe hoț.
La punctul c, toate subiectele sunt exprimate prin numerale.

8. Sunt subiecte cuvintele subliniate de la punctele: a, d și e.

9.

a. *Menta proaspătă și mierea **sunt** ingredientele potrivite pentru o limonadă.*
b. *Voi și colegii voștri **veți pleca** în excursie.*
c. *Rezultatul copiilor l-**a determinat** să-i înscrie la un alt concurs.*
d. ***Au venit** la spectacol colegii, profesorii și rudele copiilor de pe scenă.*
e. *Eu și amicii mei **nu suntem** de acord cu această propunere.*

Ne amintim! *Predicatul se acordă cu subiectul în număr și persoană. Regulile după care se realizează acest acord sunt foarte variate.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 256–257)

10.

a. *Zglobiii copii înalță un zmeu.*
b. *Îmi plac iile alburii.*
c. *Puișorii gălbui aleargă prin grădină.*

d. *Brazii argintii se înalță spre cer.*

e. *Pisoii hazlii din curtea vecinilor se joacă mereu.*

11. De exemplu:

a. la finalul propoziției: *În clasa mea a venit un băiat.*

b. în interiorul propoziției: *Aseară, bunica ne-a făcut tartă cu vișine.*

c. la începutul propoziției: *Școala este o bucurie pentru mine.*

12.

Datu-ți-a și dânsul niște răspunsuri? datu-a – predicat verbal exprimat prin verb; *dânsul* – subiect exprimat prin pronume de politețe;

Oamenii cumsecade îi ajută mereu pe nou-veniți. ajută – predicat verbal exprimat prin verb; *oamenii* – subiect exprimat prin substantiv comun;

Ei nu-i dăduseră de mult bunicii o veste atât de bună. nu dăduseră – predicat verbal exprimat prin verb; *ei* – subiect exprimat prin pronume personal;

Primul e zâmbitor și optimist. e zâmbitor și optimist – predicat nominal, alcătuit din verbul copulativ *a fi* și numele predicativ exprimat prin două adjective; *primul* – subiect exprimat prin numeral ordinal;

Doi pui cafenii iau fire de iarbă cu ciocurile lor mici. iau – predicat verbal exprimat prin verb; *pui* – subiect exprimat prin numeral cardinal cu valoare pronominală.

13. De exemplu:

a. propoziție exclamativă, cu subiect simplu: *Ce frumos miroase lavanda!*

b. propoziție interogativă, cu subiect multiplu: *Nu se udă des cactusul și ficusul?*

c. propoziție dezvoltată, în care subiectul multiplu să fie alcătuit din trei substantive comune, separate prin virgulă: *Îmi plac iasomia, zambilele, narcisele.*

d. propoziție negativă, în care cuvântul *bujor* să fie subiect: *Bujorul nu este în grădina noastră.*

e. propoziție enunțiativă, în care subiectul să fie exprimat printr-un substantiv articulat hotărât: *Iarba proaspăt tunsă miroase frumos.*

f. propoziție dezvoltată, în care cuvântul *liliac* să fie parte componentă din subiectul multiplu: *Liliacul din fața casei, lalele și ghioceii dau culoare și parfum grădinii mele.*

g. propoziție dezvoltată, în care subiectul multiplu să fie alcătuit din două substantive comune, de genul masculin: *Bradul și molidul străjuiesc intrarea în poiană.*

h. propoziție negativă, în care subiectul să fie exprimat printr-un substantiv comun, scris cu cratimă: *Floarea-soarelui nu a crescut suficient de mare.*

i. propoziție dezvoltată care nu are subiect: *Tună neîncetat.*

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Ne amintim! *Unele verbe și construcții impersonale, folosite cu sensul propriu, nu pot avea subiect. De exemplu: verbele meteorologice (a tuna, a fulgera, a ploua), a se chema, a se numi etc.*

14. De exemplu:

car – subiect: *Un car de lemne a fost adus în curtea bunicilor.* (se pot folosi și alte sensuri ale substantivului, precum: *insectă* sau parte componentă a unei mașini de scris); predicat: *Car lemnele până la soba bunicii.*

minte – subiect: *Trebuie multă minte pentru o astfel de îndeletnicire.*; predicat: *Băiatul minte deseori.*

vin – subiect: *S-a consumat vin din crama bunicilor.*; predicat: *Vin cât de repede pot.*

sare – subiect: *Mai trebuie puțină sare.*; predicat: *Așchia nu sare departe de trunchi.*

poartă – subiect: *Trebuie o poartă nouă.*; predicat: *Copiii poartă tricouri colorate.*

toc – subiect: *E necesar un toc nou pentru ochelarii bunicii.*; predicat: *Toc legumele pentru supă.*

cer – subiect: *Un cer senin acoperea întreaga poiană.*; predicat: *Nu cer multe cadouri.*

duce – subiect: *Un duce are mereu un sfătuitor de taină.*; predicat: *Băiatul duce o carte în rucsac.*

papă – subiect: *A fost ales un nou papă.*; predicat: *Bebelușul papă legume sănătoase.*

par – subiect: *Lipsește un par din vie.*; predicat: *Ei par certați.*

duduie – subiect: *Această duduie m-a ajutat cu indicații despre locul căutat.*; predicat: *Tractorul duduie pe câmp.*

zări – subiect: *Se văd zări albastre.*; predicat: *Băiatul zări o luminiță în pădure.*

zori – subiect: *După o noapte cu tunete apar zori luminoși.*; predicat: *Bunica îi zori pe muncitori.*

15.

a. *o clipă* – subiect exprimat prin substantiv comun;
nopțile – subiect exprimat prin substantiv comun;
întunericul – subiect exprimat prin substantiv comun;
fluturul – subiect exprimat prin substantiv comun;
soarele – subiect exprimat prin substantiv comun;

b. *dânșii* – subiect exprimat prin pronume de politețe;
urechile – subiect exprimat prin substantiv comun;

c. *mohicanul* – subiect exprimat prin substantiv comun;
cuvintele – subiect exprimat prin substantiv comun;
ele – subiect exprimat prin pronume personal;
fratele – subiect exprimat prin substantiv comun;
el – subiect exprimat prin pronume personal;
nici cuvintele, nici glasul – subiect multiplu exprimat prin substantive comune.

Sugestii de rezolvare

16. *Bună ziua! Astăzi vom avea un interviu inedit.* [SUBIECT NEEXPRIMAT, INCLUS] *Îl veți cunoaște pe Zuzu, peștele familiei Negru.* [SUBIECT NEEXPRIMAT, INCLUS]

Stimate domnule Zuzu, cum este viața unui pește? [SUBIECT EXPRIMAT – *viața*]

>.....>.....> [adică, *viața unui pește este foarte palpitantă, dar are monotonia ei*]. [SUBIECT EXPRIMAT – *viața*; SUBIECT NEEXPRIMAT, SUBÎNȚELES]

Când ați făcut ultima oară o activitate interesantă? [SUBIECT NEEXPRIMAT, INCLUS]

*<<☹** [*Chiar ieri, familia mea mi-a cumpărat o cochilie cu care m-am jucat.*] [SUBIECT EXPRIMAT – *familia*; SUBIECT NEEXPRIMAT, INCLUS]

Acum, la final, spuneți-ne un secret din familia Negru☹! [SUBIECT NEEXPRIMAT, INCLUS]

☹ [.....]

17. Enunțurile cu subiect inclus sunt la punctele a, c și d.

18.

a. *Primii <u>oameni</u> au trăit în Africa.* – subiect exprimat prin substantiv comun

b. *<u>Grupurile</u> etnice sunt comunități mari de oameni.* – subiect exprimat prin substantiv comun

c. *<u>Ei</u> au migrat dintr-un loc în altul datorită descoperirii unor lumi noi.* – subiect exprimat prin pronume personal

d. *În prezent, se vorbesc foarte multe <u>limbi</u> (aproximativ 7 000).* – subiect exprimat prin substantiv comun

e. *<u>Dânșii</u> locuiesc în Europa.* – subiect exprimat prin pronume de politețe

f. *<u>Populația</u> masai poartă o îmbrăcăminte bogat colorată.* – subiect exprimat prin substantiv comun

g. *<u>Cei trei</u> au călătorit în jungla amazoniană.* – subiect exprimat prin numeral cardinal

h. *<u>Dumneavoastră</u> sunteți din Asia.* – subiect exprimat prin pronume de politețe

i. *Dintre sportivii participanți la Jocurile Olimpice, au rămas doar <u>doi</u> în finală.* – subiect exprimat prin numeral cardinal cu valoare pronominală

j. *<u>Igluul</u> este o casă din zăpadă, asemănătoare cu o cupolă.* – subiect exprimat prin substantiv comun

19. Substantivul propriu este subiect în enunțurile a și c.

20. A – b; B – c; C – a; D – c; E – c.

21. Virgulele sunt corect poziționate la punctele b și e.

22. i. – a; ii. – a; iii. – b; iv. – c.

Scanned with OKEN Scanner

23.

a. *Fetele și băieții sunt interesați de robotică.*

b. *Mieunatul trist al pisicilor l-a impresionat.*

c. *Cântecul subțire al greierilor mi-a plăcut întotdeauna.*

d. *Ingredientele din care este făcută prăjitura nu conțin niciun alergen cunoscut.*

e. *Corbul și stăncuța au pătruns tot mai mult în mediul urban.*

Ne amintim! *Predicatul se acordă cu subiectul în număr și persoană. Regulile după care se realizează acest acord sunt foarte variate.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 256–257)

24.

1. *Garderoba mea de haine conține multe tricouri. Garderoba mea conține multe tricouri.*

2. *Zborul aerian a durat două ore. Zborul a durat două ore.*

3. *Ieri s-a produs un cutremur de pământ în zona Vrancea. Ieri s-a produs un cutremur în zona Vrancea.*

4. *Dunele acelea de nisip se văd din mașină. Dunele acelea se văd din mașină.*

5. *Ieri s-a difuzat la radio noul hit de mare succes al formației mele preferate. Ieri s-a difuzat la radio noul hit al formației mele preferate.*

25.

a. *Mingile băiatului au căzut peste acvariu.*

b. *Mărul de aur, fusul și furca au fost furate.*

c. *Eu și el nu cunoaștem detaliile acestei expediții.*

d. *Îmi plac bujorii roșii și crizantemele galbene.*

e. *Primul și al doilea au primit un premiu valoros.*

f. *Așteptați vacanța pentru a vă întâlni cu verișorii voștri.*

26. De exemplu:

a. enunț asertiv în care subiectul multiplu este exprimat prin substantive proprii în cazul N: *Mihai, Elena și Georgiana vor merge spre sala de sport.*

b. enunț asertiv în care subiectul este exprimat printr-un numeral ordinal cu valoare pronominală: *Al doilea va nota punctele deja atinse.*

c. enunț interogativ în care subiectul multiplu este exprimat prin pronume personale de persoane diferite: *Tu și el veți merge cu noi?*

d. enunț negativ cu subiect inclus (persoana a II-a, numărul plural): *Nu luați indiciile celeilalte echipe!*

e. enunț interogativ în care subiectul este exprimat prin substantiv comun, gen masculin, numărul plural: *Băieții vor desena o hartă cu principalele clădiri din curte?*

Scanned with OKEN Scanner

27. Pot fi construite propoziții precum: *Mâine plec la mare cu **bunicii**. **Bunicii** mei locuiesc în acest **cartier**. **Cartierul** nostru este în centru.* etc.

28.

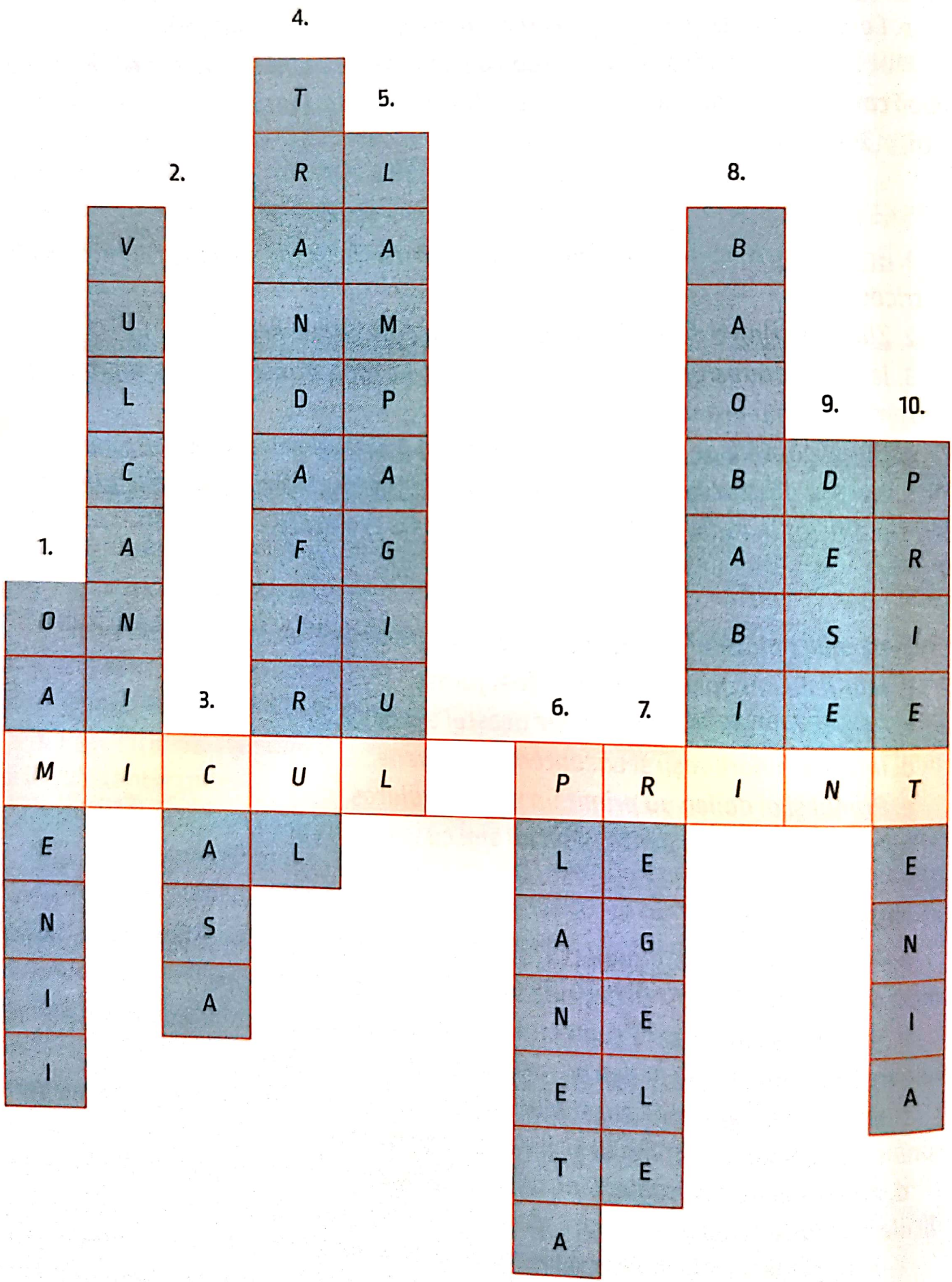

Scanned with OKEN Scanner

XII. ATRIBUTUL

1. Cuvintele cărora li se subordonează cuvintele scrise îngroșat sunt: *pădurea, molid, malurilor, veșmântul, lumina, trunchiurile.* Aceste cuvinte sunt substantive. Cuvintele scrise îngroșat sunt substantive (*molid, gheață, asfințitului*), adjective (*negru, înghețate, alb, tot mai palidă, amenințătoare, negre*) și pronume (*lor*). Ai descoperit că atributul arată o caracteristică a unui obiect, se subordonează unui substantiv și se realizează/exprimă prin adjectiv, substantiv și pronume.

2. ***Ne amintim!*** *Termenul regent al unui atribut este un nominal – substantiv, pronume sau numeral. În cele mai multe situații, atributul determină un substantiv.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 356)

Atributele sunt: *de vopsea, pentru vopseluri, acrilice, de ulei, colorate, de culori, diferite, cu apă, umede, de protecție, cu schițe, de schimb, de podea și de birou*;

Termenii regenți sunt: *tuburi, organizator, culori, creioane, pensule, recipiente, șervețele, mănuși, caiete, haine, lămpi.*

3. Un telefon *nou, performant, multifuncțional*; un tricou *cu dungi, nou, portocaliu, comod, larg, scurt*; un test *fără greșeli, dificil*; un croasant *delicios, cu ciocolată.*

4. a.

Atribut	Substantiv regent
bogată	*livada*
a bunicilor	*livada*
roșii	*mere*
zemoase	*pere*
lunguiețe	*prune*

b.

Atribut	Substantiv regent
din pădurile	*jivinele*
bătrâne	*pădurile*
ale munților	*pădurile*
cu creste	*munților*
albe	*creste*
iernii	*furia*

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare

5. ***Ne amintim!*** *Când se exprimă prin substantiv în cazul acuzativ, atributul se leagă de termenul regent prin prepoziție.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 358)

a. *fără, de sub, cu, de lângă, din*; b. *de, de pe, cu, de la*; c. *despre, în, pentru*; d. *de, prin, cu*.

6. ***Ne amintim!*** *Realizările atributului sunt: adjectiv, substantiv, pronume.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 357)

a. trei atribute (*cazați, de la malul, mării*); b. două atribute (*proaspete, de la micul-dejun*); c. șase atribute (*răcoroasă, a mării, caldă, curată, fin, plăcută*); d. patru atribute (*cu vaporașul, pe Marea Neagră, de luptă, ale Armatei Române*).

7. Substantivul *prieten* este atribut în enunțurile de la punctele b, c, f, h.

8. a. *de stejari* – substantiv comun;
b. *de zăpadă, casei* – substantive comune;
c. *de la părinți* – substantiv comun;
d. *vecinilor* – substantiv comun;
e. *frumos, roz* – adjective propriu-zise;
f. *zoologică, frumoase* – adjective propriu-zise; *îngrijite* – adjectiv participial;
g. *de lângă fereastra* – substantiv comun; *deschisă* – adjectiv participial;
h. *auriu, sprințare* – adjective propriu-zise; *de grâu, soarelui* – substantive comune;
i. *aerului, de dimineață* – substantive comune;
j. *vântului, copacilor* – substantive comune; *nemilos, goi, triști* – adjective propriu-zise.

9. *Gusturile muzicale ale oamenilor sunt diferite.; Împreună cu colegii mei am participat la un concert de colinde românești.; Nu este politicos să folosim telefoanele mobile, în sălile de spectacol.*

10. a. *în apele* ***mărilor și ale oceanelor***; b. *companiile* ***de zbor***; c. *producțiile* ***de film***; d. *o discuție* ***la telefon***; e. *craterele* ***de pe lună***; f. *schimbările* ***climei***; g. *cartierele* ***de la periferia*** *Bucureștiului*; h. *țările* ***din nord***; i. *pantofii* ***ca aurul/de culoarea*** *aurului*.

11. *Băiatul și-a petrecut cele trei luni de vacanță la țară.; Copilul este în continuare cuprins de gândul la vacanță/vacanței.; În prima zi de școală, părinții cumpără rechizite din cele două prăvălii ale librarilor.; Enrico simte o atingere pe umăr.; Învățătorul băiatului era un om vesel, cu părul roșcat și ciufulit.; Încăperea de la parter era plină de copii însoțiți de adulți.; Băiatul revede cu plăcere încăperea mare de la parter.*

Scanned with OKEN Scanner

12. De exemplu: *Pădurea **seculară** în care au pătruns copiii **încrezători** vibra în bătaia vântului **de toamnă/autumnal**, dezvăluindu-și mantia **multicoloră**. Pașii îi purtau pe covorul **de frunze ruginii**, printre copacii **falnici și tăcuți**, fiind călăuziți de razele **blânde ale soarelui**. Ajunși în luminiș, copiii au descoperit o casă **îngrijită, cu ferestre de smarald**.*

13. De exemplu: a. *Am ratat intrarea în Brașov.; I-am întâmpinat pe turiștii de la Brașov.; Ne-am rătăcit în timpul plimbărilor prin Brașov.*; b. *Le-am arătat prietenilor mei fotografiile cu cabana.; Ne-am oprit la râul de lângă cabană.; Pe drumul de întoarcere la cabană a adormit.*; c. *Din discuția despre excursie a înțeles că are nevoie de echipament.; Ne-au bucurat amintirile din excursie.; Bagajul pentru excursie este pregătit.*

14. a. *bătrân* – atribut exprimat prin adjectiv, în cazul N; *gardului* – atribut exprimat prin substantiv comun, în cazul G; b. *de la picioare* – atribut exprimat prin substantiv, în cazul Ac.; *de încântare* – atribut exprimat prin substantiv, în cazul Ac.; *moi* –atribut exprimat prin adjectiv, în cazul Ac.; c. *puțină* – atribut exprimat prin adjectiv, în cazul Ac.; *unui coș* – atribut exprimat prin substantiv, în cazul G; *de nuiele* – atribut exprimat prin substantiv, în cazul Ac.; *burdușit* – atribut exprimat prin adjectiv, în cazul Ac.

15. a.

Atribute exprimate prin substantive	Atribute exprimate prin adjective propriu-zise	Atribute exprimate prin adjective participiale
pieței *(de) dimineață* *(de) catifea* *(de) focă* *(de) vulpe* *(de) vânătoare* *(de) perle* *ale botinelor*	*fine* *roșcate* *înalte* *trandafirii* *aurii* *curate* *veselă*	*avuți* *căptușite* *aduse* *împodobite* *cocoțate*

b. *Pe toată <u>strada</u> pieței, <u>oameni</u> avuți ieșiseră la <u>cumpărăturile</u> de dimineață. Aristocrații, baronii [...], doctorii și juriștii erau îmbrăcați în <u>veste</u> fine de catifea și în <u>paltoane</u> căptușite cu <u>piei</u> de focă sau cu <u>blănuri</u> roșcate de vulpe aduse de pe <u>insulele</u> de vânătoare.*

Scanned with OKEN Scanner

c. De exemplu: *Cutiile **de pe stradă** sunt pentru pisici.*
*O mare **de oameni** a participat la festival.*
*Tarabele **negustorilor** sunt împodobite în preajma sărbătorilor.*
*Am remarcat roșeața **obrajilor** săi.*
*Auriul **buclelor** sale mi-a atras atenția.*

d. *fine* – feminin, plural; *roșcate* – feminin, plural; *înalte* – feminin, plural; *trandafirii* – feminin, plural; *aurii* – feminin, plural; *curate* – feminin, plural; *veselă* – feminin, singular.

e. *avuți = bogați; căptușite = dublate; aduse = transportate; împodobite = gătite, înfrumusețate; cocoțate = urcate.*

16. De exemplu: a. *Cântecul **ei** ne-a emoționat.*; b. ***Copacii** din pădure i-au arătat drumul spre bunici.*; c. *Nu te așeza pe pământul **umed!***; d. *Aventura **dumnealor pe munte** va începe săptămâna viitoare.*

17. Ne amintim! *Atributul se poate exprima prin substantiv, în diverse cazuri. Când atributul este exprimat prin substantiv în acuzativ, se leagă de termenul regent prin prepoziție. Când substantivul este în cazul genitiv, atributul se poate atașa direct centrului.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 358–359)

Atribut exprimat prin substantiv în cazul Ac.	Atribut exprimat prin substantiv în cazul G
de zăpadă, de pe acoperișuri, de pe pământ, de drumuri	*caselor, roților, ale trăsurilor și căruțelor*

18. Sunt în Ac. substantivele: *de fier, din casele, de școală*; sunt în G substantivele: *colegelor, ale lui Hedy.*

19. a. *tracasat* – Ac., *insistent* – D, b. *înalt* – N, *lați* – Ac., *făcut* – Ac., *gigantic* – G, *negru* – G, *zburlit* – G, *atârnat* – Ac.

20. Răspunsurile sunt în ordine: C, C, C, I, I, C.

21. a. Substantivele cu funcție de atribut sunt: *de anul, de ochelari, din piele, pentru aviatori, din ceramică, de reviste, despre box, din anii, pentru îngrijirea, cailor.* Adjectivele cu funcție de atribut sunt: *trecut* și *vechi.* Atributul exprimat prin substantiv în cazul G este *cailor.*; b. Substantivul cu funcție de atribut este *lui Rufus* și stă în cazul G.; c. Substantivul propriu *Toyota* este regent pentru atributele *vechea, lor* și *albastră.*; d. Atributele adjectivale sunt: *verde-închis, obișnuit* și *lăsate*, iar atributul pronominal este *ei.*

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

22. De exemplu: substantive (*parc, șah, hol, veste, an, linte*), adjective (*leneș, vesel, calm, abil, copt, lung, timid*), pronume (*voi, noi, mine, lor*). Exemple de enunțuri: *Ne plimbăm pe aleile din parc.; Am pierdut o piesă de șah.; Copilul învață lunile anului.; Sunt un om calm.; Mănânc un cartof copt.; Avem de parcurs un drum lung.; Bagajul de lângă voi este al meu.; M-a surprins părerea lui despre mine.; Hainele lor s-au murdărit.*

23. Un atribut exprimat prin adjectiv participial: *înfrânată*; un atribut exprimat prin pronume personal în Ac.: *de pe ei*; un atribut exprimat prin substantiv de genul masculin în cazul Ac.: *de cai*; un atribut exprimat prin substantiv în cazul G: *goarnei.*

24. Atributele realizate prin adjective propriu-zise: *întunecoasă, umedă, falnici, bătrâni, răcoros, uriașă, lucii, repezi, puternice, gros*; atributele realizate prin adjective participiale: *scăldată, împrăștiate, spălat, deschis, ascuțit, încremenite.*

25. Atributele adjectivale exprimate prin adjective propriu-zise: *proaspătă, mai puțin grijulie, marinărești, fierbinte*; atributele adjectivale exprimate prin adjective provenite din verbe la participiu: *scăpate, înghețate.*

26. ***Ne amintim!*** *Atributul se realizează prin adjectiv* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 144), *iar adjectivul preia cazul, prin acord, de la substantivul determinat.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 144).

De exemplu: *Omul* ***harnic*** *are tot ce își dorește.; La capătul* ***aleii*** *începe grădina.; Florile* ***de la dumnealor*** *le-am pus în vază.; Unui om* ***educat*** *nu-i poți reproșa nimic.; Am fost surprinși de rezultatele* ***lui Dan.****; Călătoria* ***cu trenul*** *mă relaxează.*

27. a.

de chec – atribut exprimat prin substantiv comun, simplu, genul neutru, numărul singular, caz Ac., nearticulat, precedat de prepoziția simplă *de*;

cu lămâie – atribut exprimat prin substantiv comun, simplu, genul feminin, numărul singular, caz Ac., nearticulat, precedat de prepoziția simplă *cu*;

întreagă – atribut exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu trei forme flexionare, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *pagină* (feminin, singular, Ac.), fără grad de comparație;

de instrucțiuni – atribut exprimat prin substantiv comun, simplu, genul feminin, numărul. plural, caz Ac., nearticulat, precedat de prepoziția simplă *de*;

lui Spencer – atribut exprimat prin substantiv propriu, simplu, genul masculin, numărul singular, caz G, nearticulat, precedat de marca de genitiv *lui*;

bunicului – atribut exprimat prin substantiv comun, simplu, genul masculin, numărul singular, caz G, articulat cu articolul hotărât *-lui.*

b.

lui – atribut exprimat prin pronume personal, pers. a III-a, gen masculin, numărul singular, caz G;

caldă – atribut exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu patru forme flexionare, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *vocea* (feminin, singular, Ac.), grad pozitiv;

profundă – atribut exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu patru forme flexionare, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *vocea* (feminin, singular, Ac.), grad pozitiv;

de bomboane – atribut exprimat prin substantiv comun, simplu, genul feminin, numărul plural, caz Ac., nearticulat, precedat de prepoziția simplă *de*;

mentolate – atribut exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu patru forme flexionare, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul *bomboane* (feminin, plural, Ac.), fără grad de comparație;

de pipă – atribut exprimat prin substantiv comun, simplu, genul feminin, numărul singular, caz Ac., nearticulat, precedat de prepoziția simplă *de*.

XIII. COMPLEMENTELE

1. a.

Închiriez stilou care scrie temele singur. (Nu asigur și reușita la teste!)
Cumpăr timp liber, de petrecut cu prietenii.
Închiriez papuci zburători pentru călătorii rapide în jocul video preferat.
Cumpăr papagal vorbitor care spune numai adevăruri convenabile.
Vând mașină de recuperat șosete furate de mașina de spălat.
Vând soluție magică de adormit părinții la ora 22.00.

2. a. *Speră să vină.* b. *Sfaturile pe care ți le-a dat sunt folositoare.* c. *Îl cunosc pe băiatul despre care mi-ai spus.* d. *— Vă rog să fiți atenți! zice doamna elevilor.* e. *N-am înțeles cui să-i dau asta.*

3. a. *cu lumea* – complement prepozițional, regent: *deprinsă* (adjectiv participial); *de Trică* – complement prepozițional, regent: *se despărțise* (verb predicativ); *cu oamenii* – complement prepozițional, regent: *se ceartă* (verb predicativ); *la lopată* – complement prepozițional, regent: *mă pricep* (verb predicativ); *la Blăguță* – complement prepozițional, regent: *ținea* (verb predicativ); *în Dumnezeu* – complement prepozițional, regent: *nădăjduia* (verb predicativ); b. *cu gătitul*– complement prepozițional, regent: *ocupate* (adjectiv participial); c. *de blândețe* – complement

Scanned with OKEN Scanner

prepoziţional, regent: *plini* (adjectiv propriu-zis); *de o teamă* – complement prepoziţional, regent: *cuprins* (adjectiv participial); d. *de emoţii* – complement prepoziţional, regent: *capabile* (adjectiv propriu-zis); *de duioşiile* – complement prepoziţional, regent: *capabile* (adjectiv propriu-zis).

4. Ne amintim! *Funcţia sintactică de complement direct se poate confunda cu funcţia de subiect.* ***Subiectul*** *este autorul acţiunii, nu poate fi substituit printr-un clitic pronominal şi poate să apară în construcţii impersonale.* ***Complementul direct,*** *obiectul asupra căruia se răsfrânge acţiunea, poate fi dublat printr-o formă clitică şi apare foarte rar în construcţii impersonale.* (Vezi *GLR – Sinteze şi exerciţii*, p. 267)

a. subiectele: *zile, săptămâni, sume, Parisul, gând, mângâiere, lacrimile, zbuciumul*; complementele: *o plăcuţă, m-, copilul.*

Ne amintim! *Complementul indirect se poate confunda cu atributul genitival. Regentul unui complement este un verb, iar regentul unui atribut este un nominal.* (Vezi *GLR – Sinteze şi exerciţii*, p. 272 şi p. 356)

b. atributele: *porţii, unei grădini, dumitale*; complementele: *-i, indiferenţei, lenei, locului, unor oameni.*

5. Ne amintim *că, într-o propoziţie, o funcţie sintactică este realizată o singură dată, cu excepţia cazurilor de coordonare. Astfel, un complement realizat prin substantiv sau formă accentuată a unui pronume şi cliticul pronominal care îl anticipează sau îl reia reprezintă o singură funcţie sintactică.*

1: *o (sfătui)* – complement direct exprimat prin pronume personal; *i ... bărbatului* – complement indirect exprimat prin substantiv comun anticipat prin clitic pronominal; 2. *(să)-l (ia)* – complement direct exprimat prin pronume personal; *i (l-au dat)* – complement indirect exprimat prin pronume personal; *l-(au dat)* – complement direct exprimat prin pronume personal anticipat prin clitic pronominal; 3. *sfatul* – complement direct exprimat prin substantiv comun; *i... preotului* – complement indirect exprimat prin substantiv comun anticipat prin clitic pronominal; 4. *vă* – complement indirect exprimat prin pronume personal; *pârghie* – complement direct exprimat prin substantiv comun; 5. *îşi* – complement indirect exprimat prin pronume reflexiv; *un trabuc* – complement direct exprimat prin substantiv comun; *(să)-l (aprindă)* – complement direct exprimat prin pronume personal.

6. i. *preotului* – complement indirect, anticipat de cliticul pronominal *îi*; *pe antreprenorul* – complement direct, anticipat de cliticul pronominal *îl*; *pe mama* – complement direct, reluat de cliticul pronominal *o*; ii. *istoricilor* – complement indirect, anticipat de cliticul pronominal *le*; iii. *lor* – complement indirect, reluat de cliticul pronominal *li*.

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare

7. De exemplu: complemente directe: *Sobolul ascultă ciripiturile păsărelelor.; Sobolul vede flori îmbobocite și pâlcuri de copaci.; Sobolul le admiră semenilor hărnicia.*; complemente prepoziționale: *Sobolul este captivat de frumusețea naturii.; Hoinarul nu se mai gândește la văruitul casei.; Sobolul se bucură de viață și de darurile primăverii.*; complemente indirecte: *Sobolului îi este tare bine în mijlocul naturii.; Sobolul le admiră semenilor hărnicia.*

8. De exemplu:
Îi dau ***copilului*** *o carte pentru verișoara lui.*
Pentru vacanță, le propun ***colegilor*** *o ieșire la pădure.*
Le-am explicat ***prietenilor*** *decizia luată.*
Cântecul le-a vindecat ***călătorilor*** *dorul de casă.*
Gestul său i-a inspirat ***copilului*** *curajul necesar.*
Cuvintele subliniate sunt complemente directe, iar cele marcate prin bold sunt complemente indirecte.

9.
b. *Când a intrat în casă, eu vorbeam cu prietena mea* ***de realizările*** *lui.*
c. *Mă sperii cu ușurință* ***de umbrele*** *copacilor din grădină.*
e. *Îi este milă* ***de ei****, deoarece nu au niciun ajutor din partea celorlalți.*
g. *Se plânge* ***de comportamentul*** *inadecvat al colegilor din clasă.*

10. *la zvon, despre planurile, despre studiul, despre încercarea, cu unicornii, cu ministrul, pentru Viperini, la posibilitatea, despre aliați.*

11. Exemple posibile de răspunsuri:

Dirijorul a primit	**complement direct, exprimat prin substantiv comun**
Dirijorul a primit	*o baghetă.*

Dirijorul a primit	**complement direct, exprimat prin substantiv comun**	**complement direct, exprimat prin substantiv comun**
Dirijorul a primit	*o baghetă*	*și un portativ.*

Dirijorul a primit	**complement direct, exprimat prin substantiv comun**	**complement direct, exprimat prin substantiv comun**	**complement prepozițional, exprimat prin substantiv comun, însoțit de prepoziția „de la”**
Dirijorul a primit	*o baghetă*	*și un portativ.*	*de la organizator.*

Scanned with OKEN Scanner

b.

Bibliotecarul îi oferă	**complement direct exprimat prin substantiv**
Bibliotecarul îi oferă	*o carte.*

Bibliotecarul îi oferă	**complement direct exprimat prin substantiv**	**complement indirect, exprimat prin substantiv comun**
Bibliotecarul îi oferă	*o carte*	*elevului.*

c.

L-am învățat	**complement direct, exprimat prin substantiv comun însoțit de prepoziția „pe"**
L-am învățat	*pe coleg.*

L-am învățat	**complement direct, exprimat prin substantiv comun însoțit de prepoziția „pe"**	**complement direct, exprimat prin substantiv comun, fără prepoziție**
L-am învățat	*pe coleg*	*regulile.*

d.

Vorbesc întotdeauna	**complement direct, exprimat prin substantiv comun, fără prepoziție**
Vorbesc întotdeauna	*engleza.*

Vorbesc întotdeauna	**complement prepozițional, exprimat prin substantiv comun, însoțit de prepoziția „cu"**	**complement prepozițional, exprimat prin substantiv comun, însoțit de prepoziția „despre"**
Vorbesc întotdeauna	*cu străinii*	*despre România.*

12. De exemplu:
subiect – *Floarea are o tulpină firavă.*
nume predicativ – *Gladiola este o floare care se plantează în luna aprilie.*
complement direct – *Am cumpărat o floare de iris.*
complement indirect – *I-ai pus florii suficientă apă?*
complement prepozițional – *Vorbesc tot timpul despre floarea mea frumoasă.*

13. a.
Cairon îi încredințează lui Atreiu misiunea de a găsi leacul pentru Crăiasa Copilă.
Crăiesei Copile i se caută un nume nou.
La sfârșit, Bastian îi spune tatălui său tot ce i s-a întâmplat.
Domnului Koreander nu-i plac copiii sau așa pretinde el în fața lui Bastian.
Atreiu i-a cerut balaurului Fuhur să-l poarte în zbor prin întuneric.

Scanned with OKEN Scanner

b. Substantivele *lui Atreiu, Crăiesei Copile, tatălui, domnului* și *balaurului* sunt în cazul D, cu funcție sintactică de complement indirect.

c. De exemplu: *Atreiu l-a rugat pe balaurul Fuhur să-l poarte în zbor prin întuneric.*; *Pe Crăiasa Copilă trebuie să o numească din nou.*

14.

a. complemente directe: *un palat, bogății, flori, pești, mine, copii* – exprimate prin substantive comune, în cazul Ac.

b. *le (trimise)* – complement indirect

c. complemente indirecte: *grădinarului, valetului, doicii* – exprimate prin substantive comune, în cazul D și anticipate prin forma clitică pronominală *îi*

d. *Se rugau la Dumnezeu.* – complement prepozițional

Îl rugau pe Dumnezeu. – complement direct

15. Se consideră „intrus" enunțul în care cliticul nu dublează (nu reia și nu anticipează) substantivul cu funcție sintactică de complement direct sau indirect.

a. *Îmi place mirosul de lavandă.*

b. *Ne spune adesea povești din alte timpuri.*

c. *Le ieșeau mereu calculele la matematică.*

16. a.

Afirmații	Corect	Incorect
În enunțul: *Mă gândesc la vacanța de vară de multe ori.*, există un complement prepozițional realizat prin substantiv articulat hotărât.	X	
Complementul direct din enunțul: *Copiii aruncă mingea la coșul de baschet.*, se află în cazul N.		X
Termenul regent al complementului prepozițional din enunțul: *Nu se putea despărți de prietena sa cu ușurință.*, este un verb la infinitiv.	X	
În enunțul: *Portarul mă salută politicos în fiecare zi.*, complementul direct este realizat prin pronume reflexiv, persoana I, singular.		X
Termenul regent al complementului indirect din enunțul: *Vremea potrivită plimbării în aer liber m-a convins să ies din casă.*, este substantivul comun *vremea.*		X
În enunțul: *Cadoul de la părinții mei are o însemnătate aparte.*, nu există complement prepozițional.	X	

Scanned with OKEN Scanner

În enunțul: *Îmi cumpăr tricouri în fiecare vară.*, există un complement indirect, în Ac.		X
În enunțul: *Mă interesează opinia ta despre ocrotirea mediului înconjurător.*, există două complemente directe.		X

b. Complementul direct din enunțul: *Copiii aruncă mingea la coșul de baschet.* este substantivul *mingea* și se află în cazul Ac.

În enunțul: *Portarul mă salută politicos în fiecare zi.*, complementul direct este realizat prin pronume personal, persoana I, singular.

Termenul regent al complementului indirect din enunțul: *Vremea potrivită plimbării în aer liber m-a convins să ies din casă.*, este adjectivul participial *potrivit.*

În enunțul: *Îmi cumpăr tricouri în fiecare vară.*, există un complement indirect, exprimat prin pronume reflexiv, în D.

În enunțul: *Mă interesează opinia ta despre ocrotirea mediului înconjurător.*, există un singur complement direct, pronumele personal *mă*, în Ac. Substantivul *opinia* are funcție sintactică de subiect.

17. i. a, ii. c, iii. b.

18. a.

Valurile mării bat neîncetat în stâncile care îndură furia acestora de prea mult timp.

Soarele a apărut pe cer, vestind o nouă zi.

Muzica este întotdeauna ca un balsam pentru suflet.

Cozonacul de la bunica are un gust desăvârșit.

Buchetul de flori oferit mamei i-a adus un zâmbet larg pe față.

Fiindu-i rușine de cum s-a comportat, băiatul i-a cerut iertare prietenului său.

b. De exemplu: *Ascult valurile mării înspumate. Privesc soarele cu mare încântare. Ascult muzică de fiecare dată când sunt tristă. Am mâncat cel mai bun cozonac. Am cumpărat un buchet de flori pentru mama. Pe băiat l-a iertat pentru cum s-a comportat.*

c. *Furia* = complement direct, substantiv comun, Ac.; *zi* = complement direct, substantiv comun, Ac.; *pentru suflet* = complement prepozițional, substantiv comun, Ac.; *un gust* = complement direct, substantiv comun, Ac.; *mamei* = complement indirect, substantiv comun, D; *un zâmbet* = complement direct, substantiv comun, Ac.; *i* = complement indirect, pronume personal, formă clitică, D; *prietenului* = complement indirect, substantiv comun, D.

d. *de la bunica* = atribut. De exemplu: *Pe bunica o iubesc foarte mult./În compunerea mea am scris despre bunica./Bunicii îi face o mare plăcere când vin nepoții în vizită.*

e. De exemplu: *Îl admir mult pe el./Mă tem de el.*

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare

19. a. *unor membri* = complement indirect, substantiv comun; b. *ouălor* = complement indirect, substantiv comun; c. *(dă)-mi-i; mi* = complement indirect, pronume personal, formă clitică; *i* = complement direct, pronume personal, formă clitică; d. *(adu)-le* = complement indirect, pronume personal, formă clitică; e. *(Gândindu)-se* = pronume reflexiv, fără funcție sintactică.

20. De exemplu: a. ***Îl*** *învăț* ***poezia pe Marius.*** b. *Iau* ***exemplu*** *bun de comportament* ***de la părinții*** *mei.* c. *Îi ofer oricând* ***ajutorul prietenului*** *meu.* d. *Pune-****i apă florii!*** e. *Gândindu-mă* ***la fata*** *cu ochii verzi, m-a cuprins un fior.* f. *Îi poți împrumuta* ***niște bani prietenului*** *meu?*

21.

a. F – substantivul este subiect;
b. A;
c. F – există un singur complement;
d. F – are ca termen regent un verb la conjunctiv;
e. F – există un complement indirect și două complemente directe.

22. a. *pe Rex* – Ac., substantiv propriu, complement direct; *prieteni* – Ac., substantiv comun, complement direct; *îi* – D, pronume personal, complement indirect; *mângâierile* – Ac., substantiv comun, complement direct; *un Rex* – Ac., substantiv propriu, complement direct;

b. *a respecta* – verb predicativ la o formă nepredicativă (infinitiv), complement direct; *respectul* – Ac., substantiv comun, complement direct;

c. *pe carisma* – Ac., substantiv comun, complement prepozițional; *îl* – Ac., pronume personal, complement direct; *o minciună* – Ac., substantiv comun, complement direct;

d. *trece* – verb predicativ la o formă nepredicativă (infinitiv), complement direct; *de curajul* – Ac., substantiv comun, complement indirect;

e. *Te* – Ac., pronume personal, complement direct; *mă* – Ac., pronume reflexiv, complement direct; *dreptate* – Ac., substantiv comun, complement direct;

f. *o piatră* – Ac., substantiv comun, complement prepozițional; *-l* – Ac., pronume personal, complement direct; *roaba* – Ac., substantiv comun, complement direct; *ora* – Ac., substantiv comun, complement direct; *bezele* – Ac., substantiv comun, complement direct;

g. *o ulcică* – Ac., substantiv comun, complement direct, *săculețul* – Ac., substantiv comun, complement direct.

23. Răspuns subiectiv.

Scanned with OKEN Scanner

24. De exemplu:
a. *Construiește o casă.*
b. *Nu i-ai spus nimic (lui)?*
c. *Vorbește acum despre al doilea!*
d. *Nu mă gândesc la vacanță acum.*

XIV. CIRCUMSTANȚIALELE

1. a. *Ne-am instalat cortul **aproape** de râu.; **Aici/acolo/dincolo** se plantează pomi fructiferi.; Nu am mai fost **aici/acolo** de doi ani.; Pe cei mici i-am pus lângă mine, iar pe ceilalți i-am așezat **dincolo/acolo**.*

b. Adverbele îndeplinesc funcția sintactică de circumstanțial de loc. Elementele regente ale acestor circumstanțiale sunt verbe.

2. *prin parc, dinspre Brașov, de lângă zid, până la gară, printre bănci, din grădină, de peste stradă, de pe scaun, lângă bordură.*

Se plimbă prin parc cu gașca lui de prieteni. Trenul vine dinspre Brașov.; Am mutat floarea de lângă zid, fiindcă o umbrea.; Am luat taxiul până la gară.; S-a strecurat printre bănci ca să ajungă la tablă.; Am cules din grădină vinete coapte.; Îmi făcea cu mâna de peste stradă.; M-am ridicat de pe scaun ca să o salut.; A parcat mașina lângă bordură.

3. De exemplu: a. *la piscină/la școală/la cinema*; b. *în librărie/în anticariat*; c. *pe plajă*; d. *de la școală/de la teatru/de la bunici*; e. *sub bancă/între scaune.*

4. ***Ne amintim!*** *În cele mai multe situații, circumstanțialele determină un verb predicativ.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 310, 316, 324)

a. *jos* – termen regent *lăsă* (verb predicativ), *înăuntru* – termen regent *se uită* (verb predicativ); b. *în telefoane* – termen regent *să caute* (verb predicativ); c. *din mânecă* – termen regent *scoasă* (adjectiv participial); d. *lângă banca* – termen regent *aflat* (adjectiv participial).

5. ***Ne amintim!*** *Circumstanțialul de loc se poate realiza prin diverse părți de vorbire: adverb, substantiv, pronume, numeral.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 311)

a. *înăuntru* – circumstanțial de loc exprimat prin adverb de loc; b. *de acolo* – circumstanțial de loc exprimat prin adverb de loc precedat de prepoziție; c. *încoace* – circumstanțial de loc exprimat prin adverb de loc; d. *de pe carosabil* – circumstanțial de loc exprimat prin substantiv comun; *pe trotuar* – circumstanțial de loc

Scanned with OKEN Scanner

exprimat prin substantiv comun; *pe lângă ele* – circumstanțial de loc exprimat prin pronume personal.

6. Cuvintele/grupurile de cuvinte care exprimă timpul sunt: *ieri, după-amiază, în august, primăvara.*

7. De exemplu: *Peste o săptămână plec în vacanță.*; *Ne vom revedea la Crăciun.*; *Din septembrie încep cursurile de înot.*; *Gutuile se coc spre toamnă.*; *În concediu, părinții au vizitat capitala Cehiei.*; *După zbor, am mers să luăm masa cu ei.*

8. Se pot folosi în enunțuri cuvinte/structuri care exprimă timpul precum: *la apus/spre seară/seara/pe seară/pe înserat* (prima imagine); *în zori/dis-de-dimineață/la primele ore ale dimineții/la răsăritul soarelui* (a doua imagine); *la amiază/ziua/la prânz/într-o zi senină/într-o zi de vară* (a treia imagine); *dimineața, la ora 8/într-o dimineață însorită/devreme* (a patra imagine); *pe ploaie/toamna/într-o zi de toamnă* (a cincea imagine); *la aniversare/la vârsta de 12 ani/la petrecere/de ziua lui* (a șasea imagine).

9. a. *acum* – circumstanțial de timp, cu regentul *începe* – verb predicativ; *apoi* – circumstanțial de timp, cu regentul *se uită* – verb predicativ; b. *cândva* – circumstanțial de timp, cu regentul *deschisă* – adjectiv participial.

10. a. *brusc* – adverb de timp; *tocmai* – adverb de timp; b. *mereu* – adverb de timp; *după clipe* – substantiv comun; c. *vara* – substantiv comun; *în seara* – substantiv comun; d. *în tinerețe* – substantiv comun; *la bătrânețe* – substantiv comun.

11. a. *complet* – circumstanțial de mod, cu regentul *uitase* – verb predicativ; b. *rapid* – circumstanțial de mod, cu regentul *lustrui* – verb predicativ; *aproape* – circumstanțial de mod, cu regentul *ascunse* – adjectiv participial; *bine* – circumstanțial de mod, cu regentul *înfundate* – adjectiv participial; c. *total* – circumstanțial de mod, cu regentul *diferită* – adjectiv participial; d. *așa* – circumstanțial de mod, cu regentul *brusc* – adverb de mod.

12. a. *împreună* – adverb de mod; *îndelung* – adverb de mod; *retroactiv* – adverb de mod; b. *cu blândețe* – substantiv comun; *așa* – adverb de mod; c. *ca un tip* – substantiv comun.

13. De exemplu: *Luați loc lângă cei doi, vă rog!* (circumstanțial de loc); *Am ținut discursul după doi dintre colegii mei.* (circumstanțial de timp); *A reacționat precum cei doi din fața lui.* (circumstanțial de mod).

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Text	Valori morfologice	Circumstanțiale de loc	Circumstanțiale de timp	Circumstanțiale de mod
a.	adverb	*acasă, pe-afară, undeva, departe, dedesubt*	*curând, atunci*	*foarte bine, mai repede*
	substantiv	*din hol, pe sârmă, în camera, în cuierul, pe covorașul, în oglinda, în stradă*	*la ora*	–
b.	adverb	–	*dintotdeauna, deja, din nou, când*	–
	substantiv	*pe la han*	*de sărbători, în vacanțe, după ani*	–
c.	adverb	–	–	–
	substantiv	*la mal, în luntre*	–	*cu dibăcie, cu repeziciune, cu grijă*
d.	adverb	–	*până acum, apoi, până atunci*	*normal*
	substantiv	–	–	–

Ne amintim! *În textul b, adverbul destul îndeplinește funcția sintactică de circumstanțial cantitativ.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 327). *În textul a, structura* ***de mai multe ori*** *este o locuțiune adverbială.* (Vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 170)

15. a, b.

din carte – substantiv comun, circumstanțial de loc, regent – *ridicând* (verb predicativ);

rapid – adverb de mod, circumstanțial de mod, regent – *am aruncat* (verb predicativ);

spre ei – pronume personal, circumstanțial de loc, regent – *ridicând* (verb predicativ);

pe margine – substantiv comun, circumstanțial de loc, regent – *aliniați* (adjectiv participial);

devreme – adverb de timp, circumstanțial de timp, regent – *să te trezești* (verb predicativ);

în liniște – substantiv comun, circumstanțial de mod, regent – *să citești* (verb predicativ).

c. *suficient, ciudat* – adverbe de mod, nume predicative;

aproape – clitic adverbial (adverb de întărire), fără funcție sintactică.

d. De exemplu: *Vorbește suficient la serviciu.* (circumstanțial de mod); *Locuiește aproape de școală.* (circumstanțial de loc); *Ne privește ciudat de la balcon.* (circumstanțial de mod)

16. De exemplu: a, b, c.

1. *Trei prieteni se pregătesc de plecarea în munții Bucegi.*

i. *de plecarea* – complement prepozițional, substantiv comun, subordonat verbului *se pregătesc*;

ii. *în munții Bucegi* – circumstanțial de loc, substantiv propriu, subordonat verbului *se pregătesc.*

2. *Cei trei parcurg traseul marcat cu triunghi albastru pe pietre și pe scoarța copacilor.*

i. *traseul*– complement direct, substantiv comun, subordonat verbului *parcurg*;

ii. *cu triunghi* – complement prepozițional, substantiv comun, subordonat adjectivului participial *marcat*;

iii. *pe pietre, pe scoarța* – circumstanțial de loc, substantive comune, subordonate adjectivului participial *marcat.*

3. *La începerea ploii, s-au adăpostit într-o cabană.*

i. *La începerea* – circumstanțial de timp, substantiv comun, subordonat verbului *s-au adăpostit;*

ii. *într-o cabană* – circumstanțial de loc, substantiv comun, subordonat verbului *s-au adăpostit.*

4. *Un fulger a lovit cabana care a luat foc.*

i. *cabana* – complement direct, substantiv comun, subordonat verbului *a lovit.*

5. *Salvamontiștii au intervenit urgent.*

i. *urgent* – circumstanțial de mod, adverb de mod, subordonat verbului *au intervenit;*

ii. *le* – complement indirect, pronume personal, subordonat verbului *a acorda.*

17. Ne amintim! *Termenul regent al unui atribut este un substantiv (Vezi GLR – Sinteze și exerciții, p. 356), iar termenul regent al unui circumstanțial este un verb* (Vezi GLR – Sinteze și exerciții, p. 310, 316, 324).

Scanned with OKEN Scanner

	Atribut	Circumstanțial
După <u>examen</u> plec într-o vacanță la mare.	☐	☒
Plimbarea după <u>examen</u> te va ajuta să te relaxezi.	☒	☐
Se concentrează foarte bine în condiții de <u>examen</u>.	☒	☐
<u>Vara</u> am în program o mulțime de activități recreative.	☐	☒
Programul de <u>vară</u> îmi permite să dorm și să citesc mai mult.	☒	☐
În <u>vara</u> anului 2019 mi-am petrecut timpul mai mult în casă.	☐	☒
Gerul vine furios și necruțător de la <u>munte</u>.	☐	☒
Plecarea de la <u>munte</u> i-a întristat pe copii.	☒	☐
Îmi place aerul curat de la <u>munte</u>.	☒	☐

18. a. circumstanțial de timp; b. circumstanțial de loc; c. circumstanțial de mod; d. circumstanțial de loc; e. circumstanțial de timp; f. circumstanțial de timp; g. circumstanțial de loc; h. circumstanțial de timp; i. circumstanțial de mod; j. circumstanțial de loc; k. circumstanțial de timp.

19. a. atribut; b. subiect; c. nume predicativ; d. atribut; e. complement direct; f. subiect; g. complement prepozițional; h. atribut genitival.

20.

a. *Băiatul este <u>frumos</u>.* (*frumos* = nume predicativ, adjectiv propriu-zis)

b. *Băiatul scrie <u>frumos</u>.* (*frumos* = circumstanțial de mod, adverb de mod)

c. *Băiatul <u>frumos</u> este admirat de toată lumea.* (*frumos* = atribut adjectival, adjectiv propriu-zis)

d. *<u>Frumosul</u> este o valoare eternă.* (*frumosul* = subiect, substantiv comun)

e. *<u>Adâncul</u> mării a reprezentat dintotdeauna un mister pentru oricine.* (*adâncul* = subiect, substantiv comun)

f. *Supușii s-au înclinat <u>adânc</u> în fața regelui.* (*adânc*= circumstanțial de mod, adverb de mod)

g. *Un întuneric <u>adânc</u> i-a cuprins sufletul.* (*adânc*= atribut adjectival, adjectiv propriu-zis)

h. *Toamna, turmele de sus, de pe platourile munților, coboară <u>în vale</u>.* (*în vale* = circumstanțial de loc, substantiv comun, precedat de prepoziție)

i. *Casele <u>din vale</u> sunt înconjurate de brazi.* (*din vale* = atribut substantival prepozițional, substantiv comun, precedat de prepoziție)

j. *Totdeauna mi-au plăcut costumele românești <u>de la țară</u>.* (*de la țară* = atribut substantival prepozițional, substantiv comun, precedat de prepoziție)

Scanned with OKEN Scanner

k. *Bunicii mei trăiesc la țară.* (*la țară* = circumstanțial de loc, substantiv comun, precedat de prepoziție)

l. *El este ca un elev model.* (*ca un elev* = nume predicativ, substantiv comun, precedat de prepoziție)

m. *El se poartă ca un elev model.* (*ca un elev* = circumstanțial de mod, substantiv comun, precedat de prepoziție)

21. Răspuns subiectiv.

22. a. De exemplu: *trăia odată; într-o zi văzu; din ziua se petrecu.*

b. De exemplu: *au văzut așa; nu merge bine; făcând tic–tac, tic–tac.*

c. De exemplu: *așeză în vitrină; plimbându-se printr-o pădure; duse la palat.*

d. De exemplu: *Vorbește repede/acum!; Ei, vorbește și tu clar/un minut!; Măria-ta, nu se mai poate așa.*

e. Subiect; de exemplu: *Împăratul s-a dus la ceasornicar să îi repare ceasul.*

f. De exemplu: *în ... ceas locuia un pitic; A stat la noi două ceasuri.*

g. De exemplu: *un pitic; Vin de la piticul din pădure.*

h. *ceasul*; de exemplu *Măriei tale; Toți oamenii ar trebui să se comporte ca Măria-Ta.*

23. Circumstanțialele se separă prin virgulă, pentru că scot în evidență o idee și se află la începutul enunțurilor, înaintea termenilor regenți: a, b, c, h.

Circumstanțialele se despart prin virgulă, pentru că relația cu regentul este slabă: g – *data.*

Circumstanțialele nu se despart prin virgulă, pentru că legătura cu regentul este mai puternică: d, e, f, g – *aici*, i.

24. Răspuns subiectiv.

25. De exemplu:

a. *Se comportă* ***ca el.***

b. *Îmi petrec vara* ***la bunici.***

c. ***În toamna*** *aceasta voi merge la liceu.*

d. ***Niciodată*** *nu am văzut marea atât de furioasă.*

e. *Îmi place să îmi petrec timpul* ***acasă*** *cu familia mea.*

f. *Am rezolvat* ***bine*** *exercițiul.*

XV. STILISTICA

1. Răspuns subiectiv.

2. De exemplu: a./b.

Scanned with OKEN Scanner

Maria tace

Vladimir: *Maria, mi se pare că nu mă asculți!* (dezamăgire) *Eu vorbesc despre un lucru foarte grav!* (nervozitate) *Nu, nu mai există cale de întoarcere!* (hotărâre)

Maria: (murmură o melodie) *Taci puțin, Vladimir!* (iritare) *Încerc să-mi amintesc melodia asta...* (neputință) *Cred că ne poate răspunde la toate întrebările...* (speranță)

Vladimir: *Tu auzi ce spun?* (indignare) *Uite, lucrurile s-au complicat foarte tare...* (neliniște) *Acum tu te joci cu mine și nici nu-ți pasă de problema pe care mi-ai creat-o!* (supărare)

Maria: *Ce problemă?!* (nedumerire)

Vladimir: *Ești foarte nepăsătoare, în timp ce eu mai am puțin și iau foc!!!* (nervozitate)

Maria: *Exagerezi...* (dispreț) *De fapt, totul se reduce la versurile unui cântec pe care tu refuzi să-l asculți!* (satisfacție)

3. a. *În ceea ce **privește** câștigurile materiale, **nu merită** să faci atâtea sacrificii.*

b. ***Dragile** mele, vă amintiți discuția **pe care** am avut-o ieri despre vacanță?*

c. *Când s-a **apropiat** de mașină, **proprietarul** a observat ieșind în fugă o pisică.*

d. *A ajuns la 12 concursuri consecutive, serie pe parcursul **căreia** a pierdut o singură dată.*

f. *A **luat** în fugă două **mingi** și a fugit pe terenul de sport.*

4. Elemente ale registrului familiar: exprimarea rapidă și spontană a ideilor, prezența unor forme ca: *maică-sa, păi*; utilizarea unor expresii precum *a se da în lături.*

5. a. repetarea unor sunete (*ooooo*) are rolul de a accentua surpriza vorbitorului și gradul de familiaritate; b. căderea silabei finale accentuează oralitatea discursului; c. căderea silabei finale, prezența expresiei: *a lua de sus*; d. utilizarea articolului hotărât *lui + cine* pentru exprimarea cazului dativ, în loc de forma *cui*, prezența expresiei *a se băga în vorbă*; e. pronunțările: *lel, ieu, ie, iera*, formele scurte *ăsta, ălîlalt*, forma fără articolul hotărât *l: băiatu*, utilizarea pronumelui *care* în loc de *pe care*, dezacordul: *iera mulți*, modificarea fonetică a cuvintelor: *să crează* în loc de *să creadă*, incoerența în exprimare; f. structurile exclamative eliptice: *Super!, Perfect!, Săracul! Emoții mari!*, utilizarea emoticoanelor, utilizarea punctelor de suspensie pentru a mima legăturile dintre idei, prescurtările: *f.* pentru *foarte*, *tr.* pentru *trebuie*, repetițiile: *greu, f. greu.*

De exemplu:

a. *Rochia îți vine foarte bine! Parcă ar fi croită pentru tine!*

b. *Poate să ningă, nu-mi pasă!*

c. *Cine te crezi, de mă tratezi cu superioritate?*

d. *Cui îi spui tu să nu intervină în discuție?*

Scanned with OKEN Scanner

e. — *El nu mă cunoaște la fel de bine și poate să creadă că băiatul pe care îl cunosc eu este acesta de aici; nu știe că este celălalt, căci pe acesta nici nu l-am văzut, deoarece erau mai mulți acolo.*

f. — *A fost foarte bine! Mulțumesc pentru întrebare!*

— *Mara, Tudor ce face? La el cum a fost?*

— *Bietul de el s-a lovit când a ratat o aterizare. A fost foarte greu, dar a participat la o categorie mai mare de vârstă, și anume 10–11 ani. Are premii, dar trebuia să ia mai mult. Din păcate, a scăpat bara și a căzut, pentru că a avut emoții mari.*

6. Aceste cuvinte nu apar în DOOM¹ și DOOM², au fost introduse în DOOM³, deoarece au fost din ce în ce mai folosite de vorbitori, ca urmare a împrumutului lor din limbi de circulație internațională.

7. ***Ne amintim*** *ce este limba standard și cauzele care duc la schimbarea normelor în timp!* (vezi *GLR – Sinteze și exerciții*, p. 384–385)

Se observă modificarea regulii de pronunție/scriere în timp, în funcție de uzul vorbitorilor.

8.

a. De exemplu:

- *dau știre = dau de știre, domnie = domniei, împăratul au eșit den Sofiia, și aimintrea nu e, și se-au dus în sus pre Dunăre = împăratul a ieșit din Sofia, nu este altfel/nu s-a întâmplat altminteri, și s-a dus în sus pe Dunăre;*
- *au nevoit = s-au străduit, țărâlor = țărilor, izvod = document, să rămâie = să rămână, să să îndirăpteze = să se îndrepte;*
- *Ștefan-Vodă... au tras = Ștefan-Vodă a tras, vârvu = vârf, agiunsu = ajuns, prestol = pristol (masă în mijlocul altarului), oltariu = altar.*

b. iii. *Ștefan-vodă cel Bun, când s-a apucat să facă mănăstirea Putna, a tras cu arcul dintr-un vârf de munte ce se află lângă mănăstire. Și unde a ajuns săgeata, acolo a făcut pristolul în altar. Este distanță mare de unde a tras până în mănăstire. I-a pus și pe trei copii de boieri să tragă, pe vătaful de copii și pe doi copii din casă. Așa că, unde a căzut săgeata vătafului de copii, a făcut poarta, iar, unde a căzut săgeata unui copil din casă, a făcut clopotnița.*

Prin modificarea textului în conformitate cu normele limbii actuale, se pierde culoarea epocii în care s-a petrecut acțiunea.

Scanned with OKEN Scanner

XVI. TESTE PREDICTIVE ȘI SUMATIVE

CLASA A V-A

TEST PREDICTIV 1

I.

Scriere corectă: 4 puncte (3 puncte – 2–3 greșeli, 2 puncte – 4–5 greșeli, 1 punct – 6–7 greșeli, 0 puncte – 8 sau mai multe greșeli)

Folosirea ortogramelor: 4 puncte (3 puncte – 2–3 greșeli, 2 puncte – 4–5 greșeli, 1 punct – 6–7 greșeli, 0 puncte – 8 sau mai multe greșeli)

Punctuație: 4 puncte (3 puncte – 2–3 greșeli, 2 puncte – 4–5 greșeli, 1 punct – 6–7 greșeli, 0 puncte – 8 sau mai multe greșeli)

Așezare în pagină, lizibilitate: 3 puncte (parțial – 2 puncte sau 1 punct, deloc – 0 puncte)

II. 1. 8 X 1 punct = 8 puncte. Se acordă câte 1 punct pentru fiecare sinonim/antonim scris corect, de exemplu:

s-au dus = au plecat, ≠ s-au întors;
se înfurie = se enervă, ≠ se calmă;
mare = îmbelșugată, ≠ modestă, săracă;
bine = corect, ≠ incorect, nepotrivit.

2. 4 X 2 puncte = 8 puncte

Animalele sălbatice încearcă o experiență nouă!
Leul, regele animalelor, îl mănâncă pe măgar.
Vulpea este chemată să împartă vânatul.
Vulpea nu vrea să cadă în gheara leului.

3. Se acordă câte 4 puncte pentru fiecare cuvânt extras corect și pentru sublinierea grupurilor. Câte 1 punct pentru fiecare cuvânt extras corect, fără sublinierea grupurilor.

De exemplu: *ui-tă, vul-pea.*

4. Se acordă câte 1 punct pentru fiecare silabă identificată corect.

mâncă – mân-că (1 punct); *vulpii – vul-pii* (1 punct); *împărțeala – îm-păr-țea-la* (3 puncte), *pățania – pă-ța-ni-a* (3 puncte)

Scanned with OKEN Scanner

5. Se acordă câte 2 puncte pentru fiecare parte de vorbire scrisă corect:
vânătoare – substantiv; *să facă* – verb; *ea* – pronume; *nouă* – adjectiv.

6. Se acordă câte 1 punct pentru fiecare categorie gramaticală scrisă corect:
au prins – timpul trecut, persoana a III-a, numărul plural; *vulpii* – genul feminin, numărul singular; *(grămadă) mare* – genul feminin, numărul singular; *ea* – persoana a III-a, genul feminin, numărul singular.

7. Se acordă câte 2 puncte pentru fiecare cuvânt scris corect.
Odată, demult, niște animale sălbatice iau parte la o vânătoare împreună. Leul se supără că măgarul împărțise vânatul în mod egal. Îl mănâncă și dă vulpii aceeași sarcină.

8. Se acordă 6 puncte pentru redactare (2 puncte – ortografie, 1 punct – punctuație, 2 puncte – exprimare clară, concisă, coerentă, 1 punct – așezare în pagină, lizibilitate) și 6 puncte pentru conținut (încadrarea în subiectul propus – 1 punct, structura narativă a compunerii – 1 punct, creativitate, imaginație – 1 punct, respectarea etapelor unei compuneri – 3 puncte); se acordă câte 1 punct pentru fiecare dintre cele trei tipuri de enunțuri construite și subliniate (3 puncte).

TEST PREDICTIV 2

1. Câte 3 puncte pentru fiecare sinonim scris corect, de exemplu:
se întoarse = reveni;
aspru = sever.

2. Câte 4 puncte pentru încercuirea literei corespunzătoare răspunsului corect:
A. – c; B. – c; C. – c.

3. Câte 2 puncte pentru transcrierea corectă a fiecărei părți de propoziție: *părinții, se pregăteau/să se ducă.* Câte 1 punct pentru precizarea corectă a fiecărei părți de propoziție selectate: *părinții* – subiect, *se pregăteau/să se ducă* – predicat.

4. 2 puncte pentru selectarea cuvântului (*fulger/pânză/vas*). Câte 2 puncte pentru alcătuirea fiecărui enunț corect.
De exemplu: *În timpul furtunii, un fulger a lovit un copac.; Fără a mai aștepta rugămințile mamei, copilul înfometat a venit fulger la masă./A realizat o frumoasă pictură pe pânză.; Corabia avea doar o pânză ridicată.; Păianjenul și-a țesut pânza*

Scanned with OKEN Scanner

în colțul magaziei./Păstrează apa într-un vas de sticlă.; De pe mal, zărise un vas de croazieră.; I s-a spart un vas de sânge. etc.

5. Câte 3 puncte pentru formularea fiecărei propoziții care se bazează pe ilustrația dată.

Pentru alcătuirea corectă a fiecărei propoziții cerute, dar fără legătură cu imaginea dată, se acordă câte 1 punct.

Punctajul nu se acordă dacă nu se respectă tipurile de propoziții cerute.

De exemplu:

Copiii se joacă. (propoziție simplă)

Copiii înalță un zmeu. (propoziție dezvoltată).

6. Se acordă 2 puncte pentru exprimarea unei păreri cu privire la personajul Nils. Câte 2 puncte pentru folosirea corectă a fiecărui adjectiv.

Punctajul integral se acordă doar dacă enunțul face referire la personajul Nils.

7. Câte 1 punct pentru respectarea fiecărei părți de vorbire. Câte 1 punct pentru respectarea fiecărei categorii gramaticale indicate între paranteze.

Se acordă 1 punct pentru corectitudinea logică și gramaticală a enunțului.

8. Câte 1 punct pentru tăierea (sau pentru altă formă de identificare) și rescrierea fiecărui cuvânt scris greșit, astfel: 0,5 puncte pentru identificarea cuvântului scris greșit, respectiv 0,5 puncte pentru rescrierea corectă a acestuia: *obișnuit, i-a (fost teamă), s-a (strecurat), a luat-o, fricoși, nu mai, niciodată, Mă, erau, spiriduși.*

9. Câte 2 puncte pentru fiecare semn de punctuație corect adăugat (linia de dialog, semnul întrebării, virgula, semnul exclamării, punctul): *– Credeai că un hoț a intrat în casa ta? Nu-ți fie teamă, Nils! În curând vei porni într-o aventură grozavă.*

10. Se acordă 10 puncte pentru conținut (respectarea etapelor unei compuneri – 2 puncte, succesiunea logică a întâmplărilor – 2 puncte, folosirea persoanei a III-a în narațiune – 2 puncte; folosirea unui element de creativitate – 1 punct); folosirea unui substantiv comun care arată locul acțiunii (1 punct), folosirea unui substantiv propriu (1 punct), folosirea unui enunț exclamativ (1 punct) și 8 puncte pentru redactare (ortografie – 2 puncte, punctuație – 1 punct, proprietatea termenilor folosiți – 2 puncte, coerența textului – 2 puncte, așezare în pagină, lizibilitate – 1 punct).

Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 100 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

TEST SUMATIV 1

I. 1. 2 puncte x 2 = 4 puncte; (de exemplu: *Cine ești?*; *Îmblânzește-mă!*).

2. d. 4 puncte.

3. (1 punct + 1 punct) x 4 cuvinte = 8 puncte (*joci* = 4 litere, 3 sunete; *există* = 6 litere, 7 sunete; *ceva* = 4 litere, 4 sunete; *eu* = 2 litere, 3 sunete).

4. câte 1 punct pentru fiecare substantiv identificat corect; de exemplu, substantive articulate hotărât: *vulpea, secretul, oamenii, ochiului*; substantive articulate nehotărât: *o vulpe*, *un prieten*; substantive nearticulate: *măr, prieteni, răbdare, iarbă.*

5. 2 puncte pentru identificarea fiecărui enunț de tip propoziție x 2 = 4 puncte; 1 punct pentru fiecare element de caracterizare corectă a unei propoziții x 4 = 4 puncte. (*Sunt atât de trist...* – propoziție dezvoltată, afirmativă; *Nu sunt îmblânzită.* – propoziție simplă, negativă).

6. 2 puncte (fome accentuate, de exemplu: *eu*, *tu*, *mine*); 2 puncte (forme clitice, de exemplu: *te*, *-ți*, *le*).

7. 2 puncte (de exemplu: *plecării; de prieteni*); 2 puncte (de exemplu: *răspunse*; *vrei*, *repetă*).

8. 2 puncte – precizarea valorii morfologice a cuvântului din text: *o* = articol nehotărât; 2 puncte – alcătuirea unui enunț corect semantic și ortografic; 2 puncte folosirea cuvântului *o* cu altă valoare morfologică (de exemplu: *Am văzut-**o** aseară la teatru.*); 2 puncte – precizarea valorii morfologice a cuvântului în noul enunț – pronume personal.

9. 1 punct x 4 = 4 puncte – precizarea modurilor; 1 punct x 4 = 4 puncte – precizarea timpurilor; *apăru* – modul indicativ, timpul perfect simplu; *cunoști* – modul indicativ, timpul prezent; *am să plâng* – modul indicativ, timpul viitor; *doream* – modul indicativ, timpul imperfect.

10. 2 puncte x 2 = 4 puncte; (de exemplu: *vino* = verb la imperativ; *juca*, *așeza* = verb la infinitiv).

Scanned with OKEN Scanner

11. 2 puncte – precizarea valorii morfologice a verbului *a avea* = verb auxiliar; 2 puncte – alcătuirea unui enunț corect semantic și ortografic; 2 puncte – folosirea verbului *a avea* cu altă valoare morfologică (de exemplu: *Am două prietene foarte bune.*); 2 puncte – precizarea valorii morfologice a cuvântului în noul enunț – verb predicativ.

12. Câte 1 punct pentru corectitudinea/incorectitudinea enunțului.

Enunț	Corect	Incorect
În enunțul *Sunt aici, sub măr.*, verbul a fi are valoare predicativă	x	
Propoziția *Atunci apăru vulpea.* este simplă.		x
În enunțul *Am cumpărat o ciocolată și două înghețate.*, *o* este numeral cardinal.	x	
În propoziția *I-am oferit mamei optisprezece trandafiri.*, numeralul este scris corect.		x

II. Răspuns subiectiv.

TEST SUMATIV 2

1. Se acordă câte 2 puncte pentru identificarea corectă a sinonimelor contextuale. De exemplu: *ornată, ciocăni, mijloace, cercetă;* 2 puncte x 4 = 8 puncte

2. Se acordă câte 1 punct pentru precizarea corectă a antonimelor: *necoapte/crude; coborî; încordat; dispăru;* 1 punct x 4 = 4 puncte; câte 1 punct pentru realizarea enunțurilor; 1 punct x 4 = 4 puncte; câte 1 punct pentru respectarea normelor limbii literare. 1 punct x 4 = 4 puncte: 12 puncte

3. Se acordă câte 1 punct pentru identificarea corectă a numărului de litere (1 punct x 4 = 4 puncte) și câte 1 punct pentru identificarea corectă a numărului de sunete (1 punct x 4 =4 puncte): 8 puncte

triunghiulare – 13 litere, 11 sunete;
deschideau – 10 litere, 9 sunete;
citise – 6 litere, 6 sunete;
examina – 7 litere, 8 sunete.

Scanned with OKEN Scanner

4. Se acordă câte 2 puncte pentru identificarea corectă a unui cuvânt monosilabic (de exemplu: *pași*) și a unui cuvânt plurisilabic (de exemplu: *auziră*, *venind* etc.) 2 puncte x 2 = 4 puncte

5. Se acordă câte 1 punct pentru identificarea corectă a verbelor (1 punct x 4 = 4 puncte); câte 1 punct pentru precizarea corectă a modului (1 punct x 4 = 4 puncte); câte 1 punct pentru precizarea corectă a timpului verbal (1 punct x 4 = 4 puncte): 12 puncte

scălda – modul indicativ, timpul imperfect;
traversară – modul indicativ, timpul perfect simplu;
ajunseră – modul indicativ, timpul perfect simplu;
citise – modul indicativ, timpul mai-mult-ca-perfect.

6. Se acordă câte 1 punct pentru precizarea corectă a formei de infinitiv (1 punct x 4 = 4 puncte) și câte 1 punct pentru precizarea corectă a conjugării verbelor (1 punct x 4 = 4 puncte): 8 puncte

reușise – *a reuși*, conjugarea a IV-a;
apăru – *a apărea*, conjugarea a II-a;
purta – *a purta*, conjugarea I;
șterse – *a șterge*, conjugarea a III-a.

7. Câte 1 punct pentru identificarea corectă a două adjective (1 punct x 2 = 2 puncte); câte 1 punct pentru identificarea corectă a gradului de comparație (1 punct x 2 = 2 puncte:) 4 puncte

De exemplu: *blândă* – adjectiv propriu-zis, gradul pozitiv;
cel mai mare – adjectiv propriu-zis, gradul superlativ relativ de superioritate.

8. Se acordă câte 1 punct pentru identificarea corectă a părților de vorbire (1 punct x 4 = 4 puncte)

De exemplu: substantiv articulat cu articol hotărât: *părul*;
substantiv articulat cu articol nehotărât: *o femeie*;
numeral cardinal: *două*;
pronume personal cu formă clitică: *vă*.

9. Se acordă câte 1 punct pentru fiecare element menționat corect (1 punct x 15 = 15 puncte)

Scanned with OKEN Scanner

scălda	verb predicativ	indicativ	imperfect	predicat verbal
acoperișurile	substantiv comun	feminin	complement direct	
coapte	adjectiv participial	feminin	plural	atribut adjectival
clădirilor	substantiv comun	singular	atribut genitival	
din	prepoziție simplă			

10. Se acordă câte 1 punct pentru fiecare enunț/verb/adjectiv/substantiv propriu menționat în cerință; 1 punct pentru respectarea numărului de replici; 2 puncte pentru respectarea normelor de punctuație, 2 puncte pentru respectarea normelor de ortografie: 15 puncte

CLASA A VI-A

TEST PREDICTIV 1

I.

Scriere corectă: 3 puncte (2 puncte – 2–3 greșeli, 1 punct – 4–5 greșeli, 0 puncte – 6–7 sau mai multe greșeli)

Folosirea ortogramelor: 3 puncte (2 puncte – 2–3 greșeli, 1 punct – 4–5 greșeli, 1 punct – 6–7 sau mai multe greșeli)

Punctuație: 2 puncte (1 punct – 2–3 greșeli, 0 puncte 4 sau mai multe greșeli)

Așezare în pagină, lizibilitate: 2 puncte (parțial – 1 punct, deloc – 0 puncte)

II.

1. i. Se acordă câte 1 punct pentru oricare verb auxiliar identificat corect: (1 punct x 4 = 4 puncte)

a. *Ce păsări s-<u>au</u> dus să cânte la curtea împăratului?*

b. *De ce gangurul <u>a</u> avut onoarea de a cânta cel dintâi?*

c. *Ce pasăre <u>ar fi</u> trebuit să <u>fi</u> cântat prima?*

d. *Ce pasăre <u>va</u> pleca ultima, deși intrase plină de fală?*

ii. *a cânta* (1 punct) – infinitiv (1 punct)

iii. Se acordă 2 puncte pentru oricare subiect identificat corect dintre următoarele: *păsări, gangurul, pasăre.*

iv. *împăratului* – atribut substantival genitival (1 punct), regent: substantivul *curtea* (1 punct)

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare

v. *prima, cel dintâi* (1 punct), numeral ordinal (1 punct)

vi. De exemplu: *La împărat s-au dus trei păsări și anume: gangurul, mierla și privighetoarea.* (formulare în enunț: 1 punct, *trei* – numeral cardinal, 1 punct)

vii. De exemplu: *Gangurul a cântat primul, deoarece avea penajul mai frumos.* (formulare în enunț: 1 punct, utilizare adjectiv: 1 punct, grad de comparație corect: 1 punct, atribut: 1 punct)

viii. De exemplu: *Prima ar fi trebuit să cânte privighetoarea.* (formulare în enunț de tip frază cu două predicate: 2 puncte, identificare prin subliniere predicate: 2 puncte)

ix. De exemplu: sinonim: *mândrie*, antonim: *modestie* (2 puncte + 2 puncte = 4 puncte)

x. Câte 1 punct pentru fiecare cuvânt păstrat sau exclus în mod corect. Numărul de litere nu este egal cu numărul de sunete în cuvintele: *aceasta* și *privighetoarea*. (4 x 1 punct = 4 puncte)

2. a. Se acordă câte 1 punct pentru fiecare categorie gramaticală menționată corect.

rămăsese – indicativ, mai-mult-ca-perfect, III, singular;

să cânt – conjunctiv, prezent, I, singular;

cântă – imperativ, prezent, II, singular;

poți – indicativ, prezent, II, singular;

era – indicativ, imperfect, III, singular;

a fost – indicativ, perfect compus, III, singular. 6 x 4 puncte

b. *rămăseseră, să cântăm, cântați, puteți, erau, au fost.* 6 x 1 punct

3.

a. Se acordă câte 1 punct pentru fiecare cuvânt asociat corect. (6 x 1 punct = 6 puncte)

Adjective propriu-zise	Adjective participiale	Participii în structura unor forme verbale compuse
duios, dulce, fermecător	*plăcut*	*auzit, trezit*

b. Se acordă câte 1 punct pentru fiecare cuvânt asociat corect. (4 x 1 punct = 4 puncte)

Două cuvinte cu sensul propriu	Două cuvinte cu sens figurat
glas, duios, plăcut, a auzi, lume	*dulce, fermecător, a se trezi*

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

c. Se acordă câte 1 punct pentru fiecare cuvânt ordonat corect. (6 x 1 punct = 6 puncte)

Ordinea alfabetică a cuvintelor *a auzi, duios, dulce, fermecător, așa, când* este:	*așa, a auzi, când, duios, dulce, fermecător*

d. Se acordă câte 2 puncte pentru fiecare funcție sintactică menționată corect. 4 x 1 punct = 4 puncte

Cuvinte	Funcții sintactice
un glas	complement direct
duios	atribut adjectival
n-a auzit	predicat verbal
el	subiect

TEST PREDICTIV 2

1. 4 x 1 punct = 4 puncte

De exemplu: *poteca – cărarea; aurită – strălucitoare; [o] conduse – [o] ghidase/ [o] îndreptase; căzuse – se prăbușise.*

2. a. (1 punct + 1 punct) x 2 = 4 puncte: *erau* (4 litere, 5 sunete), *ajungeau* (8 litere, 7 sunete)

b. 6 x 1 punct = 6 puncte (câte 1 punct pentru fiecare cuvânt subliniat sau nesubliniat în mod corect): *asemenea, unei, culoarea, răspândeau, penele, nicăieri*

3. Câte 1 punct pentru indicarea corectă a celor 4 substantive; 2 puncte pentru respectarea câmpului lexical precizat. De exemplu: *crini, viorele* – nearticulate; *florile, nuferii* – articulate cu articol hotărât (4 puncte + 2 puncte = 6 puncte)

4. (1 punct + 1 punct) x 3 = 6 puncte: *traversă* – modul indicativ, timpul perfect simplu; *se aplecau* – modul indicativ, timpul imperfect; *reîntâlnea* – modul indicativ, timpul imperfect;

3 x 1 punct = 3 puncte pentru trecerea verbelor la perfect compus: *a traversat, s-au aplecat, a reîntâlnit*;

1 punct pentru rescrierea corectă a celorlalte cuvinte din enunț.

5. 2 puncte + 2 puncte = 4 puncte. De exemplu: *pentru a admira* – infinitiv.

6. 2 x 2 puncte = 4 puncte De exemplu: *cele mai frumoase* – superlativ relativ de superioritate; *uriași/fabuloase/enorme* – adjective fără grade de comparație (au sensul unui superlativ absolut)

câte 1 punct pentru construcția celor două propoziții: 2 puncte

câte 2 puncte pentru realizarea funcției sintactice de atribut. 2 x 2 puncte = 4 puncte

De exemplu: *Cele mai frumoase flori cresc în grădina bunicii. În parc sunt doi platani uriași.*

7. 5 puncte pentru construcția propoziției, 5 puncte pentru inserarea corectă a numeralului. De exemplu: *A doua parte a grădinii are un lac acoperit de nuferi.*

8. 2 x 2 puncte: *o (alee)* – articol nehotărât; *o (urmau)* – pronume personal, formă neaccentuată/clitică

2 puncte pentru construcția corectă a unui nou enunț

4 puncte pentru indicarea valorii morfologice a lui *o*. De exemplu: *O carte și două caiete costă 20 de lei.* (numeral cardinal)

9. *trandafiri, stânjenei și lalele* – subiect multiplu (2 puncte + 3 puncte = 5 puncte)

erau – predicat verbal (2 puncte + 3 puncte = 5 puncte)

10. Se acordă 6 puncte pentru redactare (ortografie – 2 puncte, punctuație – 1 punct, proprietatea termenilor folosiți – 1 punct, coerența textului – 1 punct, așezare în pagină, lizibilitate – 1 punct) și 10 puncte pentru conținut (respectarea etapelor unei compuneri – 2 puncte, succesiunea logică a întâmplărilor – 2 puncte; se acordă 6 puncte pentru elementele cerute, astfel: un adjectiv însoțit de articol demonstrativ – 1 punct (de exemplu: *lacul cel frumos*); un substantiv cu prepoziție, care arată locul desfășurării acțiunii – 2 puncte (de exemplu: *în grădina fermecată*); o propoziție dezvoltată, în care verbul-predicat este la modul imperativ – 3 puncte (de exemplu: *Priviți vietatea aceea stranie!*)

Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 100 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

TEST SUMATIV 1

A. 1. De exemplu: *făgăduise – promisese; îndurerat – întristat; negustorului – comerciantului; veste – știre; ajutorul – susținerea, sprijinul; să scap – să evadez* (6 x 1 punct = 6 puncte)

2. *rea ≠ bună* (6 puncte)

3. A *plecat, **dar** nu a renunțat la idee.* (6 puncte)

4. De exemplu: *Deși se afla în clasă, mintea îi **zbura** la zilele de vacanță.* (6 puncte)

Scanned with OKEN Scanner

5. *că-lă-to-ri-a* (hiat), *li-ber-ta-tea* (diftong) (2 x 3 puncte = 6 puncte)

6. *atunci* – 5 sunete, *închisă* – 6 sunete (2 x 3 puncte = 6 puncte)

7. *du* – imperativ, prezent; *am să fac* – indicativ, viitor; *fusese* – indicativ, mai-mult-ca-perfect; *a zburat* – indicativ, perfect compus; *să facă* – conjunctiv, prezent; *era* – indicativ, imperfect (6 x 2 puncte = 12 puncte)

8.
În jungla indiană sunt multe păsări. (predicat verbal)
Vestea primită era bună. (predicat nominal) (2 x 2 puncte = 4 puncte)

9. ***Pasărea*** *și-a luat zborul.*
Textul acesta vorbește ***despre mine.***
Atitudinea ta față de colegi este ***rea.***
Răspunsul ***primului*** *dintre ei a fost cel mai corect.* (4 x 2 puncte = 8 puncte)

B. Se acordă 6 puncte pentru conținut (încadrarea în subiectul propus – 1 punct, structura narativă a compunerii – 1 punct, creativitate, imaginație – 1 punct, respectarea etapelor unei compuneri – 3 puncte).
Se acordă câte 4 puncte pentru fiecare dintre cele patru repere. (16 puncte)

C. Se acordă 8 puncte pentru redactarea întregii lucrări (ortografie – 2 puncte, punctuație – 1 punct, proprietatea termenilor folosiți – 2 puncte, coerența textelor construite – 2 puncte, așezare în pagină, lizibilitate – 1 punct).

TEST SUMATIV 2

I.

1. Câte 2 puncte pentru scrierea corectă a fiecărui substantiv la plural: *a tăiat niște nuielușe [...] și a pornit pe cărăruile de pe muchiile dealurilor.* (4 x 2 puncte = 8 puncte)

2. Câte 2 puncte pentru precizarea cazului fiecărui substantiv, respectiv 2 puncte pentru precizarea funcției sintactice corecte: *păzitor* – caz N, nume predicativ, *de melci* – caz Ac., atribut (substantival prepozițional). (2 x 2 puncte + 2 x 2 puncte = 8 puncte)

3. Se acordă 2 puncte pentru selectarea adjectivului – *cel mai mic*, 2 puncte pentru precizarea numărului de forme flexionare – trei forme, 2 puncte pentru menționarea

Scanned with OKEN Scanner

gradului de comparație – superlativ relativ de superioritate, 2 puncte pentru precizarea funcției sintactice – atribut (adjectival). (2 puncte + 2 puncte + 2 puncte + 2 puncte = 8 puncte)

4. Câte 1 punct pentru identificarea fiecărui pronume (*îi, își*), câte 1 punct pentru precizarea felului, a formei și a cazului fiecărui pronume (*îi* – pronume personal, formă neaccentuată/clitică, caz Ac.; *își* – pronume reflexiv, formă neaccentuată, caz D). (2 x 1 punct + 3 x 1 punct x 2 pronume = 8 puncte)

5. Câte 2 puncte pentru stabilirea corectitudinii/incorectitudinii fiecăruia dintre enunțurile date: corect (*cu pietricele* = complement, *al apei* = atribut), corect (*ascunși* = adjectiv participial, *teferi* = adjectiv propriu-zis), incorect (pronumele personal *lui* este în cazul G), incorect (adjectivul *dibaci* este variabil cu 2 forme). (4 x 2 puncte = 8 puncte)

6. Se acordă 3 puncte pentru extragerea unui numeral, respectiv 3 puncte pentru precizarea felului acestuia. De exemplu: *trei/cei trei/treizeci* – numeral cardinal. (3 puncte + 3 puncte = 6 puncte)

7. Câte 1 punct pentru numirea corectă a fiecărei valori morfologice și câte 1 punct pentru menționarea corectă a fiecărei funcții sintactice: *binișor* – adverb de mod, circumstanțial de mod, *îndată* – adverb de timp, circumstanțial de timp; *casele* – substantiv comun, circumstanțial de loc. (3 x 2 puncte = 6 puncte)

8. Se acordă 6 puncte pentru încercuirea variantei corecte: c.

9. Câte 2 puncte pentru alcătuirea fiecărui enunț, astfel: a. 1 punct pentru folosirea unui pronume reflexiv, respectiv 1 punct pentru respectarea persoanei a II-a; De exemplu: *Îți respecți toate promisiunile*. b. 1 punct pentru folosirea substantivului *ghiocei*, respectiv 1 punct pentru respectarea funcției sintactice; De exemplu: *Le pun apă ghioceilor.* c. 1 punct pentru folosirea adjectivului *tulbure*, respectiv 1 punct pentru respectarea gradului de comparație; De exemplu: *După surparea unui mal, iazul devenise foarte tulbure.* d. 1 punct pentru folosirea unui adverb de loc, respectiv 1 punct pentru folosirea verbului *a călători* ca regent; De exemplu: *A călătorit acolo unde urma să facă cercetarea.* (4 x 2 puncte = 8 puncte)

10. Câte 1 punct pentru fiecare cuvânt scris corect, în locul potrivit: *celui mai mic, livezii, argintii, mai departe/în continuare/înainte, melcii, al cuțitașului.* (6 x 1 punct = 6 puncte)

Scanned with OKEN Scanner

II. Se acordă 8 puncte pentru redactare (ortografie – 2 puncte, punctuație – 1 punct, proprietatea termenilor folosiți – 2 puncte, coerența textului – 2 puncte, așezare în pagină, lizibilitate – 1 punct) și 10 puncte pentru conținut (respectarea etapelor unei compuneri – 1 punct, succesiunea logică a întâmplărilor – 1 punct, folosirea unei secvențe descriptive – 1 punct; folosirea unui element de creativitate – 1 punct); se acordă 6 punct pentru elementele cerute, astfel: două adjective la grade de comparație diferite (1 punct + 1 punct); un indice de timp redat printr-un adverb (1 punct); un indice de spațiu, redat printr-un substantiv (1 punct), două numerale de tipuri diferite (1 punct + 1 punct).

Notă!

Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 120 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

BIBLIOTECA JUDETEANA
„GH.ASACHI"
IASI

Scanned with OKEN Scanner

DIN ACEEAȘI COLECȚIE:

Gramatica limbii române pentru elevi și profesori. Sinteze și exerciții (teorie, exerciții, sugestii de rezolvare) este destinată în primul rând elevilor, dar și profesorilor care se pregătesc pentru titularizare și pentru susținerea gradelor didactice.

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

I. ELEMENTE DE VOCABULAR. 7

II. FONETICĂ, ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE 19

III. VERBUL 27

IV. SUBSTANTIVUL. 37

V. PRONUMELE 51

VI. NUMERALUL 61

VII. ADJECTIVUL 69

VIII. ADVERBUL 81

IX. ORGANIZAREA ENUNȚULUI. 91

X. PREDICATUL. 99

XI. SUBIECTUL 109

XII. ATRIBUTUL. 121

XIII. COMPLEMENTELE 131

XIV. CIRCUMSTANȚIALELE. 145

XV. STILISTICA 157

XVI. TESTE PREDICTIVE ȘI SUMATIVE 163

XVII. SUGESTII DE REZOLVARE 185

Scanned with OKEN Scanner

Pentru comenzi şi informaţii, contactaţi:
GRUPUL EDITORIAL CORINT
Departamentul de Vânzări
Str. Mihai Eminescu nr. 54A, sector 1, Bucureşti, cod poştal 010517
Tel./Fax: 021.319.47.97; 021.319.48.20
Depozit
Strada Gării nr. 11, Mogoșoaia, jud. Ilfov
Tel.: 0758 053 416
E-mail: vanzari@edituracorint.ro
Magazin virtual: www.edituracorint.ro

ISBN: 978-606-088-104-9

Scanned with OKEN Scanner

GRAMATICA LIMBII ROMÂNE

EXERCIȚII – ANTRENAMENT ȘI PERFORMANȚĂ

CLASELE **V–VI**

Gramatica limbii române. Exerciții – antrenament și performanță. Clasele V–VI reprezintă o continuare firească a cărții *Gramatica limbii române pentru elevi și profesori. Sinteze și exerciții.* Colectivul de autoare a simțit nevoia îmbogățirii și a diversificării exercițiilor, așa încât elevii de clasele a V-a și a VI-a, cu niveluri de pregătire diferite și cu diverse obiective de performanță, să aibă la dispoziție seturi de lucru atractive și interesante, cu rezolvări și trimiteri precise la *Gramatică*.

În conformitate cu programa școlară pentru aceste clase, primele 15 capitole grupează seturi de exerciții individuale sau care pornesc de la scurte fragmente de texte din literatura română și din cea universală, fixând concepte de vocabular și de semantică, fonetică, morfologie, sintaxă și stilistică. De asemenea, volumul cuprinde, într-un alt capitol, câte două teste predictive și sumative pentru fiecare clasă, a V-a, respectiv a VI-a.

Adina Dragomirescu

Scanned with OKEN Scanner